

USK VÕIDU- MARSIL

Minu rõõmurikas teenistuse-
lu koos Jehoova tunnistajatega
A. H. Macmillan

Vahitorni ühingu presidendi
Nathan H. Knorri eessõna

Usk võidumarsil

Minu rõõmurikas teenistuse
koos Jehoova tunnistajatega

A. H. Macmillan

Usk võidumarsil

Minu rõõmurikas teenistuse
koos Jehoova tunnistajatega

Forlaget Gramma

Tõlgitud raamatust:
A. H. Macmillan
Faith on the March
Prentice-Hall 1957

Eesti keeles
© 2016 Forlaget Gramma
Kõik õigused kaitstud

Forlaget Gramma
Gernersgade 55
DK-1319 Kopenhaagen K
Taani
Tel +45 33 12 67 50
forlaget@gramma.dk
www.gramma.dk

Tõlkinud Karin Reile
Küljendanud Henning Gram Møller
Kaane kujundanud John Boisen

ISBN 978-87-91953-34-7

Trükitud Ungaris

Sisukord

1. osa

„Kutsutud pimedusest“

1. Pöördepunkt	17
Leidsin usu	18
Mu isa usk katsutakse läbi	19
Uue elu lootus	21
Surnute lootus	22
Tsiivilisatsiooni kõikuvad alustoad	23
Miks mu usk püsib	24
Kartmatu pilk tulevikku	25
2. Uue tee algus	27
Otsides Jumala tahet	28
Traditsionalism kasvatab uskmatust	29
Piibel tugevdab kõikumalöönud usku	30
Jeesuse lunastuses kajastuvad Jumala põhiomadused	31
Jeesuse tagasituleku eesmärk ja viis	32
Prohvetiennustused osutavad peatsele juuresolekule	34
Sõnum lõikusest hakkab levima	35
Kuulutamine ja trükiste väljaandmine	36
Issanda meele säilitamine	36
Mis on Piiblit uurides selgunud	38
3. „Jumala sõna on tuli“	40
Tunnusmärk	40
Noorusaastad	42
Perekonna tragöödia	43
Usulised pürgimused	43

Sõnum avaneb	44
„Nagu põletav tuli“	45
Komistuskiviks saab kivistunud arusaam	46
„Saades inimeste sarnaseks“	47
Tuli pole sõnasõnaline	48
Russell tervitab noorukit	49
Kutse peakorterisse	50
Päev hajutab hämaruse	51
4. „Kõigi kuningriikide lõpp aastal 1914“	53
„Vale asi õigel ajal“	55
Selle maailma lõpp ei tähenda töö lõppemist	58
Russell näeb ette sõjajärgset laienemist	59
Suurejooneline täitumine jääb üksikasjade varju	60
Pöördepunkt aastal 1914	61
Russell tajub kommunismiohu lähenemist	63
Jeesuse jüngerite ekslik arusaam kuningriigist	64
Russelli viimane reis	65
Miks aasta 1914 ei toonud pettumust	67

2. osa

Rahva sünd

5. Jumala kohtumõistmine algab tema kojast	71
Üksikisikutel pole Jumala töös tähtsust	72
Ametisse astub uus president	74
Katseks saab korralduslik muudatus	76
Isiklikud ambitsioonid lammutavad tööd	78
Mässuline väljaaste sunnib kaarte avama	80
Vaimne toit heakskiidetuile	83
6. „Tehakse kurja seaduse varju all“	85
Vandenõu saab avalikuks	87
Süüdistus väeteenistusse värbamise vastasuses	88
7. Evangeeliumikuulutamise pärast kaheksakümneks aastaks vangi	91
Kohtusüüdistus vandenõus	91

Prokurör teeb veel ühe katse	94
Meie kaitse osutab mittekavatsuslikkusele	96
Saadetud vanglasse	98
Valitsusliikmel on asi südamel	99
Vanglas kuulutamine	101
Tõend Jehoova heakskiidu kohta	103
8. Esile tuleb uus rahvas	105
Seadusevastane kohtuotsus tühistatakse	106
Märk usaldusest	107
Tehakse vastupidavuse test	108
Uus elu ergutab meid tegudele	110
Hakkab ilmuma „Kuldne Aeg“	111
Eesmärgiks on üleilmne kuulutustöö	112
Taeva kuningriigile avalikkuse tähelepanu juhtijad	114
Sündinud on uue maailma ühiskond	115
9. Jehoova valib oma kanali ja puhastab selle	117
Russellit nähakse kui kanalit	118
Russell peab kanaliks ühingu	120
Saab selgeks, kes on „ustav ja mõistlik sulane“	121
Vastutus lasub ühel organisatsioonil	122
Ainuüksi siirusest ei piisa	123
Tuleb selgelt välja igäihe vastutus	125
Hoitud alal Jumala nime pärast	126
Ärataganemine sai alguse algkogudusest	127
Tuleb veenduda, milline on õige usk	128
10. Seletused on Jumala käes	131
Piibli kooskõllalisuse leidmine	131
Jeesus tsiteeris autoriteedina Pühakirja	133
Jeesus ja Jumal on ühtsed tegudes	134
Prohvetikuulutus avaldub täitudes	135
Selgineb meie arusaam uue maailma ühiskonnast	137
Vastuseis Jumala seletusele viib hävingusse	139
11. Ehitatud algsele vundamendile	141
Rutherford asub meie tööd ühtlustama	142
Issanda sõna kuulutamine Issanda päeval	143

Koguduste demokraatlikus juhtimises nähakse ohtu	144
Algkogudus oli teokraatlik	145
Taastatakse koguduse teokraatlik struktuur	147
Algele vundamendile toetumine viib küpsuse poole	148
12. Teine ellujäämisvõitlus	150
Raadio teel kuulutamise pioneerid	151
Heliautod asuvad teele	153
Organiseeritakse rahumeelne vastulööök	154
Üks kohtunik langetab otsuse	155
Teenistusse kaasatakse grammofon	156
Nurjatakse totalitaarne surveavaldus	157
USA ülemkohus tallab vabaduse jalge alla	158
Austus Jumala vastu on esikohal	159
Rahvusvaheline silmus tõmbub veelgi enam kokku	161
Kartmatu pilk tulevikku	162

3. osa

Uus maailm jääb püsima

13. Hea sõnumi triumf	167
Stabiilsus ja tugevus tagakiusamisest hoolimata	168
Edukas võitlus kodutandril	170
Föderaalvalitsuse liberaalne seisukoht	172
Värbamiskomisjonid tallavad seaduse meelevaldselt jalge alla	173
Külastame kahekümnest vanglast koosnevat ringkonda	174
Vaimse nõuande kuuldavõitmine	176
Maailma äravõitmine	177
14. Elukestva õppe laiendamine	179
Knorr organiseerib laiendamist	179
Tähelepanu pööratakse individuaalsele kuulutustööle	180
Individuaalne väljaõpe viib küpsuseni	181
Gileadi kool peab silmas üleilmset tööpõldu	182
Jagame kirjaoskust	184
Õpetuslikult ei saa keegi ka algaja tunnistaja vastu	186
Lambaid leitakse ükselt uksele kuulutades	188

15. Jehoova hoolitseb oma pere eest	190
Kõike makstakse vabatahtlike annetustega	191
„Rahvas toob rohkem kui on tarvis“	192
Tegutsetakse kui üks pere	194
Kuidas Jumala peret ära tunda	197
16. Sa võid elada igavesti	199
Tee ellu määrab Jehoova	199
Miks ma olen usu säilitanud	201
Ainus praktiline tee on Jumala tee	202
Pole olemas keskteed	204
Sa võid asuda Jumala poolele	205
Taastatakse Eedeni aia tingimused	206
Kui sügavalt sa Jumalat armastad?	208

Sissejuhatus

Teadmiseks lugejale

A. H. Macmillanit tunnevad Jehoova tunnistajad kõikjal maailmas. Tema pikk ja väljapaistev osalus Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu ja ustav teenistustee kristliku jumalateenijana on teinud ta tema arvukate sõprade seas väga kalliks.

Aasta 1955 lõpupoole küsis härra Macmillan luba kasutada ühingu arhiivi, et kirjutada lugu oma läbielamistest jumalateenijana. Kuna ta on peakorteri personali usaldusväärne liige, sai ta selle loa. Mõni kuu tagasi teatas ta mulle, et töö on valmis, ning ma nõustusin tema palvel käsikirja läbi lugema, et veenduda tehnilises korrektsuses. Lugu tema elust ja seotusest Jehoova tunnistajatega haaras mind kiiresti kaasa.

See raamat on midagi enam kui lugu ühe mehe usu kasvamisest. Minu arvates on Macmillan võtnud tõsiselt ette tabada usundi, mida ta peab oma elule mõtte andjaks, sügavat olemust ja seda portreeterida. Ta tutvustab Jehoova tunnistajaid kui inimesi. Ta tunnistab nende vigu ja selgitab, miks ei saa ükski inimorganisatsioon olla eksimatu. Samas aga räägib ta nende lootustest ja toob kindlad Piibli põhjendused, miks sellised lootused kütkestavad igasugu inimesi.

Selle raamatu lugu on avameelne ja tõepärane. Ainulaadseks teeb selle vaid Macmillani enda läbielatu. Muus osas võiks see paljuski olla sadade mulle tuttavate Jehoova tunnistajate lugu.

N. H. Knorr

Pennsylvania Vahitorni Piibli ja
Traktaatide Ühingu president
Brooklyn, New York

Eestikeelse väljaande selgituseks

Sellest on möödas üle poole sajandi, kui A. H. Macmillan pani kirja oma mälestused pealkirja all „Usk võidumarsil“. See oli epohhiloov raamat. Esmakordselt avaldas Jehoova tunnistaja oma isiklike mälestusi, ning kuna Macmillan kuulus Brooklynis asuva maailma peakorteri siseringi, pälvis tema raamat suurt tähelepanu. Sellest tehti ülevaade ja seda soovitati lugeda ka Jehoova tunnistajate ametlikes ajakirjades „Vahitorn“ ja „Ärgake!“ ning täiesti põhjendatult levis raamat laialdaselt nii Jehoova tunnistajate kui ka teiste asjahuvitatud lugejate seas. Lisaks inglise keelele on raamat avaldatud veel hispaania, rootsi, soome ja taani keeles ning nüüd on meil rõõm anda välja ka eestikeelne tõlge.

Selles väljaandes on Macmillani lool uus kujundus, kui võrrelda seda ingliskeelse originaalväljaandega, kuid algne tekst on muutmata. Piltidest arvasime heaks jätta välja need, kus kujutatakse eri maade harubüroosid ja kokkutulekusaale, sest need on juba ammu iganenud ega anna autori jutustusele eriti midagi juurde. Seal, kus autor toob oma loole toeks viiteid Piiblile, oleme tsiteerinud eestikeelse Piibli 1968. aasta väljaannet.

Mõnes peatükis viitab autor kuulutajate arvu ja ajakirjade tiraaži puudutavatele statistilistele andmetele. Sellised arvud aeguvad kiiresti. Jehoova tunnistajate organisatsioon on viimase kuuekümne aasta jooksul teinud läbi hiigelkasvu. Alates ajast, mil Macmillan selle raamatu kirjutas, on tunnistajate arv kasvanud kümnekordseks ning vastavalt sellele ka ajakirjade „Vahitorn“ ja „Ärgake!“ trükiarv. Seepärast otsustasime Macmillani toodud teabe muutmata jätta. Asja vastu huvi tundvad lugejad saavad leida ajakohaseid andmeid värskeimast Jehoova tunnistajate aastaraamatust (jw.org/et).

Luges Macmillani jutustust tänapäeval, võib selgelt tajuda, et see on pandud kirja maailmas valitsenud ülimalt pingelisel ajal. Külma sõda oli jõudnud haripunkti ning Macmillan väljendas oma

kindlat veendumust Piibli prohvetikuulutuste täitumise kohta. Tema lugu on tõend usust, mis polnud kahanenud ka paljude aastate möödudes.

Selle raamatu avaldamise järel aastal 1957 elas Macmillan veel üheksa aastat ning lõpetas oma maise elutee 16. augustil 1966. Tema mälestused avaldati lühendatult 1966. aasta 15. augusti „Vahitornis“.

Tallinn, 2015

1. OSA

„Kutsutud pimedusest“

1. PEATÜKK

Pöördepunkt

NÜÜD, kui hakkab teile neid asju rääkima, olen vana kaheksakümneandates aastates hallipäine mees.

Olen ligikaudu kuus aastakümnet olnud seotud liikumisega, mis nüüdsel ajal üha enam tähelepanu köidab. See on usuliikumine, mis on miljonitele inimestele tundunud uus ja võõras, liikumine, mis on sundinud selle maailma tooniandvaid usundeid ägedalt välja astuma, liikumine, mida on valesti esitatud, taga kiusatud ja ära neetud, millele on taeva Jumalalt karistust palutud, millele on osaks saanud rahvajõukude rünnakud, keelustused, konfiskeerimised ja pagendused, liikumine, mida natslikud, fašistlikud ja kommunistlikud diktaatorid on sundinud põranda alla minema – seda kõike usujuhtide mõjutusel, kes üheskoos on koondanud jõud selle üheainsa liikumise vastu.

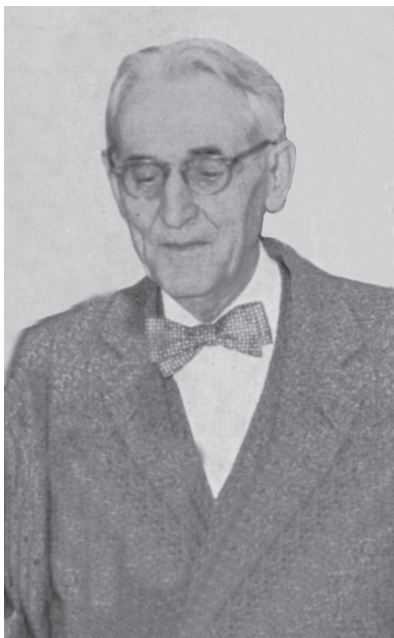
Ma tean seda. Olen ühes selle liikumisega suurema osa sellest läbi teinud, nii et tean, millest räägin ja kirjutan.

Olen koos kaaskannatajatega üheksa pikka kuud vanglas olnud, enne kui meid vabastati ja me saime lahti alusetutest süüdistustest, mis olid meid viinud trellide taha. Hiljem olen saanud kõnelda sadade noorte meestega, kes olid samuti usu pärast kinni pandud.

Aastate jooksul olen reisinud paljudesse riikidesse, sealhulgas Palestiinasse, kus Jeesus oma apostlitega sedasama sõnumit kuulutas; olen kõnelnud lavalt sadadele tuhandetele inimestele, seda sageli tõlgi abil, samuti kuulutanud majast majja, nagu apostlid seda tegid; praegu aga on mul eesõigus kõnelda moodsa aja sidevahendi raadio kaudu New Yorgi raadiojaama vahendusel teadmata hulgal inimestele ja vastata nende küsimustele, andes Piibli alusel otsekohest nõu.

Olen elanud läbi nii hobusõidukite ajastu, kui ma väikse poisina õppisin härjavankrit ajama, kui ka praeguse reaktiivlennukite ja tuumaplahvatuste ajastu ning ka kahe maailmasõja enneolematud õudused inimajaloos. Kuid ma ei karda, sest ühinemine selle usuliikumisega on andnud mulle julge tulevikuvaate. Ma ei karda seda, mis ootab inimsugu Suure Looja eesmärgi kohaselt ees, ehkki sellest kujuneb suurim hädaaeg, mida inimkond eales on kogenud.

Et mingit liikumist tunda, tuleb sellega koos tegutseda, isegi selle ametnik olla, nagu mina seda olen olnud. Lisaks olen elanud üle kahe presidendi ametiaja lõpu seda liikumist juhtivas usuühingus, nüüd aga elan ühingu kolmanda presidendi tegutsemisajal. Olen näinud edasiminekut, olen näinud arusaamade selginemist, olen teinud läbi selle usuliikumise tõusud ja mõõnad. Kuid ma pean sellest kinni innukamalt kui kunagi enne. Olen rohkem kui iial varem veendunud, et see on õige, see on tõde, mis annab õige suuna kõigile hea tahte inimestele maakeral. Miks?

Leidsin usu

Kas oled kunagi mõelnud, kas su usk on õige, ja kas oled üritanud leida seda õiget, leida tõde, mis annaks vastused su küsimustele Jumala ja tema eesmärkide kohta inimkonna suhtes? Mina olen, ning ma tean, kui tõsist võitlust see tähendab. Kuid asi on seda väärt. Tänapäeva inimesed tunnevad religioonist puudust, sest elu ilma tõeta Jumala ja inimese kohta ei paku rahuldust. Need pimeduses kobavad inimesed ei tea, kuhu see maailm läheb. Oli aeg, kui ka mina ei teadnud, kuid nüüd ma tean. Siis ei teadnud ma, kuhu ma isegi olen minemas.

Teismeeas olin ma päris tavaline poiss sooviga mängida ja lõbutseada, nii nagu see meile kõigile meeldib. Siiski tundsin sügaval südames soovi teada rohkem Jumala kohta ja selle kohta, miks loodi maakera ja pandi sellele inimesed nii lühikeseks ajaks, et siis surra ja minna kes teab kuhu, kohtumata ehk kunagi enam pereliikmete ja sõpradega.

Kui esitasin selle kohta küsimusi neile, kes oleksid pidanud vastuseid teadma, sain teavet napilt või üldse mitte. Kuid ma jätkasin otsimist usus, et kuskilt võib leida vastuseid. Need on tõesti olemas, sest olen need leidnud. Olin siis alles noor mees. Aga sel pole tähtsust. Seniajani on igal aastal tuhandeid inimesi, kes need samuti leiavad. Ja nad on inimesed nagu sina ja mina, sest nad on pärit igasugu rahvustest, rassidest ja elukeskkondadest ning neid on igas vanuses. Tõde ei vaata isikutele. See tõmbab ligi igasugu inimesi ja need, kes seda järgivad, saavad omavahel järjest lähedasemaks, erinevalt maailmast, kust on kiiresti kadumas austus isikupuutumatusse või ka riikliku puutumatusse vastu.

Nüüd ma tõesti tean, kuhu olen minemas. Mul on ka kindel teadmine, kuhu see maailm on minemas. Olen olnud selle tunnistajaks peaaegu kuuskümmend aastat. Võid ju öelda, et see on kõigest lühike lõik ajaloos. Võib-olla tõesti, kuid need on kordumatud, saatuse kulgu määravad aastad. Need on aastad, mida juba sajandeid on igatsetud näha, aastad, mida prohvetid oma nägemustes nägid, aastad, mis on kuue tuhande aasta pikkuse inimajaloo kõrgpunkt. Miks ma olen selles nii kindel? Sest olen selle sõnumi saanud teada Piiblist ning olen oma kaheksakümne aasta pikkuse elu jooksul omaenda silmadega näinud selle täidaminekut.

Juba esimesest pilgust haigele ja surevale inimsoole antud töötustele pole mu lootus sellele Piiblis avaldatud sõnumile raugenud. Otsekohe võtsin nõuks jõuda Piibli õpetustes paremini selgusele, nii et saaksin aidata teisigi minusuguseid, kes igatsevad tunda Kõigevägevamat Jumalat Jehoovat ja tema häid eesmärke inimkonna suhtes.

Mu isa usk katsutakse läbi

Esimene arvestatav võimalus avanes mulle kiiremini, kui ma arvatagi oskasin. Olin umbes aasta Piiblit uurinud, kui mind kutsuti koju

raskelt haiget isa vaatama. Nagu paljud teised, oli ta alati olnud oma usus kindel. Mõtlesin, kuidas ta küll reageerib mu sõnumile, mida olin õppinud pärast viimast kohtumist temaga. See erines paljuski sellest, mida tema mulle oli õpetanud. Kuna olin veel nooruke, oli mul koju Kanadasse naastes kartusi, kas olen suuteline oma isale asja selgitama, sest ta oli haritud mees. Siiski olin otsustanud võimaluse korral arutada temaga oma vastleitud tõekspidamisi lootuses, et Issand aitab mul tutvustada talle seda, mida olin õppinud Jehoova eesmärgi kohta inimkonda õnnistada.

Jõudsin koju ja astusin isa voodi äärde. Nägin, et ta on raskesti haige ega ela enam kaua. Ta oli juba eakas mees, umbes sama vana kui mina praegu. Kui seisin isa voodi ees, sirutas ta käe ja ütles kergelt naeratades: „Poeg, küll ma olen rõõmus, et tulid mind vaatama, enne kui ma siit ilmast lahkun. Sina olid ainus mu lastest, kelle juures võis täheldada sügavat huvi usu vastu, ja ma soovin sinuga Piiblist rääkida.“

Arvan, et päästetakse palju rohkem inimesi, kui mu õpetaja mind uskuma püüdis panna.“

Olin mõnevõrra üllatunud, sest mu isa oli kalvinist ja uskus ettemääratusse. Kuid mul oli hea meel, et ta nõnda arvas, ja ma vastasin: „Olen sinuga sama meelt. Olen kindel, et Piibel näitab, kuidas Jumal soovib, et kõik inimesed saaksid päästetud ja tuleksid tõe tundmisele, ning kui keegi peabki kaduma, on põhjuseks see, et ta on keeldunud valimast talle pakutud teed. Jumal ei ole ette määranud seda, et keegi inimestest peaks kaduma ja igavesti piinades olema, nagu paljud seda usuvad.“

Meie kõneluse jätkudes panin tähele, et isa huvi Calvinini õpetuse vastu paistis olevat häibunud. Ilmselt oli ta omal käel Piiblit lugenud ja loetu üle väga tõsiselt järele mõelnud. Ta hakkas mulle esitama küsimusi Piiblis mainitud uue maailma kohta. Olles taas üllatunud, küsisin, mis teda selles suunas mõtlema on pannud, ja ta vastas: „Enne haigestumist lugesin raamatut, mille on andnud välja üks Ühendriikides tegutsev Piibli ja traktaatide ühing, ja sain sealt vastused paljudele küsimustele, mis mind olid vaevanud.“ Seejärel ütles ta mulle selle raamatu pealkirja. Võite kujutleda mu üllatust ja rõõmu, kui sain teada, et see on sama raamat, mida minagi uurisin ja kust ma olin juba ammutanud palju lohutust ja rahuldustpakkuvaid teadmisi.

See isas süttinud elav lootus paistis talle veidi uut jõudu andvat, nii et mõne järgneva nädala jooksul oli meil palju meeldivaid ühi-seid uurimisi. Palusime teda vaatama tulnud naabreid, et nad koos meiega uuriksid, mida nad tegidki. Üldiselt oli meil teemaks uus maailm. Näitasin Piiblist, et maa loodi, et see oleks asustatud täiuslike meeste ja naistega, kes pidid elama igavesti rahu, ilma et miski nende õnne tumestaks. Keegi neist polnud kunagi sellisest võimalusest kuulnud. Aga see tundus nende meelest hea.

Uue elu lootus

Kõik, kes koos meiega uurisid, ütlesid, et nad usuvad Piiblist kui Jumala Sõnasse ning soovivad kõike sinna kirja pandut vastu võtta. Mõned neist olid lugenud Piiblit väga vähe, nii et peagi selgus neile, et see sisaldab paljutki, millest nad polnud teadnud. Lugesime, et maa saab sama kauniks kui Eedeni aed, mille Jumal oli andnud Aadamale ja Eevale elupaigaks. Oskasin selle koha neile näitamiseks Piiblist üles leida.

Loomulikult läks jutt ikka ja jälle sellele, milline võiks siis meie tervis olla. Kinnitasin neile, et ühe prohveti sõnul pole Harmagedooni järgses uues maailmas kedagi, kes ütleks, et ta on põdur. Lisaks öeldi apostel Johannesele ilmutuses, et kaovad pisarad ja valu ja koguni surm. Mu valudes vaevlev isa lausus: „Kuidas ma küll sooviksin, et see aeg käes oleks!“ Kõik olid temaga nõus, sest nad mõtlesid oma lähedastele, kellest paljud olid juba lahkunud. Siis lugesin ühest meie piibliuurimise abivahendist ette lõigu, mis tõi mu isa silmi pisarad:¹

„Inimsugu on Jumala loodud lapsed – tema kätetöö – ning ta eesmärk nende suhtes on tema Sõnas selgelt ära toodud. Meie Issand ja kõik prohvetid alates maailma asutamisest on kuulutanud, et inimsugu viiakse taas sellisesse aulisse täiusesse, mida nautis Aadam.

Selline on see osa, mida Jumalal on kavas inimsoole anda. Ja kui au-line see osa on! Unustagem hetkeks viletsuse ja häda, allakäigu ja mure, mis patu tõttu seniajani valitseb, ja nähkem vaimusilmas täiusliku maa auhiilgust. ... Pole enam haigusi, valu ega häda – ega mitte hirmugi selle ees. Mõtle piltidele inimese suhtelisest tervisest ja ilust, mida oled näinud, ja tea, et täiusliku inimese ilu ületab selle kõik. Sä-

¹ *Millennial Dawn*, Vol. I (1886) lk 187–188.

ravale välimusele paneb pitseri sisemine rikkumatus ning vaimne ja moraalne täius. Selliseks saab maakera ühiskond, ning ka leinajate pisarad kuivatatakse, kui Kristuse kuningriigi töö lõpule viiakse.“

Surnute lootus

Muidugi mõista tekitas see palju küsimusi, mis ka sul meeles võivad mõlkuda. Üks neist kõlab: mis lootus võib meil olla selles uues maailmas, kui me sureme enne selle õnneliku aja saabumist? Sellele annab vastuse selgelt väljendatud ülesäratamistootus. Siis esitas isa mulle otsese küsimuse: „Poeg, kas ma tunnen end üksildasena hauas, oodates kuningriigi tegutsema hakkamist, et maa täiusesse viia?“

Sellele küsimusele polnud noorel mehel sugugi kerge vastata eakale mehele, kes polnud selles suunas varem mõelnud.

Vastuseks küsisin isalt: „Kas sa magasid eelmisel ööl hästi?“

Ta vastas: „Jah, mu poeg, magasin küll, sest arst andis mulle unerohu.“

„Kas tundsid end magades üksildasena?“

„Ei, ei tundnud. Sooviksin, et võiksin kogu aeg magada, sest siis ma ei tunne valu.“

Siis meenus mulle, mida olin lugenud Iiobi kohta, kes pärast seda, kui oli kaotanud kõik, ka oma pereliikmed, kannatas tõsiste vaevuste käes. Lugesin isale ette Iiobi sõnad:

„Oh, et sa varjaksid mind surmavallas, peidaksid, kuni su viha möödub. ... Sa hüüaksid ja ma vastaksin sulle. ... Seal jätavad õelad ässituse ja seal saavad väsinud puhata, seal on kõik vangid muretud: nad ei kuule enam sundija häält! Seal on pisuke ja suur ühesugused ja ori on vaba isandast!“²

„Vaata, isa,“ selgitasin, „surnud magavad surmaund ega tea selles seisundis midagi – kuidas saaksid nad tunda end üksildasena? Piibel ütlebki, et surnud ei tea midagi. Kui suigud surmaunne, ei vaeva sind keegi; ka ei tunne sa mingit valu. Kui Jumalale saabub õige aeg ja Jeesus hüüab sind, siis ärkad sa ellu maailmas, kus pole enam ei valu, muret ega surma.“

Kui isa tegi oma viimaseid hingetõmbeid, lugesin talle südantõõmustavaid sõnu Ilmutusraamatu 21. peatükist: „Vaata, Jumala telk

² Iiob 14:13–15; 3:17–19.

on inimeste juures! Ja tema asub nende juurde elama ja nemad on tema rahvad ja Jumal ise on nendega. Ja tema pühib ära kõik pisarad nende silmist, ja surma ei ole enam ega leinamist ega kisendamist ega vaeva ei ole enam. Sest endised asjad on möödunud!“ Mu isa suri selle üleva lootusega ja ma tean, et see lootus kergendas surma astelt.

Sellesama Jumala Sõnas toodud lootuse olen säilitanud enam kui poole sajandi kestel. See on andnud mulle meelerahu ja südamerõõmu. See on kandnud mind läbi paljude süngete tundide. See on õpetanud mulle aukartust Jumala ees ning sügavat ja siirast armastust kaasinimeste vastu. See on toonud mulle uue elulaadi.

Tsivilisatsiooni kõikuvad alustoad

On ütlematagi selge, et kuigi inimkond naudib selles elus arvukalt mugavusi ja rõõme, on ometi olemas sügav hirm, mida võib tulevik sellele põlvkonnale tuua. Me teame, et riigid on hambuni relvastatud kõige surmatoovamate relvadega, mis kunagi on välja mõeldud ja valmistatud. Asjaga kursis olijad räägivad, et praegu valmistatakse pomme, mis võivad suure linna mõne hetkega hävitada. Ka räägivad nad, et juhivad kanderaketid koos automaatsete lõhkepeadega võivad jõuda kaugete sihtmärkideni kõigest minutitega. Veel väidavad nad, et on veel teisi surmarelvi, millest on öudne kõneldagi. Hirmust tagajärgede ees püütakse juba katsetusigi piirata.

Arvatakse, et kommunistid on võtnud sihiks hävitada maa pealt iga riigi, mis ei nõustu nende esitatavate tingimustega ega võta omaks nende elulaadi, mis tähendab enamikule orjust, üksikutele julmadele valitsejatele või diktaatoritele aga kõiki maa hüvesid. Seades oma majanduse pankrotiohtu, kulutavad need „vabad riigid“ miljardeid, et aidata teistel püsida „vabana“. Ent kas pole sel ainult üks vältimatu tagajärg, isegi kui jõutakse kompromissile, isegi kui kooseksisteerimise poliitikal paistab edu olevat?

Missugused on sinu arvates kaasaegse julgeoleku alustalad? Kas saab olla tõeliselt õnnelik tulevikuväljavaate üle, kus riigid istuvad termotuimalõhkepeade kuhjade otsas? Kui väikest sädet on tarvis, et maailm lõõmadesse paisata, kui mõelda sellele läbirääkimistelauas valitsevale hirmule, vihavaenule ja kahtlustamisele, kus usaldamatus ja petturlus õõnestavad isegi raske vaevaga kokku lepitud

rahuläbirääkimisi ja võidurelvastamise piiramise püüdeid? Kas nüüdisaja tsivilisatsiooni saatus sõltub vaid isekate, saamahimuliste ja südametunnistuseeta diktaatorite muutlikest tujudest, kes lärma-kalt lehvitavad rahu palmioksi, samal ajal vaid osaliselt varjates oma rasket aatomipommi rusikat?

Mis on su aus arvamus maailma olukorra kohta? Hoia, et sa lihtsalt õlgu kehitades puiklevalt ei lausu: „Oleme möödunu üle elanud, leiame väljapääsu ka tulevikus.“ Kas on üldse mingit tõendit, et maailmas on inimeste- ja riikidevahelistes suhetes midagi radikaalselt muutunud? Kas on maailma ajalugu – ka viimased aastakümned – näidanud, et oleme leidnud turvalisema, mõistlikuma tee riikidevaheliste vastuolude lahendamiseks?

Kui kaugele me peame minema, enne kui jõuame „lõpuni“?

Need, kes pöörduvad Piibli poole, saavad teada, et kõike, mida praegu kogeme, on vanaaja prohvetid Jumala vaimu juhatusel enustanud. Miks ristiusu kiriku vaimulikud vaikivad? Miks nad ei räägi midagi seda maailma ähvardavast lõpust ega uue maailma õnnistustest, mis kindlalt järgnevad Kõigeväelise Jumala suure päeva lahingule, mis nii lähedal on? Vaid selle Harmagedooni sõjaga, mida peab Jehoova Jumal koos oma nähtamatute vägedega, saab maakera puhastada kõigest ülekohtust, et avada tee kestvale rahule. Kaalu ise tõendeid. Piibli panid kirja inimesed nagu meie, inimesed kõiksugu elualadelt, kuid inimesed, kelle usk ületas igasuguse hirmu inimese ees. Sinagi võid Piiblit lugeda ja seda mõista.

Miks mu usk püsib

Kui ma asusin neid vastuseid otsima, polnud neid sugugi nii kerge näha kui nüüd. Tõendeid, mida me nüüd peame igapäevanähtusteks, polnud veel olemaski. Tol ajal olid need vaid Piibli prohvetikuulutused, mida eri rühmitused eri moodi tõlgendasid. Kuid üks tõsiste piibliuurijate rühm esitas asja minu meelest mõistlikult. Nüüd mõistan, et mu usaldusel oli tõesti alust.

Sa küsid, miks mul on seniajani aktiivne osa selles liikumises, miks mu ind on suurem ja veendumus tugevam kui kunagi varem? Võin seda sulle öelda. Põhjuseks on see, et paljugi sellest lootusest, mida hellitasin oma noores eas, on juba saanud reaalsuseks. Põhjuseks on see, et olen oma elu jooksul näinud, kuidas Piibli proh-

vetiennustused, mida pidasime kalliks ja pühaks, kuid mida uskmatud naeruvääristasid ja põlastasid, on juba tõeks saanud. See on nii, kuna olen oma elu jooksul näinud, kuidas need, kes väidavad end teenivat Jumalat, on seda liikumist piiranud ja taga kiusanud, nii et see otsekui surnuna maha jäi – ja ometi ellu ärkas ja taassünni läbi tegi, organiseerudes uuendatud viisil veelgi vägevamaks tööks, olles ikkagi pühendunud nendele samadele õiguse mõõdupuudele, mis algusest peale on selle tegevust iseloomustanud. Olen näinud, kuidas see liikumine neid mõõdupuid vankumatult järgib, tegemata kasu nimel kompromissi. Olen näinud ambitsioonikaid mehi organisatsioonist esile kerkimas ja püüdnud seda eksiteele juhtida, kuid saamas täieliku kaotuse osalisteks, sest valdav enamus selle liikumisega ühinenuid on kõikumatul pühendunud teenima Jumalat, mitte inimest. Olen leidnud häid kaaslasi, tõelisi vendi, kõigist rassidest ja rahvastest inimeste seast. See on see, mida olin igatsenud noorest east saadik.

Miks peakski mitte omama usku mees, kes mitte üks kord, vaid palju kordi on näinud tegelikkuseks saamas asju, mille nägemist talle oli ennustatud; kes on olnud tunnistajaks Jumala etteöeldud eesmärgi teostumisele ja prohvetikuulutuste täideminekule? Minu usk tugevneb iga päevaga. Ja kuna olen juba näinud nii paljut tõeks saamas, olen üha enam veendunud, et ka see, mida ma veel ootan, läheb ühel päeval täide

Kartmatu pilk tulevikku

Olen väga tänulik, et saan jagada sinuga seda lootusesõnumit, mida nüüd kuulutatakse paljudes maades kõikjal maakeral. Sajad tuhanded inimesed, kes tajuvad selle vana maailma hukulemääratust, janunevad seda teemat puudutavate teadmiste järele, mida praegu saada võib. See lootus on tõepärane, arukas ja reaalne. Isegi sellel hädaderohkel maamunal ei taha mehed ja naised vanaks saada ja surra. Jah, nad soovivad just siin alles püsida. Kas ei soovi seda sinagi? Selles pole midagi üllatavat, sest inimene loodi elama siin maakeral ja ta tunneb sellest rõõmu, juhul kui talle on praeguse elu võimalikud hüved vähegi kättesaadavad.

Igale mõtlevale inimesele on selge, et inimkond on jõudnud ajaloo pöördepunkti. Kohtupäev on ligi. Ka Kurat Saatan teab, et on

jäänud pisut aega, kuni inimsugu, jah, see põlvkond, peab langetama otsuse suurimas sõlmküsimumes, mis kunagi ta ees on seisnud. See kõlab: kas toetad jätkuvalt seda maailmakorda, mis on toonud maailmale rohkesti kannatusi, muret, pattu ja surma, või valid Jumala armastusrikka uue maailma ja sobitud sellega?

Jooksmine ühes selle maailmaga tähendab lähitulevikus igavest surma. Käimine ühes Jumalaga ja uue maailma ühiskonnaga ning pühendumine selle põhimõtetele tähendab rahu, õnne ja tõelist vabadust koos lõputu eluga paradiislikul maal täiuses.

Kõikjal janunevad inimesed selle lootuse järele. Minu isiklik kogemus võib ehk sulle abiks olla.

Loodan, et võin koos sinuga elada üle selle peatselt saabuva maailmakatastroofi, kohutavaima kogu universumi ajaloos, ning jõuda elusana uude maailma, mille Kõigevägevam Jumal on oma armastuses töötanud rajada kõigi nende heaks, kes tahavad teda tundma õppida, armastada ja teenida. Luba mul nüüd siis edasi minna oma looga, kus ma omaenda elust toon välja tõsiasju ja läbielamusi, mis puudutavad suuri otsustavaid sõlmküsimumi, millega me mõlemad silmitsi seisame.

2. PEATÜKK

Uue tee algus

OMA MÕTTEVIISI muutmine tähendab ka oma eluviisi muutmist ja apostel Paulus ütleb, mida kristlastel on vaja veel teha:¹ „Ärge saage selle maailma sarnaseks, vaid muutuge teiseks oma meele uuendamise teel, et te uuriksite, mis on Jumala hea ja meelepärane ja täielik tahtmine.“ Selline võitlus käib ühes õige usu leidmisega.

Just huvi Jumala kohta kerkinud küsimustele vastused leida, huvi tema kui isiksuse vastu, kes armastab, mõtleb – koguni vihkab –, oli see, mis viis Jumala tahte mõistmiseni, mida Jehoova tunnustajad praegu kõikjal maailmas kuulutavad. Sajandeid on usundid asetanud rõhu inimesele ja tema päästmisele või äraneedmisele, pööramata suurt tähelepanu Jumalale, kellel on nimi ja kes neid saatusi määrab. Kõik käsitused Jumalast olid kujunenud lähtuvalt inimese huvist iseenda vastu, mitte niivõrd Piiblist.

Sajandeid olid inimesed sõltunud vaimulikest, kelle hooleks päästmisküsimus oli jäänud. Kui ilmik huvitus Piiblist, nähti selles lausa ketserlust – ta oli kahtleja. See tegi päästmise inimestest sõltuvaks.

Lõpuks tõsteti selle vastu mässu. Sooviti näidata, et inimestel pole teiste päästmisega miskit pistmist. Nii öeldigi, et Kõigevägevam Jumal on määranud inimeste saatused juba enne esimese inimese loomist. Iga inimese saatus oli juba enne sündi ette määratud kas taevasse või põrgu tulepiinadesse.

Üks reformaator ütles: „See jumalakäsitlus on ka minu kuradikäsitlus. Kui inimest ei päästeta, on see tema enda süü, sest Jumal on igati hoolitsenud, et ta pääste saaks, kuid inimkond üldiselt ei võta seda vastu.“ See teeb Jumalast Kuradiga võistleja ning röövib Jumalalt tema väe, sest paistab ju Kurat rohkem järeלקäijaid saavat.

¹ Roomlastele 12:2.

Kui tahame omandada Piibli vaatekohta Jumala päästmisviisile, siis tuleb meil aru saada, et vajalik on kohastumisperiood. Sel asjade ümberhindamise perioodil on me ees hulgaliselt vaimseid ja usulisi lõkse. Mõned neist võivad tunduda väikeste ja tähtsusetutena, kuid nendest pääsemiseks tuleb meil täielikult loobuda isiklikest eelistustest. Järgida Jehoova juhtimist on tarkuse tee.²

Otsides Jumala tahet

Mõnikord võivad tühised juhtumid anda inimese kogu elule tõuke kas hea või halva suunas ning panna isegi teisi oma elusuunda muutma. On öeldud, et just selline sündmusteahel käivitus, kui üks noormees (kelle elu hiljem minugi elu märkimisväärselt muutis) aastal 1870 Pennsylvanias Alleghenys ühel hämaral tänaval asunud väikesest luitunud ruumist usulaulu kuulis ja sinna sisse põikas.

Ehkki see noormees sarnanes paljuski enamiku omaealistega, oli ta mõnes mõttes ka ebatavaline. Sündinud 16. veebruaril aastal 1852 šoti-iiri perekonda, kasvatati teda kalvinistliku õpetuse järgi uskuma, et Jumal on inimesed juba enne sündi määranud veetma igaviku kas taevases õndsuses või põrgu piinades. Tema juurdlev mõistus ei pidanud seda põhjendatuks, niisiis asus ta juba varases eas tõe otsima.

Varasest noorusest alates oli ta jumalateenimisele erakordselt pühendunud. Kui ta sündis, pühitses ema ta Issanda töö jaoks. Niisiis oli ta tõsise loomuga noormees, kes soovis teenida Jehoova Jumalat oma parimate võimete kohaselt. Olles alles päris poisieas, ei andnud talle kuidagi rahu hinge surematuse ja igavese piina õpetus. Tema mõistus ei saanud sellega sugugi leppida.

„See ei ole arukas,“ mõtles ta alatasa, „see ei ole Jumalale omane. See lihtsalt ei saa olla tõsi.“

Kuid oskamata midagi muud ette võtta, oli tal 14-aastasena kombeks minna laupäevaõhtuti sinna, kuhu mehed kogunesid aega veetma, ja kirjutada kõnniteele värvilise kriidiga piiblitekste. Ta lootis sel moel nende tähelepanu köita, nii et nad saaksid Kristuse vastu võtta ning mitte hukka minna ja igavestesse piinadesse sattuda.

² Õpetussõnad 3:5, 6.

Tema piiritu energia väljendus sellises varases eas innukusena kuulutada Jumala tahet inimese suhtes, nii nagu tema sellest aru sai. Kogu selle aja tahtis ta midagi ära teha. Lõpuks ta lahkus presbüterlikust kirikust, sest selle õpetus oli liiga kitsarinnaline. Ta ühines vabakirikuga, mida pidas liberaalsemaks. Eriti pakkus talle huvi noorte meeste kristlik ühing. „Seal saan koos teiste noormeestega tööd teha,“ arvas ta. Tal polnud kunagi soovi istuda vaga näoga kirikus või lihtsalt kuulata laulmist ja kellegi jutlust teemadel, mis on mõistusele vastuvõtmatud, hirmutavad ega peegelda Jumala armastust. Ta soovis olla aktiivne, üritada päästa inimesi sattumast igavesse äraneedmisse. Niisiis ta töötas ja õppis ning otsis jätkuvalt tõde.

Traditsionalism kasvatab uskmatust

Ta oli uurinud kõiksugu usutunnistusi – lugenud nende põhiõpetusi. Ta oli kõigis neis pettunud. Kogu selle aja oli ta püüdnud leida midagi, mis läheks kokku Kõige kõrgema Jumala põhiomaduste – armastuse, õigluse, tarkuse ja väega. Ta arutles lihtsalt, et kui mingi teooria või doktriin ei sobi kokku nende nelja omadusega, on see vale, ning et Piiblit uurima hakates peab neid nelja põhiprintsiipi meeles pidama. Õpetus, mis ei toeta mõnda neist Jumala omadustest või mis tekitab nendevahelisi vastuolusid, ei saa lähtuda Jumalast, sest Jumal ennast ei salga.

Pettununa pöördus ta lõpuks tooniandvate Ida usundite juurde. Ta leidis kõik need olevat väärtusetud, et neisse uskuda. Nüüd võime teda näha jõudmas meheikka, meel rahutu ja must, sest hoolimata vastupidistest püüetest vaevab teda ikka veel igavese piina teooria loodud „esmamulje“.

„Mida siis üldse uskuda?“ küsis ta lõpuks endalt. „Kui ükski neist usunditest, mida olen uurinud, ei suuda anda Piiblist selget ja mõistetavat pilti, siis peab Piibel ise olema ebausaldatav, ja miks seda siis uskuda?“ Nagu paljud tõsised mõtlejad enne ja pärast, sai temast avastamise järel, et ristiusu usundite õpetused ei pea paika, kerge saak uskmatuse loogikale.

Seitsmeteistkümneaastaselt oli ta jõudnud järeldusele: „Mu isa ajab siin Pittsburghis äri ja on päris edukas. Pole mingit kasu püüda leida midagi mõistlikku tuleviku kohta ühestki usutunnistusest või ka Piiblist. Niisiis püüan unustada kogu loo ja pöörata kõik oma tä-

helepanu äritegemisele. Kui teenin raha, saan seda kasutada inimeste kannatuste leevendamiseks, kuigi ma ei saa neid vaimselt aidata.“

Seda meeles hoides suunas ta kogu oma energia ja olemuse isa ärisse ning see hakkas jõudsalt edenema. Koos isaga oli ta arendanud ideed poeketist mitmes kogukonnas ning peagi laienes nende ainuke kauplus Allegheny terveks reaks kauplusteks seal ja lähedastes linnades. Juba oli tal plaanis realiseerida oma ambitsioon luua korporatsioon, mis tegutseks kõikjal Ühendriikides. Just siis, kui ta meel oli sellele suunatud, juhtus midagi: juhuslik kokkupuude, mis paistis kogu ta elumustri segi paiskavat.

Piibel tugevdab kõikumalöönud usku

Sel 1870. aasta õhtul oli ta parajasti kõndimas mööda Allegheny hämarat tänavat, kui kuulis laulu. Ta seisatas hetkeks. Noore mehena oli tal piiritu teadmistejanu. Harda noormehena igatses ta ikka leida usku Ülimasse Olendisse. Ta oli kuulnud, et siin peetakse jumala-teenistusi, niisiis küsis ta endalt: „Kas on võimalik, et see siia kogunenud käputäis inimesi saab pakkuda midagi mõistlikumat kui suurte kirikute usutunnistused?“ Ta pöördus ümber, astus väiksesse tolmusesse misjoniruumi ja võttis istet, et kuulata jutlust.

Jutlustaja oli Jonas Wendell. Tema piibliselgitus oli segasevõitu; paljud küsimused jäid lahtiseks. Kuid üks asi oli kindel: selle noormehe kõikumalöönud usk Piibli inspireeritusse sai kõvasti tugevdatud; nüüd oli ta kuuldu põhjal veendunud, et apostlite ja prohvetite kirjapandu on omavahel lahutamatult seotud. Siin oli noorele vastuvõtlikule ja teadmishimulisele mõistusele midagi ülesehitavat, midagi mõistlikku.

Taastunud otsusekindlus jätkata tööotsingut avas selle noore mehe elus uue peatüki. Avanud taas oma juba ära kulunud Piibli, alustas ta selle hoolikat ja süstemaatilist uurimist. Lugemine andis talle mõtteainet ja mida rohkem ta asja kaalus, seda enam ta veendus, et Issanda ärksatele lastele on saabumas aeg saada Jumala eesmärkidest selge pilt.

Sütitatuna tõelisest entusiasmist, pöördus ta mitme noormehe poole, kellega ta kas ärialaselt või seltskondlikult läbi käis. Ta rääkis neile oma taasärgeanud huvist, eesmärgist jätkata Piibli enda uurimist, jättes kõrvale väljakujunenud usutunnistused. Mõistes otse-

kohe avanevaid võimalusi, ütlesid need: „Ehk tuleksime kokku iga nädal teatud tundideks ja uuriksime süsteemselt.“

Nii see algas. Sellest noormehest, kes 18-aastaselt organiseeris selle väikese piiblikursuse, pidi tulevikus saama üks oma põlvkonna tuntumaid piibliuurijaid. Ta pidi olema üks armastatumaid ja vihatumaid, üks ülistatumaid ja laimatumaid mehi nüüdisaja usuloos.

See mees oli Charles Taze Russell, kes hiljem sai maailmas tuntuks kui pastor Russell.

Jeesuse lunastuses kajastuvad Jumala põhiomadused

Nende noormeeste uurimismeetod oli lihtne, kuid tõhus, ja see on saanud Jehoova tunnistajatele piibliuurimise malliks tänapäevani. See põhineb meetodil, mida rakendasid esimese sajandi kristlased.³ Keegi tõstatab küsimuse. Siis seda arutatakse. Vaadatakse läbi kõik asjaga seotud kirjakohtad, ning kui on leitud nende kirjakohtade rahuldustpakkuv kooskõlalikus, tehakse lõppotsus ja pannakse see kirja.

Sugugi mitte kõigi otsusteni ei jõutud otsekohe. Üsna pea sai selgeks, et Piibel õpetab selgelt, et hing ei ole surematu ning et kui inimene sureb, on ta tõesti surnud ja teadvuseta, ning et patu palk on surm.⁴ Vaieldamatult tähendas see lahknevust traditsioonidel põhinevatest usutunnistustest, mis olid olnud nende vaimseks pärandiks. Sel moel said nad vastused küsimustele, mis muul moel oleks lahendamata jäänud.

Nad said teada, et Jumal pole loonud inimest surema. Inimkonna esiisa Adam oli loodud täiuslikuna ning talle anti täiuslik naine; ta pandi elama täiuslike elutingimustega kodusse ning talle teatati, et sellise täiusliku elu võimaldab tal säilitada kuulekus Jumala seadusele.⁵ Pühakirjast selgus neile, et Adam rikkus Jumala seadust ning ta mõisteti surma ja aeti täiuslikust kodust välja, nii et ta pidi oma olemasolu nimel ennast täiusesse viimata maal vaevaga elatama, kuni teda tabas surm.⁶ Olles juba selle otsuse all, kasutas Adam

³ Apostlite teod 17:11.

⁴ Koguja 9:5, 10; Roomlastele 6:23.

⁵ 1. Moosese 1:27, 28; 2:16, 17.

⁶ 1. Moosese 3:17–19.

esimest korda talle antud võimet ja õigust saada järglasi.⁷ Vastavalt pärilikkuse seadusele olid ta lapsed sünnist saadik patu needuse all, omamata õigust elule.⁸ Olles teadvuseta surmaunes, polnud neil mingit lootust, kui just ei tule abi, mis neid ellu tagasi tooks.⁹

Ehkki sel varasel uurimisperioodil selgusid Jumala eesmärgid vaid üldjoontes, oli see viljakas aeg, et saada lahti kaua aus olnud eksiarvamustest. Näiteks kui nad käsitlesid inimese lootust elu tagasi saada, küsisid nad endalt: mille Aadam tegelikult kaotas? Kas ta kaotas võimaluse minna taevasse, nagu neid kõiki uskuma oli õpetatud? Ei, jõudsid nad otsusele. Hoolega uurinud inspireeritud kirju, võtsid nad kokku Aadama kaotuse kolmes vallas: esiteks, ta kaotas sõpruse Jumalaga; teiseks, ta oli sunnitud lahkuma oma kaunist Eedeni kodust; kolmandaks, ta kaotas elu ja õiguse sellele, kuna talle öeldi, et oma palehigis peab ta vaeva nägema, kuni ta saab jälle põrmuks, millest ta on võetud. See tähendab, et kuigi ta näeb vaeva, et end elus hoida, ta sureb. See andis uue tähenduse Jeesuse sõnadele¹⁰ „Inimese Poeg on tulnud otsima ja päästma, mis on kadunud“. Kuidas pidi see teostuma? Nad hakkasid mõistma, et selleks, et Jeesus saaks olla lunastaja, peab tal olema mingil ajal ja mingitel tingimustel võimalik osta tagasi need kolm asja, millest inimkond Aadama pärast ilma oli jäänud.

Nüüd võisid nad esimest korda näha Jumala põhiomadusi õiges valguses. Tema õiglus nõudis Aadama surmasaatmist sõnakuulmatuse tõttu, ent tema armastus ilmnes, kui ta töötas kuulekad inimesed Aadama laste hulgast välja lunastada. Tema tarkus võimaldas tal sel moel taastada Eedenis alguse saanud elukorralduse ning tema piiritu vägi andis tagatise, et see kindlasti teostub.

Jeesuse tagasituleku eesmärk ja viis

Edasi uurides sai selgeks, et Jeesus, kes oli taevas vaimolend, lahkus sealt ja tuli maa peale, saades täiuslikuks inimeseks, mis oli vajalik, et saada lunastajaks.¹¹ See tähendas, et ta ei olnud osaliselt inimene

⁷ 1. Moosese 4:1.

⁸ Roomlastele 5:12.

⁹ 1. Korintlastele 15:17, 18.

¹⁰ Luuka 19:10.

¹¹ Heebrealastele 2:14, 15.

ja osaliselt Jumal.¹² Vaid saades inimeseks, nagu Aadam oli olnud, võis Jeesus vastata Jumala seaduse õigusnõuetele, mille aluseks on silm silma eest, hammas hamba eest ja elu elu eest.¹³ Nad said teada, et kui Jeesus lunaohvrina suri, oli ta tõesti surnud,¹⁴ ent kui Jehoova ta surnuist üles äratas ja ta taevasse tagasi läks, anti talle jumalikkus ehk surematus, mis tal nüüd on.¹⁵

Milline väljavaade nüüd neile avanes! Nüüd mõistsid nad, et kui Jeesus tuleb taas – ja Piibel näitab, et ta tuleb –, tuleb ta ülendatud vaimolevusega, et jagada kuulekatele inimestele välja tema ohvrust tulenev kasu. Sellisele järeldusele jõudsid nad, ning nende rõõm oli piiritu. Noor Russell kasutas selle rõõmurikka ärkamise kohta Jeesuse jüngerite sõnu, kui nad kohtusid Emmause teel Jeesusega pärast tema ülestõusmist:¹⁶ „Eks meie süda põlenud meie sees, kui ta teel meiega rääkis ja meile kirju seletas?“

Aga kuidas pidi Kristus Jeesus tulema? Just sel uurimis perioodil, aastatel 1870–1876, hakkasid nad mõistma erinevust „Issanda, kes andis end“, ja Issanda vahel, kes tuleb tagasi vaimolevusega. Neile sai selgeks, et vaimolevused saavad olla juures, ehkki nähtamatul kujul. Seepärast ei saanud nad nõustuda adventistidega, kes ootasid Kristuse tagasitulekut lihas. Taolised rühmitused andsid seoses Issanda tuleku eesmärgi ja viisiga sedavõrd palju piibliväliseid ettekuulutusi ning see, mida nad ootasid, oli nii kentsakas, et nad tõid teotust nii endile kui ka kõigile piibliuurijatele, kes tõemeeles pidasid silmas ja kuulutasid kuningriigi tulekut.

Erakordselt loogilise mõtlemisega Russell ei teinud tõtakaid järeldusi, nõustudes pelgalt eeldustega ja aluseta arendatud teooriatega. Temal pidi olema piiblliline alus ja kindel põhjendus. See muidugi välistas teooriad, mida arendasid adventistid, kellest paljud olid arutud ekstremistid, kes uskusid, et tagasi tülles põletab Kristus maa ja kõik inimesed, välja arvatud adventistid. Püüdes siiralt hajutada nende eksiõpetuste kahjulikku mõju, kirjutas ja avaldas Russell aastal 1873 omal kulul broõüüri „Meie Issanda tagasituleku eesmärk ja viis“. Seda levitati tuhandeid eksemplare.

¹² 2. Johannese 7.

¹³ 2. Moosese 21:23, 24.

¹⁴ Matteuse 20:28.

¹⁵ 1. Peetruse 3:18; 1. Timoteosele 6:16.

¹⁶ Luuka 24:32.

Prohvetiennustused osutavad peatsele juuresolekule

Kuid nendele noortele piibliuurijatele olid Issanda teise tulemise aja-
jooned küllaltki hägused. Nad mõistsid, et see pidi toimuma peagi,
kuid leidsid, et on võimatu nõustuda käibelolevate väidetega krono-
loogia kohta. On kummaline, et just selles vallas muutsid asjalood
taas Russelli suunda, ning ka üks teine näiliselt tähtsusetu juhtum
tõi ta mõtteviisi pöörde.

24-aastane Russell läks talvel 1875/76 Philadelphiasse. Tal oli ees-
märgiks avada seal paar meesterõivaste kauplust ning osta kaupa,
sest tol ajal oli seal midagi hulgimüügikeskuse taolist. Kuid ikka veel
keerlesid värskelt tal peas ka need arvukad tõed, milles ta selgusele
oli jõudnud, tähtsaimad neist inimkonna endisesse seisundisse too-
mine ja Issanda nähtamatu juuresolek.

Ühel jaanuaripäeval tuli ta oma kontorisse ja nägi laual ajakir-
ja. See oli „Herald of the Morning“ („Hommikukuulutaja“). Nähes
kaanel adventismile viitavat pilti, haaras ta uudishimust ajakirja,
öeldes endamisi: „Huvitav, mis idee neil nüüd Issanda tuleku kohta
on, ja milline on nende järjekordne daatum maakera ärapõletamise
kohta.“

Ta avas selle ja luges oma suureks üllatuseks mõnevõrra ettevaat-
likult toodud järeldust, et Issand viibib juures ning et Jeesuse tähend-
damissõna „nisu“ ja „luste“ eraldamise¹⁷ kohta on juba täitumas.

Russell ei lubanud oma isiklikel vaadatel takistada asja uurimast.
Viivitamata kirjutas ta New Yorki Rochesteri, kus ajakiri oli aval-
datud, toimetaja Nelson H. Barbourile. Ta viis end kurssi Barbouri
ajaarvestustega ja temas tärkas sügav huvi. Barbour rääkis talle, et
üks ajakirja lugeja, kellel on uus piiblitõlge „The Emphatic Diaglott“,
oli pannud tähele, et kirjakoht Matteuse 24:3 (samuti salmid 27, 37
ja 39) on kummaliselt tõlgitud. Väljendi „tulemise tunnus“ asemel on
uues tõlkes „juuresoleku tunnus“.¹⁸ Selles mõttes oli midagi uut. Kui
meie Issand peaks pöörduma inimkonna juurde nähtamatult, siis

¹⁷ Matteuse 13:24–30.

¹⁸ Siinkasutatud kreeka sõna *parousia* täielik tähendus ilmneb selle suhtest oma anti-
teesiga *apousia* kirjakohtas Filiplastele 2:12: „Te olete ikka olnud sõnakuulelikud mitte
üksnes nagu siis, kui ma olin teie juures [*parousia*], vaid ka nüüd veel rohkem minu
ära olles [*apousia*].“

tooks ta oma saabumise aja kohta vajalikke tõendeid. Selline oli mõistlik järeldus.

Siiski soovis Russell saada veenvaid tõendeid, ja kuna neid kronoloogia külgil selgitavaid raamatuid polnud saada, saatis ta kirja Rochesteri ja maksis kinni Barbouri Philadelphiasse tuleku kulud. Siin tõi Barbour Piibli prohvetiennustustest piisavalt tõendeid, veenmaks Russellit, et lõikusperiood algas aastal 1874.

Sõnum lõikusest hakkab levima

Russell oli nii tegude kui veendumuste mees ning Issandale täielikult pühendunud.

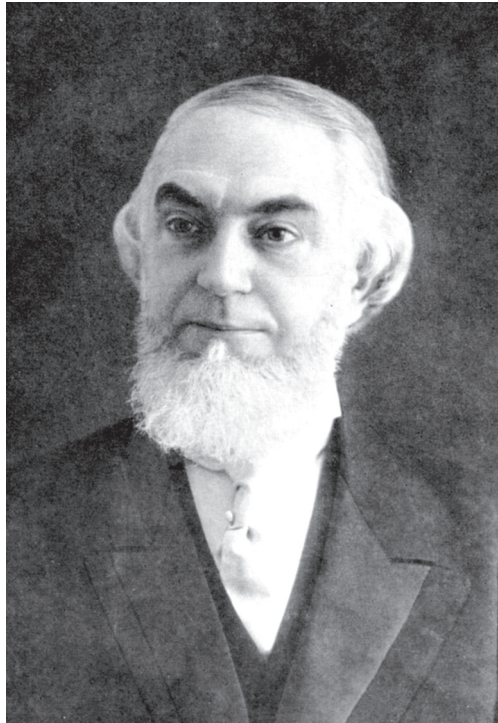
„Härra Barbour, Issandal on käes aeg, et meie siin räägiksime inimestele sellest. Lõikus on juba kaks aastat käimas,“ ütles ta.

„Pole mõtet enam midagi rohkemat ette võtta,“ vastas Barbour. „Ajakirja „Herald of the Morning“ tellijad on lootuse kaotanud, sest aasta 1874 läks mööda ja Issand ei tulnud. Mõned neist ootasid aastal 1844 koos Milleriga, ja Issand ei tulnud ka siis, ning nüüd on nad pettunud. Trükiseadmed on Rochesteris kulunud, nii et nüüd suudame „Heraldit“ välja anda vaid aeg-ajalt, kui oleme suutnud veidi raha koguda. On mõtetu püüda asja uuesti elustada.“

Russellit nii kergesti peatada ei saanud. Ta sõnas: „Härra Barbour, nüüd on tegude aeg. Meil on, mida inimestele öelda – midagi enneolematut.“

„Mida sa selle all mõtled?“

„Me räägime neile, et lõikusaeg on käes. Nüüd saame levitada head sõnumit, et Kristuse kuningriik toob peagi inimkonnale õn-

Charles Taze Russell (1852–1916). Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu president (1884–1916)

nistused, mida ta ostis välja Kolgatal. Me oleme küll kuulutanud inimkonna seisundi taastamist, kuid me pole veel saanud tuua välja mõtet, et me elame ajal, kui need õnnistused inimkonnale taas osaks saavad. Seda tuleks kuulutada üleilmselt.“

Selline oli Russelli entusiastlik vastus ja sellele järgnenud aastatel oli ta innukus raugematu.

Kuulutamine ja trükiste väljaandmine

Aega viitmata asus ta tööle. Ta andis Barbourile raha, et see naaseks Rochesteri ja asuks tegema ettevalmistusi raamatu väljaandmiseks, mille kaasautorid nad oleksid. Ta kavatses anda esmakordselt trükisena välja piibliseletuse inimkonna seisundi taastamisega kaasneva te õnnistuste kohta ning Kristuse teise juuresoleku aega käsitlevate prohvetikuulutuste kohta. Raamat pealkirjaga „Kolm maailma“ avaldati aastal 1877.

Nüüd otsustas Russell oma äritegevust piirata ning kulutada kogu aja reisimisele ja kuulutamisele. Kohe sai talle selgeks, et kuiigi avalikud kõned äratavad huvi, on tarvis midagi, mis seda ülal hoiaks ja süvendaks. Selleks otsustas ta hakata aktiivselt välja andma kuukirja. Ehkki Barbour oli trükkimisega tuttav ja juba mõni aasta „Heraldit“ välja andnud, esitas ta soovitusel kohta trükitegevus ümber organiseerida terve rea vastuväiteid. Kuid Russell oli töö suhtes täis tulist entusiasmi ning lõpuks lepiti kokku, et Barbour ostab uue trükipressi ja muud trükkimiseks vajalikku, mille Russell ise kinni maksab. Niisiis hakati taas andma välja ajakirja „Herald of the Morning“, toimetajaks Barbour ja kaastoimetajaks Russell.

Issanda meele säilitamine

Kui aastal 1878 oodati Issand Jeesuse tulekut, et ta võtaks inimesed ime läbi taevasse, oli osa adventistidest (sealhulgas Barbour) pettunud, kui seda imet ei juhtunud. Ent Russellit „ei masendanud see hetkekski“, vaid ta „mõistis, et see, mida Jumal on nii selgelt kuulutanud, peab ükskord täide minema“, ning ta sooviks oli, „et see toimuks täpselt Jumala määratud ajal ja viisil“.¹⁹

¹⁹ *Herald of the Morning*, Vol. 7, nr 1, juuli 1878, lk 11.

Rääkides kord Russelliga 1878. aasta sündmustest, ütlesin talle, et Pittsburghi lehtede teatel oli ta Kristuse surma mälestusõhtul rietatud valgesse rüüsse, oodates koos paljude teistega Sixth Streeti sillal taevavõtmist. Küsisin, kas see vastab tõele.

Russell naeris südamest ja sõnas: „Sel õhtul olin poole üheteistkümne ja üheteistkümne vahel juba voodis. Mõned radikaalsemad võisid seal küll olla, mina aga mitte. Ka ei oodanud ma tol ajal taevavõtmist, sest leidsin, et on veel teha palju tööd, kuulutamaks kuningriigisõnumit maakera rahvastele, enne kui kogudus ära võetakse.“

Nagu Russell sellele osutab²⁰, hakkas just sel pettumuse ajal tekima Barbouri ja Russelli vahele parandamatu lõhe. Russell tõi välja mõtte, et Pauluse sõnu kirjakohas 1. Korintlastele 15:51, 52 on valesti tõlgendatud. Selles Pauluse ütluses „me kõik ei lähe *magama*“ ei ole sõna „*magama*“ „surema“ sünonüüm, ehkki nii oli seda mõistetud. Pigem tähendab „*magama*“ siin nende teadvuseta olekut, kes surmaunes viibides peavad ootama Kristuse teist tulekut, et neid sellest unest üles äratataks.²¹ Russell näitas, et ilmselt mõtles Paulus nende sõnadega, et neil, kes Kristuse tagasituleku ajal maa peal elavad, ei tarvitsegi sel kombel surmaunne suikuda, et oodata tulevast ülesäratamist, vaid nad kohe surmamomendil „muudetakse“ ehk äratakse siis otsekohe surnuist, et olla vaimolevustena ühes Kristusega taevas. See on kooskõlas Pauluse sõnadega sama peatüki salmis 36: „See, mida sa külvad, ei saa elavaks, *kui see enne ei sure.*“

Kuid Barbour ei nõustunud sellise lihtsa seletusega Pauluse sõnade kohta, arvates, et „tal tuli tulla välja millegi uuega, juhtimaks tähelepanu kõrvale sellelt, et elavaid pühasid massiliselt taeva ei võetud“.

Veidi hiljem avaldas Barbour „Heraldis“ mõtte, et „Kristuse surmas polnud rohkem lahendust inimese pattude eest karistamise osas kui selles, et maine lapsevanem läbib oma lapse väärteo lahendamiseks kärbsse kere nõöpnõelaga ning põhjustab sellele kannatusi ja surma“. See, et Barbour eitas Piibli põhiõpetust Jeesuse lunastusohvri väärtusest, tuli Russellile tõelise šokina.

Russell, kes oli nüüd regulaarselt „Heraldile“ kaastööd teinud, avaldas otsekohe jõulise kaitsekirja lunastuse kohta. Barbour ja

²⁰ *Zion's Watch Tower*, Vol. 15, nr 8 („Extra edition“), 25. aprill 1894, lk 101–104.

²¹ Johannese 11:11–14, 23, 24.

mõned tema toetajad jätkasid aga samas ajakirjas lunastusõpetuse ründamist, samal ajal kui Russell ja teised seda õpetust toetasid. „Heraldit“ lugejad olid segaduses. Ka Russellit häiris see sügavalt. Tema pidas lunastust võtmeküsimuseks, tähtsaks inimese lootuse aluseks. Seda rünnata tähendas kõigutada Jumala abinõu aluseid, et patune inimene endaga lepitada.

Russell mõistis niisiis peagi, et jätkuv jagelemine probleemi ei lahenda. Seepärast otsustas ta loobuda toetamast „Heraldit“, millele ta ise oli andnud uue elu, et kuulutada head sõnumit lõikustööst. Kuid ta nägi, et pelgalt loobumisest ei piisa. Lunastusõpetust tuleb kaitsta ja Issanda tagasituleku kuulutamise tööd jätkata. Juulis 1879 andis Russell välja „Siioni Vahitorni ja Kristuse Juuresoleku Kuulutaja“ esimese numbri.

Aastal 1884 asutati mittetulunduslik heategev korporatsioon, mida praegu tuntakse nime all Pennsylvania Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühing. Sellest ajast peale on see olnud Jehoova tunnistajate juriidiline ja äriline esindus.

Sellisele tagasihoidlikule algusele on järgnenud tohutu edasiminek. „Vahitornis“ sisalduvat sõnumit pole kunagi miski summutanud. Algne kuuetuhandene tiraaž on kasvanud aastaks 1957 enam kui kolmemiljoniliseks, tõlgituna 46 keelde. Selle lootuse- ja lohutusõnum on aidanud aina kasvaval poolehoidjate hulgal muuta oma mõtteviisi ja õgvendada teeradu oma jalgadele.²² Aastaks 1957 oli Jehoova kuningriigi hea sõnumi kuulutamisega aktiivselt tegelevate inimeste arv kasvanud enam kui 650 000-ni.

Mis on Piiblit uurides selgunud

Nüüd lahendatakse Eedenis kerkinud vaidlusküsimus kõigiks aegadeks. Hea sõnum, mida kuulutatakse, pakub väljavaadet elada Jumala loodud maailmas igavesti. Võid olla kindel, et eluviis, millele Jumal Eedenis aluse pani, pole inimkonnale kaduma läinud. Aadama ja Eeva sõnakuulmatu tegu ei ole Jumala eesmärki vääranud. See, et esimene inimpaar keelatud puust sõi, näis väikse asjana, tühise vahejuhtumina, kuid see muutis maailma ajalugu. Seeläbi, et nad andsid järele isiklikele eelistustele, jäid nemad ja nende järg-

²² Heebrealastele 12:13.

lased ilma isikuvabadusest selle kõige laiemas mõistes. See tähendas nende mõistuse allakäiku.²³ Kas arvad, et nende teed jätkates jõuame Jumalale lähemale? Tõde on tähtsam kui üksikisikud. See ei ole küsimus „usust iseenda valikul“. Just nii toimisiid Aadam ja Eeva. See küsimus puudutab ainsa õige usu leidmist ja järgimist, usu, mille Jumal on meile määranud.

„Olgu teil samasugune meel, mis oli ka Kristusel Jeesusel. ... Ta alandas iseennast, saades sõnakuulelikuks surmani.“²⁴

²³ 2. Korintlastele 11:3, 14.

²⁴ Filiplastele 2:5–8.

3. PEATÜKK

„Jumala sõna on tuli“

KAHTLEMATA oled kuulnud, kuidas mõned, kes on Jehoova tunnistajaid jälginud, kurdavad innukuse puudumise üle enda usuorganisatsioonis. Nad ütlevad, et kui nende töötajad käiksid majast majja nagu Jehoova tunnistajad, saaks suuresti ergutada ka neis huvi oma eluviisi vastu.

Ent kas uksekella helistamise kampaaniast on küllalt, et usku lõk-kele puhuda?

Inimese füüsiline tugevus oleneb toidust, mida ta sööb. Mis siis annab Jehoova tunnistajatele seda vaimuerksust, mis paneb neid võõraste inimeste kodudesse minema? Ilmselgelt on selleks nende vaimne toidulaud, sama toit, mis elustab neid, keda nad kutsuvad üheskoos aktiivselt Jumalat teenima.

Seesama Jumala toimiv vägi on sajandeid olnud Jehoova tunnistajate innustajaks. Neid ajendab tegutsema sõnum, mida nad edasi kannavad. Kui nende usk poleks piisavalt elujõuline, et panna neid rääkima, siis kuidas võiks see teisi ergutada tegutsema? Kuid apostel Paulus tõi välja mõtte:¹ „Mina istutasin, Apollos kastis, aga Jumal laskis kasvada.“ See on see kasv, mida Jehoova tunnistajad peavad oma edasimineku põhjuseks.

Tunnusmärk

Peagi pärast aastal 1886 Russelli avaldatud „Tuhande aasta koidiku“ esimest köidet „Aegade kava“ peeti Pennsylvanias Alleghenys ühenduses Kristuse surma iga-aastase mälestamisega konvent. Neil algusaegadel oli tavaks, et konventidel peeti koosolekut, kus ini-

¹ 1. Korintlastele 3:6.

mesed püsti tõusid ja esinesid, nagu meie seda nimetasime, tunnistusega. Sel korral juhatas koosolekut Russell ise. Ta kutsus teistest linnadest tulnud uustulnukaid üles väljendama end. Mõned regulaarsed osalejad reageerisid sellele varmalt, kuid mujalt saabunud sõprade hulgast vabatahtlikke ei leidunud, kuigi uusi inimesi oli kohal arvukalt.

Kui koosolek oli juba mõnda aega kestnud, pistis saali tagaosas paiknevast uksest pea sisse eakas mees, vaatas ringi, ajas selja sirgu ja astus sisse. Kuigi tagaosas oli veel üksikuid vabu kohti, suundus ta esiritta ja võttis istet. Russell vaatas teda. Temas võis eksimatult ära tunda kaugelt saabunud rännumehe. Ta rõivad olid üsna tolmused ja tal oli kaasas kompsuke isiklike asjadega, mille ta hoolikalt istme alla paigutas. Mõnda aega istus ta vaikselt ja kuulas tunnistusi pealt. Lõpuks aga tõusis ta püsti.

Juhataja mõtles endamisi: „Mida küll temal öelda on?“ Kuid olles palunud külalistel sõna võtta, mõtles ta: „See on ju Issanda koosolek, anname siis talle võimaluse.“

Tal ei tulnud kaua oodata.

„Olen lõpuks kohal,“ alustas tundmatu. See kutsus esile naerupahvaku, fakt oli ju ilmselge. Kuid vanapapi soovis oma rõõmu kohalejõudmisest kõigiga jagada.

„Ma ei kavatse pikalt rääkida,“ jätkas ta, „kuid ma just jõudsin linna. Tulin Uus-Inglismaalt ja ma pidin ronge vahetama. Mul oli tunnike aega, niisiis mõtlesin, et võiksin inimestele perroonil mõned traktaadid jagada. Panin tähele, et ühe pagasikäru ümber seisis mehed ja lagistasid naerda. Kõndisin siis nende juurde.

„Miks kõik nii elevel on?“ küsisin.

Nad osutasid kärul puuris seisvale sokule.

„Mis selle sokuga lahti on?“

„Ei midagi. Nad lihtsalt ei tea, kuhu ta saata, ja kogu lugu.“

„Kas tal siis lipikut küljes ei ole?“

„Teele asudes oli tal lipik küljes küll, kuid tal tuli nälg ja ta pistis selle nahka. Nüüd ei tea nad, mida temaga ette võtta.“

„Kallis rahvas, minu nimi on George M. Kellogg,“ rääkis vanamees rahvale edasi. „Olen presbüterliku kiriku diakon ja nüüd sarnanen ma tolle sokuga. Sain selle raamatu ja lugesin seda (siin tõmbas ta taskust välja raamatu „Aegade kava“ ja hoidis seda kõrgel

käes) ning nüüd olen ma otsekui too sokk. Kord oli mul lipik, kuid ma sõin selle ära, ja nüüd ei tea ma, kus on mu koht. Et selles selgusele jõuda, tulingi siia.“

Seda oligi vaja, et asi lahti läheks. Saanud Kelloggi mõtteavaldustest õhutust, tõusid paljud külalised võimaluse avanedes püsti ning teatasid, et nemad on samasuguses olukorras. Oli nii metodiste, baptiste kui presbüterlasi, kes ka lipiku olid kaotanud ja soovisid teada, kus on nende koht. Nad kõik said seda teada juba enne konvendi lõppemist, ning mis puutub Kelloggisse, elas ta veel hulk aastaid, teenides ustavalt Jehoovat.

Noorusaastad

Nagu Charles Russellgi, sidusin end selle tööga juba noores eas, nagu varem olen maininud. Ka mina otsisin teed, kuidas teenida Jumalat talle meelepärasel viisil, ning kuigi mu esmatutvus Jehoova tunnistajate õpetuste ja tööga valmistas mulle palju rõõmu, nõudis see minult täielikku pööret mõtteviisis.

Sündisin 2. juulil 1877 Kanadas. Mu mõlemad vanemad olid ranged presbüterlased ja aktiivsed kirikuliikmed. Kuid ma kasvasin üles Nova Scotia katoliiklikus kogukonnas, kus protestantlikke kirikuid polnud, oli ainult katoliku kirik. Meil oli linnas üks saal, kus pidasime pühapäevakooli ja palvekoosolekuid, ja sellega meie usuelu piirdus. Tavapärase presbüterliku kirikuni oli kolm-neli miili, nii et kirikus käia tuli meil seal. Noorukina ma Piibli kohta suurt midagi ei õppinud, kuid ma suhtusin kirikuasjadesse aupaklikult. Võtsin tõena seda, mida isa ja ema mulle rääkisid.

Mu vanim vend oli skeptik ja lõpuks rabas ta meid poisse omavahel olles teatega, et on agnostik. Ta ütles: „Kui Jumal on olemas, siis on ta teistsugune, kui kalvinistid ütlevad. Ma ei usu seda, mida nad ettemääratuse kohta õpetavad. Kus on siis õiglus, kui Jumal on määranud osa inimesi juba enne nende sündi igavestesse piinadesse, osa aga taevalisse auhiilgusse? Siis räägivad nad veel meile, et need, kes on taevas, laulavad Jumalale kiituslaule, ja sel põhjusel ta võtabki nad sinna – talle on see meelepärane. Aga nad ütlevad ka seda, et need, kes on põrgutules, on seal, sest Jumalale on see meelepärane. Tuleb siis öelda, et küllap naudib ta pigem põrgus kannatajate õigeid kui taevas viibijate laulmist, sest taevasse võtab ta vaid

pisukese karja, miljardid aga saadab põrgusse, nagu nad väidavad. Mina ei saa sellist Jumalat uskuda.“ See kohutas mind.

Perekonna tragöödia

Ma ei olnud usus aktiivne, kuni meie peret tabas ränk õnnetus. Ühel talvel, kui olin 13-aastane, olime laupäeval koos oma noorema õega väljas mäel kelgutamas. Läksime higiseks. Järgmisel hommikul oli mu õeke kõridifteeriaga voodis.

Esmaspäeva hommikul ta suri.

See oli mulle raske šokk. Ütlesin: „Elu on lühike ja ebakindel. Kui see, mida me siin teeme, mõjutab kuidagi seda, mis meist saab pärast surma, siis oleks meist väga rumal mitte pühendada nüüd oma aega Issanda teenimisele lootuses, et meile saab kogu igaviku jooksul osaks midagi paremat. Mina kavatsen võtta kindla seisukoha ja teha seda, mida leian olevat Issandale meelepärane.“

Meie linnakeses oli vaid üksikuid protestandi poisse ja nad ei mõistnud, miks ma ühtäkki nii usklikuks olen hakanud. Sellegipoolest pidasin oma otsusest kinni ja tegin oma parima, et teenida Issandat, nii nagu meie kirikus sellest aru saadi.

Usulised pürgimused

Kui sain 16-aastaseks, otsustasin saada jutlustajaks. Läksin kodust kaugemasse kooli, kus anti ettevalmistust teoloogilisse seminari astumiseks. Mingil põhjusel, mis on mulle ebaselgeks jäänud, tabas mind närvivapustus ja mul tuli koolist lahkuda. Tulin koju lootustes pettununa ja süda peaaegu murdumas, teadmata, mida teha. Kuid isa oli väga tähelepanelik ja lahke ega mõistnud mind mingil kombel hukka, vaid soovis teha minu heaks kõik, mis võimalik. Sain talt veidi raha ja lahkusin kodunt Massachusettsisse Bostonisse.

Olles üksi suures linnas, olin tuleviku suhtes üpris ebakindel. Kuid ma otsustasin vaadata ringi, et leida midagi usuelu valdkonnast.

Varsti pärast minu saabumist tulid linna usuelu ergutama Dwight L. Moody ning ta kaaslased Ira David Sankey, Francis Murphy ja Sam Jones. Moody kõneles umbes paari nädala jooksul kaks korda päevas Tremonti templis. Näha nii suuri rahvahulki kirikusse tulevat oli mulle tõepoolest meeliülendav kogemus. Nende ideeks oli „alistumine Jumalale“ ja tema armu läbi pääsemine.

Mul on selgelt meeles see raske rahutus mu noores peas, kui üritasin tõsiselt kaaluda sellise vastutusrikka sammu kõiki tagajärgi. Ühel ööl olin veel kaugelt üle kesköö ärkvel, viseldes ühelt küljelt teisele ja üritades vabastada oma meelt kõigest loomulikest elurõõmudest. Olin loomult rõõmsameelne ning naer ja naljaheitmine olid mulle sama omased kui hingamine. Kas mul tuleks kõigest sellest lahti öelda? Usk ja usuelu olid mulle alati kangastunud kui üks suur rangus koos kurva näo ja vaga hoiakuga, kus rõõmsameelsusele eriti kohta pole. Mulle oli räägitud, et Jeesus ei naernud kunagi, ent nuttis tihti. Siiski teadsin ma, et ma ei saa olla tõeliselt õnnelik, kui ma ei teeni mingil moel Jumalat.

See öö on mul selgelt meeles, nagu oleks see olnud alles eile. Lõpuks jõudsin endas selgusele. Laskusin põlvili ja „alistusin“ Jumalale. Tean nüüd, et see oli tähtsamaid samme mu elus, ja mul pole olnud eales põhjust seda kahetseda. Ma küll ei tajunud suurt valgussähvastust end tabavat, kuid ma tean, et sellest ööst alates olen pidevalt kasvanud jumalateenimise mõistmises ja hindamises. Olen ka õppinud, et mu varasem arusaam selle kohta, mida tähendab usku „tõsiselt“ võtta oli täiesti vale. Ma pole kunagi oma huumorimeelt kaotanud.

Ütlesin otsusekindlalt: „Tean nüüd täpselt, mida kavatsen teha. Kui minust ei saa täiskohaga vaimulikku, hakkan hoopis misjonäriks.“ Niisiis kavatsesin minna Massachusettsisse Northfieldi Moody kooli, et valmistuda misjonäriametiks.

Sõnum avaneb

Varsti pärast seda ja enne, kui olin võtnud ette samme Moody kooli astumiseks, rääkisin usuteemadel ühe mehega tollimajas, kus me töötasime. Sisse astus keskeas mees, kuulas meid minuti ja liitus siis keskusteluga. Sain aru, et ta tunneb Piiblit paremini kui mina, seepärast pärisin, kust ta need teadmised on saanud. Ta kutsus mind järgmiseks pühapäevaks poole neljaks koosolekule Bostonisse aadressil Park Square 4. Olin nõus minema.

Koosoleku kõnepidaja Alexander M. Graham rääkis inimajaloo ajastute kulust seoses Jumalaga. Mul oli raske teda jälgida, sest materjal oli mulle uudne. Ta rääkis kiiresti ja mulle ei jäänud piisavalt aega taibata kõigi nende arvude, joonte ja kaartide tähendust tabelil, mida ta oma kõne illustreerimiseks kasutas. Kuid koosolek meeldis

mulle, ja mis veelgi tähtsam, sealt sain oma esimese raamatu „Aegade kava“ sarjast „Tuhande aasta koidik“.

Selsamal õhtul asusin seda lugema. Esimeses peatükis tsiteeriti Laulu 30:6: „Õhtul jääb nutt varaks, kuid hommikul on hõiskamine!“ Autor (kelle isikut ma tol ajal ei teadnud, sest raamatus ta nime polnud) kirjeldas lühidalt inimkonna kannatusi viimase kuue tuhande aasta jooksul ning rõhutas, et ligi on uue päeva hommik.

„Tundub nagu olevat tõde,“ mõtlesin. „See on arukas, see on just see, mida soovin, see on Jumalale iseloomulik. Siit saan vastused oma küsimustele inimese tuleviku kohta ja Jumala eesmärgi kohta jätta inimene maa peale elama.“

Järgmises peatükis esitati tõendeid Jumala olemasolu kohta. Veel järgmises käsitleti Piiblit kui Jumala läkitust ja põhjendati seda. Edasi selgitati maailmaajastuid ehk -epohhe ning toodi lühiülevaade „kolmest maailmast“.

Viies peatükk pealkirjaga „Peidetud saladus“ tõi selgust küsimusse, mis mulle alati peamurdmist oli valmistanud: miks kiriku püüdeid maailma usule pöörata nii vähene edu saadab? Mulle oli väga tähtis inimese päästmise küsimus. Seda selgitati 8. peatükis. Piiblis on kirjas, et sajandeid tagasi töötas Jumal oma ustavale tunnistajale Aabrahamile, et ta õnnistab tema seemne kaudu kõiki maa suguvõsasi.² Aga kes oli see Seeme? Seda ma ei teadnud. Siin selgitati, et Seeme on Jeesus Kristus ja ta pruut ehk õige kogudus.³ Edasi öeldi, et Seeme on lõplikult kogutud, kui kõik õige koguduse liikmed lõpliku lõikuse käigus kokku kogutakse. Kuna lõikus on veel käimas, pole veel käes aeg tuua ustavatele inimkonna seast töötatud õnnistusi.

„Nagu põletav tuli“

Nüüd sai mulle selgeks, miks seda maailma ei saa usule pöörata ja mida veel on tarvis teha, enne kui inimkond üldiselt võib taas rahurikast elu nautida. Olin nii rõõmus, et mul oli sõna otseses mõttes raske oma indu ohjeldada. Läksin välja tänavale ja peatasin inimesi, et rääkida neile sellest, mida olin teada saanud.

Praegusel ajal ei suuda paljud, eriti just sugulased ja sõbrad, mõista, miks on nii, et kui inimene saab Jehoova tunnistajate töö-

² 1. Moosese 12:1–3.

³ Galaatlastele 3:8, 16, 27, 29.

ga lähemalt tuttavaks, võtab Piibli tõed vastu ja hakkab kuulutama, tundub ta esialgu olevat vahetevahel kuidagi äärmuslik. Ehk oled sinagi mõnda sellist Jehoova tunnistajat kohanud. Kuid kui inimesele midagi rõõmu valmistab, siis vaevalt et ta suudab sellest vaikida. Tavaliselt kipuvad tal rõõmu väljendades tunded üle keema ja ta tahab seda igäühega jagada.

Niisiis, kui inimene hakkab nägema Piibli meeltülendavat pilti õnnistustest, mida Jumal on töötanud kuulekatele inimestele eesootava tuhandeaastase valitsuse ajal Jeesuse Kristuse juhtimisel, ei taha ta seda vaid endale hoida. Ta lihtsalt peab minema ja rääkima sellest teistele, iseäranis neile, kes on talle lähedased ja kallid. See meenutab mulle, mida lausus muistse aja prohvet Jeremija, kui ta tahtlikult üritas vaikida maha sõnumit, mida ta pidi kuulutama:⁴ „Siis oli mu südames nagu põletav tuli, suletud mu luudesse-kontidesse! Ma nägin vaeva, et seda taluda, aga ma ei suutnud!“ Täpselt nii tundsin minagi, kui tutvusin kõigile maa suguvõsadele töötatud õnnistustega, mis tulevad Aabrahami seemne kaudu.

Mulle meenub, et ühel päeval pöördusin tänaval võõra inimese poole. Pikalt seletamata küsisin temalt: „Kas te teate, et Jumal andis Aabrahamile suurejoonelise töötuse, et tema seemne kaudu õnnistatakse kõiki maa suguvõsasi?“

Mees vaatas mulle üllatunult otsa ja küsis: „Millisest Aabrahamist te räägite – kas sellest Aabrahamist, kellel on Saalemi tänaval pandimaja?“

Sellega ta huvi minu sõnumi vastu piirduski. Mul on seniajani meeles, kui pettunud ma tema reageeringu üle olin. Tõsi küll, olin alles üsna noor, kuid inimkonna õnnistamine oli mulle tol ajal kõige olulisem mõtteaine.

Sellegipoolest mehe näiline huvipuudus mind ei heidutanud. Rääkisin igäühega, kes vaid kuulas. Hiljem teadagi omandasin taktitundelisema ja mitte nii jahmatamapaneva pöördumisoskuse.

Siis aga juhtus, et ma kõik leitu peaaegu kaotasin.

Komistuskiviks saab kivistunud arusaam

Veidi aega enne kõike seda tulid Bostonisse silmapaistvad vaimulikud, kaasa arvatud G. Campbell Morgan, et korraldada äratuskam-

⁴ Jeremija 20:9.

paaniat. Nad olid seotud Northfieldis asuva Moody kooliga. Mõned nende kõned paljastasid unitaaride õpetusi. Unitaarid ei uskunud Jeesuse olemasollu enne inimeseks saamist ega seda, et ta on inimkonna lunastaja. Nemad pidasid teda pelgalt silmapaistvaks meheks, kes andis meile järgimiseks head eeskjuu.

Käisin paljudel nende vaimulike juhitud äratuskooolekutel. Nad olid osavad kõnelejad. Nad pajatasid hulgaliselt lugusid, mis olid mõeldud õppimatute huvi äratamiseks. Meenub, kuidas üks neist ütles: „Kõik apostlid kutsusid Jeesust Issandaks, kuid Juudas Õpetajaks,“ ja lisas siis: „Juudas oli ju unitaar ja sellepärast ta seda tegigi.“ See mõjus mu noore inimese mõistusele, sest kindlasti ei tahtnud ma olla selline nagu Juudas. Need mõtted keerlesid mul ikka veel peas, kui jätkasin mulle kalli raamatu „Aegade kava“ lugemist.

Jõudsin 10. peatükini „Vaimne ja inimlik olemus – erisugused ja eraldatavad“. Seal öeldi järgmist:⁵

„Kirjas on, et Jeesusel oli enne inimeseks saamist „Jumala kuu“ – vaimne, vaimolevuse kuu; aga et olla inimkonna lunastaja, peab ta olema inimene, olemuselt samasugune kui patustaja, kelle asendajaks ta pidi surma läbi saama; seepärast oli vajalik tema olemuse muutus. Paulus ütleb, et ta ei võtnud mitte inglite kuu, mis on tema kujust aste madalam, vaid tuli veel aste madalamale ning võttis inimese kuu – ta sai inimeseks; ta „sai lihaks“.“⁶

Jeesus oli maa peal olles kõigest üks täiuslik mees? See mõte tekitas minus segadust. Olin täiesti vapustatud. Ägeduses viskasin raamatu toa teise otsa, öeldes endamisi: „Minust ei saa kindlasti unitaari, kuid selle raamatu autor ilmselt seda on!“

„Saades inimeste sarnaseks“

Istusin mõne hetke, peas tõsised mõtted. Tundsin end rõhutuna ja jõudsin lõpuks otsusele: „Olen jäänud ilma millestki, mis oli mulle väga kallis ja hinnaline. See raamat on toonud mulle rohkem rõõmu ning rahu ja rahulolu kui miski muu enne. Miks siis heita ta minema selle ühe punkti pärast, mida ma ei suuda mõista? Kas peaksin lu-

⁵ *Millennial Dawn*, Vol. 1 (1886. a väljaanne), lk 174.

⁶ Vaata: Heebrealastele 2:16; Filiplastele 2:7, 8; Johannese 1:14.

bama mingitel inimeste ütlustel takistada mind vähemalt kaalumast neid tõendeid?“ (Hiljem muidugi selgus, et Russell ei olnud üldsegi mitte unitaaridega seotud.)

Läksin üle toa ja võtsin raamatu üles laua alt, kuhu olin ta visanud, lõin tolmust puhtaks ja asusin jälle otsast peale lugema. Hakasin mõistma, *miks* pidi Jeesus tulema inimesena. Selleks, et vastata tingimustele, mis tulenesid kohtuotsusest, mille Jumal oli langedanud täiuslikule inimesele Aadamale. Täiuslik Aadam oli toonud surma needuse kõigile oma järeltulijatele; et kedagi saaks vabaks osta, läheks tarvis täiusliku inimese ohvrit. Seda võis Jeesus teha vaid inimeseks saades.

See on põhjendatud, mõtlesin. Kui võtta vaid inimese kuju, säilitades vaimolevuse olemuse, ei vastaks see Jumala seadusele silm silma ja elu elu eest. Muide, juhul kui ta oleks kogu aeg olnud osaliselt Jumal, siis mida ta oleks mõelnud üheksa kuu jooksul Maarja emaüsas olles või siis, kui ta oli sirgumas lapsest meheks? Kindlasti ei näidelnud ta kõik need aastad. See oleks teinud temast silmakirjatseja. Ja kui ta oleks olnud tegelikult Jumal, siis oleks ta teadvus olnud midagi muud kui inimlapse oma – muidu Jumal ei erinekski inimestest.

Nüüd mõistsin, mida mõtles Paulus sõnadega⁷ „ta ... võttis orja näo, saades inimeste sarnaseks“. Mõistes ka seda, et lootusel, mille Jumal on meile andnud, on seaduslik alus, võime olla veelgi kindlamad, et Jumal, kes ei saa valetada, selle ka täide viib. Kõik need möödunud aastad pole suutnud tumestada mu rõõmu selle mõistmisest. Sellest päevast edasi kuni tänaseni ei ole mulle valmistanud mingit raskust mõista kõiki õpetuse punkte, mis selgitavad Jeesuse lunastustööd, ülesäratamist ja Eedenis alguse saanud elukorralduse taastamist.

Tuli pole sõnasõnaline

Tol ajal olin Bostonis Tremonti templi liige ning meil oli seal piiblikool, kus osales paarsada noormeest ja neidu. Paljud kulutasid aega pigem seltskondlikule läbikäimisele kui õppimisele, kuid mina nägin selles tõesti võimalust õppida Piiblit lähemalt tundma.

⁷ Filiplastele 2:7.

Kord käsitlesime pühapäevakooli tunnis tähendamissõna sikkudest ja lammastest. Tundi viis läbi maakler State Streetilt, härra Jamison. Ta ütles tundi kokku võttes, et sikkud heidetakse igavesse piinatulle.

Kui ta oli lõpetanud, tõusin püsti ja ütlesin: „Härra Jamison, mul oleks üks küsimus. Kui selle tähendamissõna sikkud ja lambad on vaid inimeste kohta käivad sümbolid – lambad on head inimesed ja sikkud kurjad –, siis miks te ütlete, et tuli on sõnasõnaline ja sikke piinatakse igavesti?“

Ta pöördus klassi poole ja lausus minu suunas sõrme vibutades: „Säärase küsimusega on seesinane noormees lammutanud kõik selle hea, mida olen teinud teid veerandi jooksul õpetades.“

See oli märk koolist ärajäämiseks, mida ma ka tegin. Siiski oli ka neid, kes leidsid, et küsimus on põhjendatud, ja tahtsid seda hiljem minuga arutada. Sellest ajast alates hakkasin käima koosolekutel Park Square saalis, kust olin saanud raamatu „Aegade kava“. Jätka-sin seal õppimist ja osalesin töös, mida tol ajal oskasime teha.

Russell tervitab noorukit

Järgnes sajandivahetuse suvi ja ma kohtusin pastor Russelliga. See juhtus Philadelphia konvendil. 17. juuni oli Massachusettsis Bunker Hilli päev ja teadagi puhkepäev. Sel ajal müüdi Philadelphiasse soodushinnaga rongipileteid, sest ka vabariiklaste partei pidas seal kokkutulekut. Tol aastal nimetasid nad William McKinley USA presidendiks ja Theodore Roosevelti asepresidendiks. Niisiis kasutasin ära vaba päeva ja sooduspileti võimaluse ning sõitsin piibliuurijate konvendile, mille korraldas Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühing. Mulle meenub, et Russell rääkis rahvale teemal „Päästmine millest ja millesse?“ Kõne teemaks oli, et inimesi ei päästeta mitte igavesest piinast, mida pole olemas. Nad päästetakse igavesest surmast igavesse ellu.

Pärast seda kõnet oli mul rõõm kohtuda kõnelejaga. Ta oli erakordselt lahke mees. Olin vist küll ainuke noor inimene seal, kõik teised kohalviibijad paistsid olevat juba aastates. Tema valmisolek minuga vestelda avaldas mulle sügavat muljet, sest ma ei teadnud ühtki temasugust tähtsat meest kõnelavalt, kes pärast loengut oleks kuulajaskonnas viibinud noortega palgest palgesse juttu puhunud. Mäletan, et Bostonis lahkus Dwight L. Moody kohe pärast oma jut-

luse lõppu saalist ning läks lähedalasuvasse hotelli. Kui keegi soovis midagi küsida, pidi ta pöörduma kellegi poole Moody kaaskonnast. Russell seevastu oli alati isiklikult kättesaadav kõigile, kes tahtsid temaga kõnelda.

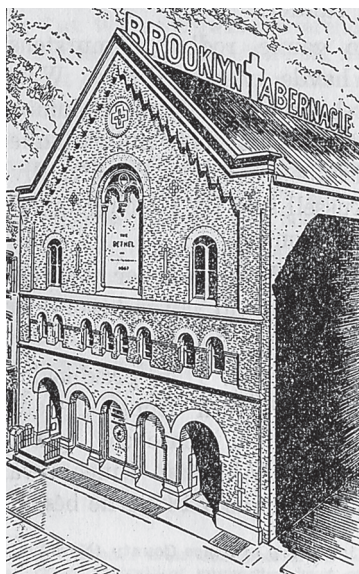
Kutse peakorterisse

Sellest ajast alates ei puudunud ma üheltpki konvendilt, mida peeti kas Ida- või Kesk-Lääne osariikides. Septembris 1900, pärast Philadelphiast Bostonisse naasmist, ristiti mind täielikult vee alla kastmise teel. Talitust juhatas Hayden Samson, ühingu reisiv esindaja. Juulis 1901 realiseerisin oma soovi saada misjonäriks ja alustasin Massachusettsis täisajalist teenistust.

Sama aasta septembris käisin Clevelandis konvendil. Just sel ajal mõrvati New Yorgi osariigis Buffalos Pan-ameerika näitusel president McKinley, nii et kogu maa oli ärevil. Pühapäeva õhtul Clevelandi konvent lõppes ja Russell kutsus mind elama Vahitorni ühingu peakorterisse Alleghenysse, ehkki ma ei kuulunud töötajaskonna hulka. Kui ma läksin sinna Piiblikotta (kus elas ja töötas peakorter „pere“), olin napilt üle kahekümne. Russell oli minu vastu väga lahke. Kodu mul ei olnud, sest mu mõlemad vanemad olid surnud. Nii võttiski ta mind oma tiiva alla ja laskis mul tunda end peakorteris peres koduselt. Ta oli igati hoolitsev ja tähelepanelik, ning kui mind ootas ees reis või eriülesanne, sõnas ta alati: „Vend, uks on sulle alati avatud. See on sinu kodu.“

Oktoobris 1902 käisin konvendil Washingtonis, kus ma abiellusin. Oli me naisega aasta Californias ning pöördusime aastal 1904 tagasi Alleghenysse. Aastal 1905 tegin koos Russelliga läbi üleriigilise konvendituuri. Sellel reisil kohtusin Rutherfordiga, kelle ma aastal 1906 ristasin ja kellest sai ühingu järgmine president.

Organisatsiooni üleilmse laiendamise tõttu kolis peakorter aastal 1909

Brooklyni Tabernaakel, 1909

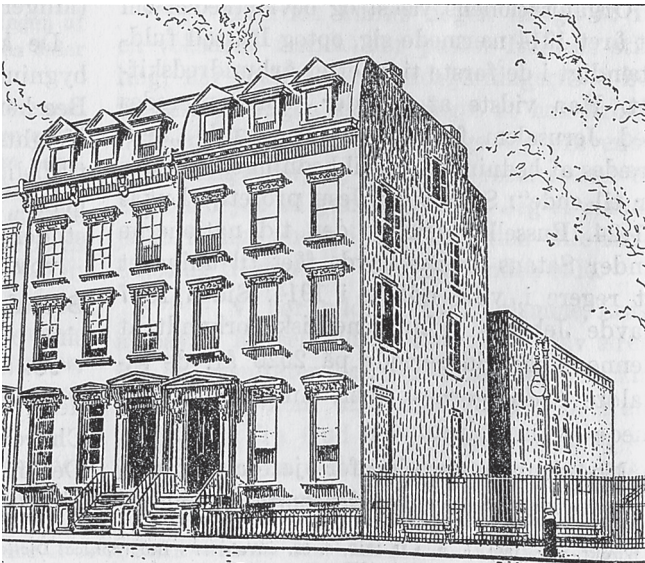
Alleghenyst New Yorki Brooklyni. Sealt oli ostetud Plymouthi vabakiriku misjonimaja tiibhoone nimetusega Plymouthi Peetel aadressil Hicks Street 13-17, kuhu seati sisse ühingu töökontorid ja suur saal koosolekute pidamiseks. Hoone sai nimeks Brooklyni Tabernaakel.

Samal ajal osteti Plymouthi kiriku kuulsa jutlustaja Henry Ward Beecheri endine residents aadressil Columbia Heights 124. Sinna paigutati elama peakorterite pere ning hoone sai nimeks Peetel, mis hakkas asendama nimetust Piiblikoda, mida kasutati ühingu hoone kohta Alleghenys. Ühingu rahvusvaheline peakorter ja peakorterite pere asub ikka veel samal aadressil ning mina olen pärast kõiki neid aastaid seniajani selle pere õnnelik liige.

Päev hajutab hämaruse

Mõeldes aastatele, mille jooksul olen olnud seotud Jehoova tunnustajate organisatsiooniga, väärtustan aina enam teerada, millele Jehoova Jumal meid on juhitanud. Enne uurima asumist polnud mul õnnestunud leida ühtki usulist õpetust, mis oleks vastanud kõigile mu küsimustele. Siiski oli Jumala Sõna tundmine, mis meile tol ajal kättesaadav oli, sedavõrd piiratud (võrreldes sellega, mida saame praegu

nautida), et see on olnud otsekui jõudmine õrnast koidikumast eredas- se keskpäeva- valgusesse. Ent tänu tundmise järkjärgulisele kasvule, samuti tööga liitunute arvule, on organisatsioon tugevnenud ja arenenud ning jõudnud küpsu- seni.

Peetel, Columbia Heights 124, 1911

Russellil polnud mõtteis ehitada üles tugeva struktuuriga organisatsioon. Tol ajal me ei näinud selleks vajadust. Lootsime, et aasta 1914 märgistab selle maailmaajastu lõppu. Meie suureks eesmärgiks sel ajal oli kuulutada nii tõhusalt ja laiaulatuslikult kui võimalik, enne kui see daatum kätte jõuab. Arvasime, et seni tuleb meil individuaalselt valmistuda taevaminekuks.

Me ei teadnud siis, mis täpselt aastal 1914 juhtub, kuid üks asi oli kindel: aastal 1914 pidi algama rängim hädaaeg, mida maa peal iial nähtud on, sest seda ennustasid Piibli arvukad prohvetikuulutused. Meie usk oli tugev ja meie lootuste aluseks oli midagi enam kui pelgalt inimeste mõtterearendused. Kuid aasta 1914 ja sellele vahetult järgnenud aastad osutusid uue maailma ühiskonna arengus ränkade katsumuste ajaks. Küllap oleksid meie meeled seda aastat alustades palju ärevamad olnud, kui oleksime teadnud, millised katsumused meid veel ees ootavad ja kui palju aastaid peab veel mööduma, enne kui meie ülesanne kuulutada saab täidetud.

4. PEATÜKK

„Kõigi kuningriikide lõpp aastal 1914“

AASTA 1914 märgistas meile kõigile üht erilist aega. See oli kumanud meie lootuste horisondil juba aastaid ja kuid. Pidasime seda silmas üha kasvava ootusärevusega. Nii palju asju pidi täide mine- ma, ent ka nii palju kardetavat pidi ees ootama. Piibli aegu puuduta- vaid prohvetikuulutusi kontrolliti ikka ja jälle. Me ei kahelnud neis. Me teadsime, et selle daatumiga algab kõige hullem hädaaeg, mida maailm seni on kogenud. Kas suudame selle üle elada?

Selle kohta, mis täpselt ees ootab, avaldati kõiksugu arvamusi. Muidugi oli „Vahitorn“ asja üsna selgelt esitanud, kuid tol ajal esi- nes sõltumatut mõtteviisi ja omal käel tõlgendamist palju enam, kui Pühakiri ise seda võimaldab. See oli õppetund, mis meil veel oman- dada tuli, ning see, mida me kriisi ajal läbi elasime, tõi palju selgust meie mõtlemisse ja selle mõistmisse, mida tähendab omal käel tõl- gendamine. Mul on igati põhjust tunnistada selle ohte.

„Vahitorn“ oli alates aastast 1879 juhtinud tähelepanu sellele, et ennustatud lõpuaeg praegusele maailmale algab aastal 1914. Ent kuigi me kõik ootasime pinevalt aastat 1914 ning kurjuse ja hädade lõppu maa peal, mõtlesid paljud meist pigem omaenda „muutumise- se“ kui millelegi muule.

Mul on selgelt meeles, et 1914. aasta 23. augustil alustas pastor Russell reisi loodeosariikidesse ja sealt piki Vaikse ookeani ranni- kut lõunaosariikidesse, et lõpetada see New Yorgi osariigis Saratoga Springsis, kus me pidasime 27. kuni 30. septembrini konventi. See oli ülimalt põnev aeg, sest nii mõnigi meist mõtles tõsiselt, et me läheme oktoobri esimesel nädalal taevasse.

Sel Saratoga Springsi konvendil oli koos üsna palju rahvast. Neljapäeval (30. septembril) pidin ma kõnelema teemal „Kõigi asjade lõpp on lähedal; seepärast olge kained, valvel ja palvetage“. Võib küll öelda, et seekord panin ma puusse. Uskusin siiralt seda, et kogudus „läheb koju“ oktoobris. Kõne käigus tegin õnnetu mõtteavalduse: „Ilmselt on see minu viimane avalik kõne, sest peagi ootab meid ees kojuminek.“

Järgmisel hommikul (1. oktoobril) asusime umbes viiesajakesi tagasi Brooklyni poole teele, mis tähendas ka ülimeeldivat reisi aurikul mööda Hudsoni jõge Albanyst NewYorki. Pidime Brooklynis avama pühapäevahommikuse teenistuse ja sellega konvendi kokku võtma.

Peetelis, peakorteritöötajaskonna kodus, peatus suur hulk konvendist osavõtnuid. Reede hommikul (2. oktoobril) istusime kõik hommikulauas, kui sisse astus Russell. Sisse astudes ta peatus hetkeks, nagu tal kombeks oli, ja lausus rõõmsalt: „Tere hommikust kõigile!“ Kuid selle asemel, et minna nagu tavaliselt oma kohale, plaksutas ta reipalt käsi ja teatas rõõmsalt: „Paganate ajad on lõppenud; nende kuningate päevad on läbi.“ Me kõik plaksutasime.

Olime äärmiselt elevil ja ma poleks üldsegi olnud imestunud, kui me sel hetkel oleksime saanud märguande taevaminekuks ja hakanud ülespoole tõusma, kuid tegelikult midagi sarnast teadagi ei toimunud.

Russell võttis laua otsas istet ja ütles mõned mõtted ning pöördus siis pilkega silmanurgas minu poole, öeldes: „Pühapäevases programmis teeme väikseid muudatusi. Pühapäeva hommikul kell 10.30 esitab meile kõne vend Macmillan.“ Kõik naersid südamest, mees see, mida olin öelnud neljapäeval Saratoga Springsis: et see on minu „viimane avalik kõne“.

Nuputasin palavikuliselt, mida öelda. Leidsin kirjakohta Laul 74:9: „Oma tähiseid me ei näe, prohvetit ei ole enam, ja meie seas ei ole kedagi, kes teaks, kui kaua!“ Nüüd käsitlesin asja teisiti. Selles kõnes püüdsin sõpradele näidata, et küllap mõned meist kiirustasid liigselt, arvates, et läheme otsemaid taevasse, ning et nüüd on meil tarvis olla Issanda teenistuses agarad, kuni tema otsustab, millal ta heakskiidetud sulased koju taevasse võetakse.

„Vale asi õigel ajal“

Täpselt sellisel seisukohal oli Russell kogu aeg olnud. Ta jälgis päris tõsise meelepahaga adventistidest äärmuslaste fantaasiarohkeid ennustusi, mis tõid nii neile kui ka kõigile teistele siirastele piibliuurijatele teotust nende poolt, kes erinevustest piisavalt teadlikud polnud. Ikka ja jälle olid nende ennustused osutunud valeks ning mõned neist rühmitustest hakkasid korduvate pettumuste tõttu lagunema.

Aasta 1914 saabudes ootasime ka meie lõppu. Aga kas meie jaoks oli kõik läbi, kui see daatum kätte jõudis ja me taeva ei läinud? Kas me lagunesime laiali, kui selgus, et sugugi mitte kõik aastaks 1914 oodatud sündmused teoks ei saanud? Kas me kaotasime oma lootuse silmist? Kas „Vahitorni“ lootusrikas häääl vaikis? Ei. Miks siis? Juba 1914. aasta alguses kirjutas Russell:¹

„Juhul kui hiljem selgub, et kogudust ei tõsteta 1914. aasta oktoobris aulisusse, peame püüdma olla rahul, olgu Issanda tahe milline tahes. ... Me usume, et ajaarvestus on õnnistuseks. Kui see peaks meid äratama ... hommikul varem kui tavaliselt, siis *pole häda midagi!* Õnnistuse pälvivad need, kes on *ärkvel*. ... Kui Issanda ettenägemisel peaks see aeg saabuma *25 aastat hiljem*, siis on see ka meie tahe. See ei muuda tõsiasja, et Jumala Poeg on Isa läkitatud ning et Poeg on meie Lunastaja; et ta suri meie pattude eest; et ta valib koguduse välja oma pruudiks; ning et nüüd ootab ees aulise kuningriigi rajamine suure Vahemehe poolt, kes ... õnnistab kõiki maa suguvõsapid. ... Kui möödub oktoober 1915 ja me oleme ikka veel siin ning kõik püsib üsna samasugusena kui praegu, ... siis tuleks meil mõelda, kas pole me mitte oodanud õigel ajal valet asja. Issanda tahe *võiks* seda võimaldada.“

Peamised sündmused, mis pidid tulema, Russellis segadust ei tekitanud. Ta mõistis, et ükskõik, kas vaimse „pisukese karja“ üksikud liikmed jäävad maa peale või mitte, ei muuda ega kahjusta see ajakava, mille kohaselt tehakse lõpp rahvaste segamatule valitsemisele. Seepärast rõhutas ta, et „nüüd ootab ees aulise kuningriigi rajamine suure vahemehe poolt“, Jeesuse Kristuse, Jumala Poja poolt. Ta teadis, et see peab sündima, kui „paganate ajad on lõppenud“, ja just seda soovis ta rõhutada.

¹ *The Watch Tower*, Vol. 35, nr 1, 1. jaanuar 1914, lk 4, 5.

Russell ütles oktoobris 1914 täiesti põhjendatult, et paganate ajad on lõppenud. Aastaid enne seda oli ta avaldanud selgelt põhjendatud teavet Jeesuse ütluse kohta² „Jeruusalemm jääb paganrahvaste tallata, kuni paganate ajad täis saavad“. Ta tõi välja mõtte, et termin „paganate ajad“ käib perioodi kohta, mis algas ajal, kui Jumala ettetähendava Iisraeli teokraatliku rahva kuningad lakkasid valitsemast, ja lõppeb, kui Jeesus Kristus seatakse õigusjärgseks kuningaks kogu maailma üle. Ta ütles, et see periood algas aastal 607 e.m.a ja pidi lõppema aastal 1914.

See kronoloogia pandi paika järgmiselt.

Iisraeli esimese juudasooost kuninga Taaveti kohta öeldi, et ta istus „Jehoova aujärje peal“.³ Tema dünastia teokraatlik valitsus kestis, kuni see Sidkija päevil seoses Jeruusalemma hävitamisega kukutati.⁴ Seda daatumit 607. aasta e.m.a sügis tunnustab nii ilmalik kui ka Piibli ajalugu.⁵ Tol ajal ennustati, et Iisraeli kuningate teokraatlik liin jääb katkenuks, kuni tuleb see, „kellel on õigus selle kohta“.⁶ Pidades silmas seda, et Jeruusalemma vallutas pagankuningas, algas paganate valitsemisperiood, kuni Jumalale saabub aeg kehtestada enda kuningriik.⁷ Jeesus rääkis oma esimese tuleku ajal neist „paganate aegadest“ ja näitas, et tema teise tulekuga need lõppevad.⁸ Kui

² Luuka 21:24.

³ 1. Ajaraamat 29:23.

⁴ 2. Kuningate 25:1–12.

⁵ See daatum tehakse kindlaks järgmiselt: ennustuse järgi oli Jeruusalemm laastatud 70 aastat (2. Ajaraamat 36:21). Samuti oli ennustatud, et selle aja lõppedes linna valutaja Babülon hävitatakse (Jeremija 25:11, 12; võrdle Taaniel 9:2). Autoriteetseimad arheoloogilised tõendid osutavad, et Babülon vallutati 7. oktoobril 539 e.m.a. (Vt *Babylonian Chronology 626 B.C.–A.D. 45*, Richard Anthony Parker ja Waldo Herman Dubberstein [Chicago, 1942: The University of Chicago Press], lk 11.) See võis olla Pärsia kuninga järglase Kyrose troonile astumise aasta. Järgmise aasta aprillis 538 e.m.a pidi algama tema esimene valitsemisaasta. (Vt *The Mysterious Numbers of the Hebrew Kings*, Edwin Richard Thiele [Chicago 1951: The University of Chicago Press], lk 14.) Tol aastal anti välja määrus juutide vabastamiseks ja sügiseks olid nad juba asunud Jeruusalemma taasasustama (Esra 1:1; 3:1, 2). Seega, kuna ennustatud 70 aasta pikkune laastatus lõppes sügisel 537 e.m.a, pidi see algama sügisel 607 e.m.a Jeruusalemma hävinguga. [Märkus: Ehkki siinviidatud arheoloogilised tõendid olid aastal 1914 tundmatud, on need hiljem vaid täpsustanud ja kinnitanud Russelli arvestusi. Üksikasjalikum käsitelu: *The Watchtower*, Vol. 73, nr 9, 1. mai 1952, lk 265 allmärkus.]

⁶ Hesekiel 21:30–32.

⁷ Laul 110:1, 2; Taaniel 2:44.

⁸ Luuka 21:24, 27.

saaks teha kindlaks, kui kaua need „paganate ajad“ pidid kestma, siis saaks teha kindlaks Kristuse tagasituleku ja tema kuningriigi kehtestamise täpse aja.

Daatumit 1914 Piiblis teadagi pole. Ka puudub sealt daatum Jeesuse esimese tuleku kohta, ometi ootasid juudid teda.⁹ Just samuti on „paganate aegadeks“ nimetatud perioodi pikkus Piiblis küll ära näidatud, kuid seda sümboolses keeles. Prohvetiennustus, kus öeldakse ette Jeruusalemma vallutaja Nebukadnetsari ajutine mõistusekaotus, tingituna tema upsakusest Jehoova valitsusvõimu suhtes, kõlab nii:¹⁰ „Sulle antakse rohtu süüa nagu härgadele ja sinust käib üle seitse aega, kuni sa mõistad, et Kõigekõrgem valitseb inimeste kuningriigi üle ja annab selle, kellele tahab!“

See prohvetikuulutus läks sõna-sõnalt täide Nebukadnetsari kui paganate valitsusvõimu sümboli kohta. Kui see aeg möödus, sai ta kuningriigi tagasi ning ta tunnustas Jehoova ülemvõimu. Seetõttu oodatigi, et teokraatliku valitsuse taastamine Jeesuse Kristuse all toimub paganate aegade lõppedes ja pärast „seitsme aja“ möödumist. Selle perioodi pikkuse võti on toodud kirjakohas Ilmutuse 12:6, 14 ühenduses ühe teise prohvetikuulutusega, kuigi see pole antud prohvetikuulutusega seotud. Seal näidatakse, et 1260 päeva võrdub „aja ja aegade ja poole ajaga“. Seda võiks esitada kui „üks aeg pluss kaks aega pluss pool aega“ ehk kolm ja pool aega, sest teine antud ennustusega mitte seotud prohvetikuulutus kirjakohas Ilmutuse 11:2, 3 näitab, et 1260 päeva on 42 kuud, mis teeb kolm ja pool aastat, igas aastas 360 päeva. Sellest lähtuvalt võrdub „seitse aega“ kaks korda 1260 päeva ehk 2520 päeva.

Kui Taanieli prohvetikuulutust võtta paganate aegade kohta käivana sõnasõnaliselt, siis oleks „seitse aega“ kestnud kõigest seitse aastat ning oleks olnud juba ammu enne Jeesuse esimest tulekut läbi, ent nagu me nägime, rääkis ta paganate aegadest kui ikka veel kestvatest. Kuidas tuleb seda perioodi siis arvestada?

Vähemalt kahel juhtumil kasutas Jehoova seoses kohtumõistmisega päeva kui aasta sümbolit.¹¹ Sellest mallist järelduvalt läksid selle prohvetikuulutuse 2520 päeva täide 2520 aastana. Kui paganate

⁹ Matteuse 2:3–6; Luuka 3:15; 7:19, 20; Johannese 1:19–21.

¹⁰ Taaniel 4:29.

¹¹ 4. Moosese 14:34; Hesekiel 4:6.

segamatu valitsemisaeg maakera rahvaste üle pidi olema 2520 aastat pikk, siis pidi see periood kestma sügisest aastal 607 e.m.a kuni aastani 1914. Sellest ajaarvestusest lähtudes oodati lootusrikkalt, et Kristuse teine juuresolek ja tema valitsemisaeg algab sügisel 1914, nii et Russell võis oktoobris 1914 kindlusega öelda: „Paganate ajad on lõppenud; nende kuningate päevad on läbi.“

Selle maailma lõpp ei tähenda töö lõppemist

Uskudes nii kindlalt, et aasta 1914 tähistab lõppu, arvasid mõned meist, et see tähistab ka aega, kui kogudus „üle viiakse“. Kuid Pühakiri seda ei ütle, ja seda püüdis Russellgi meile toonitada. Piibli prohvetikuulutused ütlesid, et paganate aegade lõppedes saab läbi rahvaste segamatu valitsemisaeg maa üle ning tegutsemist alustab Jehoova kuningriik Kristus Jeesuse valitsuse all, kuid sellest ajast alates oleme õppinud, et peab veel palju muudki toimuma, enne kui vaimse „pisukese karjukese“ viimane liige oma maise teekonna lõpetab.

Seepärast kirjutaski Russell jaanuaris aastal 1914 meid hoiatades, et pärast oodatava hädaaja algust selle aasta sügisel võivad sündmused veel mõnda aega jätkuda. Ehkki paljud arvasid ikkagi, et me maa pealt lahkume, nägi hea loogilise mõtlemisvõimega Russell vähemalt oktoobris 1915, et Jehoovast õpetatud rahval on maa peal veel väga palju tööd teha. Taas rõhutas ta, et tuleb Piiblist hoolikalt uurida, mis on Jehoova teatavaks tehtud eesmärgid.

Mais 1914 avaldatud Russelli kommentaarid Laul 149:5–9 kohta osutavad taas tema soovile mitte minna Jehoova juhatusest ette ning tema püüetele innustada meidki samal kombel toimima. Selles Laulus öeldakse:

„Vagad ilutsegu au sees, nad hõisaku oma voodites! Neil olgu kurgus Jumala ülistus ja käes kaheterane mõök.“

Russell kirjutas:¹² „Seniajani olime kindlad, et see kirjeldus vagade aust käib nende kohta katteloori taga (st taevas olles) – kui esimene ülestõusmine on teostunud. Kuid nende sõnade hoolikam uurimine annab meile hoiatuse, et me ei tohiks sellise oletuse osas nii väga kindlad olla. Me tuleme välja pelgalt oletusega, et tuleb aeg,

¹² *The Watch Tower*, Vol. 35, nr 9, 1. mai 1914, lk 135.

kui osa vagadest on au sees teispool loori, ja millal siinpool loori lihas olijad lähevad täielikult oma Isanda rõõmusse osalema tema töös. ... Kuid siin kasutatud sõna „voodid“ võivad kooskõlas kasutusega mujal Piiblis tähendada puhkamist usus – seda, et need pühad puhkavad kesk olukorda, mis on hoopis vastupidine. ... Ja edasi, neil on käes kaheterane mõök, nagu ütleb prohvetikuulutus. Nagu mujalgi, on see kaheterane mõök ilmselt Jumala Sõna. Vaevalt, et me suudaksime kujutada vagasid teispool loori Jumala Sõna käsitlemas. ... Vastupidi, see paistab tähendavat, et kirjeldatud vagad on siinpool loori ja kasutavad vaimu mõõka, see on Jumala Sõna, ... et puhastada tema nime kõigest sellest häbiväärsest, mis on sellele omistatud ükskõiksuse, ebausuj ja keskaja uskumuste tõttu.“

Ma ei osanud aastal 1914 neid „Vahitorni“ sõnu lugedes unistadagi, et enam kui 40 aastat hiljem olen ma ikka veel siin maa peal kuulutamasa koos sadade tuhandete teistega head sõnumit, et Jumala kuningriik algas aastal 1914 ja et selline sündmuste haripunkt leidis aset meie põlvkonna ajal.¹³ Kui ma oleksin seda, mida ma praegu tean, siis mõistnud, poleks ma aastal 1914 Saratoga Springsi konvendil seda „viimase avaliku kõne“ sõnakõlksu üle huulte lasknud. Kui palju avalikke kõnesid ma olen pärast seda esitanud, on raske mäletadagi.

Ent juba nii vara kui 1914. aasta kevadel kirjeldab Russell siin tööd, millest tegelikult on kujunenud lahutamatu osa Jehoova tunnistajate nüüdisajaloost. Ta mõistis, et vähemalt osa võitnud „pisukese karja“ liikmeid võivad jääda maa peale, et osaleda Jehoova nime pühitsemises. Ehkki ta tol ajal ei suutnud kõike tulevast ette näha, mõistis ta pärast Laulu 149 uuestiuurimist selgelt, et aastal 1914 ei saa tulla lõppu kogu piiblikuulutamise tegevusele maa peal, nagu eeltoodu sellele ka osutab.

Russell näeb ette sõjajärgset laienemist

Seoses sellega oli mul Russelliga juhtum, mis on edaspidi hoidnud üha ülal mu entusiasmi kuningriigi kuulutustöö pideva laienemise suhtes. See oli intervjuu, mille tegin temaga veidi aega enne ta surma aastal 1916. Ta maalits töö laienemisest üldjoontes samasuguse pildi,

¹³ Matteuse 24:34.

nagu me seda tänapäeval näeme: väikesed grupid või kogudused töötamas omal jõul, mis puutub koosolekutesse, kuid kogu tegevus on siiski osa ühtsest organisatsioonist. Ta käsitles asja põhjalikult, ja kuigi tema huviobjektiks paistis olevat eeskätt New Yorgi linn, võis ta kirjeldusest järeldada, et ta lootis, et selline korraldus levib üle kogu maailma.

Nii me mõistamegi, et Jehoova pole kunagi ühelegi oma tunnistajale ei muistsel ega nüüdsel ajal avaldanud korraga kogu oma eesmärgi. Teadmine ja mõistmine kuningriigi rajamise kohta taevas ja selle tegutsemise kohta maa peal on tulnud tasapisi nagu hommi-kupäikesese tõusmine. Jehoova tunnistajad käivad usus, mitte nägemises. Jehoova avaldab neile just sellist teavet, mida nad vajavad, et teha konkreetset tööd, mis neile selleks ajaks ette on nähtud.

Kui meil mõlkuski enne aastat 1914 meeles küsimus, kas Jehoova Jumal ikka juhib Vahitorni ühingu tegevust, siis tol aastal alanud sündmused hajutasid igasuguse kahtluse. Iidne tarkussõna kõlab:¹⁴ „Pikk ootus teeb südame haigeks, aga täideläinud igatsus on elupuud!“ Nii oli see ka meiega.

Selle asemel et organisatsioon oleks kärbunud, sest mõned lootused jäid täitumata, kinnitasid need meie seast, kes polnud omanud asjadest just päris selget arusaama, oma vaimse vöö vööle, võtsid oma viga tunnistades palvemeeles omaks Pühakirja vaate ning taotlesid edaspidigi Jumala eesmärkide paremat tundmist ja mõistmist. Kuna meie lootus tugines millelegi reaalsele, jäi see kindlaks ja kõigutamatuks. Selline oli õppetund, mille omandasime.

Suurejooneline täitumine jääb üksikasjade varju

Jehoova tunnistajad ootasid „kõigi kuningriikide lõppu aastal 1914“. Meil ei tulnud pettuda.

Algul näis, justkui pälviksime me tõesti mõningate juhtivate vaatlejate tunnustuse. Ameerika tooniandvamaid ajalehti tol ajal tõi ära (pühapäevase numbri esilehel suures kirjas „Sakslased on vaid 70 miili kaugusel Pariisist“) eriartikli pealkirjaga „Millenniumikoidiklaste 25-aastane prohvetikuulutus: kõigi kuningriikide lõpp aastal 1914“. Artiklis öeldi ka järgmist:¹⁵

¹⁴ Õpetussõnad 13:12.

¹⁵ *New York World*, 30. august 1914, pühapäevaleht, lk 4, 17.

„Kohutava sõjapuhanguga Euroopas on täitunud üks erakordne prohvetikuulutus. Juba veerand sajandit on rahvusvahelised piibliuurijad, keda paremini tuntakse kui millenniumikoidiklasi, kuulutanud maailmale jutlustajate ja pressi vahendusel, et Piiblis ennustatud vihapäev algab aastal 1914. ...

Pastor Charles Russell on see mees, kes on alates aastast 1874 tulnud välja oma pühakirjatõlgendusega. ... Tavaline inimene ei omistanud tema oletustele rohkem tähtsust kui müstiku unenäole. Ja ometi oleme sel osutatud daatumil kesk üleilmset sõda.“

Ent seegi vähene avalik tunnustus oli lühiajaline. Kui möödus aasta 1914, siis aga 1915 ja 1916, sai meile osaks üha suurenev hukkamõist. Tuleb mõnda, et püüdes mõista Piibli prohvetikuulutuste tähendust enne oodatud sündmuste tegelikku toimumist, tehti mõningaid osaliselt ebatäpseid avaldusi. Kuid need, kes täielikult Jumala Sõnasse ei uskunud, jätsid siis, kui kõrvalisemad üksikasjad ei ilmenud, palju tähtsama suurejoonelise täitumise täiesti kahe silma vahele. Selle asemel et näha aina kuhjuvates faktides, tegelikult asetleidvates sündmustes, mida alates aastast 1914 päev-päevalt aina lisandus, vaieldamatut tõendit „Vahitorni“ poolt alates aastast 1879 ära märgitud daatumi õigsuse kohta, peatusid pilkajad mõningatel vähetähtsatel punktidel Russelli kirjutistes, et neid naeruvääristada ja mõnitada. Russell ütles kokkuvõtlikult:¹⁶ „Arvame, et meil tuleks oodata edasisi tõendeid ... selle kohta, et Jumala kuningriik on hakanud tegutsema.“

Pöördepunkt aastal 1914

Mida on näidanud sündmused alates aastast 1914? Kas nähtub neist, et meie aastakümneid kestnud lakkamatu kuulutamise enne aastat 1914 selle kohta, et sel aastal peab algama suur hädaaeg, oli õigustatud? Jättes kõrvale küsimuse, kui kaua see suurim hädaaeg pidi kestma, võiks küsida, millele osutavad faktid alates Esimese maailmasõja puhkemisest suvel 1914.

Milline tähelepanuväärne aasta see oli!

Asjasse pühendunud kainelt mõtlevad inimesed mõönavad sellele ajale tagasi vaadates, et inimajalugu ei tunne teist sellist aastat. Tolle aja enneolematud sündmused on kordumatud.

¹⁶ *The Watch Tower*, Vol. 36, nr 4, 15. veebruar 1915, lk 53.

Seda, et aasta 1914 tähistas ühe ajastu lõppu, tõdes 40 aastat hiljem silmapaistev Ameerika ajalehetoimetaja otsesõnu:¹⁷ „Ajaloo viimane igati „normaalne“ aasta oli 1913. aasta, Esimese maailmasõja eelne aasta.“

Kuulus teadlane, kes oli üks aatompommi loojaid, ütles aastal 1951:¹⁸ „Alates aastast 1914 pole meil maailmas enam rahu olnud.“

Kuid selle uue ajastuga ei alanud mitte ainult aatomiajastu. Columbia ülikooli ajaloo abiprofessor kirjutas:¹⁹ „Tõepoolest, pigem märgistab meie aja pöördepunkti aasta 1914 kui Hiroshima sündmus, sest nüüd juba võime näha, et toogu tulevik mida tahes, oli just Esimene maailmasõda see, mis juhatas sisse selle segase siirdeperioodi, milles me praegu abitult sipleme.“

Veel üks ajalehetoimetaja märkis hiljuti:²⁰ „Paistab olevat tõenäoline, et kui pannakse kirja 20. sajandi ajalugu, kangastub 4. august 1914 – päev, mil vaenutegevus haaras kogu Euroopa – eredamalt kui isegi Teise maailmasõja puhkemise või esimese aatompommi heitmise kuupäev. Oleme hakanud mõistma, et see augustipäev oli ajaloo lahkjooneks. Lõppes rahu, progressi ja julgeoleku ajastu ning algas sõja ja revolutsiooni ajastu.“

Samal seisukohal oli ka teine juhtiv ajakirjanik, kui ta võrdles kahte maailmasõda:²¹ „Esimene sõda märgistas palju suuremat muutust ajaloos. Sellega lõppes pikk üldise rahu ajastu ja algas uus vägivaldlaajastu, kus teine sõda on kõigest üks episood. Alates aastast 1914 on maailmal olnud uus tunnusjoon: rahvusvahelise anarhia tunnusjoon. ... Seega märgistab Esimene maailmasõda nüüdisajaloo pöördepunkti.“

Üks kompetentne vaatleja nentis:²² „Nelikümmend aastat tagasi astus maailm üleöö paraadsammul „kuldsest ajastust“ veriste sõadega märgistatud vulkaanilisse epohhi.“ Kuulus briti kirjanik Bertrand Russell täheldas: „Alates aastast 1914 on maailm tuigerdanud otsekui joobunu katastroofile vastu.“

¹⁷ *Washington Times Herald*, 13. märts 1945, toimetuse juhtkiri.

¹⁸ Dr Harold C. Urey, Clevelandi *Plain Dealer*, 9. detsember 1951.

¹⁹ Prof Rene Albrecht-Carrié, *Scientific Monthly* (Washington D.C., American Association for the Advancement of Science), Vol. 73, nr 1, juuli 1951, lk 16.

²⁰ *Edmonton* (Alberta, Kanada) *Journal*, 7. august 1954, toimetuse juhtkiri.

²¹ *New York Times Magazine*, 1. august 1954.

²² *Pittsburgh Sun-Telegraph*, 1. august 1954, toimetuse juhtkiri.

Need teie seast, kes on selle perioodi üle elanud, võivad kindlasti omalt poolt eksimatult tõendada, milline on inimajaloo suundumus alates aastast 1914. Seda suunamuutust eitada tähendab eitada fakte.

Russell tajub kommunismiohu lähenemist

Aastal 1879 avaldas 27-aastane toimetaja Charles Russell vastses „Vahitornis“ selget arusaama, et kogu maailmas on oodata vägivalda kiiret kasvu ja kõike sellest tulenevat. Sellist kasvava ohu tähelepanuväärset tajumist väljendavad ajakirja kolmandas numbris tema järgmised sõnad:²³

„Paljust kirjakohtadest nähtub, et maa kuningriike hakkavad kukutama ülestõusvad rahvad, keda kihutavad tagant tööpuudus ja püüd vabaneda verejanuliste valitsuste rõhumise alt. Praegusaja sotsialistid, kommunistid ja nihilistid korraldaksid sellise ülestõusu ja riigipöörde heal meelel, kui vaid saaksid. ... Ja on jahmatamapanev, kui kiiresti see kõik, mis kord tundus absurdse ja võimatu, tegelikkuseks saab. Kui meie ja mõned teisedki vaid lühikest aega tagasi seda kuulutasime ja pöörasime tähelepanu tõsiasjale, et õpetuse järgi tuleneb häda rahvaülestõusudest ning valitsuste kukutamisest – kommunismist –, naerdi meid välja; tookord oli kommunismist tõepoolest veel vähe märke; kuid tänapäeval on iga tsiviliseeritud rahvas hirmul ning nihilism, kommunism ja sotsialism on käibesõnad, kusjuures me näeme, kuidas „inimesed lähevad rammetuks kartuse ja sündmuste ootamise pärast, mis maailma peale on tulemas; sest taeva vägesid [valitsusi] kõigutatakse“ (Luuka 21:26).“

Vastavalt 1897. aasta kirjeldusele pidi kommunistide ülestõus algama aastal 1914 või varsti pärast seda ning oodati, et kohe sellele järgneb kardetud tormi haripunkt. Esimene maailmasõda ja sellest välja kasvanud 1917. aasta bolševistlik revolutsioon Venemaal kujuneski maailma raputavaks sündmuseks, mida Russell peaaegu 40 aastat varem ette oli näinud. Ent lõplikku lahendust pole veel näha olnud. Ränkrahutute aastate 1914–1954 järel paistab pärast Nõukogude diktaatori Stalini surma algavat sotsialistliku revolutsiooni järkjärguline kandakinnitamine ja jätkuv maailmavallutamine. Kas saabki kellelegi maakeral jääda tänapäeval märkamata see määratu

²³ *Zion's Watch Tower*, Vol. 1, nr 3, september 1879, lk 1, 2.

jõud, mida kõigi maade väljapaistvad liidrid nimetavad Nõukogude kommunismiks?

Aga kuidas me suutsime Piibli prohvetikuulutuste seisukohalt õigesti mõista selle rahutu siirdeperioodi pikkust ja tähendust juba aastal 1879, kui meid lahutas neist sündmustest veel üle 40 aasta? Seepärast oligi Russell 1914. aasta saabudes veelgi enam veendunud, et siirdeperiood võtab aega kauem kui algul arvatud, kuid see ei muutnud mingilgi kombel nende jahmatamapanevate sündmuste endi olemust, mida teadsime sel ajal algavat.

Jeesuse jüngrite ekslik arusaam kuningriigist

Mulle meenub üks juhtum mõni aasta pärast Teist maailmasõda. Esitasin Californias kõne. Üks kauaaegne kristlane, kes oli elanud aastale 1914 järgnenud perioodi üle, tuli vahetult enne kõnet minu juurde ja lausus: „Vend Mac, mul on sulle üks küsimus, mille üle olen juba mõnda aega pead murdnud.“ Leppisime kokku, et räägime sellest pärast kõnet.

Kõnes tõin välja mõtte, et mõne aasta jooksul pärast aastat 1914 nägime seda, mida olime oodanud, nimelt Jumala kuningriigi rajamist, mis leidiski aset aastal 1914; kuid see oli taevane kuningriik – Jumala rajatud „taeva kuningriigist“ valitsemise algus maa üle.

Saime teada, et sel aastal troonile asunud Jeesus oli otsekohe alustanud taevas sõda Saatana ja tema deemonkaaslaste vastu. Saatan ja ta deemonid – temaga ühinenud mässulised vaimolevused – aeti taevast välja ja heideti maa peale, et mitte kunagi taevasse tagasi pääseda.²⁴ Pühakirja järgi märgistas see sündmus Jehoova valitsemise algust Kristus Jeesuse kaudu ning enneolematu hädaaja algust maa peal.²⁵

„Kui nüüd Jehoova suur sõdalane Issand Jeesus pärast esimest heitlust, kus mässulised Saatan ja tema inglid taevast välja heideti, oleks rünnakut jätkanud, oleks nüüdseks juba kõik läbi olnud,“ ütlesin oma kõnes. „Nii nägime asja enne aastat 1914. Jehoova Harmagedooni sõda oleks olnud läbi, kuid vastavalt Jeesuse ütlusele poleks pääsenud ükski liha.²⁶ Niisiis, Jumala enda rahva pärast ja tema eesmärgi täitumise pärast andis Jehoova käsu sõda Saatana vastu

²⁴ Ilmutus 12:7–10.

²⁵ Taaniel 12:1; 2:44; Jesaja 9:5, 6.

²⁶ Matteuse 24:22.

ajutiselt peatada. Jehoova „lühendas“ neid nähtamatute mässuliste vaimude vastu suunatud viletsuse päevi, katkestades mõneks ajaks sõja, enne kui ta Harmagedoonis päästab taas valla aktiivse võitluse Saatanaga vägede vastu. Lisaks peab vastavalt Ilmutusraamatu 16. peatüki ennustusele leidma aset kogu ilmamaa kuningate kogumine.²⁷ Kuhu nad kogutakse? Harmagedooni – kõigeväelise Jumala suure päeva sõtta –, millest saab kõrgpunkt Jehoova sõjas kõigi kurjade jõudude vastu.

Niisiis, kuigi aastal 1914, täpselt õigel ajal, algas taevast Saatanale ja ta demonitele hädaaeg ning kuigi maa kuningate segamatule valitsemisele tuli siis lõpp ning Jehoova pani Jeesuse kui uue maailma kuninga troonile, näitavad Jeesuse sõnad kirjakohas Matteuse 24:14 siiski, et „seda kuningriigi evangeeliumi peab kuulutatama kogu maailmas tunnistuseks kõigile rahvaile, ja siis tuleb ots“.“ (Minu kursiiv.)

Selle Californias esitatud kõnega oli mul peamiseks eesmärgiks näidata, miks sõda taevast peatati, kui Saatan oli sealt välja heidetud, ning kuidas Issand kogub „suurt hulka rahvast“, nagu Piibli Ilmutusraamat seda ennustab.²⁸

Kõnes viitasin veale, mille tegid Jeesuse jüngrid, kui ta maa peal oli. Nad arvasid, et ta kavatseb murda katki Rooma ikke ja rajada oma kuningriigi otse sinnasamma.²⁹ Nad eksisid nii tema kuningriigi rajamise ajaga kui ka kohaga. Väljendasin mõtet, et Russell ei eksinud mitte ajaga 1914, vaid sellega, *kuhu* kuningriik rajati: mitte maa peale, vaid taevasse.

Kui sõitsime koos selle sõbraga pärast kõne esitamist raudteejaama, pärisin: „Mis küsimus sul oli, vend?“

„Tegelikult sa juba vastasid sellele,“ kostis ta.

Russelli viimane reis

Russell ei elanud enam kaua pärast tema jutlustajakarjääri kõrgpunkti aastat 1914.

Sügisel 1916 suundus ta kuulutusreisile Läände. Elusana ta enam tagasi ei tulnud. See osutus tema viimaseks reisiks. Oma vii-

²⁷ Ilmutus 16:14–16.

²⁸ Ilmutus 7:9, 10.

²⁹ Apostlite teod 1:6.

mase kõne esitas ta Los Angeleses, kus ta oli sedavõrd nõrk, et pidi kõne ajal istuma jääma.

„New York Times“, 1. november 1916, teatas:

„31. oktoober: Charles Taze Russell, Brooklyni Tabernaakli pastor, tuntud kogu maal kui pastor Russell, suri teel Los Angelesest New Yorki Atchison – Topeka – Santa Fe rongis südamehaigusesse. Tema sekretäri sõnul kaebas ta pärast Los Angelesest lahkumist kehva enesetunde üle, mis järkjärgult halvenes. Surm saabus, kui rong peatus Texasese Pampas.“

Järgmisel hommikul (1. novembril) kell 7 hommikul astusin Peeteli söögisaali, käes äsjasaabunud telegramm. Pereliikmed olid tavapäraselt istet võtnud ega teadnud midagi Russellit tõsisest haigusest või surmast. Lugesin telegrammi ette ja kurbuseohked täitsid kogu söögisaali. Mõni nuttis kuuldavalt. Keegi ei söönud sel hommikul. Kõik olid täiesti rabatud.

Pärast hommikusööki koguneti väikestesse rühmadesse, et jutelda ja sosistada: „Mis siis nüüd saab?“ Sel päeval tööd suurt ei tehtud. Me ei teadnud, mida teha. Kõik oli nii ootamatu, kuigi Russell oli püüdnud meid selleks ette valmistada. Mida ma *peaksime* tegema?

Esmavapustus Russellit kaotuse üle oli kõige rängem. Neil esimestel päevadel oli tulevik meile kui umbmüür. Russell oli terve oma eluaja olnud „ühing“. Kogu töö keskmeks oli olnud tema jõuline otsustavus hoolitseda, et sünniks Jumala tahtmine. Ta oli tegude mees. Tema poolehoid ei kuulunud kunagi neile, kes ootasid vaid taevaminekut. Temale tähendas jumalateenimine endast kõige andmist, ja seda ta tõepoolest ka tegi. Nõnda siis ei lakanud ta kuulutamast põhjusel, et aasta 1914 ei toonud kõike seda, mida algselt oli loodetud. Ta suri, nagu oli elanudki: olles õnnelik Sõna kuulutamise tööd tehes.

Tegelikult meil organisatsiooni polnudki. Selle järele ei paistnud olevat vajadustki. Russell oli paljude omaenda valulike kogemuste kaudu õppinud, et vähe on mehi, kelle õlule saab panna tõsise vastutuse. Kuna tema peamiseks eesmärgiks oli teha lõikustööd, tahtis ta, et see saaks tehtud enne, kui aasta 1914 sellele lõpu teeb (nagu ta peaaegu kuni oma surmani arvanud oli). Seejärel aga mõistis ta selle daatumi lähenedes üha selgemini, et ees ootab palju laiaulatuslikum töö, kui seda võimaldaks mõni järelejäanud aasta – siis juba kuu.

Niisiis, oma hääbuva füüsilise jõu juures püüdis ta nii kuis oskas ühingut tugevdada, nii et töö võiks jätkuda.

Miks aasta 1914 ei toonud pettumust

Pärast Russell'i matuseid naasime Peetelisse ja asusime taas uurima. Mida enam me uurisime, seda enam saime otsustavust tööga edasi minna. Meil oli ikkagi midagi, mida ükski inimene meilt võtta poleks saanud. See oli Jumala Sõna tõde. Meid oli tõesti kutsutud välja pimedusest Jumala imelisse valgusse ning me saime aina otsusekindlamaks anda selle valgustatuse eest au Jehoovale. Me ei teadnud siis, kui palju ja kuidas me veel tõde teada saame. Siis ei teadnud me, mil moel veel kedagi kasutatakse nagu Russellit. Ta oli kirjutanud kuus köidet „Kirjaurimusi“ ning me olime oodanud kaua seitsmendat. Russell ütles vahetult enne oma surma julgustavalt: „Ärge muretsege. Küll Issand hoolitseb selle eest.“ Olime valmis ootama.

Meie lootus oli reaalne, see oli elav lootus. Olin kõigest 39, kui Russell suri. 16 aastat olin arendanud endas uut kristlikku isiksust. See ei olnud midagi, mida sai oma suva järgi selga tõmmata ja seljast ära võtta. Usk oligi mu elu. Nüüd, kui tulevik hetkeks tume oli, ei kavatsenud ma alla anda. Piiblis on hulgaliselt lugusid samasuguses olukorras viibinutest – ja Jehoova Jumal tuli neid alati päästma. Uskusime siiralt, et sedasama teeb ta ka meiega.

Siis ei osanud me arvata, milleks meid ette valmistatakse. Kuid Issand teadis, mida ta tegi, kui laskis meil kõike seda kogeda. Nüüd, 40 aasta hiljem, on see meile üsna selgeks saanud.

Neil mõnel aastale 1914 järgnenud süngel aastal elasime läbi sünnitusvalud. Nüüdseks küpsuse saavutanud uue maailma ühiskond pidi siis alles sündima. Aastal 1916 alles kogunema hakanud sünged pilved olid vaid hoiatus läheneva tormi kohta, mis pidi kogu Jehoova tunnistajate organisatsiooni peaaegu karidele paiskama, nii nagu seda pole kogetud ei enne ega pärast. Järgnevad aastad panid kristliku meelekindluse ja laitmatuse tõepoolest proovile.

2. OSA

Rahva süüd

5. PEATÜKK

Jumala kohtumõistmine algab tema kojast

RUSSELL OLI SURNUD. Kuid töö, mille heaks ta oli endast nii palju andnud, polnud veel lõpule viidud. Siis me seda veel päriselt ei mõistnud. Mõned olid veendunud, et tema surmaga lõppeb ka „lõikustöö“, kuigi ta oli meile otsesõnu öelnud, et teha on veel palju tööd. Jeesus hoiatas apostleid korduvalt, et ta Jeruusalemmas surmataakse, sellegipoolest olid nad segaduses, kui ta suri. Me teadsime, et Kristus Jeesus on Lõikuseisand, kuid meie suhted Russelliga olid pannud meid uskuma, et temagi täitis mingit erilist ülesannet, mida keegi teine täita ei saa. Ent Russell oli surnud ja meid ootas ikka veel ees töö. Meil tuli midagi ette võtta. Olime mõnda aega segaduses.

Meie eeliseks oli, et ühingu ametnike valimiseni jäi veel kaks kuud. Meil oli aega asju läbi mõelda ja settida lasta ning valmistuda eelolevateks valimisteks. Tol ajal ei soovinud keegi võtta endale juhtimisülesannet. Mina kindlasti ei taotlenud seda. Tundsin, et olen vaid jutlustaja. Administreerimine polnud eales mu soov olnud. Tulime kokku ja moodustasime komitee koosseisuga J. F. Rutherford, ühingu õigusnõunik, kes tol ajal ei olnud ühingu ametnik; W. E. Van Amburgh, kes oli sekretär-varahoidja; ja A. I. Ritchie, asepresident. Mina pidin olema selle täidesaatva komitee abi või asetäitja. Asusime seejärel tegutsema, et näha, mida saaks töö jätkamiseks ette võtta.

Esiialgu püüdsime vaid kõike koos hoida, julgustada ühinguga liitunuid tegusaks jääma ja mitte kaotama vaprust või usaldust. „Va-

hitorn“ ilmus regulaarselt edasi, sisaldades materjali, mille Russell enne surma valmis oli saanud.

Ühingu ametnike valimistepäeva lähenedes pinge kasvas. Mõned ambitsioonikad mehed peakorterist tegid hiljukesi kihutustööd, tõmmates niite siin ja seal, et omad mehed valitud saaks. Kuid minul ja Van Amburghil oli suurel arvul toetushääli. Paljud aktsionärid, teades meie pikaajalist seotust Russelliga, saatsid oma volikirjad meile, et saaksime hääletada selle poolt, keda arvame sellesse ametisse kõige paremini sobivat.

Üksikisikutel pole Jumala töös tähtsust

Tegemist oli kaaluka ülesandega. Et võiksid mõista, milline oli minu positsioon, jutustaksin ühest juhtumist, mis mul oli Russelliga veidi enne tema surma.

Russell oli alati hommikupoole kella kaheksast kuni kaheateistkümmeni oma kabinetis, et kirjutada „Vahitorni“ artikleid ja teha muud vajalikku kirjatööd, mis nõudis Piibli uurimist. Mitte keegi ei läinud hommikupoole ta kabinetti, kui teda just ei kutsutud või kui tegemist polnud üliolulise elu ja surma küsimusega.

Umbes viis minutit pärast kaheksat teatas mulle stenograafist: „Vend Russell soovib sind oma kabinetis näha.“

Mõtlesin, mis on lahti.

Kõndisin trepist üles ja koputasin kabineti uksele. Ta ütles: „Tule sisse, vend. Mine palun võõrastetuppa (see ruum oli ühenduses kabinetiga). Tulen veidi aja pärast sinu juurde.“

Kui ta sisse astus, näol tõsine ilme, küsis ta: „Vend, kas oled tõest sama sügavalt huvitatud kui alguses?“

Olin üllatunud.

Ta jätkas: „Ära ole üllatunud. See on kõigest sissejuhatav küsimus.“ Seejärel kirjeldas ta oma tervislikku seisundit, ning kuna mul oli patoloogiast mõningal määral teadmisi, sain aru, et talle pole enam kuidki elada antud, kui ta just haigusest kergendust ei saa.

„Vend, tahan sulle nüüd öelda järgmist: ma ei suuda enam üksipäini töö eest hoolt kanda. Ma vajan kedagi, kes oleks presidendi assistendiks. Töö laieneb kiiresti ja laieneb veelgi, sest teha on üleilmne kuningriigi evangeeliumi kuulutustöö.“

Ta andis mulle pildi ülemaailmsest tööst, mida võin näha käimas nüüd, kui ehitatakse üles uue maailma ühiskonda. Seda aitas tal näha Piibel. Mõtlesin, et ta tahaks ise näha seda, millest räägib, kuid mõistsin, et selleks pole kuigipalju lootust.

Siis tegin selle õnnetu märkuse: „Vend Russell, minu arust on su jutus midagi, mis ei klapi.“

„Mida sa sellega mõtled, vend?“

„Seda, et sa sured ja töö läheb edasi. Kui sa sured, ristame kõik rahulolevalt käed ja ootame ühes sinuga taevaminekut. Me lahkume siis.“

„Vend, kui sa nõnda arvad, siis sa ei mõista, milles on küsimus. See ei ole inimese töö; see on Jumala töö. Ükski inimene pole selle edus asendamatu. Sina tunned iga kandi vendi meie maal, sest oled kogudusi teenides laialdaselt ringi reisinud. Sa võid mulle öelda, kes võiks sinu arust sellesse ametisse sobida.“

Meil oli jutuks mitmeid inimesi maa eri paigust, kes olid aktiivsed kuningriigi sõnumi kuulutajad, kuid paistis, et ta ei pea ühtki neist sobilikuks või valmiks Brooklyni tulema.

Kell oli juba pool kaksteist ja ma asutasin end minekule. Võõras-tetoast viis koridori liuguks, mille ta lahti lükkas. Kui ma parajasti väljusin, haaras ta mu käsivarrest ja sõnas: „Üks moment. Mine oma tupp ja palu Issandat selles asjas ning siis tule ja ütle mulle, kas vend Macmillan võtab selle ameti vastu.“

Ta sulges ukse ja mina jäin sinna pooluimasena seisma. Mõtlesin kõik väga tõsiselt läbi ja palvetasin mitugi korda selle asja eest, enne kui talle lõpuks ütlesin, et teeksin hea meelega tema abistamiseks kõik mis võimalik.

See oli veidi aega enne seda, kui ta suundus oma viimasele jutlusringsõidule. Enne tema lahkumist kirjutasime kirjad eri osakondade juhatajatele, nagu me neid tollal kutsusime, loetledes lühidalt nende kohustused ja teatades, et „minu äraolekul kannab kontori ja Peeteli kodu eest täielikku ametivastutust A. H. Macmillan. Teil tuleb teha kõike, mida ta teil käsib teha; see ei loe, kas olete nõus või mitte. Kui ta käsib midagi kohatut, tegelen ma tagasi jõudes temaga ise.“ Seejärel andis ta mulle kõikide kirjade koopiad ja ütles: „Organisatsiooni põhikarkass on sul olemas. Kääri käised üles ja asu tegutsema.“

Nende kahe valimiste-eelse kuu jooksul oli mu pea selles asjas täis raskeid mõtteid. Oli ilmselge, et Russell ootas töö edasiviimist. Olin olnud valmis tema äraolekul teda asendama, kuid mõte võtta üle kogu organisatsiooni täielik juhtimine kohutas mind. Ütlesin sellest ära.

Siis sõnas keegi mulle: „Mac, sul on kõvad šansid ise valituks saada. Sa oled olnud vend Russellil äraolekul tema eriesindaja ja ta on käskinud kõigil meil teha nii, nagu sa ütled. Nüüd on ta lahkunud, et mitte kunagi tagasi tulla. Tundub, et just sina oled see mees, kel tuleb jätkata.“

„Vend, nõnda küll ei peaks sellele asjale vaatama,“ ütlesin. „See on Issanda töö ja Issanda organisatsioonis saab inimene vaid selle ameti, mille Issand peab sobivaks talle anda; olen kindel, et mina ei ole õige mees selle ameti jaoks.“

Ametisse astub uus president

Meid vaevas ikka veel küsimus, keda ametisse määrata. Ühel päeval tuli minu juurde Van Amburgh ja küsis: „Vend, kelle võiksime sinu arvates presidendiks panna?“

Vastasin: „On vaid üks mees, kellel on selle töö juhtimiseks vajalikku kompetentsust ja võimekust, ja see on vend Rutherford.“

Ta haaras mu käest ja sõnas: „Olen selle poolt.“ Sellega jutt piirdus.

Rutherford polnud toimuvaga päris kursis. Kindlasti ei korraldanud ta valimiseelset kihutustööd ega häältehankimist, kuid ma arvan siiski, et talle valmistas muret teadmine, et juhul, kui ta peaks valitama, ootab teda ees suur töö.

6. jaanuaril 1917 valitigi J. F. Rutherford presidendiks. Oleme täiesti veendunud, et selle valiku osas sündis Jumala tahtmine. Rutherfordil endal polnud kindlasti sellega mingit pistmist. W. E. Van Amburgh valiti sekretär-varahoidjaks ja A. N. Pierson asepresidendiks. Direktoreid ei valitud, sest Russell oli nad valinud kogu eluks. Tema võis seda teha, sest tal oli enamushääl, ehkki põhikirja järgi oleks pidanud nad valitama sellesse ametisse igal aastal uuesti, nagu see meile hiljem selgus.

Enamik tol ajal organisatsiooniga ühenduses olnuid võttis Rutherfordi tema uues ühingu juhtimise ametis soojalt vastu. Ometi ilmnes

kohe alguses, et oli ka neid, kes olid tema vastu, seda eriti peakorteris. Mõned neist arvasid, et nemad peaksid Russelli ameti üle võtma, arvates end olevat presidendi-ametisse sobivama. Fakt, et ühingu aktsionärid Rutherfordi heaks kiitsid ning et ta püüdis oma ameti ajal igati järgida Russelli sisse seatud korda, ei paistnud avaldavat neile mingit muljet.

On tõsi, et Rutherford oli täiesti teistsugust tüüpi mees kui Russell. Ehk oli selles oma osa ka nende elukäigul. Kahtlemata avaldas Russelli kodune kasvatus tema loomujoonte otsustavat mõju. Tema isa oli üsna jõukas ja ta pidas oma poega

kullatükiks. Poiss kasvas üles luksuses ja vanemate armastavas õhkkonnas, olgugi et ema suri, kui ta oli veel üsna nooruke. Paistis, et kõik õpetatu oli ta vastu võtnud ja sellest juhinduma hakanud, nii et temast kujunes vaimult leebe ja armastusväärne mees. Ta polnud mingil moel ei tahumatu ega toores. Sellise meelelaadi oli ta vanematelt pärinud ja ta isa soodustas seda igati.

Need loomujooned said veelgi tooniandvamaks, kui ta suuremaks sirgus ning hakkas teistega kuulutustegevuse käigus läbi käima. Vahetevahel oli ta sunnitud olema organisatsiooni liikmetega karm, kuid tegeldes nendega, kellest ta lootis paranemist, oli ta erakordselt suuremeelne, kannatlik ja lahke. Ometi polnud ta kogu oma suuremeelsuse ja lahkuse juures sugugi mitte nõrk. Mitte ku-

Joseph Franklin Rutherford (1869–1942). Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu president (1916–1942)

nagi ei leppinud ta millegagi, mis läks vastuollu tema selge arusaamaga Piibli õpetusest. Selles osas oli ta nii nõudlik, et ta ei andnud maad mitte millelegi, mis viitaks kompromissile, kui küsimuse all oli tõde.

Rutherfordi elukäik oli täiesti erinev. Ta sündis 8. novembril 1869 Missouri Morgani maakonna taluperre. Noorpõlves oli ta elu raske. 16-aastaselt otsustas ta saada juristiksi. Et saada selleks isalt nõusolekut, pidi ta palkama isatallu enda asemele mehe, samuti maksma ise õppemaksud ja muud kulud, sest isa teda ei aidanud. Üks sõber andis talle laenu, tagatiseks vaid tema ausõna, ning tänu sellele rahale sai ta oma õpingud lõpule viia. Ta maksis võla täies ulatuses tagasi kohe kui võimalik. Seega kodust teda kuigipalju ei toetatud. Isa oli range distsipliininõudja, mistõttu Rutherfordil jäi sirgudes tundeelust vajaka.

Kui ta sidus end lahutamatuks Jehoova tunnistajate tööga ja alustas teenistust, oli tema elu juba igati paigas; ta oli juba 40-le liginev küps mees, vilunud juurapraksises ja poliitikas. Olles alates aastast 1907 Vahitorni ühingu õigusnõunik, oli ta igati kursis ühingu äriasjadega ja Russelli tegutsemisviisiga.

Rutherfordi juures ilmnis alati sügav kristlik armastus oma kaastaste vastu ja ta oli väga suure südamega, ent loomu poolest polnud ta sama leebe ja rahuliku olemisega kui Russell. Ta oli vahetu ja otsekohene ega varjanud oma tundeid. Mõnikord tekitas tema järsk otsekoheus, kuigi lahkelt väljendatuna, vääritimõistmist. Kuid ta oli olnud president vaid lühikest aega, kui juba ilmnis, et Issand oli valinud ametisse õige mehe.

Katseks saab korralduslik muudatus

Mõistmaks Jehoova tunnistajate tegevuse praegust laienemist ja uue maailma ühiskonna olemust, on tarvis mõista ühingu progressiivset arengut, et vastata igal perioodil valitsevale olukorrale. Russellil oli vajalik visioon ja äriline võimekus, et rajada oma juhtimisajal kindel alus. See oli tõhus ja täitis Jehoova eesmärki koguda kokku rahvas, kes on pühendunud tema kuningriigitegevusele.

Ent Rutherford võttis selle kohustuse enda õlule, kui mitte ainult ühingu, vaid ka maailma asjad olid ohtlikus seisus. Esimene maailmasõda oli oma haripunktis ning sel ajal arvasid paljud ühingu-

ga liitunud, et Russelli surmaga töö lõppeb. Nüüd andis Jehoova tema kuningriigi eest seisjatele võimaluse näidata, kas nad on talle täielikult pühendunud või mitte. Ja saabunud katsed ja katsumused eraldasid tõesti need, kes olid huvitatud rohkem endist üksikisikuna kui Jumala kuningriigi hea sõnumi viimisest laialipillutatud lammasteni.

See sõelumine ei jõudnud kätte Russelli päevil, küll aga äkitselt ja peaaegu ette hoiatamata esimesel kahel Rutherfordi juhtimisaastal.

Russell oli olnud ühingu president alates selle rajamisest kuni oma surmani aastal 1916, ja mõned suhtusid temasse viisil, et seda võis pidada lausa loodukummardamiseks. Selleni, kui küpsed olid tema arusaamad Pühakirjast ja kui hästi ta oskas neid esitada, ei küündinud teised kaugeltki, nii et vähe oli neid, kes oleksid teda kritiseerinud või temas või tema piibliseletustes vigu leidnud. Rutherford aga, lisaks sellele, et oli täiesti teist tüüpi inimene, oli ühinenud meie liikumisega hiljem kui nii mõnedki neist, kes tema vastu olid. Niisiis, kui temast president sai, hakkas ilmne, et mõned ei olnud meiega liitunud mitte armastusest tõe vastu või soovist teenida Jehoovat, vaid tahtmisest olla isiklikult kaaslasena Russelli taolisele mehele. Ent kui Rutherford ametisse astus, seisis ta kogu hingest töö edendamise eest. Tema hoiak oli: „Hoolitsege, et töö saaks tehtud; ärge lipitsege mu ümber.“ Mõningatele oli see ränk katsumus. Nad olid Russelli sünnipäraseid võimeid sedavõrd imetlenud, et arvasid, et peavad ja on suutelised arendama endas samu omadusi. Mõned olid nii kõvasti selle mõtte kütkes, et nad ei suutnud näha sellise mehe nagu Rutherfordi tugevust ja laitmatust, ka ei suutnud nad sobitada neid omadusi armastusega, mida ta pidevalt püüdis osutada kõigile. Nõnda siis sai sellest mõnedele põhiliselt isiksuste küsimus. Meie kõigi ees seisis küsimus: kas me oleme organisatsioonis vaid selleks, et olla koos mehega, kellel on meeldiv iseloom ning kes jagab tröösti ja rõõmu, või oleme siin, sest armastame Jehoovat ning soovime ühtsuses tema ja Kristus Jeesusega osaleda ta töös?

Käes oli katselepanevate sündmuste aeg koos tugeva survega organisatsiooni sees ja sellest väljas, kusjuures Rutherford õppis paljutki kaaslastega suhtlemise osas, samuti Jehoova tunnistajate kuu- lutusorganisatsiooni rajamise osas.

Isiklikud ambitsioonid lammutavad tööd

Enne oma viimasele jutlusringsõidule siirdumist andis Russell mulle täpsed juhendid. Ta tuli välja konkreetsete muudatustega kontoritöötajate osas: mõned neist tuli määrata teisele tööle. Tegin need muudatused otsekohe. Kuid pärast Russell'i surma mind kritiseeriti selle pärast.

Veel üks juhend, mille Russell enne lahkumist mulle andis, oli läkitada P. S. L. Johnson, üks meie reisiv esindaja, Inglismaale. Ta pidi kuulutama sõjaväele head sõnumit kus iganes võimalik. Sõduritele Jumala kuningriigist rääkimine pidi neid enne lahingutegevusse astumist trööstima.

Täidesaatev komitee, mille eesistujaks oli Rutherford, otsustaski läkitada Johnsoni Inglismaale, nii nagu Russell mulle oma taht oli väljendanud. Lisaks vägedele jutlustamisele pidi ta Inglismaal ringsõidu tegema ning külastama üle maa laiali pillutatud kogudusi ja trööstima neid nende sõjaängistuses ning õhutama neid jätkama vääramatult Jumala kuningriigi kui inimkonna lootuse kuulutamise tööd. Üldiselt pidi ta viima end võimaluste piires kurssi töö edenemisega Inglismaal. Ta pidi andma sealsetest oludest täieliku ülevaate ja tegema ettepanekuid olukorra parandamiseks. Ühingule tuli teha aruanne, kuid Johnsoni ülesandeks polnud teha muudatusi Briti peakorteris. Juhul, kui paistis olevat vajalik midagi sellelaadset teha, pidi ühing seda tema aruande baasil kaaluma.

Kui Johnson 1916. aasta novembris Inglismaale saabus, võtsid sõbrad teda soojalt ja südamlikult vastu. Neil oli pärast Russell'i surma palju probleeme lahendada ning nad rõõmustasid, et nende juurde on saabunud peakorteri esindaja. Johnson võeti lahkelt vastu kõikjal, kuhu ta läks. Ta võis rääkida neile paljutki Russell'i surmaga ja töö edenemisega Ameerikas seonduvat.

Talle osaks saanud tähelepanu hakkas varjutama ta kainet mõistust ja lõpuks ka arukust, kuni ta tuli välja naeruväärse teesiga, et tema ongi see „majaisand“ Jeesuse tähendamissõnas teenarist.¹ Hiljem pidas ta end maailma ülempreestriks. Tema käitumine Inglismaal tekitas palju segadust ja sügavat muret seoses sealse tööga. Ta üritas Londonis saada enda valdusse ühingu pangakontot ja lasi lõpuks ilma pikema jututa lahti mõned Londoni peakorteri

¹ Matteuse 20:1–16.

töötajad, omamata selleks mingit õigust. Rutherford, kes vahepeal oli valitud ühingu presidendiks, mõistis, et ta peab viivitamatult tegutsema, päästmaks Inglismaal tehtavat tööd lammutamisest.

Ta telegrafeeris Johnsonile, tühistas tema lähetuse ja kutsus ta tagasi USA-sse. Pärast seda, kui Johnson oli saatnud hulgaliselt telegramme, kus ta püüdis näidata, kui väga teda Inglismaal vajatakse ning et Briti tööpõllu juhtimine tuleks anda üle temale, ta lõpuks kuuletus Rutherfordi tagasikutsele. Jõudnud Ameerikasse tagasi, üritas ta Rutherfordi veenda, et ta Inglismaale töö lõpuleviimiseks tagasi saadetak, kuid tal polnud edu. See, et ta ei saanud Inglismaale naasta, viis ta mõttele, et Rutherford pole õige mees ühingu presidendi ametisse. Hoopis tema, Johnson, on mees, kel on presidendiametiks vajalikud oskused.

Edasiseks sammuks oli mõjutada direktorite nõukogu, et see sunniks Rutherfordi läkitama teda tagasi Inglismaale. Paistis, et ta sai üsna lihtsalt neist nelja toetuse. Ta veenis neid seisma presidendile vastu, et juhtida ühingut omal viisil. Nad otsustasid, et võtavad Johnsoni asja käsile ja näitavad oma mõjuvõimu. „See ei kõlba, et Rutherford ühingu asju juhib. Teatame talle, et ta võib küll olla president, kuid seda vaid esindusnäona. Ta võib meie juhtimisel ringi käia ja loenguid pidada, aga meie kui direktorite nõukogu juhime ühingu tegevust, suuname selle poliitikat ja kontrollime kõiki ettevõtmisi. Van Amburghist saab meie sekretär-varahoidja ning kõik ohjad on meie käes.“ See toimus kevadel 1917. Rutherford teadis, et selles asjas annab neile nõu Johnson, ometi oli ta kogu selle tuleproovi kestel erakordselt kannatlik. Pidades silmas seda, kuidas Johnson oli ilmutanud tõelist hoolimatust ühingu heakäekäigu suhtes, oli Rutherfordil täielik põhjus ta Peeteli kodust ära saata. Kuid ta ei teinud seda. Ka ei astunud ta samme, et sekkuda mässulisse vandenõusse, mida hauti tema presidendiks olemise vastu. Ta tegi kõik mis võimalik, aitamaks vastupanijatel oma viga mõista: ta pidas nendega arvukalt koosolekuid, püüdes nendega asja arutada ja näidata neile, kuidas nende kurss läheb vastuollu ühingu põhikirjaga ja kogu tegevusprogrammiga, mida Russell alates organisatsiooni rajamisest oli järginud. Ta tuli koguni mitme juurde meist ja küsis: „Kas mul tuleks presidendiametist tagasi astuda ja lasta neil vastastel võim üle võtta?“ Kõik me vas-

tasime: „Vend, Issand on pannud sind sellele kohale, kus sa oled, ja tagasi astuda või lahkuda tähendaks truudusetust Issandale.“ Lisaks ähvardas kontoripersonal töölt lahkuda, kui need mehed peaks juhtimise üle võtma.

Olukord hakkas jõudma haripunkti, kui need neli direktorit üritasid 1917. aasta aastakoosoleku laiendatud istungil esitada resolutsiooni teha parandus ühingu määrustesse, mis annaksid administratiivvolitused direktorite nõukogule üle. Lisaks sellele, et see oleks läinud vastuollu 32 aasta jooksul Russelli poolt praktiseeritud organisatsioonilise korraldusega, oleks see olnud vastuolus ka aktsionäride väljendatud sooviga. Rutherford oli sunnitud kuulutama selle ettepaneku korravastaseks ning seitsaadik muutus vastupanu tugevamaks ja sihiteadlikumaks.

Mässuline väljaaste sunnib kaarte avama

Silmitsi ilmse tõsiasjaga, et need mehed üritavad kohtulikul teel tõkestada ühingu raha kasutamist (nii nagu seda oli püüdnud teha Londonis Johnson), otsustas Rutherford tegutseda. Oli jõudnud kätte aeg kõigi asjasthuvitatute nimel otsustavaid samme astuda.

Ta valmistus kuulutusreisiks Läände ja oli väga mures, mida tema vastased ta äraolekul teha võivad. Ta ütles mulle: „Vend, need mehed võivad minu puudumisel midagi üritada, ent ära ole hirmul või mures selle pärast, mida nad võivad proovida ette võtta.“

„Mida ma peaksin tegema, kui nad üritavad sinu ära olles võimu enda kätte haarata?“ küsisin ma.

„Kui nad lähevad liiga agressiivseks ja näha on, et nad kavatsevad ühingu vastu välja astuda, kutsu politsei.“

„Mida? Kas tõesti politsei?“

„Jah, kui see osutub vajalikuks, siis ära kõhkle.“

Kuid tema juriidilist mõttekäiku ma ei mõistnud. Ja läkski nii, et ühel päeval, kui Rutherford ära oli, olin Hicks Streeti kontoris koos kontorijuhataja Robert Martiniga. Need neli mõjukat isikut, kes arvasid, et nad on direktorid, marssisid otse Van Amburghi laua juurde kontori tagaosas ja ütlesid: „Vend Van Amburgh, käsimise sul tulla ülakorruse palvesaali.“ See asus teisel korrusel otse kontori kohal. „Tahame, et tuleksid sinna mõningaid toiminguid läbi viima.“

Van Amburgh teadis, mis oli tulemas, ja lausus: „Sõbrad, ärge mind segage, ajage ise oma asju, minul on oma töö teha.“

„Me tahame, et sa üles tuleksid. Meil on vaja kvoorum kokku saada.“ Neid oli neli, mis oligi juhatuse enamus. Juhatusse kuulus seitse liiget ning juriidiliseks toiminguks oli tarvis viit osalist. Ootasin, mis edasi saab. Teised töötajad vaatasid kõike ärevalt pealt ja olid asjade käigu pärast mures.

Nelik läks ülakorrusele, võttis istet ja asus arutama, mida teha edasi. Ka mina olin mures. Teadsin, et kui nad toiminguks vajaliku häälteenamuse saavad, võivad nad kiiruga suruda läbi uued määrused, mis võiksid muuta organisatsiooni kogu struktuuri. Ootasin veidi ja sõnasin: „Vend Martin, mingem ülakorrusele ja vaadake, mis need vennad seal teevad.“ Kui me üles jõudsime, käskisid nad minul välja minna.

„Meil on sinust kõrini. Oled siin seda kõike püüdnud juhtida, sest pastor Russell jättis su tööd korraldama, nüüd aga korraldame seda meie! Kao siit minema!“

Tol ajal olin ma New Yorgi korporatsiooni asepresident. Seepärast oli president Rutherfordi äraolekul ühingu omandi järelevalve minu vastutada. Jätsin selle tööga neile meelde tuletamata, kuid käskisin Martinil politsei välja kutsuda.

Ta leidiski aastates iirlase, tüüpilise sedasorti tegelase, kes oma pikka saua keerutades sisse astus ja sõnas: „Härrased, milles on siis asi?“

Ütlesin: „Härä politseinik, neil meestel pole siia asja. Nende töökoht on Columbia Heights 124 ning nad segavad siin meie tööd. Kui käskisime neil lahkuda, nad keeldusid. Mõtlesime siis, et kutsume kohale seadusesindaja.“

Nad kargasid püsti ja hakkasid vastu vaidlema. Politseinik keeras oma saua ja ütles:

„Härrased, asi on tõsine. Ausõna, neid kahte, Macmillanit ja Martinit, ma tunnen, teid aga mitte. Hakake parem nüüd astuma, sest karta on, et muidu läheb jamaks.“

Nad haarasid oma mütsid ja tormasid alla kaks astet korraga ning kiirustasid Borough Halli, et võtta ühendust advokaadiga. Nad võitlesid meeletult. Hiljem rääkis Rutherford mulle, et tegelik põhjus, miks ta käskis mul politsei kohale kutsuda, oli, et nad oma plaad-

nidega lagedale tuleks. Nad olid ringi hiilides püüdnud salalikul koguduste rahu rikkuda ja tööd segada. Talle oli see teada ja politsei kutsumisega kerkis probleem eredalt esile. Nüüd oli vaja küsimus organisatsiooni ühtsuse taastamise nimel kuidagiviisi lahendada.

Ehkki ta oli ühingu organisatsioonilis-juriidilise ülesehitusega täiesti kursis, viis ta probleemi Philadelphia silmapaistva korporatsiooniküsimustega tegeleva juristi ette, määratlemaks direktorite nõukogu staatust. Saadud kirjaliku arvamuse põhjal avastas ta, et need neli meest polegi seaduslikud nõukogu liikmed! Russell oli küll valinud nad eluajaks direktoriteks, ent seadus nõudis, et direktorid tuleb aktsionäridel valida hääletamise teel igal aastal. Seevastu Rutherford, Pierson ja Van Amburgh olid direktorid, sest nemad olid valitud presidendi-, asepresidendi ja sekretär-varahoidja ametisse. Fakti põhjal, et nad olid valitud ametiisikuteks, olid nad nõukogu liikmed. Kuna need neli vastast polnud seadusekohaselt valitud, polnud neil juriidilist võimu ühingu nimel tegutseda. Ja kuna nende ilmutatud hoiakust nähtus, et nad pole selleks kõlblikud, oli Rutherfordil lihtne määrata vakantsetele kohtadele uued direktorid kuni järgmiste seadusekohaste valimiseni.

Konflikti haripunkt saabus juulis 1917, kõigest kuus kuud pärast seda, kui Rutherford presidendiks valiti. Ta korraldas „Kirjauurimuste“ seitsmenda kõite väljaandmise. Esimesed kuus köidet oli kirjutanud Russell. Seitsmes – „Lõpetatud saladus“ – oli tegelikult koondmaterjal Russelli märkmetest ja kirjatükkidest ning see avaldati Russelli postuumse teosena. Kuna seaduste kohaselt oli ühingu president ka ühingu juhataja, polnud Rutherford konsulteerinud direktorite nõukoguga, nii et need neli, kes enda arvates olid nõukogu liikmed, esitasid tuliseid vastuväiteid. Sellest tulenevalt kujunes nende vastuseis ühingu tegevusmeetoditele ja tööle sedavõrd ägedaks, et seni, kuni nad veel seal olid, oli võimatu peakorterit ühtsust säilitada. Neil paluti kas Peetelist lahkuda või kooskõllaliselt tegutseda. Nad otsustasid lahkuda.

Ent Rutherfordi sooviks polnud neid koguni kõrvale jätta. Ta lõi neile igati võimalusi ilmutada koostöövaimu ja pakkus neile koguni ühingu reisivate esindajate ametit, kuid nemad keeldusid. Lõpuks loobusid nad igasugusest läbikäimisest ühinguga ja rajasid omaenda organisatsiooni.

Vaimne toit heaskiidetuile

Võid imestada, miks ma sellest kõigest sulle räägin, miks ma peaksin tahtma nii-öelda perekonna musta pesu pesta. Vaieldamatult oli see üks rängemaid läbielamusi, mis mulle kogu elu jooksul osaks on saanud. Nägin, kuidas need, kes olid kord näidanud üles innukust Issanda töös, need, kellega olime olnud aastaid lähedalt seotud, üritasid nüüd haarata Issanda organisatsiooni juhtimist enda kätte põhjusel, et nad ei olnud pälvinud austust, mida nad enda arvates väärisid. Kuid põhjus, miks sellel on mu loos nii tähtis osa, on järgmine: need sündmused pole lihtsalt osa ajaloost, vaid neil on oluline roll Piibli prohvetikuulutuste täitumisest kõnelevates tõendites. See oli umbrohu väljakiskumise aeg, kohtumõistmise aeg, kogu organisatsiooni puhastamise aeg, nii et sellest saaks Jumala teenijate kodakond.²

Kõik, kes olid organisatsiooniga seotud, pidid langetama otsuse: kas minna edasi koos organisatsiooniga, mida Jehoova selle ajani oli kasutanud ja mida ta ilmselgelt oli õnnistanud, või kas järgida mõningaid üksikisikuid, keda huvitab pigem isiklik arvamus kui lõikustöö tegemine? Mõned lahkusid organisatsioonist ühes oma rahulolematute juhtidega, ehkki valdav enamus ei kõhelnud ilmutada lugupidamist Rutherfordi valitud kursi vastu ja usaldust tema kindlameelsuse vastu Issanda tahte täitmisel.

Mitte keegi meist ei saanud jätta imestamata: „Kui kummaline, et meid praegu sellised katsumused on tabanud!“ Siis aga meenu-tati meile apostel Peetruse sõnu:³ „Armsad, ärge pidage võõraks tulekuumust enestes, mis teile on saanud katsumiseks, otsekui sünniks teile midagi võõrast.“

Jeesus, tõsi küll, oli öelnud:⁴ „Sellest tunnevad kõik, et te olete minu jüngrid, kui teil on armastus isekeski!“ Kuid selsamal päeval, kui ta need sõnad ütles, reetis teda inimene, kes oli väitnud end teda armastavat! Seega pole midagi imestada, kui mõned praegusaja kogudusest samasuguse tee valivad ning rikuvad perekonna rahu ja ähvardavad organisatsiooni enda elutegevust. On teada, et üks neljast vastasest ütles, et pigem hävigu organisatsioon kui juhtigu seda Rutherford.

² 1. Peetruse 4:17; Matteuse 24:10, 12.

³ 1. Peetruse 4:12.

⁴ Johannese 13:35.

Selline lahknemine oli vältimatu, kui pidada silmas prohvetikuulutust, mille andis Jeesus selle kohta, kuidas ta kõrvaldab kõik need, kes ei ole tema karja toitmisest siiralt huvitatud. Ta tõotas tulla tagasi ja panna oma sulased istuma laua taha ja sööma toitu, mida tema ise neile pakub.⁵ Kuid ta tõi välja mõtte, et mõned ülevaatajad ei täida ustavalt oma kohust; nad hakkavad oma kaassulaseid hoopis lööma ja teotama. Need, nagu ta ütleb, kogutakse kokku ja heidetakse kõrvale.⁶

Eesootav tähtis töö, milleks Issand oma rahvast valmistas, nõudis ühtset organisatsiooni, kuhu kuuluvad vaid need, kes on tegutsemisvalmid, kuulekad ja ustavad.

Prohvet Malakia ennustas, et vajalik on puhastamine, enne kui alustatakse selle suure kogu maailmale tunnistuse andmise tööga. Ta ütles:⁷ „Lepingu ingel, keda te igatsete! Vaata, ta tuleb ütleb vägedele Jehoova! ... Ta ... puhastab Leevi poegi ja selitab neid nagu kulda ja hõbedat: siis toovad nad Jehoovale õige ohvrianni!“ Neid toidetakse Jehoova lauast, et nad saaksid jõudu oma vastutusrikka ülesande täitmiseks.

Sisemine võitlus, millest oli nüüd edukalt välja tulnud, oli nõudnud oma osa. Kuid rängim võitlus ootas meid alles ees.

⁵ Luuka 12:37.

⁶ Matteuse 24:45–51.

⁷ Malakia 3:1–3.

6. PEATÜKK

„Tehakse kurja seaduse varju all“

ESIMENE tugevalt raputanud sisemine laakheli polnud suutnud organisatsiooni lõhestada. Need meist, kes olid vankumatult hoidnud kinni Piibli põhimõtetest, olid nüüd veelgi ühtsemad ja otusekindlamad jätkama lõikustööd, mille kohta mõned meist ikka veel arvasid, et see hakkab vist lõpule jõudma. Siiski sarnanes meie kuulutustegevus vägagi „kotiriide“ olukorrale, millest räägitakse Ilmutusraamatus.¹

Vastuseis väljastpoolt oli juba mõnda aega ägenenud. Eriti rangelt mõistsid meie tegevuse hukka enamiku usuorganisatsioonide juhid. Nad panid pahaks seda, et me juhtisime tähelepanu tõenditele, mis osutasid aastale 1914 kui lõpuaja algusele, ning eriti seda, kui ebasoodsasse valgusse see nad seadis nende aktiivse osalemise tõttu tollaegsetes maailma afäärides. William Jennings Bryan, president Woodrow Wilsoni riigisekretär, oli teinud riigis ringreisi ja kutsunud Ühendriike üles jääma Esimesest maailmasõjast kõrvale, samas kui enamik vaimulikkonnast ergutas valitsust selles kaasa lööma. Bryan astus ametist tagasi, kui Ühendriigid 1917. aasta 6. aprillil sõtta astusid.

1918. aasta 12. veebruaril keelustati Kanadas hulk ühingu väljandeid, kaasa arvatud raamat „Lõpetatud saladus“. Sealne press tunnistas avalikult, kui silmapaistvat rolli oli selles ettevõtmises mänginud vaimulikkond. Winnipegi „Tribune“ teatas tol ajal: „Väidetavasti sisaldavad keelustatud väljaanded ässitavaid ja sõjavastaseid lausungeid. Väljavõtteid piibliuurijate värsketest kuuväljaanne-

¹ Ilmutus 11:3.

test „Bible Students Monthly“² mõistis mõni nädal varem kantslist avalikult hukka pastor Charles O. Patterson Püha Stefanose kirikust. Pärast seda küsis kohtuminister Johnson Pattersonilt seda väljaannet. Arvatakse, et tsensori korraldus ongi selle otsene tagajärg.“

Päev pärast Kanadas välja antud määrust keelustada „Lõpetatud saladuse“ levitamine konfiskeerisid Ühendriikide valitsusagendid need Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu raamatud Brooklynis aadressil Hicks Street 17. Midagi ebasoovitavat ei leitud. 1918. aasta 24. veebruaril pidas Rutherford esimest korda loengut, mis kujunes maailmakuulsaks. Rabavaks teemaks oli „Sellele maailmale on saabunud lõpp – miljonid praegu elavatest ei sure kunagi“. Kõne esitati Californias Los Angeleses Clune'i Auditorium'is. Toonud tõendeid, et sellele maailmale saabus aastal 1914 tõepoolest lõpp, rõhutas Rutherford lisaks muule, et parajasti möllav maailmasõda on osa Jeesuse ennustatud „tunnusest“. Seejärel osutas ta, et paljuski lasub süü praeguse olukorra pärast maailma usujuhtidel. Ta möönis, et on nii häid kui halbu vaimulikke, nii nagu on häid ja halbu juriste, ent tõi seejuures välja mõtte:

„Nagu näitab Pühakiri, on vaimulikud kui klass kõige laiduväärsemad inimesed maa peal, mis puutub praegu inimkonda vaevavasse suurde sõtta. Nad on õpetanud inimestele poolteist tuhat aastat saatlikku doktriini, et kuningatele on andnud valitsemisõiguse Jumal. Nad on seganud poliitika religiooniga, kiriku riigiga; nad on osutunud ustavusetuks Jumala antud ülesande suhtes kuulutada sõnumit Messia kuningriigist ning õhutanud valitsejaid uskuma, et kuningal on jumalik valitsemisõigus ja et seega on kõik, mis ta teeb, õige. See on avaldanud inimestele sedavõrd sügavat mõju, et suur õigustegelane Blackstone teatas oma kommentaarides: „Kuningas ei saa teha midagi väära.““

Järgmisel päeval (25. veebruaril 1918) kajastas Los Angelese „Morning Tribune“ tervel leheküljel seda loengut. Silmapaistvad vaimulikud olid selle pärast sedavõrd raevus, et vaimulike ühendus korraldas samal päeval koosoleku ja läkitas oma presidendi ajalehe väljaandja juurde nõudma selgitust, miks on loengu kohta nii palju materjali avaldatud. Vaid kolm päeva hiljem võttis Ühendriikide luureteenistuse Los Angelese büroo meie Los Angelese peakor-

² Voldikusarja pealkiri, avaldaja International Bible Students Association.

teri oma valdusse ja konfiskeeris paljud ühingu väljaanded. Nüüd hakkasid luureteenistuse töötajad meid pidevalt kimbutama, püüdes jõuda millegi jälile, mida saaks kasutada meie vastu tõendina spionaažiseaduse rikkumise kohta.

Vandenõu saab avalikuks

15. juunil 1917 oli Kongress korraldanud elavjõu väeteenistusse värbamise, võttes vastu väeteenistusse kutsumise akti, mis lisaks muule sätestas, et mehed, kes on süümelistel kaalutlustel sõjas osalemise vastu, võidakse tegevteenistusest vabastada. Paljud noormehed kirjutasid Vahitorni ühingule ja küsisid kohtunik Rutherfordilt, kuidas käituda. Ta keeldus andmast nõu, mida nad peaksid tegema, kuid ütles: „Kui sa süümelistel kaalutlustel ei saa sõjategevuses osaleda, siis väeteenistusse kutsumise akti lõige 3 annab sulle võimaluse esitada vabastustaotlus. Sul tuleks end registreerida ja täita vabastustaotlus, tuues ära põhjuse, ning värbamiskomisjon annab sinu avalduse edasi.“ Ta ei teinud kunagi enam, kui soovitas neil kasutada ära Kongressi aktiga pakutavat võimalust.

Talle avaldati suurt survet, et ta midagi enam ette võtaks. Suur hulk väeteenistuseas noori mehi, kes olid Vahitorni ühinguga seotud, saadeti kui süümelistel kaalutlustel keeldujad New Yorgi osariigi Long Islandi Uptoni sõjaväelaagrisse. See laager allus kindral James Franklin Bellile³, kes isiklikult külastas Rutherfordi kontorit ja püüdis teda veenda kirjutama nendele noormeestele juhendkirja, et nad lepiksid neile määratava mis tahes teenistusega – ka teisel pool ookeani. Rutherford keeldus, rõhutades, et see küsimus on igaühe enda otsustada. See vastus vihastas kindral Belli.

Hiljem külastas Rutherford koos Van Amburghiga kindral Belli Uptoni sõjaväelaagris. Seal tegi kindral Bell oma abi ja Vahitorni ühingu kahe ametniku juuresolekul rabava ülestunnistuse, nagu Rutherford seda aastaid hiljem⁴ ühes oma trükiväljaandes mainis. Bell rääkis 1917. aastal toimunud konverentsist Philadelphias, kus osales suur hulk vaimulikke. Need mehed olid määranud komitee, kes läheks Washingtoni nõudma, et väeteenistusse kutsumise

³ Bell (1856-1919), erakordselt särav väejuht, oli USA armee kaadrijuht (1906–1910). Suri südamerabandusse 8. jaanuaril 1919. Vt *Encyclopedia Americana*, 1942.

⁴ Ajakiri *Consolation*, 23. august 1939, lk 5.

akt ja spionaažiseadus uuesti läbi vaadataks. Nad valisid John Lord O'Briani justiitsministeeriumist esitama seaduseelnõu, mille kohaselt kõik spionaažiseaduse rikkumised läheksid sõjaväekohtusse, kusjuures karistusena viidaks sisse surmanuhtlus. Bell teatas tähelepanuväärse tunderõhuga: „See elnõu ei läinud läbi, sest Wilson tõkestas seda, kuid me teame, kuidas teist jagu saada, ja *sega me ka teeme!*“

Süüdistus väeteenistusse värbamise vastasuses

Vahepeal oli Kongress võtnud peaprokuröri nõudmisel arutusele spionaažiseaduse paranduse, muutmaks seda propagandategevuse vastu tõhusamaks. Siiski võeti vastu prantsuse parandusettepaneku nime all tuntud määrus, mis vabastas spionaažiseaduse sätete alt inividid, kes ütlevad välja „sega, mis on õige, lähtudes headest motiividest ja õigustatud eesmärkidest“. Senat võttis selle täienduse vastu pärast pikka debatti, välistamaks seda, et karistataks mässuõhutajatena neid, kes väljendavad senaatorite sõnul ausat kriitikat. Hiljem jätsid teisi spionaažiseaduse ettepanekuid toetanud parlamendi ja senati liikmed justiitsministeeriumi tungival nõudmisel prantsuse parandusettepaneku välja, soovitades Kongressil parandada spionaažiseadust ilma selleta. Raportit senatile esitades toodi põhjenduseks, et prantsuse parandusettepaneku sisseviimine muudaks süüdimõistmise erakordselt keerukaks, ning väljaandes „Congressional Record“ toodi hiljem ära peaprokuröri eriabi John Lord O'Briani sellele tugevat vastuseisu väljendav kiri. Ta väitis:⁵

„Spionaažiseadus on osutunud üsna tõhusaks propagandavastaseks relvaks ja kui see vastavalt ministeeriumi nõudmisele sisse lülitatakse, tehes seega võimatuks püüded väeteenistusse värbamist tõkestada, on igati alust arvata, et see on täiesti mõjus. Selle tõhusus propaganda summutamise eesmärki silmas pidades lähtub põhimõttest, et propaganda levitamise motiivid on väheolulised. ... Näiteks kõige ohtlikumat laadi propaganda sellel maal ON usuline patsifism, see tähendab, sõjavastastus põhjendusega, et see läheb vastuollu Jumala Sõnaga. Seda tüüpi propagandat rakendati laialdaselt Itaalia armee nõrgestamiseks. Selles kasutatavad lausungid koosnevad üldjuhul Piibli tsitaatidest ja nende mitmesugustest tõlgendustest. Seda tüüpi

⁵ *Congressional Record* (Vol. 56, osa 6), Senate, 24. aprill 1918, lk 5542. Samuti *New York Times*, 25. aprill 1918, lk 12.

propaganda eest süüdi mõistmine on võimalik vaid siis, kui motiivi pidada ebaoluliseks ning kui meie vandekohtunikud suudaksid eristada tahtlust propaganda loomulikust mõjust.“

4. mail avaldas „Congressional Record“ justiitsministeeriumi seisukoha toetuseks teise John Lord O’Briani kirja, milles ta mainis ära ja kiitis seda eesmärki toetaval positsioonil olevat Vermonti ringkonnakohtunikku Howe’i⁶ (meie Vahitorni ühingust saime tema vaadetest teada alles pärast seda, kui ta hiljem oli valitud meie oma kohtuprotsessi eesistujaks). See, et juba siis oli meie ühing valitud süüdimõistmise märklauaks, on ilmselge veel ühe märgukirja põhjal, mille esitas samal ajal peaprokurör ja mis toodi ära ka väljaandes „Congressional Record“. Rääkides trükistest, mis luureteenistuse seisukohalt „mehi vaid mässule õhutavad ja kogu meie armeed nõrgestavad“, mainitakse märgukirjas:⁷

„Üks sedasorti propaganda ohtlikumaid näiteid on raamat „Lõpetatud saladus“, mis on väljendusviisilt paduusklik ja mida levitatakse hiigeltiraažides. Selle mõju on meie üritust sõdurite silmis vaid diskrediteerida ja õhutada kodusolijaid osutama väeteenistusse värbamisele vastupanu.“ Brooklyni „The Kingdom News“⁸ trükkib ära petitsiooni, milles nõutakse „Lõpetatud saladusele“ ja muudele sedalaadi teostele seatud piirangute kõrvaldamist, „nii et inimestel oleks luba seda piibliuurimise abivahendit vabalt ja häirimatult osta, müüa, omada ja lugeda“. Kui see seadusettepanek peaks läbi minema, avab see meie sõjaväelaagrid taas sellele mürgitavale mõjule.

Rahvusvaheline Piibliuurijate Ühing⁹ poeb äärmuslikult usuliste motiivide taha, samas kui ollakse juba ammu saadud teateid, et selle peakorter on Saksa agentide pesapaik.“

⁶ *Congressional Record* (Vol. 56, osa 6), Senate, 4. mai 1918, lk 6051.

⁷ *Congressional Record* (Vol. 56, osa 6), Senate, 4. mai 1918, lk 6052.

⁸ *Kingdom News*, Vol. 1, nr 1, 2 ja 3, väljaandja I.B.S.A (International Bible Students Association), Brooklyn, N. Y., 15. märts, 15. aprill ja mai 1918. Väljaannet taasalusstatud juulis 1939 (Vol. 1, nr 4), Watchtower Bible and Tract Society, Inc. Jätkatud kuni veebruarini 1946 (Vol. 1, nr 15).

⁹ Rahvusvaheline Piibliuurijate Ühing (*International Bible Students Association*) oli aastatel 1910–1931 kasutatud üldnimetus, määratlemaks neid, kes ühtselt osalesid piibliharidustöös, mida suunas üleilmselt Watch Tower Bible and Tract Society. See aastani 1931 kasutatud termin vastab alates aastast 1931 kasutusel olevale terminile *Jehoova tunnistajad*, millega määratletakse jätkuvas üleilmses töös osalejaid, kes kuulutavad Jehoova kuningriiki. (Vt *The Watch Tower*, Vol. 31, nr 7, 1. aprill 1910, lk 119,

Taolise justiitsministeeriumi intensiivse kampaania tagajärjel kiitis senat 1918. aasta 4. mail heaks konverentsidelegaatide raporti ning parandatud spionaažiseadus võeti 16. mail 1918 vastu ilma prantsuse parandusettepanekuta. Kümme päeva varem (7. mail) oli justiitsministeerium saanud New Yorgi idapiirkonna ringkonnakohtult volituse arreteerida Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu ametnikud. Need olid J. F. Rutherford, W. E. Van Amburgh, F. H. Robison, R. J. Martin, C. J. Woodworth, George H. Fisher, Giovanni De Cecca ja mina.

Järgmisel päeval – 8. mail – tormasidki ministeeriumi agendid meile kallale ning arreteerisid need meist, kes olid Peetelis. Lõpuks olime kõik me kaheksa vahi all.

Igäüks pidi maksma 2500 dollari suuruse kautsjoni ning meid lasti vabaks kuni Ühendriikide New Yorgi idapiirkonna ringkonnakohtu istungini 1918. aasta 3. juunil.

See oli meile ränk katsumus, mis toob meelde kirjakoha Laulust 94:20, 21: „Kas peaks sinul olema ühist õnnetuse kohtujärjega, kus tehakse kurja seaduse varju all, kus tungitakse hulgana õige inimese hinge kallale?“

Olles ajutiselt vabad, tegime oma tööd edasi, lohutuseks sama Laulu salm 22: „Jehoova on saanud mulle kindlaks varjupaigaks ja mu Jumal mu kaitsekaljuks, kus ma pelgupaika otsin.“

120; Vol. 34, nr 1, 1. jaanuar 1913, lk 6, 7, „The Harvest Work World-wide“; Vol. 52, nr 19, 1. oktoober 1931, lk 291–297.) Muide, aastatel 1910–1931 laialdaselt kasutatud terminit „International Bible Students Association“ ei tohiks ära segada samasuguse nimega, mida hakati kasutama aastal 1914 Inglismaal Londonis loodud korporatsiooni kohta ja hiljem Kanada korporatsiooni kohta, et juhtida Vahitorni ühingu tegevust Ühendkuningriikides ja Kanadas.

7. PEATÜKK

Evangeeliumikuulutamise pärast kaheksakümneks aastaks vangi

ÜHEL PÄEVAL vahetult enne meie kohtuprotsessi algust tuli Peetelisse rühm mehi ja soovis kohtuda Rutherfordiga. Kuna ta oli parajasti hõivatud, küsisin neilt: „Härrased, mida te soovite?“

Eestkõneleja lausus: „Meie esindame organisatsiooni, kes on huvitatud kodanikuvabadustest, ning me sooviksime end selle kohtuasjaga kurssi viia. Lugesime lehest teie arreteerimisest.“

„Nii palju kui meie sellest teame, on tegemist ühe mõjuvõimsa usuorganisatsiooni vihavaenuga. Nad tegutsevad meie vastu, sest oleme paljastanud nende väärdõpetusi.“

„Ärge olge naiivsed, see pole vaid üks organisatsioon, kes teie vastu tegutseb. Tegemist on sihiteadliku kampaaniaga teie töö peatamiseks.“

„Kust te seda teate?“

„Oleme taolistest asjadest huvitatud ja sedasorti tegevus on just nüüd raevukaks muutunud. On palju vähemusrühmitusi, kes pole populaarsed, ning mõningad võimukandjad on nende kallal, püüdes neid minema pühkida. Just seda nad kavatsevad teiega teha, kui aga saavad.“

Ja nii läkski.

Kohtusüüdistus vandenõus

Kohtuprotsess algas 3. juunil 1918. Tajunud eelnevatel ülekuulamistel valitsenud õhkkonda, andsime sisse kirjalikud tunnistused selle

kohta, miks me arvame, et kohtunik Garvin suhtub meisse erapoolikult. Seetõttu läks kohtuasi automaatselt üle kohtunik Chatfieldile, ent kuna polnud kvalifitseeritud kohtunikku, kel puudusid eelarvamused ja kes sooviks meie kohtuasja ette võtta, toodi Vermontist eesistujaks ringkonnakohtunik Harland B. Howe. See oli seesama mees, keda mainis minu eespool märgitud kirjas O`Brian. Niisiis, olgugi et valitsus teadis, et Howe oli silmapaistvalt erapoolik, olles süüdistaja poolt ja süüdistatavate vastu, ei teadnud seda meie. Ent me ei jäänud teadmatusse kuigi kauaks. Juba esimesest nõupidamisest advokaatidega kohtukojas enne kohtuprotsessi algust lõi temas välja vaenulikkus ning ta teatas: „Kavatsen anda neile süüalustele seda, mis on neile paras.“ Paraku oli meie advokaatidel nüüd juba hilja anda sisse avaldust kohtuniku eelarvamuslikkuse kohta.

Kohtulik süüdistus esitati meile neljas punktis, iga punkt eri süüteo kohta seaduse eri osade raames. See spionaažiseaduse all tuntud seadus oli võetud vastu 1917. aasta 15. juunil ning oli puhalt sõjaaja meede. Seda oleks olnud võimatu rikkuda, kui riigis on rahuaeg.

Algselt esitatud süüdistuse kohaselt sai vandenõu alguse kuskil 1917. aasta 6. aprilli (kui Ühendriigid kuulutasid välja sõja) ja 1918. aasta 6. mai vahel. Asja käigus täpsustas valitsus arvatava süüteo daatumit 15. juunist 1917 kuni 6. maini 1918.

Vandenõu on kahe või enama isiku vaheline kokkulepe sooritada seadusevastane tegu. Protsessi käigus väitis valitsus, et raamat „Lõpetatud saladus“ on kirjutatud ja avaldatud just nimelt eesmärgiga takistada Ühendriikidel sõjaväge kokku saamast ja sõtta astumast ning et kaebealused on kirjutanud ühingu värbamises liikmetele kirju, mis tõkestas sõjaväe kokkukutsumist. Tõendina esitas valitsus raamatu „Lõpetatud saladus“ ning sellest loeti ette lõike konkreetset eessõnast ning lehekülgedelt 247–252, 406, 407 ja 469. Valitsuse advokaat väitis, et need tekstiosad olid sihilikult peidetud raamatu eri osadesse eesmärgiga tekitada inimeses huvi raamatu mingi muu teema vastu, et siis teda nende sõja kohta käivate lausungitega mõjutada. Samuti väitis ta, et selle raamatu, „The Bible Students Monthly“ ja „Vahitorni“, samuti süümelistel kaalutlustel keeldujatele kirjutatud kirjade näol on tegemist ilmsete vandenõu teostamise aktidega.

10. juunil ütles valitsuse peaprokuröri eriabi hr Eland:¹ „Valitsus taotleb Teie Kõrgeaususe lahel loal mõningate esildiste väljajätmist.“

Kohtunik Howe küsis: „Kas teil on esitada tõendeid, mis iga kaebaluse kohta näitavad, et ta on arvatavas vandenõus osalenud?“

„Jah, härra.“

„Mis puutub Rutherfordi ja Van Amburghi, siis olen nende süüs kindel, samuti kahe süüaluse, Woodworthi ja Fisheri süüs, kes kirjutasid selle seitsmenda kõite. Ka olen kindel süüaluse De Cecca süüs, kes oli üks nende kirjade kirjutajatest, ning Martini süüs, kes oli juhataja, ja Robisoni süüs. Jääb veel Macmillan.“

„Mis puutub Macmillanisse,“ märkis Eland, „on tõendiks tunnistaja härra Conkey esitatud härra Macmillani allkirjaga tšekk nendesinaste tasutud raamatute eest; samuti on tõendiks esimese naistunnistaja missis Campbelli kinnitatud fakt, et Macmillan oli härra Rutherfordi äraolekul peasjaajaja, kes hoolitses kirjavahetuse eest. Nagu ma seda mäletan, tunnistas naine, et Macmillan oli peasjaajaja ja härra Rutherfordi assistent, ning selle naise sõnul täitis ta tema äraolekul alati neid kohuseid. Ka tunnistaja härra Hudgings tõi tõendeid, et Rutherfordi äraolekul oli kogu asutuse juhtimine Macmillani käes.“

„Te pole tõendanud ühtki Macmillani tegu, välja arvatud tšekkide allkirjastamine tema poolt.“

„See on ainuke tegu, välja arvatud fakt, et ma küsitlesin seda daami ja ta ütles, et Macmillan andis härra Rutherfordi äraolekul juhendeid tema töö kohta kontoris, lisaks pärsin sellesama fakti kohta härra Hudgingi käest. Arvan, et küsisin daamilt, kas ta üldiselt sai juhendeid härra Rutherfordi äraolekul ...“

Härra Fuller, üks advokaatidest, sekkus: „Minu arvates osutab tunnistus sellele, et naine mõistis asja nii, et Macmillan hoolitses härra Rutherfordi äraolekul asjaajamise eest; mis puutub kirjavahetusse, mille kohta naine ei osanud midagi täpsemat öelda, tõendab see, et Macmillan oli lihtsalt abiks. Teiste sõnadega, naine sai aru, et Macmillan tegutses esindajana, ent ta ei osanud konkreetsemalt öelda, mis laadi täpselt olid ülesanded, mida Macmillan täitis.“

Seejärel sõnas kohtunik Howe: „Kui pole tõendeid, mis osutaksid tema osalemisele vandenõus, vabastatakse ta süüdistusest.“

¹ Tsitaadid võetud kohtuaruandest.

Seepeale tuvastati, et see tšekk on tegelikult tasu tavalise jooksevarve eest ühenduses kirjanduse trükkimisega. Tegelikult selgus, et valitsus lootis mind mõista süüdi vandenõus pelgalt fakti alusel, et olin kirjutanud alla tšekile, mida osaliselt kasutati kõnesoleva raamatu trükkimiseks. Esitatud tõendite põhjal ma polnud ehk näinudki seda raamatut enne avaldamist. Seejärel teatas kohtunik Howe: „Valitsus lõpetab süüdistuste esitamise. Mida siis kaitsjad esmalt ette võtavad?“

Prokurör teeb veel ühe katse

Otsekohe tegid meie advokaadid ettepaneku süüdistus meie kasuks tagasi lükata selle alusel, et mingit rikkumist pole tõendatud. Valitsus oli möönnud, et raamat kirjutati enne Ühendriikide sõttaastumist ning enne väeteenistusse värbamise seaduse ja spionaažiseaduse vastuvõtmist. Seega ei saanud seda raamatut kirjutades ilmnedagi mingit tahtlust neid seadusi rikkuda. Seejärel püüti näidata, et see, et pärast Kongressi poolt seaduste vastuvõtmist seitsmendat koidet edasi müüdi, kujutas endast kavatsuslikku ja väljatöötatud vandenõu.

Kohtunik Howe lükkas kõik taotlused meid vabaks lasta tagasi, erandiks vaid mina, ning jättis selles asjas otsuse langetamise järgmisele päevale.

Mõningad meie inimesed, kes olid viibinud kohtulikult arutelul, rääkisid hiljem, et üks valitsuse advokaatidest oli läinud välja koridori, kus ta vestles vaikselt häälel nendega, kes ühingu opositsiooni olid läinud. Need ütlesid: „Ärge seda tüüpi vabaks laske. Tema on kõige hullem sellest pundist. Ta jätkab tegevust, kui te teda koos teistega kinni ei pane.“

Sel õhtul kogunesime kõik me kaheksa advokaadibüroosse, et arutada esitatud tõendeid ja otsustada, milliseid punkte ette tuua, kui kohus taas kokku tuleb. Lõpuks pöördus üks meie advokaatidest minu poole: „Kas sa tead, et homme hommikul võime su vabaks saada? Kas tahad minna vangis, juhul kui sind süüdi mõistetakse?“

Laususin: „Härra Fuller, kui need mehed, mu sõbrad, evangeeliumikuulutamise pärast Atlanta vanglasse või kuhugi mujale kinni pannakse, tahan minna koos nendega.“

„Kas sa tõesti mõtled nii? Asi võib kujuneda sulle väga tõsi-seks.“

„Iga minu sõna on tõsi.“

Ta naeratas ja ütles: „See, kui oled süüdi mõistetud ja sind kinni pannakse, hõlbustab meie apellatsioonitaotlust.“

Järgmisel hommikul jätkas valitsus kohtuasja ja esitas dokumendi, mis tunnistuse järgi oli võetud meie ühingu kontorist. Nad lugesid lõike sellest vandemeeste kogule ette ja ütlesid, et tegemist on direktorite nõukogu koosoleku protokolliga, kui arutusel oli „Lõpetatud saladuse“ väljaandmine. Prokurör osutas, et sellele olid kirjutanud alla kõik ühingu ametimehed, kaasa arvatud mina. Nad ütlesid, et seitsmes kõide on meie vastutuselevõtmise võti ning et kuna ma olen väljaande heaks kiitnud, olen osaline vandenõus.

Protokoll osutaski minu osalusele raamatu väljaandmises. Tsitaat on allkirjaga varustatud aruandest, mille luges nõukogule ette Rutherford, viimaks selle liikmeid kurssi tema tegevusega alates ajast, mil ta seitse kuud tagasi presidendiks oli saanud. Lisaks muule öeldakse seal: „Issand pidas heaks valmistada ette seitsmes kõide, ning kaks ustavat venda, vend Woodworth ja vend Fisher, tegid selle töö ära, teised ustavad olid abiks tehnilise poole pealt. Olen lugenud rongis reisides läbi märkimisväärse osa käsikirjast ja korrektuurpoognatest. Kui jõudis kätte teose väljaandmise aeg, tuli meil taluda tõsist opositsiooni [nende nelja kaaslast poolt, kes arvasid end olevat direktorid], ning teades, et vastastega konsulteerimine takistaks kõite väljaandmist, pidasin nõu vendade Van Amburghi, Macmillani, Martini ja Hudgingsiga kontorist. Kui olime selle asja pärast palvetanud, paistis, et Issand on avanud meile tee, ilma et vastased saaksid meid takistada. Ilma et me oleksime peale käinud, andis üks vend mulle pihku vajaliku rahasumma, mis võimaldaks raamatu avaldada, ning tajudes endil Issanda soosingut, võtsimegi väljaandmise ette.“

Seejärel tõstatas küsimus minu allkirjast sellel dokumendil. Seda ei suutnud keegi kindlaks teha. Prokurör kutsus tunnistajapulti William F. Hudgingsi, kelle vastutada oli ühingu trükitöö. Nad panid ta tunnistajapulti ning kuna ta väitis kindlalt, et ei suuda minu allkirja kindlaks teha, kuulutas kohtunik Howe ta lõpuks süüdi kohtukorralduse mittetäitmisel ning mõistis ta vangi – olgugi et ta oli valitsuse tunnistaja. Veel samal päeval mõistis kõrge vandekohus ta süüdi vabastusorderi andmises. Ta ei tunnistanud end süüdi ja sai vabastusorderi

kautsjoni vastu, ent seda ta kasutada ei saanud, sest teda süüdistati ikka veel kohtukorralduse mittetäitmisel. See kohustis nägi ette, et asi on jõus, kuni tunnistaja on end puhtaks pesnud kohtukorralduse mittetäitmisel süüdistusest, mille eest ta karistust kannab. Alles siis, kui Ühendriikide ülemkohus rakendas seadusesätet omavolilise vangistamise vastu ning otsus tema kasuks langetati, lasti ta 1918. aasta 12. detsembril kautsjoni vastu vabaks. Lõpuks 1919. aasta 14. aprillil, 10 kuud pärast kinnipidamist, tehti teatavaks ülemkohtu otsus tema kasuks. Ülemkohtunik White kirjutas ülemkohtu otsuses², et alama astme kohus „on õigusemõistmise piire ületanud, karistades seda tegu kohtu solvamisena, ehkki tal polnud selleks voli. Ning kui karistatud tegu võiski võtta kui kohtu solvamist, oli see kohtu samm meelevaldne, ületades kohtu otsustusvõime piire ja rikkudes õigusemõistmiseks ette nähtud protsessi vastavalt seaduseelnõu viiendale sättele“. Selline „meelevaldseks“ nimetatud kohtunik Howe'i hoiak, millele seoses Hudgingsi kohtuasjaga selgesõnaliselt osutas Ühendriikide ülemkohtunik, oli ilmekas näide Howe'i suhtumise kohta kogu kohtuprotsessi vältel.

Pärast seda, kui Hudgingsil ei õnnestunud minu allkirja kindlaks määrata, võeti vanne ühelt endiselt ühingu ametnikult, kes ütles, et suudab allkirja ära tunda. Ta ei suutnud meenutada sedagi, kas on üldse näinud mind midagi kirjutamas, kuid kinnitas: „See on tema allkiri.“

Meie kaitse osutab mittekavatsuslikkusele

Kui valitsus oli oma põhjendused esitanud, esitasime oma kaitsekõne. Sisuliselt näitasime, et ühing on üdini usuline organisatsioon; et selle liikmed lähtuvad oma usulistest põhimõtetest pühast Piiblist, nii nagu seda on tõlgendanud Charles Russell; et Russell kirjutas ja avaldas oma eluajal kuus „Kirjaurimuste“ köidet ning lubas juba aastal 1896, et ilmub seitsmes köide, mis käsitleb Hesekieli raamatut ja Ilmutusraamatut; et surivoodil ütles ta, et seitsmes köide tuleb kellelgi teisel kirjutada; et veidi pärast tema surma volitas ühingu juhatuse komitee C. J. Woodworthi ja George H. Fisherit seda kirjutama ja andma käsikirja järelekaalumiseks, ilma et avaldamise kohta oleks mingit lubadust antud; et Ilmutusraamatu käsikiri valmis enne

² *Ex parte Hudgings*, 249 U. S. 378 (14. aprill 1919).

Ühendriikide sõttaastumist ning et raamatu tervikkäsikiri (välja arvatud „Templi“ peatükk) oli trükkija käes enne spionaažiseaduse jõustumist; seega oli võimatu pidada sedasorti vandenõu, mida süüdistuse järgi võiks liigitada seaduserikkumise alla.

Tõendasime, et me pole mitte kunagi mitte mingil ajal ühinenud, kokku leppinud ega salaja sepitsenud midagi väeteenistusse kutsumist takistavat ega ole sekkunud valitsuse sõjategevuse edendamisse; ka pole me mõelnud seda teha; et meil pole kunagi olnud kavatsust mingil kombel sõjaüritusse vahele segada; et meie töö on täiesti usulist ja sugugi mitte poliitilist laadi; et me ei agiteerinud oma liikmeid ega soovitanud mitte kunagi mitte kellelgi väeteenistusse värbamisele vastu seista ega õhutanud seda tegema; et kirjad olid kirjutatud neile, keda teadsime olevat pühendunud kristlased, keda seadusekohaselt on õigus nõustada; et me pole riigi sõttaastumise vastu, ent pühendunud kristlastena ei saa me surmakülvavas lahingutegevuses osaleda.

Protsessi käigus sai meile selgeks, et süüdistajal oli kohtunik Howe'i nõusolekul (ja ka tema käsul vandemeestele) eesmärgiks meie süüdimõistmine, olles kindlal seisukohal, et meie motiivid ei puutu asjasse ning et meie kavatsuslikkust võib järeldada meie tegudest. Kohtuminister oli koostanud spionaažiseaduse nii, et selline vastutuselevõtmine võimalikuks sai, ehkki oli „täiesti selge, mis tagajärjed võib selle seadusmääruse jõustamine kaasa tuua“. Hiljem mõõnis seda tõsiasja ka O'Brian ise, mainides, et otsekohe hoiatati kõiki Ühendriikide advokaate „selle seaduse kuritarvitamise ohtudest“. Avalikkuse tähelepanu pööramine seadusele „lõi lõkkele vaenulikkuse, hoogustades üle kogu maa tohutu hulga kahtlustuste ja pealekaebuste lisandumist“. Isegi mõjukas Felix Frankfurter kirjutas sõjaminister Bakerile, et „süümelistel kaalutlustel keelduvad ... tuleb anda üle Fort Leavenworthi võimudele“.³ Meie olime ühed selle populaarse seisukohavõtu ohvrid.

Kohtuasi anti vandekohtu otsustada 20. juuni pärastlõunal umbes kell 17 ja samal õhtul kell 21.40 oli otsus langetatud. Kohtuametnik küsis: „Kas olete jõudnud otsusele, härrased?“

„Jah, süüdi kõiges neljas punktis.“

³ *Civil Liberty in War Time*, autor John Lord O'Brian (esitatud New Yorgi osariigi advokatuuriühingule, 17. ja 18. jaanuar 1919). *Harlan Fiske Stone*, autor Alpheus Thomas Mason (New York, 1956: The Viking Press), lk 525.

„Kas süüdi on mõistetud ka süüalune Macmillan?“

„Jah.“

Järgmise päeva keskpäeva paiku kuulutas kohtunik Howe välja otsuse.

Saadetud vanglasse

Kõik me olime kohal, kohtusaal oli pungil rahvast täis. Kui kohus küsis, kas meil on midagi öelda, ei kostnud keegi meist sõnagi.

Kohtunik Howe teatas meid süüdi mõistes raevukalt: „See usu-propaganda, millega need mehed tegelevad, toob suuremat kahju kui diviis Saksa sõdureid [1200 meest]. Mitte ainult valitsuse juristide ja sõjaväe luureteenistuse tegevust pole nad muutnud küsitavaks, vaid nad on ka *häbimärganud kõigi kirikute kõiki vaimulikke*. Neile tuleb määrata range karistus.“⁴ (Minu kursiiv.)

Võisime tähele panna, kui väga sarnanesid need sõnad esimesele kristlikule märtrile Stefanosele suunatud hukkamõistusõnadega.⁵ Usujuhid ässitasid rahva Stefanose vastu, sest tema kõnes väljendunud tarkusele ja vaimule polnud neil midagi vastu panna. Nad süüdistasid, et „see inimene ei lakka rääkimast sõnu selle püha paiga [juudi vaimuliku korra] ja käsuõpetuse vastu“.

Meid mõisteti kaheksakümneks aastaks vangi. Giovanni De Decca süüdimõistmine lükati edasiseks uurimiseks edasi. Lõpuks määrati talle 40 aastat. Kõik otsused tuginesid neljale süüdistuspunktile ja mille karistust tuli kanda samaaegselt, mis tähendas seda, et seitset meist ootas ees 20 aastat Atlanta vanglas.

Meid hoiti kinni Brooklynis Raymond Street'i vanglas. See oli rämpseim paik, kuhu kunagi olin sattunud. Üks meie süüdimõistetutest, Woodworth, ütles, et siin on nelja sorti lutikaid. Küsisin, kust ta seda teab. „Mu kerel on nelja sorti kuplasid,“ teatas ta.

Seal vindusime nädala. Seejärel viidi meid veel üheks nädalaks Long Islandi linnavanglasse. Lõpuks, 4. juulil, koguti meid punti ja saadeti rongiga Atlantasse.

Mõne ajalehekirjelduse alatoonni järgi võis aimata, et teatud ringkondades rõõmustati meie vangipaneku üle vägagi. Oli ilmselge, et mõne usundi vaimulike arvates olid nad Vahitorni ühingule lõpu

⁴ Vt *New York Herald*, 22. juuni 1918, 2. osa, lk 5.

⁵ Apostlite teod 6:9–15.

peale teinud ja temast igaveseks lahti saanud. Sündmuste areng paistis sellele ilmselgelt osutavat. See tuletas mulle meelde, kuidas Heroodes laskis Ristija Johannese pea maha raiuda ning kuidas Johannese jüngrid tulid ja võtsid surnukeha ja matsid selle maha. Teiste sõnadega, Johannes viidi tagasi põrmu, millest ta oli võetud. Ühing organiseeriti ja sai juriidilised õigused Pennsylvanias Alleghenys. Olude sunnil pidid need, kes olid Brooklyni ametisse jäänud, viima ühingu peakorterit tagasi sinnasamasse, kust ta tulnud oli – hoonesse Federal Street'il.

Kohtunik Howe ja hiljem ringkonnakohtunik Martin Manton lükkasid tagasi kautsjonitaotluse ajaks, kui apellatsiooniprotsess veel pooleli on. Niisiis viidi meid kiiruga ära Atlantasse, enne kui Ühendriikide ülemkohtu kohtunik Brandeis Washingtonis kolmanda kautsjonitaotluse arutlusele võttis. Asumine oma uude elupaika teadmiseiga, et seal tuleb viibida 20 aastat, oli proovilepanevas katsumus.

Valitsusliikmel on asi südamel

Algul pidime töötama õmblustöökojas, kus tegime vangiriietele nõöpauke ja õmblesime nõöpe ette. Rutherford pidi õmblema jakikesi, mida vangid üldiselt kannavad. Kraed neil polnud, olid vaid käised ja taskud. Giovanni De Cecca, kes on seniajani peakorteris ametis, meenutab, kuidas Rutherford pikka aega ühe kallal püsis ja seda kuidagi valmis ei saanud. Giovanni jutustab, et üks valvur, olgugi et ise päris jupats, „kolkis kohtuniku läbi“, kusjuures Rutherford oli suur pikka kasvu mees. Ent valvur oli sedavõrd põhjendamatult karm, et teised vangid – kolm-neli itaallast ja mõni juut – võtsid kaastundest jaki enda kätte ning tegid selle mõne minutiga valmis. Sellise teiste vangide osutatud hoole ja lahkuse pärast, ehkki nad polnud Rutherfordi kunagi varem näinud, valgusid ta silmi pisarad. Viimaks viidi Rutherford üle raamatukokku, kus ta tunduvalt paremini tööga hakkama sai.

Esialgul oli enamik vange ja valvureid meie vastu meelestatud, sest neile oli loodud meist vale pilt. Ent tasapisi nende suhtumine muutus. Kui saabus jõuluaeg, saatsid vabaduses viibivad sõbrad meile nii palju pakke, et me ei suutnud neid kõiki ise ära tarvitada. Rutherford küsis valvurilt luba anda osa kraami edasi vangidele,

kes polnud kodunt midagi saanud. Valvur oli meeleldi nõus ja andis meile selleks isegi paberkotte. Saime jagada laiali umbes 1500 pakki.

Mina mõistagi sattusin taas sekeldustesse, nii nagu seda juhtub peaaegu kõikjal, kuhu ma oma nina pistan, aga midagi tõsist siiski ei juhtunud. Üks eesõigusi omav kaasvang tuli minu juurde ja pakkus mulle müüa pisikest kasti, kus ma kambris oma asju saaksin hoida. Ta ütles: „Pane lukk ette ning kui usaldusvang tuleb su kambrit koristama, ei pääse ta sellele ligi.“

„Palju sa siis selle eest tahad?“ Raha mul muidugi polnud, kuid lõpuks vahetasin selle oma žiletiaparaadi vastu ning panin oma kambrisse. Mis te arvate, kust ta kasti saanud oli? Hiljem sain teada, et selle oli ta sisse vehkinud valvurite sööklast. See oli leivakast, kus hoiti leiba, et see kõvaks ei läheks.

Valvurid asusid põhjalikult läbi otsima kogu asutust. Nad heitsid pilgu isegi muul Billi talli, veendumaks, et seda seal ei ole. Siis aga leidsid nad selle minu kambrist. Vanglaüleva abi kutsus mu oma kabinetti. Iga karistusasutuse sisese kuriteo üle mõistis kohut, langetas otsuse ja viis täide karistuse tema. Kartser asus otse tema ametiruumi taga, kuhu vang viidi läbi kitsa ukse, juhul kui ta sai süüdimõistva otsuse. Kutsusime seda uruks. Vangid olid teadagi läbiotsimisega kursis. Selleks ajaks olime kõigile vangidele juba tuttavad ning kui nad nägid mind ülema kabinetti minemas, ütlesid nad: „Vaene Mac on vahele jäänud, nüüd tuleb tal kuus kuud urkas veeta.“

Kui ma ülema kabinetti sisenessin, lausus ta: „Sa muidugi tead, miks ma sind kutsusin. Sinu kambrist leiti keelatud kraami.“

„Jah, ma hankisin sinna endale ühe kasti.“

„Kust sa selle said?“

„Murphy käest.“

„Mis sa talle vastu andsid?“

„Žiletiaparaadi.“

„Kas sa tead, kust ta selle kasti sai?“

„Pole aimugi.“

„Ta varastas selle valvurite sööklast.“

„Ma ei teadnud seda.“

„Hästi, unustame kogu loo. Ma tean, et sa ei teadnud. Aga ma tahaks sinuga rääkida. Mis sa siin selles kohast üleüldse arvad?“

Sõnasin: „Ülem, see küsimus ajab mu päris kimbatusse. Kui ma ütleksin seda, mida mõtlen, ei meeldiks see teile. Siin olla ei meeldi mulle karvavõrdki.“

Rääkisime meie mitmesugustest tegevustest ning ma kõnelesin talle veidi oma usulistest veendumustest ja ütlesin talle lõpuks: „Ülem, kui meie õpetustes on midagi väära, oleme selle praeguse vana maailma suurimad vaenlased ja me kõik peaksime siin vangis olema; kui me aga räägime Jumala Sõnast ja tema eesmärkidest tõtt, ja ma usun, et räägime, siis häda valitsusele ja neile, kes meid taga kiusavad!“

Ta pani käed kokku ja langetas pea ega lausunud sõnagi. Tõusin ja läksin ruumist välja. Ta polnud mulle selleks luba andnud, aga ma arvasin, et kui tema asub palvetama, siis mina lähen siit välja.

Väljudes kohtusin ühe valvuriga, kes oli parajasti ülemuse kontoris minemas. Järgmisel hommikul väljakul kohtusin selle valvuriga ja ta lausus: „Tule siia, Macmillan.“ Küllap ta ei öelnud mulle „Macmillan“, vaid „Tule siia, 8639.“ See oli minu number.

„Mida te soovite, härra valvur?“

„Mida sa ülemale kabinetist välja tulles ütlesid?“

„Millest on jutt?“

„Sellest, kui sa eile kabinetist välja tulid.“

„Miks te seda küsite?“ püüdsin puigelda.

„Kui ma sinna sisenesin, seisin seal pool minutit või enamgi, kusjuures temal olid käed kokku pandud ja pea langetatud ning ta ei öelnud mulle sõnagi. Lõpuks lausus ta mitu korda: „Macmillanil on õigus.“ Mida sa ütlesid?“

Rääkisin talle siis sellest.

Vanglas kuulutamine

Paistis, et ülemus oli asja pärast tõsiselt mures, ning sestpeale kohtles ta meid igati taktitundeliselt. See oli täielik pööre võrreldes kohtlemisega meie saabudes. Selle näiteks on lugu pühapäevakooliga. Kirikuskäimine oli kohustuslik, sellest pääses vaid, kui oldi haige ja saadi arsti käest tõend. Katoliiklased läksid kirikusse kell kaheksa ja lõpetasid kell üheksa. Meie läksime veerand või pool kümme ja lõpetasime kell pool üksteist.

Kui me esimest korda kohale saabusime, ütles ülemus: „Siin vanglas tuleb teil vennikesed kaua olla. Kavatsime teile mingi töö

teha anda. Mida te üldse oskate teha?"

Vastasin: „Ülemus, ma pole teinud oma elus muud kui jutlust pidanud. Kas teil midagi sellesarnast oleks tööks anda?"

„Ei! Sellepärast te ju siin kinni oletegi, ja ma keelan nüüd teil siin igasuguse jutlustamise.“

See oli juulikuus. Septembris sügise saabudes grupeeriti erisugustesse usunditesse kuulujad pühapäevakooli klassidesse. Mulle anti 15 juudist koosnev klass. Kohtunik

Rutherford sai teise klassi ja Giovanni De Cecca itaallaste klassi. Lõpuks oli meil kõigil oma klass.

Järgisime pühapäevakooli veerandaasta loengukava ja ennäe, meie tunnid algasid Aabrahamiga ning temale ja Iisakile ja Jaakobile antud töotustega ning nii samas liinis edasi. Mis olekski mulle sobinud klassitäie juutide õpetamiseks paremini!

Ühel päeval kohtasin väljakul ülemust ja ta ütles: „Macmillan, tunnid, mida sa annad, on suurepärased! Kuulan neid kõiki ja arvan, et lõpuks suudad sa kõik need juudid Töötatud Maale viia. Loodan, et see nii läheb.“

„Aga ülemus, kui ma siia tulin, keelasite mul igasuguse jutlustamise.“

„Ah, unusta see,“ sõnas ta.

Saabus gripihooaeg ja meie pühapäevakool pandi mõneks ajaks kinni. Kuid vahetult enne meie lahkumist ühendati kõik klassid meie äramineku auks. Pidime lahkuma esmaspäeval, nii et pühapäe-

Giovanni De Cecca, kes vangistati koos raamatu autoriga 1918. aastal, tõlkis pikki aastaid Jehoova tunnistajate väljaandeid itaalia keelde. Pildil arutab ta peakorteritrukitöötajaga itaaliakeelse „Vahitorni“ ja „Ärgake!“ tehnilisi üksikasju

val enne seda kõneles Rutherford neile umbes kolmveerand tundi. Kohal oli ka hulk vangla-ametnikke ja paljudel meestel voolasid silmist pisarad. Nad olid sügavalt liigutatud. Meist jäi sinna maha väike grupp, kes organiseeritult jätkas uurimist.

Tõend Jehoova heaskiidu kohta

Mõni nädal enne meie vabane-
mist juhtus midagi, mis mind
sügavalt raputas. Uusaasta
paiku korraldas ühing Pitts-
burghis iga-aastase ametnike
valimise. Rutherford muidugi
teadis, et ühingule vastutöota-
jad organisatsioonist astuvad
nüüd esile ja üritavad teda ja
kõiki meid ametist välja tõrju-

A. H. Macmillan, u 1918

da ning saada asemele uut koosseisu, keda nemad saaksid juhtida. Tolle aasta 1. jaanuaril, laupäeva pärastlõunal, oli käes valimiste aeg. Olin parajasti tenniseväljakul mängimas. Meil vangidel oli käimas turniir. See oli meile ainuke võimalik lõõgastus, seepärast lõin innu-
kalt kaasa.

Rutherford ütles: „Mac, tahan sinuga rääkida.“

„Millest sa tahad rääkida?“

„Sooviksin rääkida sellest, mis on toimumas Pittsburghis.“

„Tahaksin sellel turniiril mängida.“

„Kas sind ei huvitagi see, mis parajasti käimas on? Kas sa siis ei tea, et täna toimub ametnike valimine? Sind võidakse välja jätta ja ametist kukutada ning me jääme siia igaveseks.“

„Vend Rutherford, tahaksin öelda midagi, millele sa ehk pole mõelnud,“ laususin. „See on esimene kord ühingu asutamisest saadik, kui tuleb selgelt ilmsiks, keda Jehoova sooviks panna presidendiks.“

„Mida sa selle all mõtled?“

„Mõtlen seda, et vend Russellil oli otsustav hääleõigus ja tema määras inimesi ametitesse. Hoopis teine lugu on nüüd, kui meie selles ilmselt osaleda ei saa. Kui aga saaksime selleks ajaks välja, et minna ametikoosolekule, oleksime kohal ja pälviksime heakskiidu kui vend Russelli koha ülevõtjad ning meisse suhtutaks samasuguse austusega kui temasse. Sel juhul aga paistaks see inimese, mitte Jumala tööna.“

Rutherford jäi mõtlikuks ja kõndis minema.

Järgmisel hommikul koputas ta kambriseinale ja ütles: „Pista käsi luugist välja.“ Ta ulatas mulle telegrammi, kus öeldi, et tema on valitud presidendiks ja L. A. Wise asepresidendiks. Ta oli väga rõõmus selle ilmse kinnituse üle, et ühingut juhib Jehoova.

Sel päeval olime väljakul; tenniseturniir oli läbi ja mina taas rahunenud. Läksime ühte nurka ja ta ütles: „Tahan sulle midagi rääkida. Sa ütlesid eile mõtte, mis mulle rahu ei anna – see puudutab meie panemist vend Russelli asemele. See oleks mõjutanud valimisi ning sel juhul poleks Issandal olnud võimalust näidata, keda tema ametisse soovib panna. Vend, kui ma siit kunagi välja peaksin pääsema, siis Jumala armust teen ma lõpu igasugusele loodukummardamisele, isegi kui mind selle pärast minema võidakse lüüa.“

Ilmselgelt oli ta asja põhjalikult läbi mõelnud. Olin tema seisukohaga igati nõus, aga ma ei uskunud, et ta suudab seda teha. Ma ei osanud aimatagi, mis hakkab toimuma lähitulevikus.

8. PEATÜKK

Esile tuleb uus rahvas

MEID VABASTATI 1919. aasta 25. märtsil. Olime olnud Atlanta vanglas üheksa kuud.

Meid kaheksakümneks aastaks vangi mõistnud kohtunik Howe keeldus meid kautsjoni vastu vabastamast ajaks, kui meie advokaadid valmistasid meie kohtuasja ette apellatsiooniprotsessiks. Ka kohtunik Martin Thomas Manton¹ lükkas kautsjonitaotluse ilma pikema jututa tagasi. Kuid meie advokaadid esitasid taotluse Ühendriikide ülemkohtu kohtunikule Louis D. Brandeisele ning tema korraldusel esitati New Yorgi ringkonna apellatsioonikohtule uus taotlus.

Ilmselt olid kaitseministeeriumil ja kohtunik Howe'il omad põhjused, miks nad olid nii väga huvitatud apellatsiooni tagasilükkamisest. Meie advokaadid said koopia Howe'i kirjast, mille ta oli saatnud vastuseks Washingtoni osariigi kohtuministri telegrammile. Selles 1919. aasta 3. märtsi kirjas öeldakse:

„Minu peamine eesmärk oli tuua hoiatav näide ning ma uskusin, et president laseb nad sõja lõppedes vabaks. Nagu ma oma telegrammis mainisin, tekitasid nad palju kahju, ja võib õigusega väita, et neid ei tohiks niipea vabadusse lasta, ent kuna nad nüüd enam midagi rohkemat teha ei saa, olen ma sama palju leebuse poolt, kui ma olin otsust langetades ranguse poolt. Arvan, et enamik neist – kui mitte kõik – olid siirad, ja ma ei poolda seda, et selliseid inimesi peaks hoidma vangis pärast seda, kui neil pole enam võimalust eba-meeldivusi tekitada. Nende kohtuasja pole ringkonna apellatsioonikohtus veel arutatud.“

¹ Tegemist on sellesama Mantoniga, kes 4. detsembril 1939 mõisteti lõplikult süüdi pistisevõtmises kogusummas 186 000 dollarit ajal, kui ta oli USA ringkonnakohtunik. Vt *United States v. Manton*, 107 Federal (2.), lk 834.

Seadusevastane kohtuotsus tühistatakse

Kuid meie kohtuotsuste muutmine ei saanud teoks, sest 1919. aasta 21. märtsil otsustas ringkonnakohus, et kõiki meid lastakse vabaks kautsjoni vastu 10 000 dollarit inimese kohta. Siis aga tühistas kohus 14. mail alama astme kohtu otsuse ning asi anti uuesti läbivaatamisele. Kohtunik Ward kirjutas oma arvamuses:² „Selles kohtuasjas polnud kaebelustel võimalik saada tasakaalukat ja erapooletut kohtulikku arutamist, milleks neil oli õigus, ning sel põhjusel otsus tühistati.“

Apellatsioonikohus oli oma otsuses seisukohal, et vandekohtu asi on otsustada, kas kaebelused olid süüdi või mitte. Ent valitsus ei soovinud võtta riski kohtuasi veel ühes vandekohtuprotsessis kaotada. Prokurör kartis, et see kohtuasi kaotatakse, sest aastaks 1919, mil asi uuesti läbi vaadati, oli juba hääbunud sõjahüsteeria, mis aastal 1918 oli aidanud valitsusel meid süüdi mõista. Sõda oli läbi ning eelarvamuslikkus juba vähem tooniandev. Valitsus kartis, et kui erapooletu vandekohus asja uuesti arutab, siis kohtuasi kaotatakse. Just hirm kohtuasi kaotada sundis valitsust süüdistustest loobuma.

Alates sellest ajast hakkasid mõned kohtunik Rutherfordi vaenlased teda siin-seal nimetama „endiseks süüdimõistetuks“. Asi oli tõest väga kaugel, ja pidades silmas kõik neid hästi teada tõendeid vastupidise kohta, on tegu ilmselge püüdega kujundada eelarvamuslikkust inimeste seas, kes ehk faktidega kursis pole.

Juhul kui kohtunik Rutherfordi süüdimõistvat otsust poleks tühistatud, oleks temalt advokaadi praktiseerimisõigus ära võetud. Endine süüdimõistetu ei saa olla jurist. Rutherford aga ei jäänud kunagi oma litsentsist ilma.

Rutherford astus pärast tema väärast süüdimõistmist aastal 1918 korduvalt üles advokaadina Ühendriikide ülemkohtus ja jäi selle kohtu vandemeeste kogu liikmeks alates tema vastuvõtmisest 1909. aasta mais kuni surmani aastal 1942. Kuna süüdimõistev kohtuotsus tühistati ja häbimärk kõrvaldati, on vale öelda, et Rutherford oli endine süüdimõistetu. Tõsiasi on see, et ta pandi seadusvastase kohtuotsuse alusel ülekohtuselt vangi.

² 258 Federal, lk 855 (14. mai 1919).

Küll tundis meie punt Atlantas rõõmu, kui Rutherford sai telegrammi teatega, et kautsjonipalve on rahuldatud. Sõbrad sõitsid meie juurde laupäeval, et saaksime minna esmaspäeva hommikul New Yorki, kus kautsjoniasjad korda seati. Teadagi oli see meile kõigile väga meeliterutav nädalavahetus. Vangivalvurid – iseäranis ülemvalvur – olid meie vastu väga kenad ning õnnitlesid meid vanglast väljasaamise puhul.

Saabusime Brooklyni föderaalkohtu hoonesse, kus rahuldati meie kautsjonitaotlus. Tundus väga kummaline kõndida välja ja minna kuhu iganes soovime, ilma et valvurid meie peale karjuks või küsiks, kuhu me läheme, või nõuaks läbipääsuluba.

Märk usaldusest

Sõbrad tähistasid küll suure rõõmuga meie tagasitulekut New Yorki, kuid nüüd pärast vanglast vabanemist polnudki meil kohta, kus oma tööd jätkata. Tabernaaklihoone oli ära müüdnud ja Peetel lammutatud. See muidugi oli ränk hoop. Praktiliselt kõik oli kadunud. Me vajasime kontorit ja kohta tagasihoidliku trükitöö tegemiseks.

Rutherford läks Californiasse, mina R. J. Martiniga aga suundusime Pittsburgh'i, et otsida üles kontor, kuhu meie sisseseade oli viidud, ja vaadata, mida saaks ära teha. Kohal oli ka C. A. Wise, kes oli meie vanglasviibimise ajal valitud asepresidendiks. Olime Pittsburgh'is Federal Streetil ühe uue hoone katusekorrusel märkamatus kohas, ja vähe oli neid, kes meie asukohast midagi teadsid. Püüdsime asja käima panna ja tööd võimaluse piires laiendada, ent olime kätest-jalust seotud, sest kõik meie töö edasiviimiseks vajalikud trükiseadmed olid läinud ning plaadid ja muu varustus hävitatud. Tundus, et meil pole midagi teha. Kõike tuli otsast alustada.

Ühel hommikul tuli meie kontorisse üks mees. Meil puudus spetsiaalne sissepääs ning ukse juures polnud vastuvõtusekretäri. Sai astuda otse kontorisse. Tõstsin oma laua tagant pilgu ja mu ees seisis mees, kes oli aastaid olnud meie tööga seotud ja keda ma hästi tundsin. Ta pärines lõunaosariikidest ning oli küllaltki jõukal järjel. Ta viipas mulle, et tuleksin tema juurde, ning me suundusime ruumi, mille olime seadnud elutoaks või juukselõiklaks.

„Kes siin töö eest vastutab, vend Mac?“ päris ta.

Ütlesin seda talle.

„Kas vend Rutherford on siin?“

„Ei, ta on Californias. Kuid siin on vend Van ja vend Wise ja ülejäänud meist.“

„Kas teil siin omaette ruumi on?“ küsis ta.

„Võime panna ukse lukku ja olemegi omaette. Mida sa kavatsed teha, George?“

Ajal, mil ma teemaga rääkisin, hakkas ta särki seljast kiskuma. Arvasin, et ta on aru kaotanud. Ta väljanägemine oli röpasevõitu ja reisist räsitud, kusjuures tavapäraselt oli ta korralik ja esinduslik mees. Alussärgini jõudes nõudis ta nuga. Ta lõikas selle küljest lahiti pisikese pauna ja tõmbas sealt välja rahanutsaku. Seal oli umbes 10000 dollarit sedelites.

Ta pani raha lauale ja ütles: „See aitab teil tööga alustada. Ma ei saatnud tšekki, sest ma ei teadnud, kes siin kohal on. Ma ei reisinud magamisvagnis, sest see oleks äratanud kahtlust, et mul on raha, ja see oleks võidud sisse vehkida, seepärast istusin terve öö üleval. Ma ei teadnud, kelle vastutada töö on, nüüd aga näen, et siin olete teie, vennad, keda ma tunnen ja usaldan, ning ma olen rõõmus, et kohale tulin.“

„Jah, George, sa näed küll üpris vaevatud välja, aga usu, et me oleme sinu tuleku üle rõõmsad.“ See oli meeldiv üllatus ja andis meile kahtlemata uut indu. Kui saadi teada, et Rutherford on oma presidendiametis tagasi ning ülejäänud meist töötavad selle kallal, et seesama endine organisatsioon taas käivituks, hakkas lõpuks ka raha tulema. Aga tegelikult hakkas see kõik toimuma alles siis, kui olime New Yorgi Peetelis tagasi.

Tehakse vastupidavuse test

Vahepeal otsustas Rutherford Californias testida, kas meie töö võib taas hoo sisse saada, või ilmneb hoopis, et töö on juba tehtud. Mõned meist olid ikka veel valmis otsekohe taevasse minema. Arvasime, et meie loomus saab ilmsiks vahetult pärast seda, kui olime veetnud nii-öelda kaheksakümmend aastat vangimajas. Mõtlesime, et kui mitte aastal 1914, siis nüüd oleme kindlasti valmis.

Rutherford aga muretses töö pärast. Ta oli mees parimais aastais ega suutnud mõista, miks pidi Issand nii laialdaselt valmistama ette seesuguse suure töö käivitamist, siis aga laskma sel soikuda, ilma et

oleks saadetud korda enam, kui selle ajani tehtud oli. Kui olukord oleks jõudnud kõrgpunkti pärast Esimest maailmasõda ja Harmagedoon oleks tõesti siis saabunud, oleksime olnud rahul. Oleksime saanud öelda: „See on lõpp.“ Kuid sõda oli läbi. Riigid olid kokku leppinud vaherahus ja paistis, et nad kavatsevad edaspidi rahu elada. Mida siis meie hakkame sellises olukorras tegema? Me ei kavatse jõe istuma jääda, et pöidlaid keerutades oodata, millal Issand meid taevasse võtab. Mõistsime, et meil tuleb aktiivsed olla ja teha midagi, jõudmaks selgusele, mis on tegelikult Issanda tahe selles asjas.

Rutherford teatas, et 1919. aasta 4. mai pühapäeval peab ta Los Angeleses Fifth and Olive Streets'il Clune'i Auditoriumis kõne. Kuulutustel oli tema kõne temaks „Kannatustes inimkonna lootus“. Reklaamid ajalehtedes juhtisid tähelepanu meie seadusevastasele vangistamisele, lubades tuua selgust selle tagamaadesse. Tegemist oli testiga. Kui keegi sellele koosolekule ei tuleks, oleksime omadega läbi.

Meile räägiti, et mõned vaimulikud olevat öelnud: „Mitte hingelistki ei tule seda kuulama! Võib-olla mõni hulgas astub sisse. Rahvusvaheliste piibliuurijate ja Vahitorni ühinguga on lõpp.“ Arvan, et välise pildi järgi oli neil kõigiti põhjust seda uskuda.

Rutherford oli Trinity hotellis ootel. Umbes 20 minutit pärast saaliuste avamist oli ruum rahvast sedavõrd täis, et keegi enam sisse ei mahtunud. Selgus, et kõnet oli tulnud kuulama umbes 3000 inimest.

Niisugused olid siis asjalood. Rutherford oli mõistagi selle üle ülimalt rõõmus. Ta tõttas saali, ja kuidas ta sel päeval kõneles! Umbes 600 inimest tuli tagasi saata lubadusega, et esmaspäeva õhtul toimub täiendav koosolek. Olgugi et Rutherford oli kogu esmaspäeva töbisena voodis lamanud, läks ta sel õhtul saali, et pidada kõnet 1500 kuulajale, ent umbes tunni aja pärast tuli tal alla anda ning üks ta kaaslane pidas kõne lõpuni.

Ta põdes raskelt mitu nädalat ja me kartsime, et ta ei jäägi ellu. Nõrgenenud tervise tõttu oli ta nakatunud kopsupõletikku. Arstid ütlesid, et Atlanta vanglas oli ta organism saastunud õhu ja viletsa toidu tõttu mürgitunud. Ta oli koos Van Amburgh'iga olnud kambri, kus puudus õhuringlus. Ventilator oli olnud rikkis ning hapni-

kuvaeguse tõttu kogunes nende organismi mürkaineid. Igal juhul oli ta raskelt haige ega saanudki enam päris terveks.

Uus elu ergutab meid tegudele

Juulikuus tuli Rutherford tööle tagasi ja kohe asuti organiseerima kokkutulekut Ohios Cedar Pointis. Seda kavatseti pidada 1. septembril.

Küll oli see põnev aeg! Me ei teadnud, mis meid ees ootab. Suvitushooaeg lõppes 1. septembril ja meie panime sama päeva pärastlõunaks kinni kõik hotellid. Nädal varem oli ilmastik olnud väga heitlik ja sajune, kuid esmaspäev algas kena selge ilmaga. Inimesed hakkasid saabuma esmaspäeva hommikul ja konvendi alates oli neid kohal umbes tuhat.

Cedar Pointi hotellid mahutasid ligikaudu 3000 inimest ning meie olime lootnud kõik kohad täita, nii et olime tagasihoidliku alguse pärast veidi pettunud. Kuid hiljem samal päeval hakkas saabuma erironge ja tundus, nagu oleksid kõik jõudnud kohale ühekorraga. Kohalikud hotellijuhatajad olid töösse uppunud. Moodustusid pikad sabad inimestest, kes ootasid hotelli vormistamist, kuid kõikide tuju oli hea, sest oli nii tore taas suureks konvendiks kokku tulla. Alates aastast 1916 polnud me saanud sellist kokkutulekut pidada.

Pakkusime endid Martiniga vabatahtlikult inimesi hotelli vormistama. Mul oli hotellitöö kogemusi ning Martinil oli väärt oskusi kontoritöö juhtimise osas. Olime leti taga kaugelt üle kesköö, määrates inimestele tubasid, samal ajal kui Rutherford koos paljude teistega mängis erandkorras toapoissi, tassides kohvreid ja aidates sõpradel oma tubasid üles leida. Kõigile valmistas see kogemus suurt heameelt ja öö hakuks oli umbes 3000 inimest oma koha leidnud.

Rahvast aga muudkui tuli. Cedar Pointi hotellid olid täis ning inimesed suunati lähedalasuvasse Sanduskysse, kus lisaks hotellidele olid peagi täis ka sajad eramajad. Reedel oli kohal 6000 inimest ja laupäevast Rutherfordi avalikku kõnet kuulas 7000 inimest.

See oli tõend, et organisatsioon on tõesti ellu ärganud! Kui meie vaenlased oleksid saanud oma tahte läbi suruda, oleksime ikka veel vangis istunud ja alles hakanud kandma oma 20-aastast karistust. Nüüd aga olime siin – vabaduses – ja mõistsime lõplikult, et meid ootab ees tõsine töö, ning me olime innukad sellele käed külge lööma.

Hakkab ilmuma „Kuldne Aeg“

Teatati, et „Vahitorni“ kaasajakirjana hakkab ilmuma uus ajakiri „Kuldne Aeg“, mida antakse välja kaks korda kuus.

Selles konvendikõnes, kus Rutherford teatas uue ajakirja väljaandmisest, andis ta vastuse paljude peas keerelnud küsimusele meie tulevase tegevuse kohta. Ta ütles:³

„Issanda ustavad järelkäijad ... teavad, et peagi tuleb neil oma maine teekond lõpetada ja maapealse tegutsemise etapp seljataha jätta; ent siiski teavad nad, et on veel midagi, mida neil Jumala armust on ülesandeks teha ning mida nad Jumalale ustavad olles ka teevad, enne kui nad lahkuvad. Oma ususilmadega näevad nad sellest hädaajast kaugemale, näevad Kuldset Aega, hiilgavat Messia valitsemisaega, mis toob raskuste all ägavale loodule rahu ja õnnistatud elu, vabaduse ja õnne. Nad peavad oma põhikohuseks ja eesõiguseks kuulutada sellele maailmale saabuvat Kuldset Aega. See on osa ülesandest, mille Jumal neile on andnud. ...

Apostel Paulus ütles: „Häda mulle, kui ma evangeeliumi ei kuuluta.“ Oleme kindlad, et siin väljendab ta mõtet, mis on iga jumalalapse südames, kel on võimalik seda sõnumit kuulutada. Võimaluste uks on sinu ees avatud. Mine sellest kohe sisse. Pea meeles, et seda tööd uue ajakirjaga tehes pole sa lihtsalt ajakirja müütaja, vaid Kuningate Kuninga ja Issandate Issanda saadik, kes kuulutab sellisel vääril viisil tulevast Kuldset Aega, meie Issanda ja Isanda aulist kuningriiki, millele tõsikristlased on sajandeid lootnud ja mille eest nad on palvetanud. Sa oled rahuingel, kes toob sellele sõjast laastatud, patust küllastunud, murest murtud ja südamevalus maailmale rõõmsa päästesõnumi. Milline imeline eesõigus!“

Me olime tõesti elustunud ja ootasime põnevusega eesootavaid aastaid täis tööd, kui see vajalik peaks olema, et täita oma ametit. Paljud selle konvendi kõned puudutasid teenistuse teemat. Kõne, mille ma neljapäeval esitasin, rõhutas Jeesuse sõnu, kui Pilaatus teda üle kuulas:⁴

„Ma olen selleks sündinud ja selleks tulnud maailma, et ma tõele tunnistust annaksin.“ Need meie Issanda Jeesuse lausunud sõnad Pilaatusele, kes teda küsitles, rõhutasid üht Kristuse elu peamist eesmärki. Siin osutas Issand selgesõnaliselt, et üks tema põhisidte siia maailma

³ *The Watch Tower*, Vol. 40, nr 18, 15. september 1919, lk 279–281.

⁴ *The Watch Tower*, Vol. 40, nr 19, 1. oktoober 1919, lk 296.

tulles polnud mitte sekkuda juudi poliitikasse ega kulutada aega mitmesugustele moraaliõpetuslikele või humanitaarlastele tegevustele – kui ülevad ja imetletavad sellised tegevused ka poleks –, vaid anda tunnistust tõe seoses Jumala eesmärkidega õnnistada inimkonda. On tõsi, et jättes maha taevase auhiilguse, mis tal oli Isa juures enne siia maailma tulekut, oli tal teisi eesmärke: ta tuli „otsima ja päästma, mis on kadunud“; ta tuli „andma end lunaks inimese eest“; ja siiski oli see, et ta andis tõe tunnistust, nende ülevate ülesannetega lausa lahutamatu seotud.

See kuningriik, mille kohta meie Issand tõe tunnistust andis, käsides seda tööd oma apostlitel ja nende kaudu oma ustavatel järelkäijatel tol evangeeliumiajal jatkata, osutub just selleks, mida inimene on kogu aeg igatsenud ja vajanud. See on „rahvaste lootus“. Eesõiguse eest anda selle sõnumi kohta tunnistust on nii meie Issand kui ka kõik tema ustavad järelkäijad pidanud häbi, teotust, vangistust, tagakuusamist ja surma eimiskiks. Kui meie Issandat nimetati tema ustavuse pärast kuulutada Messia kuningriiki ja kõige sellega seonduva pärast Peltsebuli isandaks, pole sugugi üllatav, kui samasuguseid epiteete kasutatakse tema järelkäijate kohta, kes on teadagi ebatäiuslikud ja pälvivad palju tõenäolisemalt tõe vaenlaste kriitikat.“

Eesmärgiks on üleilmne kuulustöö

Niisiis hakkas võtma kuju idee, et nüüd tuleb meil midagi ära teha. Me ei kavatsenud enam jõude olla ja oodata taevaminekut; meie kavatsesime tööle asuda. Selgelt ilmnenu üha kasvav huvi meie sõnumi vastu, nagu seda võis näha eelmise aasta maikuu Clune's Auditoriumis, andis meile arusaama, et inimesed soovivad tõesti kuulda, miks meile nii tugevalt vastu on seistud ja mis on see meie lootus, mis vaatamata kõigele meid vastupidavaks on teinud. Tollal hakkasime mõistma, et meid ootab ees lausa üleilmne kuulustöö. Konvendil osutatud vastukaja näitas ka seda, et meie rahvas on täisindu selle tööga edasi minna. Pidades silmas suurenevat aktiivsust, otsustasime peakorterit New Yorki Brooklyni tagasi kolida. Kulus mõningast tööd, et Peetel taas sisse seada ja kontorid sisustada, kuid 1919. aasta 1. oktoobril hakkasime tegutsema. „Vahitorn“ hakkas ilmuma sellisena nagu varem. Taas trükiti Rutherfordi artikleid ja meie rahvas hakkas küllaltki heldekäeliselt tegema vabatahtlikke annetusi. On tähelepanuväärne, kuidas Issand hoolitses just selle eest, mida vaja, nii et saime oma tegevust laiendada ja tõhustada.

Pärast 1919. aasta konventi hakkas „Vahitorn“ tõsiselt rõhutama, et kõik teenistuses osaleksid. Algul tegi lõviosa kuulutustööst umbes 7000 inimest koguduste poolt organiseerituna. Nad olid aktiivselt levitanud seitsmendat köidet ning nüüd organiseerus see väike rühmitus taas ja alustas jälle hoogsat teenistust.

Hiljem selgitas „Vahitorn“ Jeesuse käsku⁵ „Ja seda kuningriigi evangeeliumi peab kuulutatama kogu maailmas tunnistuseks kõigile rahvaile, ja siis tuleb ots“ järgmiselt:⁶

„Maininud jumalateenijaid tabavaid tuliseid katseid ja manitsenud oma järelkäijaid vapralt otsani vastu pidama, nimetab ta konkreetselt üht peamist tööd, mida tuleb teha kogu ristiusumaailmas. ... Tuleb märkida, et ta ei pea silmas selle evangeeliumi kuulutamist, mida oli alandlikele kuulutatud kogu evangeeliumiajastul. Mis evangeeliumi ta võis siis silmas pidada? Evangeelium tähendab head sõnumit. Siin puudutab hea sõnum vana maailmakorra lõppemist ja Messia kuningriigi rajamist. See tähendab, et patu ja mure sünge öö on möödumas. See tähendab, et Saatana maailmavalitsus langeb ega tõuse enam iial. See tähendab, et kiiresti on tõusmas õiguse päike, mille tervistavad kiired läbistavad pimeduse ja hajutavad kõik, mis varjutab tõde, ja toovad inimestele kõike seda, mis teeb neid õnnelikuks, trööstib ja tugevdab neid ning ülendab nende meelt. See tähendab, et saabub Kuldnene Aeg, ülev aeg, millest on kirjutatud kõik prohvetid, ja millest laulukirjutaja tegi rõõmu- ja lootuselaule. ... See paistab selgelt osutavat, et nüüd tuleb jumalateenijatel kui tunnistajatel kuulutada maakera rahvastele seda head sõnumit, siis aga tuleb sellele vanale korrale täielik lõpp, et teha maad uuele. Kahtlemata pole sel hädaajal mitte ühtki nii head sõnumit, nii lohutavat ja kasulikku uudist kui see hea sõnum maa rahvastele. See salm näitab selgelt, et tunnistust tuleb anda ristiusumaailma rahvastele. Praegu valitseb kogu ristiusumaailmas ahastus ja nõutaolek. Rahvaid on tabanud suur häda, kuid veelgi suurem häda on tulemas. Enne kui veel suurem hädaaeg algab, peab see sõnum jõudma tunnistuse näol rahvasteni.“

Siin tuuakse esmakordselt selgelt defineerituna ametlikult välja vajadus teha üleilmset kuulutustööd, nii nagu seda praegu tegelikult ka tehakse. Siin, 1920. aasta 1. juuli „Vahitornis“, osutatakse ülesandele, mis alates sellest ajast on olnud kõigile Jehoova tunnistajatele jõuliseks stiimuliks.

⁵ Matteuse 24:14.

⁶ *The Watch Tower*, Vol. 41, nr 13, 1. juuli 1920, lk 199, 200.

Taeva kuningriigile avalikkuse tähelepanu juhtijad

Ehkki need sõnad olid üheselt mõistetavad, vajas meie ülesanne üksikasjalikumat selgitamist. Seda tehtigi 1922. aasta 5.–13. septembri konvendil Ohios Cedar Pointis. Kõne esitas Rutherford.⁷

Selgitanud, et Jeesus Kristus asub Jumala määratud troonile, tõi ta välja mõtte, et Jumal on korraldanud nii, et teisedki valitsevad ühes temaga kui kuningad tuhat aastat. Nende ettevalmistus algas siis, kui Jeesus oli maa peal, ning sellest ajast peale on Jumal neid välja valinud. Kui aga Jeesusel on aeg tagasi tulla ja saada enda kätte kuningavõim, kogub ta maa pealt kokku selle rühma viimased liikmed ja valmistab nad ette eesootavaks tööks. Siis aga ilmub Issand äkitselt oma templisse [st inim-„kividest“ ehitatud organisatsiooni⁸], et mõista kohut kuningriiki saada tahtjate üle, otsustamaks, kes on jäänud lepingule ustavaks.⁹ Jesaja prohvetikuulutuse¹⁰ põhjal näitas ta, et isegi need ustavad leitakse olevat vaimselt rüvetunud seisundis ning et neil tuleb puhastada oma huuled otsekui tulega, nagu seda märgib prohvetikuulutus. See eeldas suuri muudatusi töös, nii et kuningriigist asuti tõsimeeles tunnistust andma.

Seejärel tsiteeris ta kirjakohta Jesaja 43:8–22 sõnu „Teie olete minu tunnistajad, ütleb Jehoova, minu sulane, kelle ma olen valinud“, ning rõhutas:

„Nõnda siis me näeme, et templiklassi liikmed on selgelt määratud Issanda tunnistajateks praegusel ajal, tooma inimestele lohutussõnumit, et taeva kuningriik on siin ning et miljonid praegu elavatest ei sure kunagi. Seega on selgelt näha Jumala eesmärk ülistada tema nime ja anda inimestele teada, et tema on Issand. Niisiis näeme, et Jumal on seadnud eesmärgiks sel hädaajal, mis kõigist teistest selgesti eristub, omada tunnistajaid, kes kartmatult annavad kuulda sõnumit „Taeva kuningriik on käes!“

Jumal on kuus tuhat aastat seda kuningriiki ette valmistanud. 1900 aastat on ta seda kuningriigiklassi inimeste hulgast kogunud. Auline kuningriik on viibinud kohal alates aastast 1874; ja sel ajal on ta lõiganud vilja ning kogunud endale templiklassi. Auline kuningas on saanud võimu aastal 1914 ja valitseb nüüd. Ta on puhastanud

⁷ *The Watch Tower*, Vol. 43, nr 21, 1. november 1922, lk 332 allm.

⁸ 1. Peetruse 2:5.

⁹ Malakia 3:1.

¹⁰ Jesaja 6:1–11.

templiklassi liikmete huuled ja läkitanud nad selle sõnumiga välja. Kuningriigisõnumi tähtsust on võimatu ülehinnata. See on sõnumite sõnum. See on pakilisim sõnum. Issanda omadel lasub kohustus seda kuulutada. Taeva kuningriik on käes; kuningas valitseb; Saatana maailmavõim langeb; miljonid praegu elavatest ei sure kunagi. ... Maailm peab teadma, et Jehoova on Jumal ja Jeesus Kristus on kuningate Kuningas ja issandate Issand. See päev on tähtsam kui kõik teised. Ennäe, Kuningas valitseb! Teie olete sellele avalikkuse tähelepanu juhtijad. Seepärast kuulutage, kuulutage, kuulutage Kuningat ja tema kuningriiki!”

Äkitselt rullus nende sõnade kaikes lahti lavalaiune loosung sütitava fraasiga „Kuulutage Kuningat ja Kuningriiki!”.

Vastuseks kajas kokkutulnute võimas poolehoiuhüüd. Meil polnud enam kahtlustki, millist tegevust ootab meilt Jehoova Jumal. Ära oli langenud küsimus, kas jätkame tööd või saame „peagi koju minna“. Kõigi Jehoova teenimisele pühendunute eesõigus ja kohustus on kuulutada Issanda juuresolekut ja tema kuningriiki, mille kohta nüüd oli kindlalt teada, et see rajati aastal 1914. Seda tuleb kuulutada üleilmselt, kui tahame tõestada oma armastust ja truudust Issandale.

Sündinud on uue maailma ühiskond

Nõnda sai meie töö taas hoo sisse.¹¹ See oli midagi enamat, kui vana töö taaskäivitamine. 1919. aasta sügisel oli sündinud uus rahvas. See oli Jehoova tunnustajate uue maailma ühiskond.

Kõik see ei tulnud kohe. Sigitatud aastal 1872 katselepanevas oludes, oli ta sünnitusvalude aegu aastatel 1914–1918 peaaegu suremas. Vaid tänu Jehoova tervistavale käele ärkas ta taas tarmukalt ellu. Hoolimata elule täis katsumusi on kasv olnud pidev ning viimastel aastatel on selle tempo mitmekordistunud.

Tänu Jehoova rahva taaskogumisele pärast surmasarnast tegevusetust juurutati aastatel 1918–1919 teokraatliku struktuuri algeid. Sel ajal hakkas ühing määrama ametisse ühe inimese igast kogudusest oma otseseks esindajaks, et organiseerida uut kuulutustööd ajakirja „Kuldne Aeg“ abil. Kolinud aastal 1919 tagasi New Yorki, leidsime, et valdustest aadressil 124 Columbia Heights ei piisa, niisiis han-

¹¹ Ilmutus 11:11.

kisime laienduseks hoone aadressil 35 Myrtle Avenue, kust saime mitme korruse jagu tööruume ning kuhu paigaldasime suure trükipressi, et trükkida ajakirja „Kuldne Aeg“. Lõpuks jäi ka see hoone väikseks. Aastal 1922 kolisime neljakorruselisse hoonesse aadressil 18 Concord Street. Nelja aasta pärast valitses taas ruumikitsikus. Mõistsime siis, et meil tuleb ise endile vabrik ehitada.

Aastal 1926 ostsime krundi 117 Adamas Street ning samal talvel kerkis kaheksakorruseline trükikoda. Aastal 1937 tehti neljakorruseline ja aastal 1949 üheksakorruseline juurdeehitus. Kõik need hooned olid omavahel ühendatud. Aastal 1956 ehitati teisele poole tänavat täiesti uus kolmeteistkorruseline hoone, mis kahekordistas kõigi nende hoonete kogupinda.

Need on olnud tähelepanuväärsed aastad. Kui vaatan tagasi sellele, mida oleme läbi elanud alates Atlanta vanglasse minekust aastal 1918, olen enam kui kunagi varem veendunud, et Jehoova Jumal on meiega. Olime mõistetud vangi kahekümneks aastaks, kusjuures meile sai osaks nii tugev vihavaen, et kohtuasja edasikaebuse ajal meid kautsjoni vastu ei vabastatud; ootasime, et lõpetame oma päevad vangis; nägime, kuidas organisatsioon, mida olime aidanud üles ehitada, varises põrmu, – ja siis, *kõigest aastaga*, olime vabaks saanud ja täielikult vabanenud häbimärgistusest, mille oli põhjustanud meie vangistamine, ning me tärkasime jõuliselt otsekui noored võsud, et asuda jalamaid tarmukalt tegutsema. Pean seda Jehoova imeteoks, tõendiks, et see võsu polnud mitte inimesest, vaid Jumalast, kes selle oma vaimu abil taas elustas veelgi jõulisemalt kasvama.

Jah, Jehoova vaim viib tema rahvast edasi. Ent 1917. aasta sise-mässu järel oli veel alles jäänukeid loodukummardamise ja inimese ees lipitsemise osas. Neist tuli täielikult vabaneda, et Jehoova tunnistajate ühing saaks olla Jehoova teenimisele täielikult pühendunud. Rutherford tabas otse märki, kui ta selle ülesehitusliku puuduse käsile võttis.

9. PEATÜKK

Jehoova valib oma kanali ja puhastab selle

PÄRAST vanglast vabanemist oli J. F. Rutherfordi huviojektiks aidata ühing taas jalule ja tõhustada kuulutustööd. Kuid tal oli veel üks eesmärk. Enne Atlantast väljasaamist oli ta otsustanud puhastada organisatsiooni loodukummardamisest. Ta asuski seda tegema ja lõi puruks ahelad, mis sidusid meid ikka veel jumalakummardamise väärvormidega. Arvan, et see annab mulle põhjust veidi ajaloolisest joonest kõrvale kalduda ja näidata, milline muutus toimus Jehoova tunnistajate hoiakus seoses sellega, mis kanalit kasutab Jumal oma tõeseemnete külvamiseks.

C. T. Russell oli kasvanud koos ühinguga. Tegelikult oligi tema oma eluajal ühing. Kuid ma ei taha sellega öelda, et ta suurendas enda osatähtsust. Seda ta ei teinud. Ta mõistis täiesti, milline vastutus tal lasub, kuid ta ei võtnud enda positsiooni ega töö tulemuste pärast au endale. On siiski täiesti mõistetav, miks kujunes ta kaastöötajates selline suhtumine tema positsiooni. Minugi kogemus sarnanes paljude teiste omaga. Mäletan, et kord, kui olin veel üsna nooruke, astusin ma Russelli kabinetti, vaatasin ringi ja laususin: „Vend Russell, kui suurepäraseks on sinu selgitused „Vahitornis“ ja muudes väljaannetes; mulle tundub, et ükski inimene ei suudaks neid ise välja mõelda. Kas sind on siin kabinetis vahel mõni ingel külasthanud, et sulle neid asju selgitada?“

Paistis, et see äratas temas huvi ja lõbustas teda, ning ta lausus: „Sugugi mitte, vend. Kõik, mida meil on vaja teada, on kirjas Piiblis.“ Ta pani käe Piibli peale. „Ma olen prohvetikuulutuste uurija, aga mitte prohvet. Jumala õnnistab meie pingutusi praegu ning

avab neid tõdesid, nii nagu neist tuleb aru saada. Ja sedamööda, kuidas me jätkame uurimist ja töötamist, suureneb ka valgus.“ See muidugi pani mu peas asjad paika, kuid kuskil oli minus ikka veel väike kahtlus, kas mitte ei näe ta mingit laadi unenägusid või nägemusi.

Russellit nähakse kui kanalit

Küllap on sulle hästi teada, kuidas suhtub enamik inimesi oma usuorganisatsiooni juhtidesse. Usundid, kuhu me kõik olime ehk kuulunud, olid meid põhjalikult välja õpetanud vaatama inimestele alt üles, ning tol ajal me tegelikult ei mõelnud sellele, et sellisest mõttelaadist tuleks lahti saada. Mõnikord öeldi Russellile: „Vend Russell, sooviksime, et meiegi tunneksime Jumala Sõna nõnda hästi nagu sina.“ Seepeale ütles ta: „Kui sa ei tunne seda nii hästi kui mina, siis on see sinu enda süü, sest kõik, mida ma tean, lasen ma ära trükkida, et sa seda lugeda saaksid. Võib-olla saan ma seda veidi varem teada kui sina, kuid varem või hiljem saad sa sellesama info kätte. Sul tuleb muudkui edasi uurida.“ See oli tema seisukoht.

Ta tegi väsimatult pingutusi, et olla jumalateenija ja teenida oma kaaslasi selles töös. Selline mulje sellest mehest on talletunud sügavalt mu mällu. Kui ma 1901. aastal Clevelandi konvendil Russelliga rääkisin ja ta mind Peetelisse teenima kutsus, võtsin kutse otsekohe vastu ning sõitsin ühes temaga rongis Alleghenyssse.

Tol pühapäeval oli Russell esitanud kolm kõnet. Hommikul kõneles ta konvendist osavõtjatele, pärastlõunal pidas avaliku kõne ning õhtul midagi lahkumiskõne taolist kokkutulnutele. Noil päevil kestsid avalikud koosolekud mõnikord kaks tundi. Kui me vagnisse astusime, oli see kojupöörduvaid konvendikäijaid pungil täis. Vagun oli eredalt valgustatud ning kõikjal kõlas jutt ja naer, kuid ma nägin, et Russell on üsna väsinud. Umbes poole ühe ajal öösel läksin Russelli istekoha juurde ja ütlesin: „Vend Russell, küllap oled väga väsinud pärast pingelist päevatööd ja kogu seda inimvoolu sinu juurde alates ajast, mil me rongi astusime. Teine vagun meie ees on magamisvagun ja seal on sinu jaoks valmis alumine magamiskoht puhta voodipesuga, nii võid minna ja pikali heita. Miks mitte sinna minna ja end välja magada.“

„Ei, tänan, vend. Olen parem siin koos oma sõpradega. See on väga kena sinust, aga ma tahan viibida sõprade seltsis. Kui sõpradel tuleb kogu öö üleval olla, teen seda ka mina.“

See sööbis mulle sügavalt mällu. Nägin temas suurt inimest, kes teenib Kõigevägevamat Jumalat nii nagu ei keegi teine tol ajal maa peal, ja ometi oli ta innukas teenima neid, kes soovisid Jumala kohta rohkem teada saada. Ta oli valmis päev läbi kõvasti tööd tegema ja seejärel vajaduse korral öö läbi üleval istuma, et üksikasjalikumalt õpetada neid, kes otsivad Jumalat, kas ehk õnnestuks teda leida. Ka teistele avaldas see samasugust muljet. Seega, ehkki Russell ise ei tõstnud oma positsiooni meie ülejäänute omast kõrgemale, oli meil väga kerge jõuda järeldusele, et ta on eriline jumalateenija.

Leidsime nii Piibli heebrea kirjadest kui ka kreeka kirjadest kaks kohta, mis paistsid toetavat mõtet, et Russell isiklikult on see kanal, mida Issand kasutab tõdede levitamiseks. Russell ise seda ei arvanud, küll aga enamik meist. Ja kui keegi eitas seda, et Russell on eriline jumalateenija, vaatasime tema peale veidi kõõrdi ja arvasime, et ta pole meie tööga päris kursis ega mõista olukorda õieti.

Üks neist tekstidest oli Heseieli raamatust¹, kus räägitakse kirjutustarvetega mehest, linased riided seljas, kes teeb märgi inimeste laubale. Kindlasti kujutas see ühte tööd, kuid see polnud ühe inimese töö, nagu me hiljem mõistsime.

Lisaks leidsime Sakarja raamatust kirjakohta, mida Jeesus tsiteeris ööl enne postile naelutamist:² „Ma löön karjast ja lambad pillutatakse.“ Jeesus tsiteeris küll vaid neid sõnu, kuid me pidasime silmas ka konteksti, kus öeldakse:³ „Mõõk, tõuse mu karjase kallale, mu kaaslase kallale, ütleb vägede Jehoova! Ma löön karjast ja lambad pillutatakse, ma pööran oma käe karjapoiste vastu!“ Arvasime, et mees, kes on tema kaaslane, ongi Russell. Arvasime, et teda ka lüüakse, ning Issand paneb ta üle oma karjapoiste, et neid ei pillutataks, nii nagu see juhtus Jeesuse surma puhul.

Piibli kristlikes kreeka kirjades pidasime silmas kohta Matteuse 24:45–47, kus Jeesus kõneleb oma „ustavast ja mõistlikust sulasest“, kelle ta paneb kogu oma vara üle. Olime kindlad, et see viitab töö-

¹ Heseiel 9:2–4.

² Markuse 14:27.

³ Sakarja 13:7.

le, mida Russell teeb. Rakendasime ka kirjakohta Ilmutuse 19:10 otseõnu Russellile kohta.

Võiks kujutleda, kui kergesti oleks ta saanud julgust kasutada ära teiste usaldust ja püüda kehtestada end kui eksimatut teejuhti Pühakirja juurde, juhul kui tal poleks olnud siirast ja kohusetundlikku suhtumist oma töösse. Ses suhtes oli tal täiesti vastupidine hoiak – ta jättis end tagaplaanile.

Russell peab kanaliks ühingu

Russell ei väitnud mitte kunagi, et tema on kanal, mida Issand tõdede levitamiseks kasutab. Ta oli seisukohal, et ta on vaid teenija, kes just sel ajal kanalis töötab. Ta ei soovinud arvata ega väita, et tema ainuüksi on sulane, või et ta on eriline sulane üle kõigi teiste, vaid arvas hoopis, et tal on kanalis ühes teistega oma koht. Tihti tõi ta välja mõtte, et kui see, kes tööd juhib, peaks osutuma ustavusetuks, lükatakse ta otsekohe kõrvale ja keegi teine pannakse tema asemele. Kui inime- ne peaks mõtlema, et tema on selle tõe autor, lakkaks ta kohe olemast jumalateenija. Tõde on Jehoova oma ning tema teenijaid kasutatakse selle teistele jagamiseks.

Nii arvas Russell kohe ühingu organisatsiooni loomisest peale. Teatades, et ühing taotleb endale põhikirja, kirjutas ta 1884. aasta oktoobrikuu „Siioni Vahitornis“⁴, nagu seda tollal kutsuti:

„Paistab olevat küllaltki tõenäoline, et pühad on vähemalt hädaajal suures osas veel *lihas*, ja sel juhul on nii nagu nüüd – ja ehk enamgi – tarvis trükikirjandust, traktaate ja muud sarnast. Sest kui Issanda kohtumõistmised tabavad maad, „õpivad ilmamaa elanikud õiglust“ (Jesaja 26:9). Juhul kui need, kes praegu töös silmapaistval kohal on, pole *viimased*, kes „muudetakse“ [kahtlemata viitas ta endale], võib see tuua kaas mõningaid häireid töös, kuid seda saab ära hoida ametliku põhikirjaga garanteeritud õigusliku seisundi omamisega.“

Siin väljendas Russell sõnaselgelt oma mõtet, et tema alustatud tööd viib edasi nagu kord ja kohus organiseeritud *ühing*. Tihti, kui Russellilt küsiti, kes on ustav ja mõistlik sulane, vastas ta: „Ühed ütlevad, et mina, teised aga, et ühing.“ Mõlemad väited pidasid paika. Russell oli tegelikult ühing (selle kõige absoluutsemas tähenduses), sest tema määras ühingu tegutsemis-suuna ja -viisi. Mõnikord küsis

⁴ *Zion's Watch Tower*, Vol. 6, nr 2, oktoober 1884, lk 2, „Legal Incorporation“.

ta nõu teistelt ühinguga seotud inimestelt, kuulas ära nende ettepanekud ja langetas seejärel oma parima arusaama järgi otsuse, mida Issand tema arvates talt ootas.

Seoses tähendamissõnaga ustavast ja mõistlikust sulasest kirjutas ta 1904. aasta „Siioni Vahitornis“:⁵

„Selle tähendus paistab olevat, et kui tähendussõna mõistmiseks saab õige aeg, siis saab see ka täiesti selgeks; et ajal, kui see tähendamissõna täitub, määrab Issand oma koja üle sulase, kes juhib kõigi sulaste tähelepanu neile asjadele, ning et sellise sulase õlul lasub ülesanne saadud kohustusi täita. Kui ta täidab neid ustavalt, saab ta tasuks suuri õnnistusi, kui ta aga pole oma ülesandes ustav, järgneb karm karistus. Mõte on ka see, et kui sulane on ustav, püsib ta teenistuses, kui aga ustavusetu, tagandatakse ta ametist ning tema positsiooni ja ülesanded võtab üle keegi teine.“

Saab selgeks, kes on „ustav ja mõistlik sulane“

Mõned meist, kes me uskusime, et Russell on kanal, arvasid seetõttu, et Russell'i surmaga peab töö olema lõpetatud. Aga kui selgus, et töö alles algas, siis pidi keegi tema koha üle võtma. Ma olen teile juba rääkinud isekatest ambitsioonidest saada ametikõrgendust, mida mõningad organisatsioonid väljendasid, ning Piibli prohvetiennustuses mainitud sõelumisest, mis siis aset leidis. Tekkinud lõhe aitas meil mõista, et meie arusaam selles asjas pole päris selge. Nende asjade edasine hoolikas uurimine tõi päevavalgele hulga tõdesid ning meile selgus, et meie suhtumine üksikisikutesse ei olnud Issandale meelepärane.

Rutherford, kes oli näinud, kui katastroofilised tagajärjed on üksikisiku ülistamisel, ei lubanud kellelgi pidada teda ei karjaseks ega kanaliks ega selleks, kes üksikisikuna jagab inimestele tõdesid. Juba 1923. aastal tuletas ta meile meelde, et töö edasiviimise kohustus lasub ühingul kui organisatsioonil. Ta väljendas mõtet:⁶

„Siin kasutatud sõna *ühing* on üldnimetus, mis käib pühitsetud ja võitnud kristlaste kogu kohta kõikjalt maailmast, kelle tööks on esindada Kuningat ja Kuninga huve maa peal. See on organisatsioon eesmärgiga teha Issanda tööd korra kohaselt. Sellel organisatsioonil

⁵ *Zion's Watch Tower*, Vol. 25, nr 8, 15. aprill 1904, lk 125.

⁶ *The Watch Tower*, Vol. 44, nr 5, 1. märts 1923, lk 68, 69.

on ametnikud, kes on valitud korra järele. Need ametnikud ei ole ühing, vaid ühingu teenijad. Kui ükskõik kes üksikisikutest peaks ühingus ustavusetuks osutama, seab Issand tema asemele teise, nii et ühing püsib ikka ja jätkab oma tööd. Olgu meil piisavalt tarkust teha vahet ametikoha ja indiviidi vahel. Olles ebatäiuslikud, võivad kõik üksikisikutest ühingu liikmed teha vigu, kuid see ei tähenda, nagu hülgaks Issand oma organisatsiooni ja jätkaks oma tööd organiseerimatult.“

Hiljem 1931. aastal esitas Rutherford Inglismaal Londonis Hesekieli 9. peatükki käsitleva kõne, tõestades, et kirjatartvetega mees ei ole üksikisik.⁷ Ta tõi välja mõtte, et teised kuus meest selles pildis ei ole mitte üksikisikud, vaid kujutavad Jehoova nähtamatuid taevaseid vägesid, keda ta rakendab hävitama Harmagedoonis Saatana organisatsiooni, kaasa arvatud valereligiooni. Seega oli seal kuus meest taparelvadega ja üks mees kirjatartvetega. Kui need kuus sümboliseerisid rühma, siis kirjatartvetega mees peab samamoodi kujutama rühma või organisatsiooni. Seega tegi ta järelduse, et „ustav ja mõistlik sulane“ ei saa olla üksikisik nagu näiteks Russell, vaid on Jumala püha vaimuga võitnud kristlastest koosnev isikute klass, kes täidavad ühiselt ülesannet kuulutada „seda kuningriigi evangeliumi“.

Vastutus lasub ühel organisatsioonil

Kõik, kes olid organisatsiooniga seotud, võtsid selle arusaama entusiastlikult vastu, ja aja möödudes kinnistus see veelgi. Kirjakooslas Jesaja 43:10–12 öeldakse: „Teie olete minu tunnistajad, ütleb Jehoova, minu sulane.“ Siin viidatakse hulgalte tunnistajatele, olgugi et termin „sulane“ on ainsuses. „Minu *sulane*, kelle ma olen valinud, et te teaksite, usuksite minusse ja mõistaksite, et mina see olen.“ (Minu kursiiv.) Võib selgelt mõista, et see sulane koosneb paljudest tunnistajatest. Mõistsime niisiis, et Matteuse 24:45–47 mainitud valitud sulane ei saa käia ühe mehe kohta, vaid tähistab hoopis rühma ustavaid kristlasi, kes söövad sedasama vaimset toitu sellesamas lauas, ja nii nagu Jeesus töötab, teenib neid kõiki tema, kui ta tagasi tuleb.⁸

⁷ *The Watch Tower*, Vol. 52, nr 17, 1. september 1931, lk 259 allm.

⁸ Luuka 12:37; 2. Timoteosele 4:8.

On tõsi, et Jehoova on möödunud aegadel inimkonnaga tegeldes läkitanud inimestele oma tõde mitmel moel, tihtilugu üksikisikute kaudu. Sel kombel jõudis tõde kohale Eenoki, Noa, samuti Aabrahami, Iisaki ja Jaakobi kaudu. Ent suures koguses tõdesid avaldus Moosese päevil Iisraeli rahva kui kanali kaudu. Hiljem tulid esile prohvetid ja siis Jumala enda Poeg, kelle kaudu praegu kõike tema Sõna kohta teatavaks tehakse.⁹ Alates ajast, mil Jeesus rajas maise koguduse, pole ühtki viidet, et Jehoova valiks teiste hulgast välja kellegi erilise inimese. Pühakiri näitab selgelt, et ta kasutab nähtavat ehk füüsilist kanalit, mida Jeesus nimetas „ustavaks ja mõistlikuks sulaseks“, kelle ta lubas panna üle kogu oma kuningriigi maiste huvide „vara“. See tähendab, et on vaid üks organisatsioon, kes on määratud jagama teistele head sõnumit. Niisiis, ehkki peab olema ka mingi juhtimine ning Rutherfordi tunnistati selles ametis meelsasti, lasub vastutus siiski kogu organisatsioonil, mitte vaid ühel mehel või ka väikesel inimrühmal organisatsiooni eesotsas.

See selginev vaade kanali kohta ja üksikisikute õige positsiooni kohta organisatsioonis oli meile suureks õnnistuseks. Ka andis see kinnitust, et Jehoova eesmärgiks on omada organisatsiooni ja hoida seda puhtana. Seda põhjusel, et Jumal on pannud oma organisatsioonile enda nime. See arusaam teadvustas meid kõiki veelgi enam individuaalsest vastutusest, sest mõistsime nüüd selgemalt kui kunagi varem, et kui keegi meist ei peaks järgima Jehoova õigusnõudeid, läkitab ta oma inglid ja katkub meid oma organisatsioonist välja.¹⁰ Ja kuna prohvetikuulutused on nii selgelt ette öelnud, et vaid ühte ühist rühma kasutatakse ühendatud „sulaseks“, tähendab see, et kõigilt teistelt organisatsioonidelt nõutakse tegevuse kohta aru.

Ainuüksi siirusest ei piisa

Ehk on sul sellest raske aru saada. Võib-olla on sulle alati õpetatud, et piisab vaid siirusest. Aga kas pole nii, et vaid see, et oleme siirad, et õpeta meile Jumala tahet. Seega, olgu me oma arust kui tahes siirad – kui oleme seotud organisatsiooniga, kes tegelikult ei täida Jumala tahet, siis kuidas me saame oodata Jumala heakskiitu? Paulus ütleb kirjakohas 1. Korintlastele 4:4: „Mina ei tea enesel ühtki süüd

⁹ Heebrealastele 1:1, 2.

¹⁰ Matteuse 13:41.

olevat; aga sellega ei ole ma veel õigeks mõistetud. Sest Issand on see, kes minu üle kohut mõistab.“

Mõni aeg tagasi kohtasin ükselt uksele kuulutustööd tehes meest, kes just selliseid vastuväiteid esitas. Ta ütles: „Üks asi, mida ma ei mõista ja millega ma teiega ei nõustu, on see, et te käite korralike kirikuliikmete nagu mina uste taga. Ma ei ole selle vastu, et te oma usust kinni peate, aga ma olen olnud oma kiriku liige nii kaua, kui ma mäletan. Samasse kirikusse kuulusid ka minu vanemad ja ma loodan hoida seda usku surmani. Miks peaks mul olema huvi seda vahetada?“

„See, et ma teid külastan, ei tähenda, nagu kahtleksin teie siiruses,“ vastasin ma. „Kui ma arvaksin, et peale Jehoova tunnustajate polegi siiraid inimesi, siis miks ma üleüldse võtaksin ette ükselt uksele käimise? Kuid kuulumisest mingisse organisatsiooni ei piisa, et saada päästet.“

„Ma tean seda,“ vastas ta. „Minu kirik just seda õpetabki. Kui ma oma usu järgi ei käi, ei saa ma päästmisele loota.“

„Kuid probleem on veelgi sügavam. Olen olnud jumalateeni- ja enam kui viiskümmend aastat ja arvan, et olen nii mõnigi kord rääkinud kõikvõimalikest religioonidest inimestega. Ja olen saanud lausa otsesest allikast teada seda, millega teiegi kahtlemata nõustute. Asi on selles, et kõigis usundites on neid – ja neid pole ehk sugugi vähe –, kes oma usku siiralt ei järgi. Enamikul neist pole suurt aimugi, mida nende kirik õpetab. Kas pole nii?“

„Jah, aga see on nende endi viga ja seesugustel tuleb ka selle kohta vastust anda. Ega te ometi arva, et Jumal mõistab mingi usundi hukka vaid seepärast, et mõned sellega seotud inimesed pole siirad?“

„Jah, aga kas pole tegelikult nii, et see, mida teie või mina selles asjas arvame, ei loe? Tähtis on hoopis see, mida Jumal ise arvab või on lubanud ette võtta. Usuorganisatsioonid on nagu riigid, mis koosnevad inimestest. Ükski riik ei saa olla moraalselt tugevam või tervem kui selle kodanikud. Kui ühiskonda moodustavad liikmed ei käitu üksikisikutena õigesti, on kogu riik üdini mäda.“

„Arvan, et ma pole selle järeldusega päris nõus,“ väitis kirikuliige kindlalt vastu. „Jumal ei mõista õigeid koos õelatega hukka. Usun, et need vähesed siirad päästavad organisatsiooni.“

„Ehk vaid mõneks ajaks,“ soostusin, „kuid varem või hiljem saabub aeg, kui kogu organisatsioonil tuleb aru anda. Te teate ju, et selle kohta on Piiblis ere näide.“

„Mis näide?“

„Näide muistsest Iisraeli riigist; ajalooline näide rahva sünnist, Jumala määratud territooriumi hõivamisest ning tõusmisest silmapaistvale kohale muistses maailmas.“

„Aga kust me teame, et see on näide meile tänapäeval?“

„Seda kinnitavad apostel Pauluse sõnad. Tegelikult rääkis ta lõhenemisest, mis oli varakristlikus koguduses juba alanud, seejärel aga mainis kõrvalekaldumiste põhjusi Iisraeli kujunemisaastatel, öeldes: „See sündis neile eeltähendavalt ja on kirjutatud meile manitsuseks, kellele maailma lõpu ajad on vastu jõudnud.“¹¹ Te ju teate lugu Moosesest ja iisraellastest kõrbes.“

„Pühapäevakoolis sai seda loetud küll. See oli tükk aega tagasi,“ möönis ta.

„Värskendagem siis mälu tollase rahva päästmise teemadel.“

Tuleb selgelt välja igäihe vastutus

„Kui iisraellased olid Egiptuses orjad ja Jehoova Jumal läkitas Moosesega, oma sulase, neid vabastama, lahkusid nad Egiptusest nagu üks mees. Välja läksid terved sugukonnad ja kaasa võeti ka maa rahvast, kes osutas huvi nende Jumala vastu. Suhtudes asjasse ühtmoodi, polnud neil raske ära minna, sest suures rahvamassis oli väge. Kuna arvatavasti lahkus maalt vähemalt kaks miljonit inimest, võib mõista, et palju hõlpsam oli pereliikmel kaasa minna kui maha jääda.“

„Rahvamassiga koos minna on alati kergem.“

„Selles asi ongi. Kuid kõik nad ei lahkunud täies usus Jehoova päästvasse käsivarde. See ilmnes peagi. Enne Punase mere äärde jõudmist hakkasid mõned nurisema ja ilmutama kartuse märke. Pärast seda, kui nad olid taas ime läbi pääsenud ning olnud tunnistajaiks, kuidas neid taga ajava vaarao väed meres hukkusid, ei hoidnud nad ikkagi jumalakummardamises murdumatut ühtsust. Nad eirasid rüügelte Jehoova selgeid nõudmisi, nii et neid tabas puhastusaktsioon, mille Mooses koos oma väheste ustavate järgijatega Jumala käsul täide viis.

¹¹ 1. Korintlastele 10:11.

Hoolimata neist kogemustest hakkas rahvas taas tõrkuma, kui tee tõotatud maale sisenemiseks oli lahti nende ees. Jälle näitasid nad üles usupuudust ja neid valdas hoopis hirm. Kuna nad tõendasid oma viletsat vaimsust, määras Jehoova nad neljakümneks aastaks kõrbesse rändama. Kõik, kes olid Egiptusest lahkudes üle kahekümne aasta vanad – välja arvatud üksikud erandid –, surid teel olles peagi ja jäid sõna otseses mõttes kõrbesse mädanema. Nüüd, kui rahva vaimujõud oli uuenenud, võis ta maale siseneda ja selle oma valdusse võtta. Lisaks Egiptusest väljunute teisele põlvkonnale lubati vaid vähestel hoolega väljavalitud ustavatel saada kätte see, millele kõik Egiptusest välja minnes olid lootnud.“

Hoitud alal Jumala nime pärast

„Aga rahvas päästeti hoolimata faktist, et enamik neist suri.“

„Jah, rahvas päästeti, kuid mitte nende väheste pärast, kes jäid ustavaks. Mooses hoiatas seda väikest ellujäänute jääki ja uut sugupõlve, kui ta esitas neile vahetult enne maale sisenemist selle kohta kõne. Ta ütles: „Mitte, et te olete suurim kõigist rahvaist, ei ole Jehoova teid eelistanud ja valinud, ei, te olete ju väikseim kõigist rahvaist, vaid sellepärast et Jehoova teid armastas ja tahtis pidada vannet, mille ta oli andnud teie vanemaile, tõi Jehoova teid vägeva käega välja ja lunastas sind orjusekojast vaarao, Egiptuse kuninga käest. Ja tea, et Jehoova, su Jumal, ... tasub oma vihkajaile otsemaid, hävitades nemad.“¹² Samuti Lauludes näidatakse, miks Jumal iisraellasi säästis: „Tema päästis nad oma nime pärast, et ilmutada oma vägevust!“¹³

„Te tahate öelda, et Jumal päästis nad vaid nende esiisadele antud tõotuse pärast ja selle pärast, et ta oli pannud nende peale oma nime.“

„Nii see on; Piibel räägib seda.“

„Te siis usute, et kui organisatsioonil pole Jumala nime, ei pääse see organisatsioon nende liikmete pärast, kes võib-olla on ustavad või siirad.“

„Jah, just seda ma silmas pidasingi. Niisiis, õige jumalakummar-damine puudutab igäüht eraldi. Iisraeli rahva hulka kuulujatele ei

¹² 5. Moosese 7:7–10.

¹³ Laul 106:8.

toonud päästet ei enamusele järgnemine ega suguvõsask. Ja ka need vähesed ustavad ei päästnud rahvast, olgugi et Jumal oli pannud sellele rahvale oma nime. Laialdasest usutaganemisest põhjustatuna hüljati see rahvas Jeesuse päevil lõplikult ning Jumal võttis sellelt oma nime. Aastal 70 hävitasid roomlased selle riigi ning judaismist kinnihoidjaid pääses vaid tühine hulk. Kuid ka nemad ei leidnud heakskiitu. Veel mõni aasta tagasi polnud seda riiki olemas ja nagu näha, pole nüüdisaegne Iisrael pöördunud valitsemisviisi juurde, mille aluseks on Moosese seaduseleping. Jeesuse päevil hoidis Jumal alles vaid need vähesed, kes täielikult eraldusid ärataganenud juutide traditsioonidest. Neile näitas ta uut eluviisi ning hiljem liitus kristlikku kogudusse nendega üheväärsena ustavaid inimesi paljudest teistest rahvastest.“

Ärataganemine sai alguse algkogudusest

„Arvan, et olen teiega nõus; kuid usun muidugi, et Jumal on pannud oma nime minu kirikule. See on pidanud vastu läbi kõigi nende sajandite, teie oma aga on tekkinud alles praegu viimase sugupõlve ajal. Miks ma peaksin uskuma, et teil on õigus? Ütleb ju Piibelgi, et tõuseb valeprohveteid.“

„Jah, seda küll. Aga fakt iseenesest, et mingi usund on sajandeid vastu pidanud, ei tee veel seda usundit õigeks. Ärataganemine algas juba varakristliku koguduse päevil. Apostel Paulus pööras sellele tähelepanu Esimeses kirjas korintlastele ja hoiatas koguduses tekkinud lahknemiste eest õpetuses.¹⁴ Juba varem oli ta hoiatanud galaatlasi, et need pöörduksid ära teistsugusest evangeeliumist, mida kuulutatakse, ja tuletas neile meelde, et „pisut haputaigat teeb kogu taigana hapuks“. Paistab, et isegi pärast seda, kui juhtiv kogu oli lahendanud ümberlõikamise küsimuse, oli neid, kes sellele vastu seisid ja üritasid juurutada omaenda õpetust.¹⁵ Veelgi hiljem hoiatas Paulus oma kirjas Timoteost kahe mehe eest, kes levitasid valeõpetust ülestõusmise kohta, ning mainis, et see sööbib otsekuu vähktõbi.¹⁶

Ka kirjutas Paulus selle kohta Kirja tessalooniklastele. See oli tema teine kiri, sest esimeses oli ta käsitlenud Kristuse teist tulekut

¹⁴ 1. Korintlastele 1:11–13; 3:3, 11.

¹⁵ Galaatlastele 5:9–12; 1:6–8.

¹⁶ 2. Timoteosele 2:16–18.

ning mõned olid lugenud tema sõnadest välja, et Jeesuse juuresolek algab kohe. Niisiis kirjutas ta neile, et seda valearvamust parandada: „Ärgu ükski teist petku mingil kombel; sest see päev ei tule mitte enne, kui on tulnud ärataganemine ja saanud avalikuks ülekohtu-inimene.“ Seejärel lisas ta sõnad: „Sest ülekohtu saladus on juba mõjumas“.¹⁷

Niisiis ütles Paulus selgesõnaliselt, et see väärdõpetus oli juba põhjustamas rikutust organisatsioonis, ning hüvastijätukirjas Efeso-se koguduse ülevaatajatele ütles ta: „Ma tean seda, et pärast minu äraminekut tulevad teie sekka hirmsad hundid, kes karjale armu ei anna; ja teie eneste seast tõusevad mehed, kes kõnelevad pööraseid asju, et vedada jüngreid eneste järele. Sellepärast valvake.“¹⁸

Vaadake, Paulus ei arvanud, nagu toimuks ärataganemine või valeprohvetite esiletulek alles viimsetel päevadel. Ta osutas, et see on juba alanud. Ilmselt olid mõned hakanud juba esimese sajandi lõpus õpetama, et Jeesus oli maa peal olles osa Jumalast, sest Johannes kirjutas enne oma surma: „Palju eksitajaid on tulnud maailma, kes ei tunnista Jeesust Kristust, kes lihas pidi tulema. See on eksitaja ja kristusevastane.“¹⁹

Seega võime järeltada järgmist: Jehoova Jumal ei muuda oma põhimõtteid. Kiita praegu mingit usundit heaks, tegemata vahet sellesse kuulujate vahel, pole tal sugugi rohkem põhjust, kui tal oli sajandeid tagasi Siinai kõrbes. Jehoova tunnistajad ei usu, et ta seda teeb.“

Tuleb veenduda, milline on õige usk

„Mis siis on teie arvates vastus?“

„Jehoova tunnistajad usuvad, et sajandeid varjul olnud tõed saavad nüüd taas teatavaks kõiksugu inimestele. Nad usuvad, et need inimesed 'kutsutakse pimedusest imelise valguse juurde' ning kogutakse Jumala teenimisele pühendunud organisatsiooni.²⁰ Meie õpetuses saab veenduda vaid sel teel, kui seda Piiblit aluseks võttes põhjalikult läbi katsuda. Algakristlikus koguduses just nõnda tehti.

¹⁷ 2. Tessalooniklastele 2:3, 7.

¹⁸ Apostlite teod 20:29–31.

¹⁹ 2. Johannese 7.

²⁰ 1. Peetruse 2:9.

Nad ei jätnud seda kellegi teise hooleks, vaid kontrollisid ise järele kõike, mida nad vastu võtsid, ning Jumal kiitis nad heaks.²¹ Seda on ka Jehoova tunnistajad teinud. Sel põhjusel arvamegi, et meil on tõde, ning sel põhjusel teeme külastusi kõigist usunditest inimeste juurde,“ võtsin asja kokku.

Kas sullegi on räägitud, et Jehoova tunnistajad on neis vaadetes kitsarinnalised? Enne selle kohta otsuse langetamist tuletagem meelde: Jeesus ja kõik ta jüngrid esimesel sajandil olid kindlad, et neil on õige usk. Nad olid selles nii kindlad, et olid valmis minema vastuollu kõigi tolle aja populaarsete ja niinimetatud õige usu vaadetega.²² Nad olid valmis sellest kinni hoidma isegi siis, kui selle eest tuli ohverdada elu.²³

Me kõik elame ühes ja samas maailmas. Seepärast tuleks meil üksteise usunditega tutvuda kas või selleks, et oma ligimestest paremini aru saada. Muide, meil tuleks ka omaenda usku aeg-ajalt läbi uurida. Apostel Paulus ütles:²⁴ „Katsuge iseendid läbi, kas te olete usus.“

Mõista mingi usund hukka vaid põhjusel, et see väidab end olevat õige, tähendab eitada Jumala töotust, et on olemas ainult „üks tee“, ning tähendab mõista hukka Jeesust ennast, kes ütles:²⁵ „Mina olen tee.“ Tõsi küll, paljud usundid väidavad end olevat kristlikud ning seega järgivat seda „üheteed“, kuid ei tohi unustada, et Jeesus ütles ka:²⁶ „Mitte igäüks, kes minule ütleb: Issand, Issand, ei saa taevariiki, vaid kes teeb mu Isa *tahtmist*, kes on taevas.“ (Minu kursiiv.)

Jehoova Jumalal ei ole hulgaliselt „tahteid“, mis on omavahel vastuolus. Ta suhtleb meiega ühe Sõna – Piibli – kaudu. Ent ta ei ilmuta oma eesmärke igale üksikisikule eraldi. Tema üks ja ainus tahe avaldub ühe kanali kaudu, mille ta ise on sisse seadnud. Ükski inimene ei saa seda pidada enda teeneks. Ükski inimene või inimeste rühm ei saaks teostada seda tööd ilma Jumala vaimuta. Just see teeb selle Jumala tööks.

²¹ 1. Tessalooniklastele 5:21; 1. Johannese 4:1; Apostlite teod 17:11; 2. Timoteosele 2:15.

²² Apostlite teod 17:6, 7.

²³ Luuka 23:14, 23, 24.

²⁴ 2. Korintlastele 13:5.

²⁵ Johannese 14:6.

²⁶ Matteuse 7:21.

Aga kuidas Jumal end selle kanali kaudu väljendab? Kas asi pole lihtsalt Piibli tõlgendamises? Ehk oleks hea ka need küsimused lahendada, enne kui jutustan sulle vastsündinud uue maailma ühiskonna kasvuraskustest.

10. PEATÜKK

Seletused on Jumala käes

EHK OLED kuulnud öeldavat, et Jehoova tunnistajad seletavad Piiblit nii, nagu neile sobib. Praegu taotleb valdav osa enesekeskseid inimesi omaenda huve ja püüab kergelt läbi ajada. Ent see, kuidas Jehoova tunnistajad Piiblit tõlgendavad, pole olnud kerge tee. Tegelikult me ei tõlgenda Piiblit ei omal käel ega organisatsioonina. Meenutagem, et Jeesus ütles nende kohta, kes on valvsad:¹ „Isand ... vöötab enese ja paneb nad lauda istuma ja tuleb ja teenib neid!“

See tähendab, et kogu ühing ehk kodakond on pandud istuma Isanda vaimsesse lauda ning kõiki neid üheskoos toidetakse Jumala Sõnaga nende Isanda Jeesuse Kristuse käest. Ehkki nad ka omaette uurivad, pole see tänu grupiuurimisele igäihe eraasi. Kuna õpetust saab igäüks, on igäüks ka kuulutustööks ette valmistatud. Ent kuna nad saavad vaimset toitu ühest allikast, on nende arusaamine ühesugune. Nende vahele ei tekita lõhesid vastuolulised isiklikud tõlgendused. Kuidas siis tõlgendamine toimub?

Piibli kooskõllalisuse leidmine

Hiljuti oli mul vestlus mehega, kes oli kogu elu olnud siiras katoliiklane. Piibliteemalise vestluse käigus puudutasime kolmainu õpetust, mis tõstis üles ka tõlgendamise küsimuse.

„Tuleb nõustuda, et sõna „kolmainsus“ Piiblis ei esine, ning Piibel ei ütle konkreetset, et Jumal koosneb kolmest eri isikust. Kuid meie katoliiklased usume, et kirikul on autoriteet kuulutada välja dogma, väljendamaks selgelt õpetusi, mida Piibel otseselt ei õpeta,“ teatas mees.

¹ Luuka 12:37.

„Aga kust võtab katoliku kirik autoriteedi õpetada midagi, mida Piibel ei õpeta või mis on Piiblis öelduga vastuolus?“ küsisin ma.

„Ma ei usu, et kirik õpetab midagi, mis on Piibliga vastuolus,“ kostis ta. „Ent kui näiteks kolmainuõpetust pole Pühakirjas selgelt väljendatud, siis miks ei tohiks kirik oma laste kasuks sõna sekka öelda?“

„Aga kas te ei arva, et see on päris ohtlik?“

„Miks ohtlik?“

„Oletagem korraks, et kirikul on tõesti see õigus. Siis pole ju Piibli enda järele suurt tarvidust. Võtkem kolmainuõpetuse. Mis väärtust oleks kõigil neil tekstidel, mis seda teemat valgustavad, kui me lõppkokkuvõttes toetuksime oma arusaamades autoriteedile väljaspool Piiblit?“

„Mina usun, et kirik suudab tõlgendada õigesti.“

„Seda küll, sest te olete katoliiklane. Aga kas teie arvates protestant nõustuks vaid sel baasil tehtud tõlgendusega?“

„Kõik kirikud väidavad, et neil on õigus tõlgendada Piiblit. Miks siis mitte ka katoliku kirik?“

„Ma ei arva, et ühelgi organisatsioonil on see õigus. Kui mingis rühmitus ei suuda puht Piibli najal näidata oma õpetuste paikapidavust, siis mis on see alus, mis veenaks kedagi väljaspool seda organisatsiooni olijat? See oleks vaid ühe inimese arvamus teise oma vastu. „Vahitorn“ ei pretendeeri Piibli tõlgendamisele. Me usume, et Jumal lasi Piibli kirja panna nõnda, et õigel ajal avaldub Jumala vaade mingi asja kohta Pühakirja täieliku kooskõllalisuse näol mingis punktis. See on ainuke õige tõlgendamine.“

„Mida te sellega mõtlete?“

„Lubage mul tuua näide. Möönsime äsja, et Pühakiri ei käsitle kolmainsust kui õpetust. Mis siis on tõde Isa ja Poja suhte kohta? Kahtlemata Jumal teab seda. Ja meil on igati põhjust arvata, et ka piiblikirjutajad pidid seda teadma. Nad olid Jumala vaimust juhitud. Seepärast pidi nende arusaam Isa ja Poja tegelikust suhtest ilmnema kindlasti nende sõnadest, kui nad seda suhet käsitlesid. Seega tuleks meil püüda leida seda vaadet nende tegelikult öeldud sõnadest, aga mitte mingist tõlgendusest, mida meie sooviksime nende sõnadest välja lugeda.“

„Kas teie arvates võiks seda rakendada millegi nii olulise puhul, kui seda on üks kesksemaid ristusu kiriku doktriine?“

„Kuidas seda teisiti otsustada, kui see tõesti on üks keskseid doktriine? Teate, ma ikkagi usun, et Piibel annab piisava vastuse. Paulus kirjutab Timoteosele:² „Kõik Kiri on Jumala Vaimu poolt sisendatud ja on kasulik õpetuseks, noomimiseks, parandamiseks, juhatamiseks õiguses, et Jumala inimene oleks täielik ja kõigele heale tööle valmistunud.“ See tekst näitab, et Piibel annab meile täieliku õpetuse ja juhatuse, ega viita sugugi sellele, et me vajame täienduseks mingit pärimust väljastpoolt Piiblit.“

„Kuidas saab otsustada, mida mingi kirjutaja antud teema kohta arvab, kui ta seda teemat otseselt ei käsitle? Siin tulebki mängu tõlgendamine.“

„Sugugi mitte. Siin teebki enamik Piibli uurijaid vea, ja see on põhjus, miks meil on nii palju tõlgendusi.“

„Kuidas teie siis seda teeksite?“

„Võrreldes tema sõnu teiste kirjutajate või tema enda sõnadega, kui ta väljendub teiste sõnadega või lähtub teisest vaatepunktist.“

Jeesus tsiteeris autoriteedina Pühakirja

„Kuid see ongi üks vastuväide, mis mul alati Jehoova tunnistajate kohta on olnud. Te võtate kõikjalt Piiblist kirjakohti ja panete neid justkui puslet kokku. Sel kombel võite tõestada mida iganes.“

„Ei või, kui just kirjakohti oma õigest kontekstist välja ei rebita. Jeesus tsiteeris oma mõtte kinnituseks alatas Vana Testamendi ehk Heebrea Kirjade kirjutajate sõnu. Seda tegid ka Paulus ja Peetrus. Nad ei tuginenud omaenda tõlgendusele. See on õige moodus otsustada, mida kirjutaja mõelnud on. Tegelikult tõi Jeesus oma mäejutluses 21 viidet Heebrea Kirjade kaheksast eri raamatust³, andmaks oma õpetusele autoriteeti. Ega te ju arva, et ta Pühakirja valesti kasutas?“

„Tema oli Jumal. See on hoopis teine asi.“

„Kahtlemata oli tal Jumala meel. Ja selle poole peame meiegi püüdlema. Kuid me ei saa seda teha, kui omistame ta sõnadele tähendusi, mida tal kunagi mõtteski polnud. Lubage mul seda selgitada mõne tekstiga, mis käsitlevad Isa ja Poja vahelist suhet. Võtke teksti Johannese 10:30. See kõlab: „Mina ja Isa oleme üks!“ Kuidas te sellest aru saate?“

² 2. Timoteosele 3:16, 17.

³ 2., 3., 4. ja 5. Moosese raamat, 2. Kuningate raamat, Laulud, Jesaja ja Jeremija.

„Nii, nagu siin öeldakse. Isa ja Poeg on üks. See tähendab, et nad on üks Jumal.“

„Kui vaid seda kirjakohta vaadata, võib tõesti nii tunduda, ehki siin tegelikult ju ei öelda, et nad on üks Jumal. Esiteks, siin ta ei määratle, kes on tema Isa või kes on ta ise. Salmis 25 ütleb ta: „Teod, mis ma teen oma Isa nimel, need tunnistavad minust.“ Niisiis räägib ta nende suhtest nende töö osas, aga mitte jumalaksolemise osas. Aga enne, kui teeme lõplikke järeldusi ja loeme tekstist välja midagi, mida Jeesusel mõtteski polnud, pöördugem teise koha juurde, kus ta samuti enda ja oma Isa suhet käsitleb. Pange tähele, et siin võrdleb ta nende omavahelist suhet suhtega, mis on nendega, kellest pidid saama tema „ihu“ liikmed. Kirjakoht Johannese 17:20–22 ütleb: „Ma ei palu mitte üksnes nende eest, kes nende sõna kaudu usuvad minusse, et nemad kõik oleksid üks, nõnda nagu sina, Isa, *minus* ja mina *sinus*, et nemadki *meis* oleksid ja maailm usuks, et sa mind oled läkitanud. Selle au, mille sa andsid mulle, olen mina andnud neile, et nad oleksid üks, nõnda nagu meie oleme üks.“ Ilmselt ei saaks te kuidagi öelda, et ta käsitleb siin nende suhet kui osa jumalaksolemisest. Sest muidu oleks neid rohkem kui kolm ühes.“

„Minu arvates on see ilmne.“

„Miks me siis võime tolle teise äsjaloetud teksti põhjal öelda, et ta vaatas oma suhtele Isaga sellisel müstilisel viisil? Kas mitte ei rääkinud ta ka seal oma tegudest?“

Jeesus ja Jumal on ühtsed tegudes

„Mida siis öelda teksti kohta „Kes mind on näinud, see on näinud Isa“. Kas pole see siin piisavalt selgelt öeldud?“

„Millest ta räägib, kui ta seda ütleb? Pangem tähele Johannese 14:8–10 kogu teksti. Nii nagu mõlemal teisel juhul, räägib Jeesus ka siin tegudest, mida ta on teinud, ja sõnadest, mida ta on rääkinud, kui ta ütleb: „Neid sõnu, mida ma räägin, ei räägi ma iseenesest, vaid Isa, kes asub minus, teeb oma tegusid.““

„Aga kas te ei näe? Ta ütleb otse välja, et Isa asub temas.“

„Juhiksini taas teie tähelepanu ühele asjale. Mis õigus on meil öelda, et ta mõtles midagi muud, kui ta täiesti selgesõnaliselt ütles oma Isa poole palvetades jüngrite kohta: „Et nemad kõik oleksid üks, nõnda nagu sina, Isa, minus ja mina sinus, et nemadki meis olek-

sid"? Kui me otsese põhjendusega omistame tema sõnadele mingi tähenduse, siis me tegelikult vääname Pühakirja ja omistame sellele iseenda tõlgenduse."

„Mida ta siis teie arvates nende sõnade all mõtles?"

„Jeesus ütles, et ta ei tee midagi ilma Isalt saadud autoriteedita. Ta osutas eesmärgiühtsusele. Muide, see, kes autoriteeti delegeerib, on ülem kui selle saaja, seega ei ole Jeesus Isaga võrdne, nagu seda väidab kolmainuõpetus.⁴ Tegelikult ütles Jeesus:⁵ „Isa on suurem minust!"

Selle ühtsuse kohta, kus kaks inimest võivad tõepoolest *üks* olla, pole minu arvates Piiblis selgemat kohta kui abiellu heitva mehe ja naise kohta öeldu. Jeesus ütles:⁶ „Seepärast inimene jätab maha oma ema ja isa ning hoiab oma naise poole, ja need kaks on üks liha!" Siin Jeesus tõesti *ütleb*, et neist kahest saab üks, ometi ei tõlgendaks keegi tema sõnu, justkui astuksid nad müstilisse üheks olemisse sarnaselt kolmainuõpetusele „kolm isikut, aga siiski üks Jumal". Miks mitte? Sest on ilmne, et seda ta tegelikult ei mõelnud. Kui meil on nii palju vastupidisele osutavat, siis miks peaksime omistama sellise segase tähenduse viidetele Isa ja Poja ühtsusest? Muide, mitte üheski lausungis neist ei mainita kolmandat „isikut", nagu näiteks „püha vaimu", nii et parimal juhul võiks see tähistada vaid „kaksainsust", aga mitte „kolmainust". See selgitabki, miks Jehoova tunnistajad keelduvad Piiblit isepäi tõlgendamast. Iga teksti tõelise tähenduse määrab ainult see, kas see on kooskõlas ülejäänud Piibliga ja oma kaastekstiga. Nõnda siis, seletamine on Jumala, mitte inimese käes."

Prohvetikuulutus avaldub täitudes

Seda juhtumit sulle jutustades olen püüdnud selgitada erakordselt tähtsat punkti tõlgendamise küsimuses. Jesaja kutsub meid üles:⁷ „Tulge nüüd ja seletagem isekeskis, ütleb Jehoova! Kuigi teie patud on helepunased, saavad need lumivalgeks." Sellest võib üsna selgelt järeldada, et me saame lahti seletada selliseid piibliõpetusi

⁴ Johannese 13:6; 1. Johannese 4:9.

⁵ Johannese 14:28.

⁶ Matteuse 19:5.

⁷ Jesaja 1:18.

nagu pääste, kolmainsus ja teised põhiõpetused ning peaksimegi seda tegema. Nende kristliku usu alustalade üle väitlesid Paulus ja teised algkogudusest, ning enamik neist põhitõdedest sai C. T. Russell'i uurimustes varakult taastatud. Taastamine oli hädavajalik, sest nagu nii Peetrus kui Paulus ennustasid, pidid need kaotsi minema.⁸ Selline seletamine ei toimunud inimtarekusele toetudes, vaid Issanda juhatusel kirjakohti omavahel võrreldes, kuni leiti nende kõikide täielik harmoonia, ilma et neid hägustaksid vasturääkivused.

Kuid prohvetikuulutustega on lugu teisiti. Apostel Peetrus ütleb: „Ükski prohveti kuulutus Kirjas ei ole omavolilise seletuse jaoks.“⁹ See tähendab, et mitte keegi ei saa täitumist „ette ära seletada“. Meil tuleb oodata, kuni see täide läheb. Sündmuste esile tulles tuleb meil neid vaid hoolega tähele panna ja olla kirjapandud prohvetikuulutustega põhjalikult kursis. Täitumine saab siis üsna selgeks, kuid muidugi mitte sel juhul, kui me pole veel jõudnud täielikule selgusele Piibli põhialustes. Näitena võib tuua selle, kuidas Paulus kirjutas heebrealastele,¹⁰ et tal oleks Jeesuse kohta öelda sügavaid asju, seda, kuidas ammu ette öeldud konkreetsed töötused Kristuses täitusid, kuid „teie ... vajate jälle, et teile õpetataks Jumala sõnade esimesi algeid“. Kuidas saaksid nad mõista neid Kristust puudutavate prohvetikuulutuste sügavamaid aspekte, kui neile läheb ikka veel tarvis Jumala Sõna „piima“?

Nii oligi, et need põhilised Jumala eesmärgid selgusid sellele Russell'i juhitud väiksele rühmale, kes valvsalt ootas Jeesuse tagasitulekut. Issand on järjepidevalt seda kanalit kasutanud ja arusaamine on kasvanud. Prohvetikuulutuse üksikasjad on mõnikord hämarad, sest sündmused pole veel piisavalt lahti rullunud, kuid sedamööda kui need ennustatud sündmused esile tulevad, läheb ka valgus selgemaks.¹¹ Nende prohvetikuulutuste täitudes uuritakse neid koos tegelike faktidega ja nii saab neist „roog õigel ajal“ kõigile, kes toituvad Jehoova lauast Jeesuse Kristuse kaudu, kel selleks on oma kanal – „ustav ja mõistlik sulane“.¹²

⁸ Apostlite teod 20:29, 30; 2. Timoteosele 4:3, 4; 2. Peetruse 3:16.

⁹ 2. Peetruse 1:20.

¹⁰ Heebrealastele 5:11–14.

¹¹ Õpetussõnad 4:18.

¹² Matteuse 24:45.

Selgineb meie arusaam uue maailma ühiskonnast

Näitena sellest, kuidas Jumala eesmärkide tundmine kasvab, võib tuua meie selginenud arusaamad uue maailma ühiskonna kohta käivatest prohvetiennustustest. Alles mõni aasta pärast aastat 1919 hakati mõistma, et kogutakse kokku ja viiakse küpsuseni uue maailma ühiskond. Siis mõistsime, et see kui Kristuse tuhandeaastase valitsuse ajal rajatava uue maailmakorra tuumik pidi minema läbi Harmagedooni lahingu. Püüdsime sellest aru saada ning saime teada nii mõndagi olulist, mis tol ajal meile kasuks tuli. Ent üksikasjad jäid arusaamatuks, seni kuni Jumalale saabus aeg prohvetikuulutuse täide viia või kuni sündmused olid arenenud piisavalt kaugele, mõistmaks selgelt, et need prohvetiennustused on teoks saamas.

Uue maailma ühiskonna süünd tõi muudatusi meie mõtteviisi ja ka meie tegevusse. Tõsi küll, me teadsime, et taeva kuningriiki oli tõotatud vaid „pisukesele karjukesele“.¹³ Kuid Ilmutusraamatu 7. peatükis räägitakse lisaks sellele „pisukest karjukest“ moodustavale piiritletud arvule 144 000 ka veel „suurest hulgast rahvast“.¹⁴

Ilmutusraamatu 7. peatükk annab edasi pildi neljast inglilt, kes hoiavad tagasi maa nelja tuult. See on sama olukord, mida kirjeldab Jeesus kirjakohas Matteuse 24:22: „Äravalitute pärast lühendatakse need [Saatana kurja maailma peale toodud viletsuse] päevad.“ Pärast sõda taevas, mis algas aastal 1914, ei lubata Issanda inglitel selle maailma organisatsioon laiali puhuda ehk maatasa teha, seni kuni saab tehtud üks töö. Mis töö see siis oli? Esiteks oli selleks 144 000 pitsoriga märgistamine ehk nende täisarvuni jõudmine, kellest moodustub „pisuke karjuke“. Seejärel, kui see oli tehtud, nägi Johannes suurt rahvahulka trooni ees seismas ning Jehoovale kiituslaulu laulmas ja teda tänamas vabastamise eest neid tabanud tagakiusamisest. Nüüd tuli meil endilt küsida: kes need on ja mida meil tuleb nende heaks teha? Need ja muud taolised küsimused olid valmistanud piibliõpetlastele juba aastaid peamurdmist.

Johannesele öeldi, et see rühm peab tulema välja suurest viletsusest. Sellest ja teistest selle prohvetikuulutuse joontest ilmneb, et tegemist on konkreetse ajamõistega. Seega pidi selle Ilmutusraamatu

¹³ Luuka 12:32.

¹⁴ Ilmutus 7:4, 9.

7. peatüki teksti arusaamiseni jõutama alles siis, kui see viletsus on alanud ning käes on aeg tegeleda mainitud „suure hulga rahvaga“. See aeg saabus pärast seda, kui aastal 1914 oli alanud koos sõjaga taevas viletsuseperiood Saatana maailmale, ja pärast seda, kui aastal 1919 oli sündinud uue maailma ühiskond. Kui need ja teised Piibli prohvetikuulutuste erijooned hakkasid selginema, uuriti pikalt ja põhjalikult kõiki neid tekste ja muud selle Ilmutusraamatu prohvetikuulutusega seonduvat, ning pidades silmas selleks ajaks organisatsioonis välja kujunenud olukorda, mõistsime, et suur rahvahulk koosneb nendest, keda Jehoova kutsub ja valmistab ette igaveseks eluks uues maailmas maa peal. Neid kogutakse Harmagedooni eel ning viiakse sellest suurest lahingust läbi. Sellisele arusaamale jõuti alles aastal 1935.

Nüüd mõistavad seda kõik uue maailma ühiskonda kuulujad; nad loodavad pääseda läbi Harmagedooni lahingu uude maailma. Kui nad on selle uue maailma põhimõtetele ustavad, võivad nad saada igavese elu ja kuuluda nende praegu elavate miljonite hulka, kes ei sure kunagi.

Viimased 10–15 aastat ei taotle me mitte niivõrd uusi selginemisi õpetuslikus vallas, kuivõrd selgemat arusaama nende juba avaldunud prohvetikuulutuste osas. Tõevalguse juhatusel saame nüüd teada, mida on oodata Harmagedooni eel. Seda me möödunud aegadel üldse ei mõistnud. Sündmused polnud veel küllaldaselt arenenud. Nüüd me teame, et uue maailma ühiskond peab täiel määral välja arenema, see aga tähendab üleilmset tööd. Ehkki mõned Jehoova tunnistajate vastased sooviksid näha seda teisiti, ei väida meie sugugi, et ajaarvestuse järgi tuleb lõpp sel ja sel kuupäeval. Töö lõppeb siis, kui see on tehtud. Kirjakohas Matteuse 24:14 öeldakse, et seda head sõnumit kuningriigist peab kuulutatama kogu maailmas, tunnistuseks kõigile rahvaile, ja *siis* tuleb ots.

Selline tõlgendamise põhimõte tuli esile sajandeid tagasi Egiptuses. Jehoova ustav teenija Joosep andis vastuse vaarao kahele ametimehele, kes olid segaduses, sest mitte keegi ei suutnud neile ära seletada unenägusid, mida nad olid näinud. Joosep ütles:¹⁵ „Eks seletused ole Jumala käes?“ Seejärel selgitas ta neile Jumala vaimu mõjutusel, mida on tulevikus oodata.

¹⁵ 1. Moosese 40:8.

Ka prohvet Taanielile tehti selgeks, et prohvetiennustust saab mõista vaid Jumala poolt ettenähtud ajal. Ta jutustab:¹⁶ „Ma kuulsin, aga ei mõistnud, ja ma küsisin: „Mu isand, missugune on nende lõpp?“ Aga ta ütles: „Mine, Taaniel, sest need sõnad jäävad saladusse ja pitseriga kinnipanduks kuni lõpuajani! Paljusid puhastatakse, tehakse valgeks ja sulatatakse, aga õelad teevad õelust ja ükski õel ei mõista seda; aga mõistlikud mõistavad küll!““

Vastuseis Jumala seletusele viib hävingusse

Areng Jumala eesmärkide mõistmise osas on jätkunud alates algkoguduse päevist. Ka Jeesuse jüngrid ei mõistnud kõike, kui ta nende juures oli. Tegelikult ei mõistnud nad kõike ka siis, kui nelipühil nende peale püha vaim valati. Nelipühil oli neil selge vaid üks mõte: Jumal valib rahvaste seast oma nimele rahva – esmalt juudid. Küll oli neil raske hiljem mõista, et vastu võetakse ka paganaid. Selle vastu tõsteti mässugi. „Mitte ükski pagan ei või sisse tulla,“ väitsid nad, „kui ta tahab olla üks meist, peab ta ümber lõigatama ja tal tuleb järgida käsuõpetust.“ Apostel Paulus nägi nende mõtteviisi õgvendades üsna palju vaeva. Probleem oli sedavõrd tähtis, et mindi Jeruusalemma tervet kogudust juhtiva kogu juurde ning väideldi päevi, enne kui küsimuses selgusele jõuti.¹⁷

Isegi pärast seda tuli Paulusel seda arusaama selgitada Peetrusele, kui ta oli Antiokiast külastamas. Peetrus oli käitunud käsuseaduse suhtes kui pagan, kuni saabusid mõningad juudikristlased. Siis asus ta mõningaid käsuseaduse nõudeid järgima ja eraldus paganakristlastest. Paulus küsis temalt¹⁸: „Kui sina, olles juut, elad paganate ja mitte juutide kommete järgi, miks sa siis sunnid paganaid elama juudi kommete järgi?“ Ilmselgelt polnud Peetrus isegi sellises usu- ja moraaliküsimuses „eksimatu“.

Nii nagu tõde selgus algkogudusele tasapisi, selgub tõde tasapisi ka tänapäeval. Nõnda kui tol ajal mõned haavusid ja ära langesid,¹⁹ langetakse ka tänapäeval. Nad olid oma harjumuste kütkes, kui ütlesid: „Sellest kaugemale me ei lähe. Nende edenened arusaamadega

¹⁶ Taaniel 12:8–10.

¹⁷ Apostlite teod 15:1–29.

¹⁸ Galaatlastele 2:11–14.

¹⁹ Johannese 6:60, 66.

nõustumine eeldab liiga palju muudatusi.“ Ristiusu üldtunnustatud usundid on toiminud just nõnda. Nad on pannud kokku usutunnistuse ja ütlevad: „See usutunnistus näitab, et me pole märkamatuult kõrvale kaldunud ja eksitusse sattunud.“

Usutunnistus on neid hoopis takistanud astumast suureneva tõevalgusega ühte sammu. Harjumuste kütkes tammumine on viinud nad tupikteele, mille lõpp on Harmagedoon.

11. PEATÜKK

Ehitatud algsele vundamendile

UUE MAAILMA ühiskonna sünd aastal 1919 tõi kaasa muutusi meie mõtte- ja tegutsemisviisis. Järgnev periood oli üks pidev muutumise ja arengu aeg. Saanud Esimese maailmasõja aegsetes katsumustes tugevust, hakkasime kõigist rahvastest inimeste seas tugevalt kanda kinnitama. Kuid me polnud osa praegusest maailmakorraldusest. Seetõttu ei suutnud see maailm meie kohta ja sihte mõista.

Ehkki meile langetatud seadusevastane otsus mässuleõhutamise vandenõus oli tühistatud, vaadati meid igast küljest kahtlustuse ja umbusuga. Selle maailma elukorraldused olid kindlal alusel ja järgisid enda väljakujundatud tegutsemismudeleid. Meile vaadati kui „uuele“ ja „tõusikute“ ühiskonnale, meie õpetusele aga kui „radikaalsele“ ja „ebapraktilisele“. Meid lahutav lõhe oli nende loodud. Nemad tahtsid, et asjad oleksid just nii, ega lasknud end kõigutada.

Kuid J. F. Rutherford polnud pehmete killast. Ta rääkis inimestega nii lihtsalt ja otseselt, nagu vaid tema oskas, ning oli erakordselt sirgjooneline. Ta oli täiesti veendunud, et see, mida ta ütleb, on õige, ning et tegemist on elu ja surma küsimusega.

Nii nagu Russell, mõistis ka Rutherford peagi, et ristiusu usundid aina kaugenevad Piibli põhimõtetest ja tõest. Paljud protestantlikud usundid võtsid omaks kõrgema piiblikriitika ning hävitasid salami si inimeste usku Piibli kui tavaelu juhi inspireeritusse. Paljudele sai see vaid filosoofiaraamatuks. Katoliiklus oli alati olnud seisukohal, et Piibel ei ole inimestele piisav juhiv jumalakummandamise või elukorralduse osas, ning oli sellele lisanud oma pärimuse. Kulukad ki-

rikuhooned, korjanduskarbid, kõrgepalgalised vaimulikud, kiriku heategevusmüügid, loteriid ja lotopeod – mis kõik oli algkristlikule jumalateenimisele võõras – olid kõik materialistliku kõrvalmaigu- ning see tugevdas Rutherfordis otsustavust panna rõhku lihtsas vormis jumalakummardamisele, millega kaasneb iga üksikisiku pühendumine Jumalale ja tema teenimisele.

Rutherford mõistis ristusu kiriku juhte korduvalt hukka: „Te tee- te usust kaubaartikli ja päästmisest äriettevõtmise, rahatehingu, aga mitte pühendumise Jehoovale, astudes temaga lepingusuhetesse.“ See ei olnud lihtsalt teise inimese usundi hukkamõistmine. Asi puudutas Jumala nime ja igäihte saatust, kes maa peal elab. Niisiis oli ta õige mees ametis ning ta kuulutas seda kõike tulise entusiasmiga.

Muidugi tõi tema ilustamata ja otsekohene kõnemaneeer talle hulgaliselt vaenlasi ja kui hakkas levima tema hüüdlause „Religioon on püünis ja sohitegemine“, hakkasid nad juba tõsiselt hambaid näitama. See, mis meie vaenlastel aastal 1918 ebaõnnestus, tuli nüüd mõningate arvates ära teha. Algatati hästiorganiseeritud kampaania, et kuningriigi hea sõnumi kuulutustööd diskrediteerida, õnnestada ja täielikult hävitada.

Rutherford asub meie tööd ühtlustama

Vahepeal oli Rutherford hakanud mõistma, et me oleme kooskõlaliseks tegevuseks liiga lõdvalt organiseeritud. Koos uue maailma ühiskonna sünniga aastal 1919 oli meie vaim elustunud ja me olime innukad levitama sõnumit Jehoova rajatud kuningriigist maailma otsteni. See tähendas, et meil tuli oma ridu koondada ja jõupingutusi ühendada.

Russell oli jätnud paljuski igäihte enda otsustada, kuidas oma ülesandeid täita. Kui meid läkitati kui kõnelejad kogudusi külastama, tegime seda igäiks omamoodi. Valisime ise oma kõneteema, nii et lõpuks oli räägitu osas küllaltki palju segadust. Rutherford tahtis kuulutustööd ühtlustada ning sellel asemel et igäiks ise esitaks oma arvamusi ja räägiks, mis tema meelest on õige ja vale, võttis Rutherford tasapisi enda peale organisatsiooni eestkõneleja rolli. Ta arvas, et sel kombel saab sõnumit kõige paremini edasi anda, ilma et selles oleks vasturääkivusi. Sel ajal hakkasime mõistma, et igäihel meist lasub kohustus käia majast majja ja kuulutada.

Meile tehti selgeks, et see käib lepingu täitmise juurde. Meil oli kohustus Jumala ees, aga ka eesõigus ja kohustus kaasinimeste ees hoolitseda, et nad oleksid Jumala eesmärkidega kursis. Jumala soosingut ja heakskiitu ei pälvita vaid iseloomu arendamisega. Aastal 1927 näidati meile, et iga üksikisiku teenimisviisiks on käia uksele. Rõhutati, et iseäranis pühapäev on soodus päev leida inimesi kodunt.

Millist furoori see tekitas! Ka organisatsioonis oli neid, kes olid vastu. „Ma ei saa käia pühapäeval uksele ja pakkuda kirjan-dust,“ väitsid nad. „Inimeste meelest me rikume hingamispäeva. Jään hommikul koju ja valmistan ette kena jutluse, pärastlõunal või õhtul aga panen selga saterkuue ja kaela kikilipsu ning lähen ja esitan neile hea kõne, ja see ongi Issanda teenimine.“ Sellisele seisukohale asusid mõned kogudusevanemad. Kuid valdav enamus nõustus, et just nõnda tegid seda tööd Jeesus ja apostlid, ning tegi sellega rõõmsalt algust.

Issanda sõna kuulutamine Issanda päeval

Mõne inimese reaktsioon, kelle poole me sõnumiga pöördusime, oli ausalt öelda huvitav. Üks mulle juba mõnda aega tuttav Jehoova tunnistaja oli silmapaistev ärimees ja teda tunti ta kogukonnas hästi. Ühel pühapäevahommikul ilmus ta ühe proua poole, kaasas piibliuurimise abivahendid, mida ta väikese annetuse eest pakkus. Proua noomis ta läbi.

„Härra Cuppett,“ sõnas ta, „mind hämmastab, et teie positsiooni-ga mees käib pühapäeviti inimeste pool, üritades midagi müütada. Nädalas on kuus päeva, kus te saate kaubitseda, aga mitte täna.“

„Proua Knox, kui te suudate näidata Jumala Sõnast, et Issanda päeval Issanda tööd teha pole õige, siis ma lõpetan ja lähen koju,“ kostis mees.

Selline pöördumine oli naisele ootamatu ning ta peatus hetkeks aruteluks. Cuppett meenutas naisele fakti, et Jeesus tervendas hingamispäeval ning variseride meelest oli see hingamispäeva rikkumine. Ta avas Piibli ja luges naisele:¹ „Üks vesitõbine inimene oli tema ees! Ja Jeesus hakkas rääkima kirjatundjatele ja variseridele ning ütles: „Kas on luba hingamispäeval terveks teha?“ Aga nad jäid wait. Ja

¹ Luuka 14:2–6.

puudutades ta tegi tema terveks ja laskis minna. Siis ta ütles neile: „Kes on teie seast, kelle poeg või härg kukub kaevu, et ta teda kohe välja ei tõmba hingamispäeval?“ Ja nad ei suutnud selle peale midagi vastata.“

Seejärel lausus Cuppett: „Mul on tõsine põhjus teid külastada. Nagu see vaene Aabrahami poeg, kelle Jeesus terveks tegi, on enamik inimesi tänapäeva maailmas halvemas olukorras kui kaevu kukunud härg või eesel. Me ei tervenda tänapäeval füüsiliselt, kuid palju tähtsam on vaimne tervendamine, mille teevad võimalikuks need piibliuurimise abivahendid, mida ma teile pakun. See on teave, mis näitab teile ja teie perele, kuidas leida kestvat turvalisust.“

Proua Knox oli nagu paljud teised inimesed, keda oleme kohanud kas varasematel või viimastel aegadel. Ta oli sedavõrd harjunud mõtlema religioonist ühenduses kindlat tüüpi hoone ja teenistusega, et ta ei suutnud mõista, kuidas võidakse millegi puht religioossega tema juurde koju tulla. Kui seda tehakse teisiti kui tema kirikus, siis peab midagi viltu olema, arvas ta. Tal ei olnud midagi selle vastu, kui kirikuõpetaja lasi pühapäeval korjanduskarbil ringi käia, et saada kätte oma palk ja muul moel usundit finantseerida. Ent kui tema uksele tulnud Cuppett pakkus talle trükitud jutlust annetuse eest, mis napilt kattis trükikulud, oli selles naise meelest midagi äritsemishõngulist. Naine ei mõistnud, et Cuppettile isegi ei makstud tema töö eest. Tegelikult nõudis see mehelt endalt raha, et naist koju külastama tulla. Aga kui Cuppett selgitas, kuidas tegi tööd Jeesus, nõustus naine mõned raamatud võtma ja asja lähemalt uurima.

Olgugi et sellisele laiaulatuslikule majast majja kuulutustööle reageeriti kohe positiivselt, seisis tühine vähemus sellele kindlalt vastu. Enamik neist oli kirikumeeste mõju all ning nad püüdsid otusekindalt meie tööd peatada. Nad ässitasid meile kallale politsei ning mõni kuu pärast pühapäevase eritegevuse alustamist toimus esimene arreterimine New Jerseys South Amboys. Oli aasta 1928.

Koguduste demokraatlikus juhtimises nähakse ohtu

Töö laienemine ja raskused käisid käsikäes. Seetõttu mõistsime peagi, et vaja on organisatsiooni tugevdada ja tuua selle struktuur vastavusse sellega, kuidas see oli algkoguduses apostlite päevil korral-

datud. Sai üha selgemaks, et koos organisatsiooni kasvuga põhjustab kogudusevanemate ja ametnikeklassi demokraatlik valimismeetod tõsiseid raskusi, pealegi pole see kooskõlas Jehoova tegutsemisviisiga.

Kogudusevanemate ja muude ametnike valimine kogudustes, nii nagu seda tehti enne praegust teokraatlikku asjakorraldust, oli jäänuk koguduste ülesehitusest, mida oli rakendanud Russell oma noorusaastatel. Ent sellise korraga kaasnesid tõsised ohud. Paljudes usuorganisatsioonides kujunes sedalaadi valimistest tavapärane poliitiline kampaania. Mõni õde oleks soovinud näha oma poega või meest tähtsal kohal ning ta korraldas kõigile õdedele peo, et tulla kokku ja mõnusalt aega veeta. Nad võisid arutada mõne piiblikoha üle ja veel üht-teist, siis aga tõstatas õde päris otsese küsimuse: „Keda võiks teie arvates kogudusevanemaks valida? Kes võiks olla selleks sobilik, kas ehk minu mees?“ ja nii edasi.

Presidendiks saades mõistis Rutherford peagi, et demokraatlik asjakorraldus ei kõlba sugugi kristlikule kogudusele. Oma noorusaastatel oli ta olnud jurist ja poliitik ning ta teadis, millist korrupsiooni selline meetod võimaldab. Niisiis võttis ta appi Piibli ja uuris hoolega, millist protseduuri järgisid Jeesuse jüngrid. Ta leidis nii mõndagi, mis kahtlemata välistab igasuguse demokraatliku asjakorralduse, juhul kui nüüdisaja organisatsioon tahab võtta eeskujuks apostlite algse tegevusmeetodi.

Alkogudus oli teokraatlik

Alkogudus oli teokraatlik. Seda juhtis Jehoova Jumal Jeesus Kristuse kaudu. Apostlid valis välja Jeesus,² seda ei teinud jüngrid. Iga Kristuse ihu liikme pani paika Jumal ise.³ See oli tema organisatsioon ning tema juhtis asju.

Jeesus organiseeris koguduse, kus eri inimestel olid eri kohustused, nii et kogu asjakorraldus oleks täielik.⁴ See ei tähendanud, nagu oleks Jeruusalemma juhtiv kogu teiste üle valitsenud ja meelevaldse hierarhiana võimutsenud. Tõsi küll, Jeruusalemma juhtiva kogu liikmed olid need, kes õpetuste ja toimumisviiside suhtes

² Luuka 6:13.

³ 1. Korintlastele 12:18; Markuse 10:40.

⁴ Efeslastele 4:11–13.

lõpliku otsuse langetasid. Nagu mainisin, kui kerkis küsimus Pauluse ja Barnabase minekust paganate juurde sõnumit viima, tekitas see vanameelsete juutide seas furoori. Nad ütlesid: „Te ei või võtta paganat Kristuse ihusse, enne kui ta kõigepealt juudiks pole saanud. Ta peab laskma end ümber lõigata ja pidama seadust nagu juudid, siis võidakse teda vastu võtta.“ Lõpuks oli lahkmeel sedavõrd terav, et Paulus ja Barnabas läksid Jeruusalemma, kus peeti juhtiva kogu kokkutulek, nagu sellest räägib Apostlite tegude 15. peatükk.⁵ Pärast üsna tõsist vaidlust tuletas Peetrus kokkutulnuile meelde, et Jumal oli ta läkitanud esimese pagana juurde, seejärel rääkisid Paulus ja Barnabas, kuidas Issand on õnnistanud nende tööd paganate seas. Jaakobus, kes oli Jeesuse vend ja Jeruusalemma koguduse juhtiv sulane, ütles kokkuvõtteks, et paganad peavad liituma võrdsetel alustel teistega, kui nad Kristuse vastu võtavad. See otsus põhines prohvetite kirjasõnal ja seepärast tuli seda võtta Jumalalt lähtuva juhatusena. See ei olnud juhtiva kogu meelevaldne otsus.

Kui apostlid ja teised ringi liikusid ja kuulutasid kuningriigisõnumit, ei käskinud nad eri rühmadel valida sulaseid ega teha kogudusevanemaid nende seast, kes sellesse ametisse kandideerisid. Apostlid ja veel mõned olid volitatud juhtiva kogu poolt määrama ametisse mehi, kes juba olid kogudusevanemad, see tähendab, kes olid tões küpsed ja usus vankumatud.⁶ Nad määrati eri kogudustes ametitesse, et sulastena tööd edasi viia.⁷ Ja selle üldist järelevaatust teostas Jeruusalemmas tegutsev juhtiv kogu.

Lisaks kuulutustöö juhtimisele⁸ oli juhtiva kogu ülesandeks teha noomitusi ja parandusi ning suunata organisatsiooni tegevust.⁹ Seda poleks saanud teha, kui kogudustes juhtivatel kohtadel olivad poleks olnud juhtiva kogu esindajad, kelle see on ametisse määranud. Neid ametisemääramisi ei tehtud inimeste organisatsiooni poolt, vaid Jumala püha vaimu väel.¹⁰ Seega ei pannud selle teokraatliku korra vastased vastu mitte inimestele, vaid Jumala vaimule.

⁵ Apostlite teod 15:1–21.

⁶ Tiitusele 1:5.

⁷ Apostlite teod 6:1–6.

⁸ Apostlite teod 8:25; 1. Korintlastele 9:16.

⁹ 1. Timoteosele 5:19–22; Heebrealastele 13:17.

¹⁰ Apostlite teod 13:2–4.

Taastatakse koguduse teokraatlik struktuur

Kui Jehoova Jumal sel moel algselt koguduste tegevust korraldas, siis kes annab meile nüüd voli teistsuguseks protseduuriks? Mõisteti ka seda, et Pühakirja ennustuste kohaselt taastatakse teokraatlik organisatsioon siis, kui kätte jõuab Jeesuse teise juuresoleku aeg.¹¹ „Ta läkitas teie jaoks määratud Kristuse Jeesuse, keda taevas peab pidama enesele selle ajani, mil oma kohale asetatakse kõik, mis Jumal on rääkinud kõigi oma prohvetite suu kaudu maailma ajastust alates.“ Need prohvetid ennustasid paranenud olukorda ning sellest tulenevat hämmastavat kasvu:¹² „Vase asemel ma toon kulda ja raua asemel ma toon hõbedat, puude asemel vaske ja kivide asemel rauda. Ja ma panen su ülemuseks rahu ning su sundijaks õigluse! ... Kõige pisemast saab tuhatkond ja kõige väetimest vägev rahvas! Mina, Jehoova, tõttan sellega määratud ajal!“

Kui need organisatsiooniga seotud tahud selgeks said ja 1938. aasta „Vahitornis“¹³ avaldati, hoolitseti organisatsiooni edasise puhastamise eest. C. T. Russelli päevist alates oli neid, keda nimetati „vanemateks“ ja kes kandsid saterkuube ja musta kaelasidet; vähe oli neid, kes võtsid aega, et süüvida mõtetesse, mis olid avaldatud mujal kui vanades „Vahitornides“. Nende sihiks oli tõmmata tähelepanu endale, rääkides midagi uudset, ning mõnikord tegid nad just seda, mille eest apostel Paulus kirjakohas Apostlite teod 20:29 hoiatas: „Pärast minu äraminekut tulevad teie sekka hirmsad hundid, kes karjale armu ei anna; ja teie eneste seast tõusevad mehed, kes kõnelevad pööraseid asju, et vedada jüngerid eneste järele.“

Kui Jehoovale saabus aeg koguda kokku need, kes moodustavad tema vaimse templi, leidis ta eest just niisuguse olukorra, ning ta asus templit sellisest rühmast puhastama. Nagu ma sulle juba rääkisin, las kis ta kogu ühingule tulla ränki katsumusi, mille tulemuseks oli see, et paljud neist kauaaegsetest kogudusevanematest ei suutnud vastu pidada ja liikuda edasi kooskõlas laienenud teenistusülesannetega.

Need, kes keeldusid oma uhkust alla surumast, et järgida Jeesuse ja tema jüngrite eeskuju uksele kuulutustöös, jäid peagi organisatsioonist täiesti kõrvale. Peatselt nägid nad, et kõik teised nende

¹¹ Apostlite teod 3:20, 21.

¹² Jesaja 60:17, 22.

¹³ *The Watch Tower*, Vol. 59, nr 11, 12, 1. ja 15. juuni 1938, „Organization“, 1. ja 2. osa.

koguduses osalevad kuulutustöös, mis aitab kaasa nende vaimsele arengule ning viib neid muulgi moel küpsuse poole. Neist aktiivsetest meestest said tänu nende ustavusele ja innukusele Issanda teenistuses ehtsad kogudusevanemad. Neid ei valitud vanemaametisse, vaid nad said kogudusevanemateks tänu aktiivsusele teenistuses. Alles siis määrati nad teenima organisatsiooni vastutavates ametites, sest nad olid ilmutanud asjakohast pädevust.¹⁴

Selle tulemusena võib näha Jehoova tunnistajate õitsengut teokraatliku korra raames. Ilma selleta poleks meil iial olnud sellist imelist kasvu, mille üle me praegu rõõmu võime tunda. Kõik, kes olid ühinguga seotud, mõistsid selle teokraatliku korra hädavajalikkust ja tunnistasid tõsiasja, et see tugineb algele apostlite rajatud vundamendile. Kohe andsid kogudused kõikjal maailmas oma hääle selle korralduse toetuseks ning palusid Brooklyni peakorteris tegutseval juhtival kogul määrata koguduses ametisse mehed, kes teeniksid ülevaatajatena. Tänapäeval pole mingit segadust ega vaidlust toimimisviisi üle ega selle üle, kelle kohuseks on koguduse ülevaatus. Kõik on paigas teokraatliku korra kohaselt, just nii, nagu see oli vanal ajal apostlite päevil. Uue maailma ühiskond areneb edasi ja ehitab end üles ning aastal 1938 jõustunud asjakorraldus kehtib ka uues maailmas Kristuse tuhandeaastase valitsuse ajal.

Algele vundamendile toetumine viib küpsuse poole

Nagu see oli teistegi arengusuundadega, oli ka ühingu teokraatliku struktuuri väljakujunemine järkjärguline protsess. Russell soovis lammutada paganlikku käsitust vaimulike-ilmikute eristamisest. Rutherford nägi, et demokraatlik asjaajamine viib vältimatult poliitilise kemplemiseni. Nüüd võime näha kõiges selles Issanda juhtimist. Kahtlemata lahendab see paljud meie probleemid. See tagab üleilmse ühtsuse ja läheduse, mida poleks võimalik hoida, kui kõik kogudused tegutseksid sõltumatult. Lisaks poleks pidev laienemine saanud toimuda tõrgeteta nagu praegu.

Oletagem, et meil on kogudus, kuhu kuulub paarsada jumala-teenijat ehk hea sõnumi kuulutajat. Kui lihtne on luua uus kogudus. Kaks sajaliikmelist rühma jaguneb vastavalt territooriumidele

¹⁴ 1. Timoteosele 3:10.

ja kumbki neist annab soovitusi, et teatud mehed nende ridadest võiksid olla sobivad ülevaatajateks ehk koguduse sulasteks. Nende nimed saadetakse teokraatlikku peakorterisse ning kui soovitavad vastavad nõuetele, võib ühing nad ametisse määrata. Tõsi küll, algsesse kogudusse jääjad tunnevad teise kogudusse siirdunute mõnda aega puudust, ent veidi aja pärast täidavad tühjad kohad uustulnukad ja kogudus kasvab taas paarisajaliikmeliseks, ning jälle toimub jagunemine. Kõik toimub korra järele, ilma et tekiks tõsisemaid probleeme. Igas moodustatud koguduses jagatakse sama õpetust ning järgitakse sama toimimisviisi.

Selline teokraatlik asjakorraldus on kandnud meid läbi jõulise vastupanu perioodi. Kui oleks puudunud tegevusühtsus, mis võimaldas Jehoova vaimul tegutseda ja meie teed juhtida, poleks kasvueas uue maailma ühiskond eales küpsuseni jõudnud. Ajal, mil see organisatsioonilise struktuuri igakülgne areng paarkümmend aastat pärast uue maailma ühiskonna tegutsema hakkamist ilmsiks sai, tuli meil ikka veel kogeda ränka tagakiusamist. Tegelikult oli võitlus meie kui uue rahva allesjäämise eest alles algamas.

12. PEATÜKK

Teine ellujäämisvõitlus

PÄRAST ESIMEST ARRETEERIMIST pühapäevase kuulutustöö pärast aastal 1928 hakati meie tööle aina suuremaid õiguslikke tõkkeid seadma. Vastuväited ei põhinenud mitte faktil, et me oleme rändjutlustajad, vaid sõnumil endal, mida me maailmale kuulutasime. Aastate lisandudes sai see tõsiasi üsnagi selgeks lausa uskumatult erisuguste seaduste näol, mis meie vastu jõustasid või mida püüti jõustada.

Enamikus demokraatlikes maades inimest vähemalt ei arreteerita sel lihtsal põhjusel, et ta kuulutab avalikult oma mittenõustumist maailma suuremate tooniandvate usunditega. Suutmata avalikus arutelus vastata selgesõnalistele süüdistustele ning suutmata taluda teravat hukkamõistu, otsustasid need rühmitused, et tuleb leida mingi viis meie töö peatamiseks. Survet avaldati avalikes ametites olijatele, nagu me seda olime näinud aastal 1918, nii et kogesime neil tormilistel aastatel korduvalt „ülekohut seaduse varjus“.¹ Kuid rõõm on öelda, et sel korral keeldus USA valitsus end laskmast kaasa tõmmata.

Ehk oled kuulnud, et pole vennalik ega ligimest armastav, isegi mitte härrasmehelik teise inimese usku kritiseerida. Ent need, kes seda väidavad, ignoreerivad fakti, et Jeesus tegi seda kogu oma teenistusperioodi jooksul. Tõsi küll, ta tervendas tõbiseid, äratas üles surnuid ning kuulutas:² „Õndsad on armulised sest nemad saavad armu.“ Aga ta ütles juudi usujuhtidele ka seda:³ „Te maod, te rästikute sigitis, kuidas te põgenete põrgu hukatuse eest?“ Jeremija, Je-

¹ Laul 94:20, 21.

² Matteuse 5:7.

³ Matteuse 23:33.

hoova prohvet varasemast ajast, oli Jumala poolt läkitatud „kitkuma ja rebima, ... ehitama ja istutama“.⁴

Muidugi polnud ei Jeesus ega Jeremija mõningate rühmituste seas populaarsed, sest nad paljastasid valesid. Ent nad osutusid tõelisteks ligimesteks – vendadeks – rahvahulkadele, kes kannatasid neile õpetatud väärideede tõttu jumalakummardamise kohta. Need inimesed, kellele nad kuulutasid, ei teadnud, et nende jumalakummardamisviis on vale ja kahjulik. Aga need, kes olid valmis kuulama ja tõendeid kaaluma, leidsid peagi tõe.

Kindlasti nõustud sa, et ausad inimesed ei rakenda tagakiusamist. Mitte ükski Jeesust siiralt kuulda võtnu ei kiusanud teda taga. Ka pole kuskil kirjas, nagu oleks Jeesus oma jüngritega või ka ükski ustavatest vanaaja prohvetitest selle asja pärast kunagi oma vastaste vastu kätt tõstnud. Nad paljastasid väärõpetusi ja kuulutasid Jumala kohtuotsuseid, kuid mitte kunagi ei üritanud nad õhutada poliitilisi juhte nende vaenlaste vastu välja astuma. Nii piibli- kui ilmalik ajalugu näitavad selgelt, et sellised meetodid võtavad appi vaid need, kes toetavad väärjumalakummardamist.

Jehoova tunnistajad pole oma jumalakummardamise kaitseks eales rakendanud vägivalda või seadusevastaseid meetmeid. Me oleme avalikult välja astunud selliste õpetuste ja usukommete vastu, millel meie arvates pole Piibli toetust, kuid me oleme alati toetunud Piiblile kui võitlusrelvale, nii nagu apostel Paulus meid ergutab seda tegema.⁵

Raadio teel kuulutamise pioneerid

Lisaks pühapäevasele ükselt uksele tööle oli veel üks tegur, mis õhutas meie suhtes vastupanule. Peale selle, et Rutherford oli sirgjooneline, oli tema ideeks jõuda võimalikult paljude inimesteni. Jõudnud täielikule selgusele, et tegemist on üleilmse sõnumiga ning et seda tuleb kuulutada kõigile maakera rahvastele, püüdis ta leida meetodeid, mis võimaldaksid seda teha tõhusalt ja kiirelt. Tol ajal oli meid arvult üsna vähe ja ta mõtles, kuidas majast majja külastuste tegemist hoogustada. Raadio kasutamine oli selge vastus.

⁴ Jeremija 1:10.

⁵ 2. Korintlastele 10:3–5; Efeslastele 6:17.

Rutherfordi esimene raadiokõne avalikkusele oli aastal 1922, ajal kui raadioside oli alles lapsekingades. 1924. aasta 24. veebruaril avas Rutherford ühingu enda saatejaama WBBR-i, mitteäriliste hariduslike raadioülekannete pioneeri, mis oli ehitatud New Yorki Staten Islandile.

Aastaks 1927 oli raadiol juba oma kindel koht. Sel aastal kasutas Vahitorni ühing 53 jaamast koosnevat võrgustikku, edastamaks kõnet Kanadast Toronto konvendilt. Rutherford kasutas seda tol korral ja edaspidi regulaarselt hästi ära. Üks tolle aja raadioesinejatest rääkiv väljaanne iseloomustas teda kui „ilmekat missourilast“ ja teatas:⁶

„Kohtunik Rutherfordi kõne kanti aastal 1927 raadio teel edasi Torontost kokkutulekult, kus viibis 15 000 inimest. Aastal 1933 kuuldi teda viie Prantsusmaa jaama kaudu ning ta oli esimene, kes kasutas Hollandi suurimat raadiojaama. Olles ühendatud 364 jaama kaudu USA-s ja Kanadas, kasutas ta rekordiliselt suurt kaabelvõrgustikku. Tema kaasakiskuvaid sõnu võidi kuulda rannikust rannikuni.“

Aastal 1928 kasutasime juba igal nädalal 30 jaamast koosnevat võrgustikku kõikjal Ühendriikides ja Kanadas ning aastal 1933 oli kuuel kontinendil 408 raadiojaama, mis kandsid üle Rutherfordi piiblikõnesid.

Nüüd hoogustus tõsiselt ka vastuseis. Aasta 1933 oli meie vaenlastele aasta, kus nad asusid „eetrit Rutherfordist puhastama“. Raadiojaamade omanikele avaldati erakordselt tugevat survet neid häbimärgistades ja ähvardades boikotiga. Paljud andsid alla ja tühistasid lepingud, seda mõnikord otse keset kõnet. Nende vabandus oli, et Rutherfordi kõned on liiga poleemilised. Kas mitte pole tõde alati seda olnud? Mäletan, kuidas 1932. aasta presidendivalimiste kampaania kujunes tuliseks võitluseks, aga ometi kandsid selle üle kõik suured raadiojaamad. Rutherford maksis iga kasutatud minuti eest äriliste tingimuste alusel ning oli valmis täielikult vastutama iga oma sõna eest. See ajendas paljusid liberaalsemaid jaamu ignoreerima häbimärgistamist, nii et kampaania Rutherfordi peatamiseks vaibus ega saavutanud oma eesmärki.

⁶ Don Rockwell (Ed.), *Radio Personalities*, 1936, lk 82.

Heliautod asuvad teele

Samal ajal sai hoogu veel üks töömeetod, mis läbi salvestatud loengud jõudsid tuhandete inimesteni. Nimelt kasutati heliautosid. Need sõiduautod ja väikesed veoautod olid varustatud ülekan-deseadmetega ja võimenditega, mis olid ühendatud autokatusese paigutatud valjuhäälditega, mis edastasid kõnesid laialdasel alal. Need autod liikusid ringi külateedel, väikestes asulates ja ka suurtes linnades. Nad peatusid seal, kus tõenäoliselt kõige enam inimesi kuulmas oli, ning mängisid ette salvestatud piiblikõnesid. Mõned neist kõnedest olid otse naelapea pihta ning kutsusid sageli esile kohese reaktsiooni.

Meenub üks juhtum Fayette maakonnas Monongahela jõe ääres asuvas Pennsylvania linnakeses, mis asub nõos, idaküljel aga kõrgub mägi. Linna õigusvolinik oli üritanud takistada meid kuulutama-st tänaval ajakirjade abil ning seganud meie kuulutustööd igal võimalikul viisil. Mulle tehti ülesandeks külastada teda laupäeva pärastlõunal ja temaga segamise asjus vestelda. Küsisin, mis põhjusel ta üritab meie usulist tööd takistada.

„Me õpetame Piiblit ja ainult Piiblit,“ rõhutasin, „ning Ühendriikide konstitutsioon tagab meile usuvabaduse.“ Käsitlesin tervet jagu Piibli prohvetikuulutusi ja kirjeldasin meie huviorbiidis olevat uut eluviisi, näidates talle, kuidas me seda kõike õpetame.

Vanahärra tundis asja vastu üsna elavat huvi, kuid sõnas: „Ütlen teile, mis siin ei klapi. Linnarahvas on väga ärritatud. Siin on palju välismaist päritolu katoliiklasi, kes töötavad kaevanduses. Kui see teie valjuhääldiauto märke ronis ja sealt hakkas kostma kohtunik Rutherfordi kõne, kaikus see kõikjal orus ning ärritas inimesed tugevasti üles. Nad tulid meie juurde ja nõudsid, et me midagi ette võtaksime, olgu see seaduslik või mitte. Pidi ju tegutsema. Kui te ajaksite asja veidi teistmoodi – vaikselt –, siis me ei sekku ei teie avalikesse kõneesitustesse ega koosolekutesse.“

Selliseid radikaalsemat laadi inimesi, kes kõiki neid raskusi tekitasid, tuli harva ette, kuid nad tegid oma kaeblemistega nii palju käre, et paljude kogukondade politseil tekkis mulje, et terve kogukond on meie vastu. Vaevalt küll see tõsi oli. Välja arvatud mõned paduusklikud kogukonnad, võisime näha, et enamik inimesi oli valmis kuulama või siis olid nad lihtsalt ükskõiksed.

Hoolimata laialdasest raadio kasutamisest ja hoogsast ükselt uksele tööst oli tegelikult vähe neid, kes teadsid, mida me tegelikult usume. Enamasti said nad meie kohta kuulda meie vastaste käest, kes kõigest väest püüdsid tekitada avalikkuses meie suhtes eelarvamuslikkust.

Organiseeritakse rahumeelne vastulök

Arreteerimised sagesid ja mõnes kogukonnas oli meie inimestel võimatu tööd teha. Nad said vaevalt alustada, kui nad juba arreteeriti. See nõudis julget ja otsustavat hoogtööd. Me teadsime, et Piibli põhjal oleme volitatud kuulutama, ja teadsime ka seda, et vähemalt Ühendriikides garanteerib põhiseadus meile usuvabaduse seda teha. Niisiis kavatsesime seda vabadust kasutada nõnda, et sel oleks tulemusi ja et see murraks vastupanu. Organiseerisime Ühendriikides süsteemi, tänu millele võis territooriumi edukalt kuningriigisõnumiga läbi töötada. Toimis see nõnda.

Vabatahtlikud organiseeriti üksusteks, kes olid valmis minema nädalalõpul kindla raadiuse ulatuses mingisse kogukonda ja tegema ükselt uksele kuulutustööd. Kui kerkisid raskused, saatis inimene, kelle hoole all see piirkond oli, kutse nii paljudele autogruppidele kui vaja, et umbes tunni aja jooksul külastada igat maja selles probleemses kohas. Need vabatahtlikud tulid määratud paika kokku ja said juhendid, mis linnaosas nad tööle hakkavad, nii et enne linna jõudmist teadis iga kuulutaja, millised hooneteplokid tal tuleb läbi käia. Iga auto sõitis linna eraldi ja kindlaksmääratud kellaajal alustati tööd. Tunni-paari jooksul, nagu kokku lepitud, käidi linna igas majas ning anti kogukonna inimestele hea võimalus vahetult kuulda head sõnumit Jumala kuningriigist.

Vahepeal läks kahest kuulutajast koosnev delegatsioon majast majja kuulutustöö alguseks määratud kellaajal otse politseijaoskonda, et oma tegevusest teatada. Me ei läinud sinna, et küsida töötegemiseks luba. Meil oli konstitutsiooni ja Jumalalt saadud ülesande alusel selleks õigus. Läksime sinna selleks, et neid informeerida, et kogukonnas on hulk kristlikke töötegijaid, kes ükselt uksele esitlevad kuningriigisõnumit. Ja kui keegi peaks neile helistama ja neid sellest teavitama, siis on nad toimuvaga eelnevalt täiesti kursis. Enamasti politsei hindas seda ning paljudel juhtudel hoidis see ära arreteerimised.

Need kampaaniad hoogustasid tööd, nii et jõuti ka inimesteni neil territooriumidel, kus vastupanu oli äge. Ent arreteerimisi see siiski ei peatanud. Politsei ja ka teised linnaametnikud olid meie tööst ikkagi valesti informeeritud ning element, kes ei hoolinud ei õiguskorrast ega teiste õigustest, avaldas meile lakkamatult survet. Meie kasvueas organisatsioon oli ikka veel liiga noor ning ametnikud, kes seadusi koostavad ja jõustavad, ei olnud veel kursis põhimõtetega, mille eest me seisime. Tasapisi, kui avalikkusele selgusid faktid, muutusid nende näod sõbralikumaks ning paljusid sundis ausameelsus tunnustama meie positsiooni kui täiesti õiguspärasest ja õiget. Kuid see tuli pikkamisi paljude aastate jooksul.

Üks kohtunik langetab otsuse

Üks eredalt mällu sööbinud juhtum leidis aset Lõuna-Carolinas Honea Pathis. Kaks meie juba aastaid aktiivselt tegutsenud kuulutajat arreteeriti ja jäeti mitmeks päevaks vangi. Üks meie kampaaniate juhte, Anton Koerber, läkitati linnaametnike juurde, samuti pidi ta meie kuulutajaid kohtus kaitsma.

Ta organiseeris umbes 40 autost koosneva rühma, keskmiselt neli inimest autos, nii et kokku sai umbes 160 töötajat. Teel Honea Pathi töötati umbes 20 miili raadiuses läbi kõik väiksed asulad ja eraldiasuvad majad. Kui nad lõpuks jõudsid kella kaheks pärastlõunal maakonna kohtumajja kohtuprotsessi alguseks, leidsid nad eest suure summa linnakodanikke, kes hoone ette olid kogunenud. Kui kuulutajad nähtavale ilmusid, hakkas rahvas sumisema ja neile sõrmega osutama. Tunnistajad mõistsid, et oodatakse just neid. Just siis, kui ukсед avanesid ja nad kohtumajja tahtsid siseneda, leidsid nad eest kaks rida nuiade ja püssidega mehi, kes ülimalt kurjakuulutavalt seisis sissepääsu ees, otsekui öeldes: „Julgege vaid siia tulla!“

Koerber vaatas otsa McLmbile, kes oli tol ajal Põhja-Carolinas Greensboros juhtiv ülevaataja ning üks grupijuhtidest. Ta lausus: „McLamb, mina lähen sisse. Ma pean minema. Mind on määratud kohtuprotsessis osalema. Sina jää parem siia välja ootama, nii et kui midagi peaks juhtuma, saad abi kutsuda.“

„Ei, mina tulen sinuga kaasa, ja ...“

Niisiis hakkasid nad külj-külje kõrval sisse minema. Sissepääsu ette rivistunud rahvas jõllitas neid vihaselt, ent ei tõstnud nende vastu kätt ega nuia.

Koerber ja McLamb sisenesid kohtusaali. Ruum oli linnarahvast pungil – meie rahvas poleks sinna mahtunudki. Keegi ei teadnud, mida oodata. Ent protsessi alates lubas kohtunik meie üllatuseks ja kergenduseks meil end põhjalikult kaitsta, lastes meil vabalt kõnelda. Ta esitas terve rea küsimusi ning lubas lõpuks süüdistatavatel minna ning palus vabandust. Kui nad vabaks said ja väljusid, oli kogu linna elanikkond neid ootamas. Ilmselt olid nemad sama hämmastunud kui meie inimesed, sest nad hakkasid esitama küsimusi ja võtsid vastu kogu piiblikirjanduse, mis meil oli linna poole suunduva hoogtöö käigus jäänud jagamata.

Kohalviibinute sõnul ei unusta nad iial pilti kojupöördumisest päikeseloojangu ajal. Kui süttisid autolaternad, võis näha vähemalt miilipikkust autovoolu, kõik Jehoova tunnistajad laulmas tänu- ja kiituslaule imetoreda päeva eest Issanda teenistuses ning võidu eest, mille ta neile oli andnud vankumatu jumalateenimise eest. Rõõm ja ind, mida kõik neis kampaaniates osalejad ilmutasid, oli tolele ajale tüüpiline.

Teenistusse kaasatakse grammofon

Siiski vastuseis aina tugevnes. Sagenesid arreterimised ja rahvajõukude rünnakud ning ka lepinguid raadiojaamadega oli üha raskem sõlmida. Aastal 1937 teatas Rutherford, et Jehoova tunnistajad lõpetavad vabatahtlikult raadiosaadete edastamise. Ta arvas, et selleks ajaks oli meie radiokasutuse eesmärk saavutatud ning nüüd tuleb otsida rahvaga otsesemat kontakti. Selleks ajaks oli katsetatud kaasaskantavate grammofonide abil sõnumi levitamist ja leitud selle olevat üliväga eduka. Aasta pärast oli saadaval üheksakümmend nelja ja poole minutilist kõnet kuueteistkümnes keeles. Meie eesmärgiks polnud mitte algatada kodudes vaidlust mõne õpetuspunkti üle, vaid kuulutada head sõnumit Jehoova kuningriigist ühtsel viisil ja tõhusalt.

Grammofoni kaasamine teokraatlikku teenistusse andis selgeid eeliseid võrreldes umbisikulise meetodiga jõuda inimesteni raadio teel. Nüüd saime vastata kuulajate küsimustele ning sõnumi esitusviis oli palju tõhusam.

Kuid taas oli organisatsioonis neid, kes ei mõistnud oma tegutsemisvõimalusi, ei surunud alla oma uhkust ning pidasid halvaks käimist grammofoniga ükselt uksele. Peagi kadus neil asja vastu huvi ja nüüd pole nad enam Jehoova organisatsiooniga seotud. See oli meie siiruse järjekordne katse, mis näitas, kas oleme tõesti huvitatud maailmale kuulutamisest kaasaja tõhusaimate meetoditega, ükskõik kuidas see meid isiklikult mõjutaks.

See, et me vabatahtlikult raadiost tagasi tõmbusime, vastuseisu ei nõrgendanud. Töö grammofoniga polnud nii silmatorkav, kuid see puudutas inimesi kaugelt sügavamalt ja andis palju paremaid tulemusi, nii et vastaste hoogne tegevus meie allasurumiseks ei tahtnud kuidagi raugeda.

Nurjatakse totalitaarne surveavaldus

Siis aga kerkis ägeda võitluse kõrgpunktis esile veel üks element. Oli selgelt näha fašismi tugevat sissetungi Ameerika elulaadi. Michiganis Detroitis asus katoliku preester Charles Coughlin teatud laadi grupeeringusse kuulujate eesotsa, kes formeerusid nimetuse all „Kristlik rinne“.

Aastal 1939, kui Coughlin tajus juba oma tugevust, reklaamiti laialdaselt kohtunik Rutherfordi avalikku kõnet „Valitsus ja rahu“, mille ta pidi esitama pühapäeva pärastlõunal, 25. juunil, New Yorgis Madison Square Gardenis. Seda oli kavas kanda edasi nii traadiga kui traadita sidevahendite abil mitmesse linna suurtele kokkutulekutele nii omal maal kui ka mujal. Peagi saime teada, et plaanitakse ühisel jõul takistada selle kõne esitamist nii New Yorgis kui ka mujal. Politseid oli teavitatud juba päevi varem ähvardustest koosolek nurjata, nii et kui jõudis kätte kõne esitamise päev, olid nende jõud kohal.

Kõne otsese esitamise ajal New Yorgis hakkas jõuk Coughlini „Kristliku rinde“ mehi ja naisi, kes olid viimasel minutil kohad sisse võtnud, vilistama ja vahele hõikuma. Nende eesmärk oli tekitada mürglit ja seeläbi koosolek nurjata. Kui algas vahelesegamine, ei teinud politsei midagi selle peatamiseks ega abistanud sissepääsude juures valvavat Jehoova tunnistajate meeskonda, kes püüdsid häirimist takistada. Lõpuks tuli meie enda meeskonnal mürgeldajad jõuga välja tõrjuda. Lisaks sellele, et politsei keeldus abi osutamast,

arreteeris ta määratsejate pealekäimisel kolm meie teenindajat, kellele esitati süüdistus raskes kallaletungis. Kui asi tuli kohtus arutusele, siis lisaks sellele, et kolmest kohtunikust koosnev kolleegium nad süütuks tunnistas, kiitis ta neid nende kindlameelsuse eest, kui nad pärast seda, kui politsei sugugi oma kohust ei täitnud, püüdsid hoida ära üritust seadusejärgne kokkutulek nurjata.

Mõne kuu pärast hakkas Coughlini mõju kahanema. Kui süüdistusega fašistlikus tegevuses arreteeriti hulk mehi, kes teadupärast olid seotud tema liikumisega, seadis see organisatsiooni sedavõrd halba valgusse, et selle jõud rauges.

USA ülemkohus tallab vabaduse jalge alla

Arusaamatusi meie töö suhtes õhutasid need, kes ei soovinud, et inimesed kuuleksid, mida meil öelda on. Ässitajad teadsid, et me ei seisa vastu tõsikristlusele ega Piiblile, kuid olid võtnud seisukoha, et kuna me pole avalikult nõus nende piiblitõlgendusega, kujutab see ohtu organiseeritud ühiskonnale. Ka meie rangelt erapooletut seisukohta maailma asjades tõlgendati vääriti ja keerati süüdistusseks meie vastu.

Küllap vist eredaim näide selle kohta oli Saksamaa alates aastast 1933. Hitleri võimuletõus tõi seal maal kaasa Jehoova tunnistajate äärmiselt julma tagakiusamise. Poleemika keskpunkti tõusis kristlaste keeldumine kasutamast tervitust „Heil Hitler!“, mis tähendas austusavaldust autoritaarsele võimule. Olles rangelt erapooletud, nägid Jehoova tunnistajad truuduseavalduses inimvalitsusele vastuolu Jeesuse toodud põhimõttega⁷ „Andke keisrile, mis kuulub keisrile, ja Jumalale, mis kuulub Jumalale!“.

Meelevaldne vastuseis sellele Jehoova tunnistajate seisukohale ei piirdunud vaid Saksamaaga. Peagi sai üsna selgeks, et vandenõul Jehoova tunnistajad „vahele võtta“ on rahvusvaheline iseloom. Sama poleemilise küsimuse tõstatasid mõningad patrioodid USA-s, nii et kui lõpuks aastal 1940 lahvatas Euroopas Teine maailmasõda, jõudis asi Ülemkohtusse. Ülemkohus otsustas vaid ühe vastuhäälega, et kooli juhtkonnal on õigus nõuda lastelt Ameerika lipu tervitamist.⁸

⁷ Markuse 12:17.

⁸ *Minersville v. Gobitis*, 310 U.S. 586 (3. juuni 1940), 60 S. Ct. 1010, 87 L. Ed. 1375; otsus tühistatud 14. juunil 1943, vt 13. ptk, märkus 2.

Paljud tasakaalukama meelsusega ameeriklased imestasid, mil määral veel tõelisi demokraatiapõhimõtteid jalge alla tallatakse, toetudes „fašismivastase võitluse“ teesile. Ühendriikide õigusnõunik Francis Biddle oli sunnitud 16. juunil 1940 raadiojaamas NBC ütleva:

„... Jehoova tunnistajaid on korduvalt rünnatud ja pekstud. Nad pole sooritanud ühtki kuritegu; kuid neid on tabanud rahvajõukude omakohus ja karistamine. Justiitsminister on andnud korralduse neid vägivallatsemisi otsekohe uurida.

Inimestel tuleb olla valvsad ja tähelepanelikud ning eeskätt rahu-likud ja mõistlikud. Kuna jõuguvägivald tohutult raskendab valitsusel oma ülesannet täita, pole see lubatav. Me ei saa võita natsikurjust, võttes appi selle meetodid.“

Paraku see hoiatus vastupanu ei tõkestanud. Tõepoolest, see Ülemkohtu otsus aastal 1940 tõi kaasa kõige ägedama tagakiusamis-laine, mida Jehoova tunnistajad seni olid Ühendriikides kogunud.

Austus Jumala vastu on esikohal

Võiks küsida: miks siis ei soovi inimene lippu tervitada?

Mitte et Jehoova tunnistajad lipust või valitsusest, mida see esin-dab, lugu ei peaks; pigem on asi selles, et meil on kohane lugupi-damine Jehoova Jumala ja tema Sõna vastu. Me ei püüa pöörata maailma lippu tervitamast keelduma. Kui inimene soovib mingi riigi lippu tervitada või mingi valitsuse relvaarmees teenida, on see tema õigus, ning oleks vale, et teised, olgu need Jehoova tunnistajad või keegi muu, talle vastu seisaksid või teda takistaksid. Ent apostel Paulus ütleb:⁹ „Me oleme nüüd käskjalad Kristuse asemel.“ See tähendab, et Jehoova tunnistajad, kes on pühendunud Jehoova Jumalale kui tema teenijad, peavad olema selle maailma valitsuste suhtes rangelt neutraalsel positsioonil. Mitte ükski ilmalik saadik ei sek-kuks selle riigi siseasjadesse, kus ta oma riigi huvides teenib. Seda ei tee ka meie. Me oleme erapooletud.

Jehoova tunnistajatele tähendab lippu tervitada tunnistada, et pääste tuleb valitsuselt, keda see lipp sümboliseerib. Jehoova tunnis-tajad omistavad pääste vaid Jehoova Jumalale ja Kristus Jeesusele. Seega ei saa me tervitada mitte ühegi riigi sümbolit, ilma et rikuksi-

⁹ 2. Korintlastele 5:20.

me Jumala käsku hoiduda ebajumalakummardamisest, nii nagu see on kirjas tema Sõnas.¹⁰

Ehk on sul raske mõista, kuidas saab lugupeetud sümboli lihtne tervitamine tähendada ebajumalakummardamist. Kui sa mõtled seda siiralt, ei vaidle me sulle vastu. On asju, mida me tunneme, et peame maailmale kuulutama. See küsimus nende hulka ei kuulu. See on rangelt isiklik asi. Me peame lugu lipust ja sellest, mida see esindab, ning püüame olla riigile nii seadusekuulekad kodanikud kui võimalik ja järgime kõiki oma riigi seadusi, mis ei lähe vastuollu Jumala ülimal seadusega. Me ei tee seda kartusest seaduserikkumisele järgneva karistuse pärast, vaid sellepärast, et nii on õige teha, ja Piibel käsib meil teha seda, mis on õige. Teisest küljest, kui inimesed teevad Jumala seadusega vastuolus seadusi, tuleb meil teha, nagu tegid apostlid, kes ütlesid:¹¹ „Jumala sõna tuleb rohkem kuulda kui inimeste sõna.“

Ka muistsel ajal tegid inimesed seadusi, mis läksid Jumala poolt tema rahvale antud seadustega vastuollu. Üks juhtum puudutab just valitsuse seatud sümboli tervitamist. Jehoova oli keelanud oma valitud rahvast Iisraeli:¹² „Sul ei tohi olla muid Jumalaid minu palge kõrval! Sa ei tohi teha kuju ega mingisugust pilti sellest, mis on ülal taevas, ega sellest, mis on all maa peal, ega sellest, mis on maa all vees! Sa ei tohi neid kummardada ega neid teenida.“

Kas ka sina arvad, et valitsuse mingi sümboli tervitamine tähendaks selle seaduse rikkumist? Kolm heebrealasest jumalalast arvasid just nii.¹³ Kui Babüloni kuningas Nebukadnetsar tegi oma riigivõimu sümboliseeriva kuju, keeldusid Sadrak, Meesak ja Abednego selle ette kummardamast, mis oli tervitamise üks vorme. Kui mõelda, et need kolm meest olid Babüloni valitsusametnikud, võib mõista, kui tõsisesse ohtu nad end seadsid. Ent nende toimimisviis meeldis Jumalale, sest kui nad karistuseks tulisesse ahju heideti, siis Jehoova vabastas nad, ja nad polnud üldse viga saanud. Niisiis avab see piiblilugu ise Jumala käsu tähenduse meile, nii et Jehoova tunnistajate võetud seisukoht pole meelevaldne. Nagu näitab Paulus,

¹⁰ 1. Johannese 5:21.

¹¹ Apostlite teod 5:29.

¹² 2. Moosese 20:2–6.

¹³ Taaniel 3. ptk.

me usume siiralt, et need näited „on kirjutatud meile manitsuseks, kellele maailma lõpu ajad on vastu jõudnud“.¹⁴ Ja edasi andis Jumal selle ustava apostli kaudu meile juhendi: „Sellepärast, minu armsad, põgenege ebajumala teenistuse eest!“

Rahvusvaheline silmus tõmbub veelgi enam kokku

Kuid kuna maailmas oli lahvatanud patriotismilõõm, oli vähe neid, kes olid valmis üleüldse mõtlema, miks keegi sellisel seisukohal on. Riigi tuhandetes kogukondades õhutasid teatud usuringkonnad ja nõndanimetatud patrioodid inimesi seadust ja tervet mõistust eirates ründama tuhandeid Jehoova tunnistajaid – nii mehi, naisi kui lapsi –; hävitama nende vara, ajama neid kodudest välja, põletama maha nende maju, jumalakummardamispaiku, mööblit, raamatuid ja raha; siduma neid mitmekesi kokku ja sundima suures koguses kastoorõli neelama, ajama neid nagu elajaid piki kuumusest õhkuvaid tolmuseid teid ja pearaudteid ning võltssüüdistuste alusel vangigi panema; tirima neid mööda linna peatänavat, köis ümber kaela, ja siis neid üles pooma; õhutama riigiametnikke murdma sisse Jehoova tunnistajatest eraisikute kodudesse, neid röövima ja ajama ühest osariigist teise ning peksma laiali nende piiblikokkutulekuid.¹⁵

Kui karm see vaenamine Ühendriikides ka oli, ei saanud seda võrreldagi sellega, mida kogesid meie kristlikud vennad Hitleri Saksamaal ja teistes fašismi mõjusfääris riikides. Alates aastast 1933 kuni Teise maailmasõja lõpuni vangistas või karistas Hitler tuhandeid Jehoova tunnistajaid, ülejäänud aga olid sunnitud kuulustus-tegevust pöranda all jätkama. Sedamööda kui natsi sõjavoored üle Euroopa valgusid, hakkasid samasugused olud valitsema Prantsusmaal, Hispaanias, Poolas, Belgias, Kreekas, Bulgaarias, Ungaris, Itaalias, Hollandis, Rumeenias, Jugoslaavias, Eestis, Soomes, Taanis ja ka Norras. Sama muster kordus Aafrikas Põhja- ja Lõuna-Rodeesias, Nigeerias ja Kullarannikul. Kõikjal Briti impeeriumis Kanadast Austraaliani kehtestati tegevuskeelud ning Inglismaalgi keelustati meie kirjanduse maaletõimetus.

¹⁴ 1. Korintlastele 10:11, 14.

¹⁵ Vt Victor W. Rotnem, „Recent Restrictions Upon Religious Liberty“, *American Political Science Review* (Madison, Wis., The American Political Science Association), Vol. 36, nr 6, detsember 1942, lk 1053–1068.

Otsekui hiigeltangidega naksati meie tegevuspõllud üksteise järel ära ning totaalne üleilmne keelustamine paistis olevat vältimatu. Aastal 1940, ajal kui Ühendriikides saavutas jõuguvägivald oma tipu, püsis riik veel sõjast eemal ning hea sõnumi avalik kuulutustöö oli siiski vaba, ehkki üldise vihameelsuse pärast märgatavalt kitsendatud.

Siis aga küttis Ameerika meeled üles Pearl Harbori üllatusrünnak 1941. aasta 7. detsembril.

See, et Ühendriigid viivitamatult Teise maailmasõtta astusid, pani meid mõtlema tõsistele küsimustele. Kuidas hakkab sel ajal käima meie käsi? Kas meie peakorterite tegevus seisatakse taas vägivaldselt? Või kas suudab teokraatliku valitsuse all tugevalt kokku liidetud organisatsioon püsima jääda? Kas leiavad tunnustust meie siirad püüded näidata kõigile inimestele ja riikidele, et me pole riigivaenlased? Kas lubatakse meil pakkuda nii vajalikku lohutust ja lootust sõjas räsitud ja närvivapustuse all kannatavatele inimestele mis tahes rahvaste hulgast, tegemata kellegi vahel vahet? Kas tunnistatakse vastuvõetavaks meie kindel range erapooletuse seisukoht ning võimaldatakse meil täita Jumala antud ülesannet kuulutada head sõnumit kuningriigist, ilma et sellesse tõsiselt sekkutakse?

Ootamatult, juba teist korda kesk meie liikumist ähvardavat tõsist kriisi, kaotas ühing oma presidendi. J. F. Rutherford suri 8. jaanuaril 1942.

Kartmatu pilk tulevikku

C. T. Russell suri ajal, kui maailmas möllas sõda, kui Jehoova tunnistajate organisatsioon oli veel lapsekingades, kui seda ümbritsesid vaenulikud jõud, oodates võimalust sellele kallale karata ja lõpp teha. Järgnevad aastad oleksid organisatsiooni peaaegu lammutanud. Nüüd paistis ajalugu end kordavat ja soovivat poolelijäänu lõpule viia.

Taas pidas maailm sõda, taas olid vaenujõud täis otsustavust teha lõpp kuulutamisele keskendunud Jehoova tunnistajate ühingu, taas oli organisatsioon ilma juhita – kuid seekord oli asi teisiti. Nüüd olime vabanenud loodukummardamisest; olime hakanud mõistma, et Jehoova ei tegutse mitte üksikisiku, vaid terve rühma talle täielikult pühendunud teenijate kaudu; meil oli selge arusaam, mis on

õige seisukoht ilmalike valitsuste suhtes: range erapooletus; olime vabanenud kogudustepõhise valitsemisviisi laostavast mõjust ning asendanud selle teokraatliku ametissemääramisega keskse juhtiva kogu poolt; olime saavutanud tähelepanuväärset edu piibliõpetuste mõistmises. Kas kõik see määrab selle, mis meid järgnevate sündmusterohkete aastate jooksul ees ootab? Või kas meie töö on tõepoolest lõppenud?

Seekord me ei kartnud. Vaatasime kindlalt tulevikku – ja miks ka mitte? Jehoova, meie Jumal, oli olnud meie vastu hea. Ta oli juba näidanud oma vabastavat väge. Ta oli meid kallanud üle õnnistustega, mida poleks osanud küsidagi. Kuid sündmused, mis olid veel tulemas, Jehoova juuresoleku ilmsiks saamine, mis ootas veel ees – kõik see ületas kaugelt meie tulevikuunistused.

3. OSA

Uus maailm jäab püsima

13. PEATÜKK

Hea sõnumi triumf

VAHITORNI PIIBLI JA TRAKTAATIDE ÜHINGU kolmandaks presidendiks sai Nathan Homer Knorr, ilma et meie vastrajatud teokraatlik asjakorraldus veidikegi häiritud oleks saanud.

J. F. Rutherford oli armastatud ja temast tunti puudust. Kuid tema ise oli hoolega tööd teinud, et juurida organisatsioonist välja loodukummardamine või üksikisikutele toetumine. See, mil moel tema presidendiamet kesk ärevaid olusid üle kandus, oli tõendiks ta edust ja Jehoova õnnistusest sellele korraldusele.

Kui jõudsid kohale uudised Rutherfordi surmast, olin Põhja-Carolinas Elizabeth Citys, väikses kohas Virginiast Norfolkest lõunas. Sel õhtul läksid paljud meist Norfolki, sest Elizabeth Citys, kus me töötasime, kogudust polnud. Norfolkis toimus korrapärane koguduse koosolek ning selle õhtu koosoleku juhataja teatas Rutherfordi surmast, ent midagi muud seoses sellega ei öeldud. Mitte keegi ei lausunud: „Mis me siis nüüd teeme?“ või: „Kuidas asi edasi läheb?“ Ehkki pärast koosolekut väljendasid paljud omavahel olles kurbust, räägiti üldiselt muust tööga seonduvast, kusjuures mitte keegi ei väljendanud kahtlusi või kõhklusid selle kohta, mida tema surm võiks organisatsioonile tähendada.

Selline oli kõigi Jehoova tunnistajate tüüpiline reaktsioon. Olles teokraatliku organisatsiooni liikmed, mõistsime nüüd, et töö läheb Issanda juhatusel edasi sõltumata sellest, kes maa peal juhtimise enda peale võtab. Seda mõtet oli Rutherford „Vahitornis“ järjekindlalt väljendanud ning ajaks kui ta suri, olid kõik töösse kaasatud, kaasa arvatud peakorteritöötajad, mõttelaadilt vankumatumaks ja küpsemaks saanud. Olgugi et Rutherford oli olnud organisatsioonis jõuline ja silmapaistev kuju, ei põhjustanud tema ootamatu surm

suurt murrangut töös, nagu see oleks olnud siis, kui me oleksime inimest järginud. Kuid Knorr sobis kohe algusest peale oma tööle.

N. H. Knorr teadis organisatsiooni läbi ja lõhki. Ta oli sellega koos kasvanud – tegelikult oli ta selle arengu heaks juba Rutherfordi eluajal palju ära teinud. Ta sündis 1905. aasta 23. aprillil Pennsylvanias Bethlehemis ning lõpetas aastal 1923 Pennsylvanias Allentownis keskkooli ning alustas samal aastal täisajalist teenistust ja sai Peete-li peakorterli liikmeks. Ta töötas hoolsalt ja otsekohe ilmesid tema organiseerimisvõimed. Kirjandusbüroo ja trükikoja juhataja Martin asus teda sealseks tööks välja õpetama ning kui Martin aastal 1932 suri, asus tema kohale Knorr. Kaheksa aastat hiljem määrati ta direktoriks ning valiti Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu asepresidendiks. Kui ta 1942. aasta 13. jaanuaril presidendiks sai, oli ta vaid 36-aastane. Kuid nende 19 aasta jooksul, kui ta oli töötanud peakorteris, oli ta aega hästi ära kasutanud ning oli valmis võtma endale hiigelsuure vastutusekoorma sedavõrd hiiglasliku töö osas. Lisaks uskus ta vankumatult uue maailma ühiskonna teokraatlikku juhtimisse Jehoova poolt ning tal oli tuline soov talle antud ülesannet ustavalt täita.

Nüüd, kui tööle igast küljest tugevaid piiranguid seati, oli Knorri huvi keskpunktis kuulutustöö laiendamine. Taganemine ei tulnud tal mõttessegi. Ta oli kindel, et tööd üleilmsel põllul, mis on Jeesus Kristuse sõnul meie kuulutusülesanne, tuleb meil võtta tõsiselt. Ta asus venitama teokraatlikke piire maa otsteni, kõigi maade ja kõigi rahvasteni. Ükski nurgake ei tohtinud jääda harimata ega istutamata.

Stabiilsus ja tugevus tagakiusamisest hoolimata

Möllas alles Teine maailmasõda, kui Knorr tegi oma esimese ametliku ringsõidu harubüroodesse Mehhikos, Kariibi mere piirkonnas ning Kes- ja Lõuna-Ameerikas. Tema eesmärgiks oli ise tutvuda, kuidas on meie rahvaga lood ja kuidas saab neil aidata tegevust laiendada, läkitades neile viljakatele põldudele eriväljaõppe saanud misjonäre.

Ringsõidul saatis teda Fred W. Franz, Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu asepresident, kelle hispaania keele oskus tegi temast hindamatu reisikaaslase. Franz oli juba tõendanud Knorrile oma väärtust,

täites ülesandeid kirjas- tuses. Juba noorest peast õpetlasetuüpi Franz on usin piibliuurija. Ta sün- dis aastal 1893 Kentuckys Covingtonis, õppis Cin- cinnati ülikoolis ning talle pakuti soodsat võimalust minna Inglismaale Ox- ford'i või Cambridge'i Rhodese stipendiumi toel õppima. Tema aga alustas aastal 1914 hoopis täis- ajalist teenistust. Ta ema oli sügavalt usklik naine ja siiras piibliuurija, kes kasvatas selles vaimus ka oma lapsi. Kui Franz aastal 1920 peakorterise tuli, nägi Rutherford kohe, et tegemist on kir- janduslikult lootustand- va noore mehega, ja pani

Nathan Homer Knorr (1905–1977). Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu president (1942–1977)

ta tööle toimetaja assistendina. Hispaania keelele lisaks oskas ta so- ravalt rääkida ka portugali ja saksa keelt ning prantsuse vestluskeelt. Lisaks olid tal põhjalikud teadmised heebrea ja kreeka, samuti süüria ja ladina keele vallas, mis kõik tegi ta täiesti usaldusväärseks tugi- sambaks Knorri toimetuskollegiumis.

Knorri reis Kesk- ja Lõuna-Ameerikasse osutus erakordselt edu- kaks. Lisaks sellele, et korraldati kuulutustöö laiendamist maades, kus Jehoova tunnistajad juba tegutsesid, tehti jätkuvalt pingutusi, et neile „Issanda viinamäe töölistele“ avaneks uusi tööpõlde. Vahetult pärast sõja lõppu suundus ta koos ühingu direktori ja presidendi juhiabi M. G. Henscheliga Euroopasse. Järgmisel aastal tegi Knorr ulatusliku reisi Kaug-, Kesk- ja Lähis-Itta. Taas saatis teda sekretäri ja reisikaaslasena Henschel. Paljudes külastatavates maades tutvuti oludega ning võimaluse korral määrati sinna misjonäre.

Sõja lõpp tõi vangistatud tunnistajatele otsekohe kergendust, teised aga said olude paranedes abi territooriumil, mida nüüd okupeerisid liitlasväed. Võib tõesti öelda, et demokraatlik „maa“ „neelas“ Jehoova tunnistajate vastu välja paisatud totalitarismi vood,¹ kuid see võit oli Jumala, mitte inimese oma. Hoolimata demokraatia võidust totalitarismi üle ei tulnud meie vabadus kuulutada sugugi alati kergelt. Neis maades tuli kohalikel jumalateenijatel pidevalt vaeva näha ja korduvalt taotlusi esitada, samuti tuli meie peakorteritöötajatel lakkamatult lahingut pidada.

Millised tagajärjed olid totalitarismi survele? Kas hääled, mis inimestele tõelist vabadust kuulutasid, olid vaikinud? Kas Jehoova poolt ametisse seatud hea sõnumi kuulutajad olid lakanud tegutsemast ning keeldunud hirmust diktaatorivõimu ees kõnelemast, hoidudes teatamast ainsat lohutussõnumit vabastamisest ja püsivast rahust, mille toob peatselt saabuv Jumala kuningriik?

Ajalugu räägib ise enda eest. Vastrajatud teokraatliku ühiskonna stabiilsusest ja tugevusest räägib selle hämmastav kasv tagakiusamisest hoolimata. Euroopas tervikuna oli Jehoova tunnistajaid sõja järel kolm korda rohkem kui enne sõda! Ainuüksi Poolas oli kasv kuuekordne ning viis aastat pärast sõda oli kasv 18-kordne! Vabanenud kolme aasta pärast keelu alt, leidsid Kanada tunnistajad, et endisele kuuetele tuhandele on lisandunud neli tuhat kuulutajat. Austraalias oli vaid kaks aastat hiljem lisandunud 2800-le tuhat tunnistajat. Samasugust pidevat kasvu võis täheldada maakera kõigis osades.

Edukas võitlus kodutandril

Samal ajal kui Knorr hoolitses töö laienemise eest välismaa põldudel, ei saanud ta jätta tähelepanuta ka ägedat meievastast võitlust Ühendriikides. See võitlus oli tema presidendiks saades kõrgpunktis ja ägenes veelgi. Lahingus kõne- ja usuvabaduse nimel Ühendriikide ülemkohtus olid Jehoova tunnistajad saavutanud juba mitu tähelepanuväärset võitu tänu Hayden C. Covingtoni osavale advokaaditööle, kuid Knorr sellega ei rahuldunud. Ta teadis, et meie vaenlased püüavad sihikindlalt mis tahes vahenditega meie organisatsioonile

¹ Ilmutus 12:16.

lõppu teha. Rahvale, kes oma tõeedastajaid uskus, räägiti meie kohta sihilikke valesid. Ameerikas süüdistati meid, et oleme natsid ja fašistid, samal ajal kui meie kristlikke vendi, kes olid Saksamaal ja Itaalias ning teistes teljeriikides vanglatesse suletud, peeti Ameerika agentideks ja toetajateks. Teise maailmasõja sütitatud patriootilised tunded lõõmasid ägedalt.

Aastal 1943, kui ühingu direktor ja õigusnõunik Covington viis Ameerika Ühendriikide ülemkohtusse uue kohtuasja seoses liputervitamise², tühistas ülemkohus oma varasema otsuse selles küsimuses,

teatades, et süümelistel kaalutlustel keelduvatel lastel on põhiseaduslik õigus keelduda lippu tervitamast. Keeldudes kooli juhtkondadele andmast õigust heita lapsi koolist välja keeldumise eest täita nõuet lippu tervitada, mainis kohus: „Kui meie põhiseaduslikus tähekogus on üks kinnistäht, siis on see, et mitte ükski suur ega väike ametnik ei või kirjutada ette seda, mis on õigekspeetav poliitikas, rahvusluses, religioonis või muus arvamusaldkonnas, ega sundida kodanikke tunnistama sõna või teoga oma usku sellesse.“ Kodutandril jätkus õiguslik sõda võitluse nimel kohtutes. Kohtuasi kohtuasja järel paljastusid ja kukkusid juriidiliselt kokku kõik

Frederick W. Franz (1893–1992). Vahitorni Ühingu asepresident 1945–1977 ja seejärel selle president kuni oma surmani 1992. aastal

² *West Virginia State Board of Education v. Barnette*, 319 U.S. 624 (14. juuni 1943, „Flag Day“), 63 S. Ct. 1178, 87 L. Ed. 1628, *Minersville v. Gobitis* otsus tühistatakse, 310 U.S. 586 (3. juuni 1940); vt 12. ptk, märkus 8.

vaenlase püstitatud õiguslikud barjäärid. Saadi võit võidu järel, kuni 1955. aasta keskpaigaks oli saadud Ühendriikide ülemkohtult üle 40 soodsa otsuse, mis tagasid meile kindla põhiseadusliku positsiooni.

Föderaalvalitsuse liberaalne seisukoht

Selle võitluse käigus keeldus Knorr tegemast kompromissi ühingu põhimõtete suhtes meie erapooletuse küsimuses. Seda vankumatut seisukohta, olgugi et rahva poolt üldiselt vääritimõistetut ja vaenlaste poolt kiriku- ja patriootilistes ringkondades valesti esitatut, föderaalvalitsus siiski tunnustas ja austas. Kogu Teise maailmasõja perioodil sel valitsemistasandil meid ei häiritud. Ühel päeval vestlesin sel teemal meie õigusnõuniku Hayden Covingtoniga ning ta tegi huvitavaid ja valgustavaid mõtteavaldusi.

„Hayden, miks on nii, et kuigi spionaažiseadus seniajani kehtib, ei üritanud valitsus meid vastutusele võtta, nii nagu ta tegi seda aastal 1918?“ küsisin.

„Peapõhjus oli see, et me polnud süüdi, ja valitsus teadis seda,“ vastas ta. „Juhul kui Jehoova tunnistajad või keegi ühingu ametnikest oleks olnud süüdi mõnes spionaažiseaduses märgitud seadusevastases teos, oleks neid Teise maailmasõja ajal sama seaduse järgi süüdi mõistetud. See, et valitsus ei astunud spionaažiseaduse alusel mingeid samme, tõendab, et mitte keegi polnud süüdi.“

„Kas valitsuse seisukoht selle seaduse raames süüdimõistmise osas on kuidagi muutunud?“

„Jah on. Praegu ollakse seisukohal, et süümelistel kaalutlustel keeldumine osalemast väeteenistuses ja keeldumise põhjuste selgitamine avalikkusele ei ole spionaažiseaduse rikkumine. Teise maailmasõja algusajal langetas ülemkohus rea soodsaid otsuseid seoses Jehoova tunnistajate töö õiguspärasuse ja nende kirjanduse mitteärsitava iseloomuga. Need otsused kindlustasid Jehoova tunnistajate positsiooni, nii et neid ei saanud spionaažiseaduse alusel vastutusele võtta, ning justiitsministeerium teadis seda.“

„Kas sinu arvates oli valitsus Teise maailmasõja ajal liberaalsem?“

„Arvan, et oli. Föderaalvalitsuse suhtumine Teise maailmasõja ajal oli kaugelt liberaalsem kui Esimese maailmasõja ajal.“

„Miks see sinu arvates nii oli?“

„Selgitansulle põhjust. Asi on selles, et pärast Esimest maailmasõda ja enne Teist maailmasõda langetati hulk otsuseid sõnavabaduse kasuks. See pani justiitsministeeriumi muutma oma endist reaktioonilist hoiakut süümelistel kaalutlustel keeldujate sõnavabaduse piiramise suhtes.

On kiiduväärt, et justiitsministeerium oli liberaalsem ega allunud president Roosevelti valitsuse ajal nii kergesti sõjahüsteeriale kui president Wilsoni ajal. President Roosevelt ja tema aegne justiitsminister Francis Biddle soodustasid väga seda, et Ameerika Ühendriikides oleks maksimaalselt sõnavabadust, seda isegi sõjaaja kohtupraktikas. Juba ainuüksi fakt, et Kongress ise nägi ette väeteenistusest vabastuse isikutele, kes keeldusid usulistel kaalutlustel sõjas osalemast, aitas muuta justiitsministeeriumi hoiakut liberaalsemaks.“

Jehoova tunnistajate õigusnõunik Hayden C. Covington (vasakul) meenutab koos raamatu autoriga usuvabaduse nimel saadud kohtuvõite

„Värbamiskomisjonid tallavad seaduse meelevaldselt jalge alla „Mis põhjusel siis oli meil nii palju raskusi seoses Teise maailmasõja aegse värbamisega sõjaväkke?“

Värbamiskomisjonid tallavad seaduse meelevaldselt jalge alla

„Suurem osa meie raskustest oli põhjustatud mõningate kohalike värbamiskomisjonide ja ringkonnakohtute hoiakust. Vaid väike osa komisjonidest olid Teise maailmasõja ajal erandlikult ausameelsed. Algul ilmutasid suurt eelarvamuslikkust paljud föderaalringkondade kohtunikud. Kuid pärast seda, kui nende kohtutest oli hulgaliselt

kohtuasju läbi käinud, hakkas paljude kohtunike meel muutuma ja leebuma. Hiljem olid nad mõõdukamal seisukohal, kui nad Jehoova tunnistajate kohtuprotsesse juhatasid.

Ausameelne oli ka selektiivse teenistuskorra riiklik peakorter kindral Hershey juhtimisel. Korraldasin koos temaga meie täisajaliste teenijate ja Peeteli pere liikmete väeteenistusest vabastamist. Ta koostas värbamiskomisjonidele juhtkirja. Mõned komisjonid juhendusid sellest, mõned aga mitte. Need olid nende komisjonide meelevaldsed ja kapriissed otsused, millega lükati tagasi vaimulikupõhised ja süümelistel kaalutlustel tehtud taotlused väeteenistusest vabastamiseks, ning mis tõid kaasa Jehoova tunnistajate süüdimõistmise väeteenistusse värbamise seaduse rikkumises.

Ringkonnakohtutes määrati vanglakaristus umbes 4500 Jehoova tunnistajale, sest keelduti tagamast neile õigust näidata, et värbamiskomisjonid olid rikkunud seadust, lükates tagasi vaimulikel ja süümelistel põhjustel keeldujate taotlused. See toimimisviis sai sõja ajal ülemkohtult heakskiidu Falbo kaasuse³ otsuse näol. Aga kui sõda Euroopas oli läbi, toimus ka muutus. Siis langetas kohus Estepi kaasuse⁴ puhul otsuse meie kasuks, tühistades praktika keelduda Jehoova tunnistajatele tagamast õigusi kaitsta end esitatud süüdistuste vastu.

Ringkonnakohtunike, välja arvatud ühe-kahe hoiakud kõikjal Ühendriikides olid läbi ja lõhki antagonistlikud. Nad oli igasuguse Jehoova tunnistajate poolse kaitse vastu kohtuprotsessidel. See hoiak teadagi muutus, kui ülemkohus langetas Estep'i kaasuse puhul otsuse. Kuid see abi tuli liiga hilja 4500 mehele, kes pidid minema vangi, omamata õigust, et neid ära kuulataks.“

Külastame kahekümnest vanglast koosnevat ringkonda

Föderaalganglatele tekitasid need 4500 meest probleemi. Mitte et nad korrale ei allunud. Otse vastupidi. Kuid vanglaametnikud ja ka meie ühing olid huvitatud nende usulisest heaolust, ent puudusid vanglakaplanid, kes oleksid suutelised jagama meie poistele sellist piibliõpetust, mida nad soovisid. Lõpuks korraldasime koos föderaalsete vanglatebüroo direktori härra James V. Bennettiga asja nii, et

³ *Falbo v. United States*, 320 U. S. 549, 3. jaanuar 1944.

⁴ *Estep v. United States*, 327 U. S. 114, 4. veebruar 1946.

T. J. Sullivan ja mina külastame regulaarselt vanglaid, et meie poisse õpetada, lohutada ja nõustada mitmesugustel piibliuurimiskoosolekutel, mida nad isekeskis pidasid, samuti et aidata neil ja nende valvuritel lahendada kerkida võivaid omavahelisi probleeme. Lisaks korraldasime ühingu kirjanduse posti teel saatmise vanglatesse.

Mul oli ülesandeks külastada paarikümnet vanglat kord iga kuue nädala tagant. Ühe ringsõiduga tuli mul läbida 13 000 miili. Rongid olid kõikjal pungil paigast paika kolivatest sõduritest ja nende perekondadest. Palju öid tuli mul veeta suitsetamisvagunites, misjärel tundsin end järgmisel päeval suitsusingina. Veetsin tunde väikestes sõlmjaamades hiliseid ronge oodates. Oli ränk noil päevil reisida, kuid mu ülesandest tulenevad rõõmud kompenseerisid selle.

Nagu ma mäletan, oli üks tõsisemaid probleeme, millega mul tuli tegeleda, vaksineerimine. Washingtonist tervishoiuministeeriumist tuli korraldus vaksineerida kõik kinnipeetavad ja valvurid. Mõned meie poisid, seda eriti ühes vanglas, võrdsustasid seda vereülekandegaga ning keeldusid sellest. See põhjustas tõsiseid raskusi. Siis tuli Washingtonist käsk panna kõik keeldunud mehed üksikvangistusse. See meie meeste meelt ei muutnud. Vanglavõimud ei soovinud olla selles küsimuses liiga ranged, siiski olid neil juhendid peakorterist. Sel pingelisel ajal tegin oma tavapärasest külastust. Nüüd oli minu ülesandeks selles asjas meestele nõu anda.

Küsisin ülemalt luba kõnelda kõigi vaksineerimisest keeldunud meestega.

Ta ütles: „Me ei saa seda teha, sest kõik need mehed on Washingtoni korraldusel üksikvangistuses, ja enne kui nad pole andnud nõusolekut, nad sealt välja ei pääse.“

„Sel juhul jäävad nad sinna kogu eluks, sest nemad juba oma südametunnistusega vastuollu ei lähe,“ vastasin. „Kui te nüüd lubate mul kõigi meestega rääkida, saame midagi ette võtta, aga kui osa neist on üksikvangistuses, ei saa ma kuidagi aidata.“

Seepeale helistas vanglaülem Washingtoni ja andis neile mu sõnad edasi. Tal kästi lubada kõik mehed koosolekule ja lasta neil viibida seal nii kaua, kui Macmillan heaks arvab.

Meil oli huvitav aeg. Umbes pool tundi rääkisid mehed, et vaksineerimine on kurjast. Kui kõik olid öelnud, mis neil öelda oli, lausisin neile: „Vaksineerimise halbade külgedest rääkides me vaid

raiskame aega, sest rääkida võiks ka vastupidist. Küsimus, mida meil tuleb kaaluda, on: mida meie vaksineerimise suhtes ette võtame. Nad saaksid siin hakkama elevantidgi vaksineerimisega, saati siis teie kõigiga.“

Siis küsis vastupanijate liider: „Mida sina teeksid, kui oleksid vangis ja sind kutsutaks vaksineerimisele?“

„Ma olin vangis“ tuletasin neile meelde, „ning ma paljastasin oma käsivarre ja sain süsti. Lisaks, kõik me, kes me käime välismaa harubüroodes, laseme end vaksineerida, või muidu peame jääma koju. Vaksineerimine ei ole kaugeltki sama kui vereülekanne. Vaktsiinis verd ei kasutata. Kasutatakse seerumit. Seega ei läheks te vastuollu kirjakohtadega, mis keelavad võtta oma organismi verd.⁵

Ehk mõtlete, et vaktsiin saastab vereringet, ning sel põhjusel tuleks sellest keelduda. Meenutage, mis juhtus Paulusega, kui ta laevaõnnetusse sattus.⁶ Ta läks koos teistega puid korjama, et lõkketule paistel enda soojendada, kui surmav mürkmadu ta käe külge klammerdus. Saare paganarahvas kahtlustas, et Paulus on mõrtsukas, kes merel surmast pääsenuna pidi saama oma surmakaristuse maohammustuse läbi. Kuid Paulus, kes oli mao käe küljest lahti raputanud ja tulle kukutanud, pääses tervelt.

Miks te ei toimi nagu prohvet Jeremija, kui usujuhid ässitasid vürste tema üle kohut pidama ja teda surma mõistma? Ta ütles:⁷ „Mina, vaata, olen teie käes; tehke minuga, nagu teie silmis on hea ja õige! Ometi teadke kindlasti, et kui te mind surmate, siis tõmbate süütu vere iseeneste ja selle linna peale, sest Jehoova on tõesti läkitanud mind teie juurde, et räägiksin teie kõrvu kõik need sõnad!“ Seepeale ütlesid vürstid Jeremijale, et nende arvates pole ta surma väärt.“

Vaimse nõuande kuuldavõtmise

Meie keskustelu kestis paar tundi, siis otsustasid mehed end pärast puhtvormilist vastupanu vaksineerida lasta. Hiljem nõustusid nad kirjutama vabanduskirja nende esialgsest seisukohast põhjustatud häiringu pärast.

⁵ 1. Moosese 9:3–5; 3. Moosese 17:14; Apostlite teod 15:28, 29; 1. Ajaraamat 11:17–19.

⁶ Apostlite teod 28:3–5.

⁷ Jeremija 26:14 [ümbersõnastus].

Kell oli juba umbes 10 õhtul, kui ma läksin vanglaüleva kontoris- se, kus ta mind koos vanglaarstiga ootas. Nad tahtsid teada, kuidas mul meestega läinud on. Küsisin neilt: „Juhul kui mehed nõustuvad vaksineerimisega, siis kas võetakse neilt ära soodustused või vaba aeg põhjusel, et nad esialgu keeldusid?“

Vanglaülem vastas: „Ei, kõigile andestatakse, kui nad teevad, nagu sa ütled. Meile te mehed meeldivad ning me usume, et nad on siirad, ja meile ei meeldi mõte karistada neid selle eest, et nad on keeldunud tegemast midagi, mida nad vääraks peavad.“ Ka arst oli sellega nõus.

„Aga ma tahaksin teada, kuidas sa said mehed vaksineerimise asjas nõusse?“ jätkas ülem.

„Ma lihtsalt näitasin neile, mis on nende vastutus, ja tõin välja mõtte, et kui sellest tuleneb midagi halba, lasub vastutus valitsusel.“

„Ka meie rääkisime seda, aga see neid ei veennud.“

„Erinevus seisnes selles, et mina rääkisin neile Piibli põhjal, ja see on raamat, mida Jehoova tunnistajad kuulda võtavad.“

„Jah, hakkan seda juba uskuma,“ võttis ülem asja kokku.

Selle valvuri suhtumine valitses üldiselt kogu vanglasüsteemis. Vanglaamet ja eri kinnipidamiskohtade valvurid olid igati koostöö- valmid ning kõik hindasid sügavalt seda, kui häid suhteid me suut- sime ülal hoida. Arusaamatused klaarusid juba üsna sõja algul, nii et edaspidi läks kõik sujuvalt. Tegelikult tekkisid paljudel kinnipeetud poistel kestvad sõprussidemed ametnikega, kelle all nad olid. Minu käes on üks härra Bennetti poolt mulle saadetud kiri, mida ma kõrg- gelt hindan. Viimane lõik kõlab:

„Kirjutan seda, et Teid tänada meie seisukoha mõistmise eest ja selle eest, et aitasite ka oma meestel seda mõista. See pole mitte esi- mene kord, kui aitasite meil keerdsõlmi lahti harutada. Loodan sii- ralt, et kui juhtute Washingtonis olema, astute ka minu juurest läbi. Olete igal ajal südamest teretulnud.“

Maailma äravõitmine

Meenutan tihtilugu neid nelja ja poolt tuhandet usu pärast vang- gistatud noort meest. Nendega kõnelemine, nende isiklike ja ühis- te probleemide arutamine tugevdas tohutult mu usku. Kas oled

mõelnud, mida see nõuab mehelt, kui ta vabatahtlikult on nõus kandma oma südametunnistuse pärast vanglakaristust? Teadsin, mida neil poistel tuli taluda, sest olin olnud samasuguses olukorras. Ent kui mõtlesin meie kristlikele vendadele Euroopa koonduslaagrites, nagu sellele mõtlesid ka need poisid, tundus meie koorem kergemana.

Apostel Paulus ergutab meid:⁸ „Kujutlege ometi teda, kes niisugust vastuhakkamist enese vastu on saanud kannatada patustelt, et te ei väsiks ega saaks araks oma hinges. Teie ei ole veel vereni vastu pannud võideldes patuga.“

Täiuslik eeskuju kõigile, kelle kristlik tugevus viimse piirini läbi katsutakse, on Jeesus Kristus. Ta suri meie eest, et tema surma kaudu tuleks vabastus. „Maailmas on teil ahastust, aga olge julged, mina olen maailma ära võitnud!“⁹ Kas pole see võit väärt mis tahes hinda, mida meil selle saavutamiseks tuleb maksta?

⁸ Heebrealastele 12:3, 4.

⁹ Johannese 16:33.

14. PEATÜKK

Elukestva õppe laiendamine

JUBA enne Teise maailmasõja lõppemist, kui meie töö oli üha enam igast küljest piiratud, pööras N. H. Knorr tähelepanu sellele, kuidas organisatsiooni veelgi tugevdada eesmärgiga seda laiendada. Ta alustas üksikkuulutajatest.

Knorr teadis, et organisatsioon ei saa olla tugevam kui seda moodustavad üksikisikud. Ta teadis, et uue maailma ühiskond ei suuda saata korda enam, kui selleks on võimelised temaga liitunud kuulutajad. Ta teadis, et selleks, et iga Jehoova tunnistaja saaks täita oma pühendumisvannet Jehoovale, tuleb teda välja õpetada ja vajalikuga varustada. (Vt Luuka 12:47.) Pärast presidendiks saamist ei raisanud ta aega ja käivitas ilmselt kõige laialdasema haridushoogtöö, mis kunagi on olnud. Nõnda see siis algas.

Knorr organiseerib laiendamist

Tänu sellele, et Knorr Rutherfordi viimastel elupäevadel temaga tihedalt suhtles, teadis ta täpselt, mis Rutherfordil organisatsiooni tööprotsessi kohta meeles mõlkus. Muidugi mõtles ta ka sellele, kuhu töö võiks laieneda, nii et kui teokraatlik organisatsioon hakkas 1938. aastal toimima, nägi Knorr juba enne presidendiks saamist, et organisatsiooni kuulujad vajavad väljaõpet, et teha tööd tõhusalt, samuti et tuleks koordineerida töö laiendamiseks kõik jõupingutused. Ta õhutas organiseeruma nii, et kõik riigid oleksid jaotatud vöönditeks, igas vööndis kaksikümne kogudust, ja see ka õnnestus. Vööndi kogudusi määrati külastama vööndiülevaataja. Lisaks korraldati vööndi kõikide kogudustele kokkutulekuid. Rutherford mõistis sel-

lise organiseerituse kasulikkust ning ta käivitas selle 1. oktoobrist 1938.

Kolme aastaga aktiivsete kuulutajate arv enam kui kahekordistus. Kuid Rutherford arvas siis, et see töö on oma eesmärgi saavutanud, ning 1. detsembrist 1941 see korraldus tühistati. Kõigile kogudustele saadetud erikirjas kutsus ta kõiki Jehoova tunnistajaid üles seisma omil jalgel ja kuulutama edasi, tulgu mis tuleb. Paistis, et see oli tõesti vajalik nõuanne, sest mõni päev pärast kirja Ühendriikides ringlusse saatmist astus riik Teise maailmasõtta ning veidi enam kui kuu hiljem Rutherford suri.

Knorr mõistis, et ees ootab veel palju tööd ning et paljudel inimestel on veel tarvis näha vajadust pühendada elu Jehoova Jumalale ja teda teenida, enne kui Harmagedooniga saabub täielik lõpp. Jehoova tunnistajaid tabavate ränkade katsumuste tõttu vajavad nad edasist juhendamist ja väljaõpet, seda eriti uued tööga liitujad. Niisiis reorganiseeris ta 1942. aasta sügisel, oma esimesel aastal presidendiametis, vööndid ringkondadeks ning tegi uuendusi töökorralduses. Neli aastat hiljem organiseeris ta jälle töö ümber ning taas peeti kokkutulekuid igas ringkonnas kaks korda aastas. Jälle järgnes kiire kasv.

Tähelepanu pööratakse individuaalsele kuulutustööle

Nüüd olime organisatsiooniliselt kindalt jalgel ning ühingu kui teraviku küpsus sai üsna ilmseks. Kuid Knorr mõistis, et iga kuulutaja peab olema suuteline kuulutama. Rutherford oli taganud töö ühtsuse, viies rahvani ühe ja sama sõnumi raadiokõnede ja grammofoonisalvestiste kaudu. Nüüd aga käivitas Knorr hoogtöö selleks, et iga Jehoova tunnistaja saaks küpseks, ja eriti veel selleks, et valmistada neid ette kuulutama oma käel, kuid ilma omavaheliste vastuoludeta.

Kas oled pannud tähele, kuidas sama usuorganisatsiooni vaimulikud sama asja kohta erinevaid ideid väljendavad? Nende kiriku konverentsidel püütakse alalõpmata neid erinevusi siluda, ent need püsivad visalt. Knorr arvas, et lisaks sellele, et kristlased peaksid olema kuulutajad, peaks neil kõigil olema õpetades täielik mõtteühtsus. Kas oleks see võimalik, ilma et neist „papagoid“ saaksid? Knorr uskus, et on võimalik, ja asus seda läbi viima.

40–50 aastat tagasi olid paljud meie tööga liitunud Piibli õpetustega hästi kursis, ent raske oli leida mehi, kes koguduste koosolekutel või avalikkuse ees kas või väikestes saalides kõnesid peaksid. Keeruline oli saada kokku kas või 30–40 meest. Nägime nüüd nagu ka juba aastal 1902 väljaõppe vajadust, kuid meie jõupingutused selles vallas olid kasinad. Kaugel Kansas Citys oli meil täisajaliste töötajate ehk kolportööride kodu. Viis meist seal oskas veidi avaliku kõnelemise kunsti, niisiis algatasime nõndanimetatud prohvetite kooli, eesmärgiks kindlatel õhtutel nädalas kokku tulla ja anda igapähele 10 minutit kõneaega. Kasutasime tabelit, kus kujutati inimajaloo etappe vastavalt Jumala eesmärkidele, ja kõnelesime selle põhjal, teised aga andsid nõu või kritiseerisid. Valdavalt oli tegemist kriitikaga ja meil tänapäeval oleks seda kahtlemata väga kummuline kuulata. Muidugi mõista tähendas avalikkuse ees puldist kõnet pidada sajandi algusajal hoopis midagi muud kui praegu.

Siiski meie üldine oskus esitada lavalt rahvale sõnumit paranes sellest ajast alates tublisti. Suur hulk organisatsiooni kuulujaid pälvis tunnustust kui oskuslikud kõnelejad. Ent Knorr soovis, et iga organisatsiooni liige oleks „alati valmis andma vastust igapähele, kes ... nõuab seletust lootuse kohta, mis [meis] on“.¹

Individaalne väljaõpe viib küpsuseni

Alustati tõsise õppeprogrammiga. Aprillis 1943 organiseeriti igas Jehoova tunnistajate koguduses eriline kool, millest kujunes koguduse tegevuse korrapärane osa. Neis koolides korraldati intensiivkursus piiblikõnede avaliku esitamise alal. Kõiki koosolekutel käivaid mehi õhutati kooli astuma ja kuigi õpe oli vabatahtlik, osales selles suurem osa neist. Iga nädal käsitleti juhendkõnes mõnda avaliku kõnelemise, kõne ülesehituse, grammatika ja muu sellega seonduva valdkonda, seejärel aga lahati Piiblit kõikvõimalikest aspektidest. Seejärel esitasid järgemööda kolm õpilast õppekõne. Nad kõnelesid neile määratud piibliteemal ning kooli juhataja andis nõu, kuidas end parandada.

Need teokraatliku teenistuskooli nime all peetavad koolid on seniajani iga koguduse tegevusprogrammi oluline osa ning igat uut

¹ 1. Peetruse 3:15.

kogudusega liitunud meest ergutatakse selles osalema. Alates kestevkursuse algusajast on õpilaste esitatud kõnede näol võetud läbi kogu Piibel. Samuti on Piibel läbi loetud ja tähtsamad õpetused käsitletud.

Lõpetajaid pole. Õpilaskõnesid esitatakse jätkuvalt ja tehakse tööd paranemise suunas. Paljud nagu mina on osalenud selles koolis algusest peale. Pole siis midagi imestada, et nüüd on Jehoova tunnistajate seas tuhandeid vilunud avalikkuse ees kõnelejaid. Paljud neist kõnelevad meie konventidel regulaarselt sadade ja tuhandete inimeste ees. Nõnda siis sai individuaalne kuulutamine lõpuks aastal 1943 jalad alla.

Kaks aastat pärast teokraatliku teenistuskooli algust algas laialdane avaliku koosoleku programm. Eesmärgiks oli kuulutada kogu maailmale, et valitsema on hakanud Jehoova kuningriik Kristuse all, ja nüüd võisime rakendada organisatsiooni poolt ettevalmistatud kvalifitseeritud avalikke kõnelejaid.

Igaühel oli oma osa täita. Asi ei piirdunud vaid sellega, et keegi valmistas ette tunnise loengu kuulajatele. Iga kõnepidamiskoha ümbruskonnas korraldati laialdane majast majja teavituskampaania. Huvilistele jagati isiklikud kutsed ning paljudel juhtudel toodi neid, kel puudus sõiduvõimalus, saali kohale. Teavitustöös osalesid kõik kogudusega liitunud. Laupäeva pärastlõunati jagati ka rahvarohketes kohtades kutseid.

Sellise töö tulemuseks oli see, et Jehoova tunnistajate sõnumiga sai tuttavaks rohkem inimesi, nii et paljudel, kes nüüd aktiivselt kuulutustöös osalevad, oli esmakontakt organisatsiooniga üht sellist avalikku piiblikõnet kuulates.

Gileadi kool peab silmas üleilmset tööpõldu

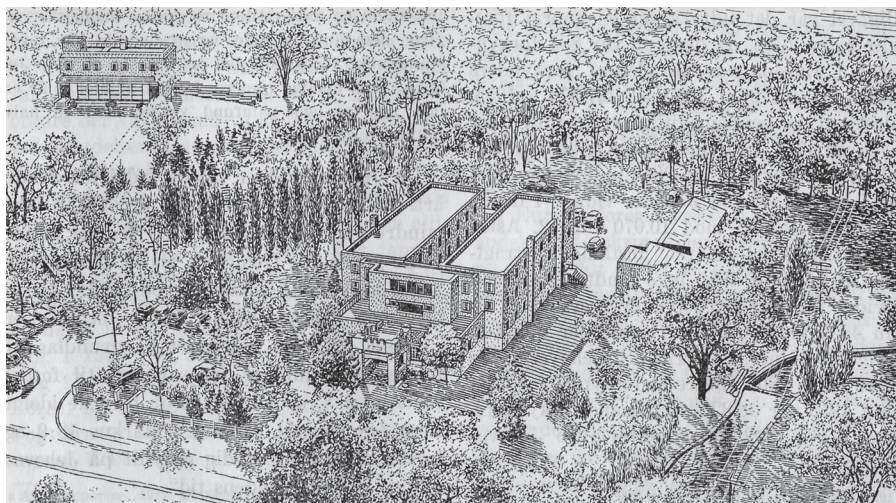
Meie kogudustes organiseeritud edeneva teenistusväljaõppe koolid ja avalikud koosolekud olid tegelikult varemkäivitatud edasiarendus, et see väljaõppe laieneks ilmamaa otsteni.

Alates 1880. aastatest oli Ühendriikides tehtud ära palju tööd, ja nagu võisime näha, oli see laienenud enamikku suurematesse riikidesse. Ent paljudes paikades, nagu Aafrikas, Itaalias, Jaapanis ja mujal, polnud ühtki Jehoova tunnistajat või siis oli neid väga vähe. Oli ka suur vajadus organiseerida tööd teokraatlikul viisil. Knorr leidis, et lahenduseks on Vahitorni ühingu Gileadi piiblikool.

Kool rajati ühingu 700 aakri suurusesse maakohta New Yorgi osariigi kaunisse järveregiooni Finger Lakesi, Brooklyni peakorterist umbes 250 miili kaugusele. Mitmekesine õppekava hõlmas laia valikut aineid, mis eeskätt olid kavandatud valmistama neid noori kuulutajaid ette teenistuseks välismaisel misjonipõllul. Aastal 1943 lõpetas kooli sajast õpilasest koosnev esimene kursus ning nad olid valmis siirduma misjonäridena välismaale määramata ajaks. Nende lähetuskohast sai neile uus kodu. Selline oli kokkulepe, mille nad olid teinud, kui nad vabatahtlikult nõustusid võtma vastu mis tahes paiga, mille Knorr neile vastavalt põllu vajadustele välja valis.

Plaanis oli igal aastal koolitada kaks saja õpilasega rühma. Aastaks 1955 oli tulnud 45 maalt kooliõpilasi, kes olid saanud väljaõppe ja lähetatud sajasse riiki. Praegu on neile määratud paikades üle 1800 rõõmsalt ja usinalt kuulutava misjonäri.

Jehoova tunnistajate misjonärid ei tee oma tööd nii, nagu muud misjonid. Neis kaugetes paikades viivad nad hea sõnumi otse inimeste kodudesse, olgu neil selleks tarvis minna kas või otse džunglisse. See tähendab selle rahva keele õppimist ja tavade austamist, olgugi et nad oma misjonikodudes on vabad elama vastavalt ameerika või euroopa standarditele, nii palju kui see on võimalik. On teada pal-

Vahitorni ühingu Gileadi piiblikool

jud juhtumid, kui kirjaoskamatud on õpetatud Piiblit lugema, nii et nemadki õige õpetusega kõigiti kursis oleksid.

Mõned misjoniseltsid hangivad usulepöördunuid, korraldades päriselanike toitlustamist ja riietamist, aga küllap oled sa nõus, et täiskõht ei pruugi veel inimest kristlaseks teha. Seevastu Jehoova tunnistajad on püüdnud õpetada inimesi elama Jumala mõõdupuude järgi – tegema puhtaks oma elu ja kodu – ning nad näitavad neile, mida oodatakse neilt, kes hakkavad peale Harmagedooni elama uues maailmas. Need, kes pühenduvad Jumalale sellisest arusaamast lähtudes, ei lase oma usku nii kergesti kõigutada ning nende kui puhta elulaadiga inimeste elu pälvib ühiskonna suurema lugupidamise. Selline ellusuhtumine võimaldab neil reeglina tõsta oma elustandardit ning nad õpivad seisma omil jalgel, aga mitte sõltuma mõne välisorganisatsiooni lakkamatust abiandmisest.

Jehoova tunnistajate eesmärk neis maades nagu kõikjal mujal ei ole leida suurt järgijaskonda, vaid lubada meie organisatsiooniga liituda ainult neil, kes siiralt usuvad Jumalasse ja Kristusesse. Kui inimesele on õpetatud ehtsat Piibli tõde ja ta saab tõuke võtta vastu kristlus, ajendiks tõeline usk, aga mitte isiklik kasu, peab ta vastu ka rängas tagakiusamises ja raskustes ning säilitab usu. Seda tõendab kogudusega liitunute ajalugu. See meeldib Jumalale, meie aga usume Jumalat ja tahame talle meelega järele olla.

Jagame kirjaoskust

Mõni aasta tagasi lõpetas mu vennatütar Vahitorni ühingu Gileadi piiblikooli ja suundus koos teiste misjonäridega Tšiilisse. Oli 1949. aasta detsember. Tol ajal oli kogu sel maal kokku kõigest paarsada Jehoova tunnistajat. Nüüd on neid seal enam kui 1100.

Juhtum, millest ta mõni aeg tagasi mulle kirjutas, ilmestab seda, kuidas nende tööd vastu võetakse ja milline on inimeste hoiak üldiselt.

Ühel päeval oli ta pangas, võtmaks välja ühingu tšekki, mis aitab tal katta kulusid. Järjekorras seisis ka üks kohalik vaimulik. Kui vennatütar kassaakna juurde jõudis, ütles preester talle: „Näen, et olete New Yorgist tšeki saanud. Kas olete ameeriklane?“

„Jah, olen küll,“ vastas vennatütar.

„Mis te siin maal teete? Kas olete lihtsalt külas?“

„Ei, ma olen misjonär,“ vastas vennatütar.

„Misjonär? Kas te ei tea, kes mina olen?“

„Tean küll, riietuse järgi hinnates olete vaimulik.“

„Kas te siiski ei arva, et siinse rahva usuelu eest kanname hoolt meie?“

„On tõesti raske mõista, miks on nii, et meil tuleb tulla kaugelt New Yorgist õpetama teie rahvast Piiblit lugema. Miks teie seda ei tee?“

Seepeale sekkus kassiir: „Tõepoolest, isa John, olen ka ise sellele mõelnud.“

Sellega keskustelu lõppes, nagu kirjutab mu vennatütar.

Tšiili on vaid üks Lõuna-Ameerika riike, kus töö on olnud hämmastav edu. On tõesti südantsoojendav näha maailma selles osas rahva kasvavat huvi piiblihariduse vastu, seepärast on rõõmustav lugeda, mida ajakirjandus selle kohta ütleb. Näiteks teatas hiljuti „Our Sunday Visitor“:² „Sekti liikmeskonda on märkimisäärselt suurendanud äsja New Yorki kolinud puertoriikolased ning Californiasse ja maa edelaossa siirdunud mehhiiklased. Paistab, et organisatsioon on suurimat saaki saanud arengumaadest, kus vohab kirjaoskamatus.“ Ometi on neid maades, kust sellist „saaki“ saadakse, olnud juba sajandeid kirjutaja enda religiooni ülesanne hoolitseda rahva harimise eest.

Aga mida võib öelda Euroopa kohta? Kas võis see olla sobiv tööpõld misjonäridele? Paljude eurooplaste meelest mitte. Nagu ma juba mainisin, töö kolmekordistus, kuid alates aastast 1942 – see oli aasta enne seda, kui ühing lähetas esimesed Gileadi lõpetajad – on töö kasvanud kümnekordseks! See näitab, et kasv ei olnud tagakiusamise tagajärg. Aastal 1942 oli seal 22 896 kuulutustööd tegevat tunnistajat. Aastal 1955 oli neid 227 374. See tähendab, et veidi enam kui tosina aastaga on Jehoova tunnistajate arv Euroopas kümnekordistunud. Kas ei käi selle kohta prohvet Sakarja sõnad:³ „Neil päevil sünnib, et kümme meest igakeelsete paganate hulgast haaravad kinni Juuda mehe hõlmast ja ütlevad: „Meie tahame minna ühes teiega, sest me oleme kuulnud, et Jumal on teiega!““

² *Our Sunday Visitor* (Our Sunday Visitor, Inc., Huntington Ind.), Vol. 45, nr 3, 20. mai 1956.

³ Sakarja 8:23.

Õpetuslikult ei saa keegi ka algaja tunnistaja vastu

Tänapäeval on maailmas miljoneid inimesi, kelle meelelaad on sama-sugune kui minul, kui leidsin usu, mis on kandnud mind enam kui poole sajandi vältel läbi elu. Nad mõistavad, et on paljugi sellist, mida nad peaksid Jumala ja Piibli kohta mõistma ning mida nad tahaksid mõista, kuid mida neile pole õpetatud, olgugi et paljud neist on aastaid kirikus käinud. Kui oled üks nendest, siis mõtle tõsiselt asjadele, mida olen sulle rääkinud. On palju neid, kes su püüdlusi heaks ei kiida. Olen ka ise kohanud mõningaid neist, kuid olen püüdnud alati faktid välja selgitada. Need, kellel pole tõde, selle vastu ei saa. Kui nad mingil isiklikul põhjusel tõele vastu on, siis püüavad nad selle vastu tegutseda, rääkides asju, mis paika ei pea. Kuid tõde kauaks varjule ei jää, juhul kui oled tõesti selle leidmisest huvitatud. Jeesus ütles:⁴ „Te ... tunnetate tõe, ja tõe teeb teid vabaks!“

Sulle võidakse öelda, et sa ei suuda Piiblit mõista, et sa oled kas liiga noor või liiga vana või vähe haritud või et see on müsteerium, mis on mõeldud vaid vähestele valitutele, kes kui „spetsialistid“ pühendavad kogu elu sellele valdkonnale. Ent iisraeli rahva päevil andis Jehoova Jumal käsu, et kõik, ka sülelapsed,⁵ koguneksid koolama, kui loetakse ette käsuõpetust, ning käskis vanematel kodus oma lapsi õpetada.⁶ See tähendab, et ka need, kes polnud preestrid, olid pädevad Jumala Sõnast rääkima. Ehk mäletad ka Jeesuse sõnu⁷ „Jätke lapsukesed rahule ja ärge keelake neid minu juurde tulemast, sest niisuguste päralt on taevariik!“ Apostlid Peetruse ja Johannese õpetas Jeesus ise välja, ometi vaadati neile ülalt alla kui „kirjatundmatutele ja õppimatutele meestele“.⁸

Jehoova tunnistajad õpivad Piiblit põhjalikult tundma, mis teeb neid kaugelt targemaks, kui nende loomupärased võimed seda eeldaksid. See õhutab meie tööle vastupanijaid kujundama huvitundvates inimestes eelarvamuslikkust sõnumi suhtes, mida me kuulutame. Huvitav vahejuhtum oli väljaandes „Our Sunday Visitor“⁹

⁴ Johannese 8:32.

⁵ 5. Moosese 31:11–13.

⁶ 5. Moosese 6:6, 7.

⁷ Matteuse 19:14.

⁸ Apostlite teod 4:13.

⁹ *Our Sunday Visitor* (Our Sunday Visitor, Inc., Huntington Ind.), Vol. 45, nr 1, 2 ja 3; 6., 13. ja 20. mai 1956.

avaldatu. Seoses Jehoova tunnistajatega toodi ära sari artikleid, kus esitati tavapäraseid valesid selliste isikute nagu Russell, Rutherford ja Knorr kohta. Kui asjaga poleks seotud Jehoova Jumala nimi ja tõde, oleks enamik väiteid mind lihtsalt naerma ajanud. Olen ise suuremas osas ühingu ajaloos osalenud ning neid asju oma silmaga näinud. Pealegi on piisavalt faktilist materjali, et näidata igapähele, kes tõesti tahab tõe jälile saada, kuidas asi tegelikult on. Kuid selle sarja tegelikkude mõjuavaldust nägin ma kirjas, mis ilmus selles väljaandes nädalaid hiljem.

Kiri oli adresseeritud sarja autorile John A. O'Brienile. Sellest võis lugeda:¹⁰ „Tahan teid tänada oivaliste artiklite eest Jehoova tunnistajate kohta. Need põhinevad faktidel ja on valgustavad. Eelmisel õhtul tuli üks meie kiriku noor proua kantseleisse, aetuna Jehoova tunnistajate kirjandusest täiesti segadusse. Ta oli püüdnud neid usu-le pöörata, aga ta vaeseke, kes ta oli kõigest põhikooli haridusega, pidi nende kõneosavusele alla andma. Püüdsin algul ta vastuväiteid kummutada, kuid tulutult. Lõpuks võtsin välja teie värske väljaande ja lugesin talle teie artikli ette. See mõjus. Vaidlus lõppes. Naine sõnas: „Kui nende asutaja on selline petis, ei tee ma nendega mingit tegemist.“ Suur tänu teile selle eest. Richard Ginder, vaimulik.“

Ilmselt polnud selle kirja kirjutaja taibanud, kuidas ta tunnistas, et mis puutus arutellu selge piibliõpetuse üle, ei suutnud ta ka oma aastatepikkuse kolledži- ja seminariõppe juures olla võrdseks vastaseks sellele „kõigest põhikooli haridusega“ naisele, kes oli uurinud koos Jehoova tunnistajatega vaid lühikest aega. Tal tuli toetuda sõimule ja O'Brieni kirjutatust sai käepärast abi. Kas pole sedaviisi kerge väidelda – kui see muidugi õnnestub? Ent ka Jeesust kutsuti meheks, kel on „kuri vaim“ ning kes on „söödik ja viinajoodik“.¹¹ Ta ütles, et samamoodi koheldakse tema tõsiseid järgijaid.¹²

Igal päeva ja iga aastaga kuhjub tõendeid selle kohta, et mitte kõiki inimesi ei saa nii kergelt eksitada kui väidetavalt seda naist. Andmed osutavad, et Jehoova tunnistajate arv kasvab hoogsalt. Nad pole lihtsalt „kinnimakstud liikmed“, keda nii paljud tänapäeva ära-

¹⁰ *Our Sunday Visitor* (Our Sunday Visitor, Inc., Huntington Ind.), Vol. 45, nr 5, 3. juuni 1956.

¹¹ Johannese 7:20; Matteuse 11:19.

¹² Johannese 15:18–20.

tusliikumised otsivad, vaid on aktiivsed ja tegusad kuulutajad, kes heal meelel ohverdavad oma aega ja jõudu, et levitada head sõnumit Jumala kuningriigist. Lisaks sellele, et need inimesed ise Jumala Sõnaga tuttavaks saavad, on nad ka võimelised õpitut teistele õpetama.

Jeesus ütles Peetrusele, et kui ta tahab näidata armastust Kristuse vastu, tuleb tal Jumala „lambaid“ toita.¹³ Kuidas saab inimene aidata kellelgi kristlust omaks võtta, kui ta ise kristlasena pole kindel ja küps? Kui ta pidevalt sõltub pastorist, et toitu saada, ei suuda ta kunagi näidata oma armastust Jeesuse vastu Jumala „lambaid“ toites.

Lambaid leitakse ükselt uksele kuulutades

Kogu see Knorri sisseseeatud individuaalne väljaõpe ja abi on mänginud laienemisprogrammis tähtsat osa, nii et uksepakku kõnepuldina kasutavad üksikkuulutajad on tõesti leidnud Issanda lambaid. See, et maailma rahvastele õpetatakse Jumala tahet, ei tähenda vaid seda, et õpitakse kuldset elureeglit ja selle järgi elamist, või et istutakse mingis hoones ja kuulatakse ühe mehe jutlust. Tegelikult tähendab see seda, et väljaõpetatud mehed ja naised käivad majast majja inimeste juures.¹⁴

Kui soovid tänapäeval olla küps kristlane, pead olema Jehoova teenija, sest küpsus ei tähenda mitte ainult kursisolekut Piibli põhiõpetustega, vaid ka küpsust Jumala Sõna tõdede ellurakendamisel. Seega tuleb sinul kui kristlasel edeneda küpsuses, uurides Jumala Sõna, saades kirjapandust aru ja rakendades seda oma elus ning aidates sedasama teha neil, kes veel ei mõista sügavamalt, mida Jumal inimeselt ootab.¹⁵

Jumalateenijad peavad olema suutelised kuulutama ja selles on olnud neile abiks eriväljaõppe programm, mis on käivitatud kõigis Jehoova tunnistajate kogudustes. Nüüd on sinu uksekella helistavad Jehoova tunnistajad valmis olenevalt olukorrast ja sellest, kui palju aega sul kuulata on, tegema lühikest esitlust väga erinevatel teemadel. Kirjakohti loetakse Piiblist, nii et keskustelul oleks ühine alus, ning ka siis, kui sa ei pea Piiblit Jumala inspireeritud Sõnaks,

¹³ Johannese 21:15–17.

¹⁴ Apostlite teod 20:20.

¹⁵ Matteuse 28:19, 20.

loob see vähemalt väärilise aluse maailma päevaprobleemide arutamiseks. Asi on seda väärt, et kuulata hoolega, kui Jehoova tunnistaja järgmine kord su uksele tuleb.

Tänapäeval pole Jehoova tunnistajate organisatsioonis tegelikult vahet vaimulikkonna ja ilmikkonna vahel. See on jumalateenijate ühendus, igapäev oma kõneplatvorm – inimeste ukseäved. Need, kes mõistavad, et Piibli aus ja sõbralik arutamine tuleb alati kasuks, kuulavad meid, ja kuigi on neid, kes meiega ei nõustu, võime viimastel aastatel tihti kuulda sõnu „Arvan, et te teete igal juhul head tööd“.

Milline muutus juba mõne aastaga! Seda tänu visale käimisele ja rääkimisele. See on sihikindel kuulutamine raskustest hoolimata, veendumus, et inimesi tuleb hoiatada Harmagedooni saabumisest ja lohutada lootusega, et peagi on käes uus õiglane maailm. Kas seda, kui mõistlik on uskuda, ei näita mitte see, et viimase kümne aastaga on praegu 160 maal tegutsevate kuulutajate arv kasvanud 350 protsenti.

Kuid selline laialdane tegutsemine nõuab raha. Kas oled mõelnud, kust Jehoova tunnistajad raha saavad? Paljud on. Tahaksin selle kohta midagi öelda, enne kui oma loo lõpetan.

15. PEATÜKK

Jehoova hoolitseb oma pere eest

„SISSEPÄÄS TASUTA, korjandust ei toimu“ on loosung, mida Jehoova tunnistajad rõõmuga kasutavad. Me ei tea ühtki nii laiahaardeliselt tegutsevat organisatsiooni, kus annetuste küsimine või karbikorjandus täielikult puuduks. Ja ometi on ühing alates oma tagasihoidlikust algusest aastal 1872 Pennsylvanias Alleghenys saavutanud praeguse üleilmse ulatuse, omades vara miljonite dollarite väärtuses, mis on hangitud ja majandatud vaid vabatahtlike annetuste toel.

Sellise tegevussuuna kehtestas Jeesus, kui ta oma kahteteist apostolit kuulutama läkitades ütles:¹ „Muidu olete saanud, muidu andke!“ Tihti tsiteeritakse seda teksti kirikus jumalateenistuse ajal „armuandide“ korjandust korraldades, kuid seda öeldes ei palunud Jeesus neil raha anda. Neil tuli anda hoopis oma jumalateenimise tööd. Loe läbi kogu peatükk ja pane tähele, mida ta ütles. Seejärel keelas ta neid muresemast rahalise sissetuleku pärast, töötades:² „Töötegitaja on oma toiduse väärt.“

Kooskõlas Jeesuse käsuga muidu anda kirjutas C. T. Russell „Vahitorni“ teises numbris: „Usume, et „Siioni Vahitorni“ toetajaks on JEHOOVA, ja kuna see nii on, ei kerja ega anu see mitte kunagi inimestelt tuge. Kui tema, kes ütleb: „Kõik mägede kuld ja hõbe on minu!“ ei hoolitse vajaliku raha eest, siis mõistame, et on aeg väljaanne kinni panna.“

¹ Matteuse 10:8.

² Matteuse 10:10.

See avaldati augustis 1879, ja ilma et algusest peale ükski number oleks vahele jäänud, antakse seda tänapäeval välja kolmemiljonilises tiraazis. Russell kasutas alustuseks oma isiklikku vara, et töö hea hoo sisse saaks. Paljusid oma kuulutusreise finantseeris Russell oma isiklikest säästudest, mida ta enne ühinguga liitumist oli kogunud. Ja tänapäeval tuleb suurem osa töö läbiviimiseks kasutatavast rahast Jehoova tunnistajatest üksikkuulutajatelt, kuna nad ise töös osalevad.

Kõike makstakse vabatahtlike annetustega

Ehk pole sa sellele kunagi mõelnud, et kui Jehoova tunnistajad tulevad sinu poole ja koputavad su uksele, maksab see neile raha. Nad katavad ise auto sõidu- ja hoolduskulud ning jagatava kirjanduse kulud. Nad maksavad kinni ühingult saadud raamatute trükikulud ning nende eest saadud annetuste eest hangivad nad uusi raamatuid. Kirjandust jagades tuleb raha nende endi taskust. Kas oskad arvata, kui suures ulatuses sel kombel tööd toetatakse?

Enamikus maades ei ole tunnistajal raske kulutada kuulutustegevuse reisikuludeks paar dollarit kuus. Korruta see maailma kuuesaja tuhande kuulutajaga ning sa näed, mis see kokku teeb. Et külastada sind ja sinu naabreid, kulutavad Jehoova tunnistajad isiklikult miljoneid dollareid aastas.

Lisaks isiklikule osalemisele teenistuses teeb igaüks vabatahtlike annetusi, katmaks kohaliku koguduse kulusid, nagu üür, elekter, küte jne. Koosolekutel karbikorjandust ei korraldata. Kõigi jaoks, kes soovivad teha vabatahtliku annetuse, on saali tagaosas kastid. Keegi ei tea, kes ja kui palju annab.

Aga kuidas on lugu töö muude külgedega? Ehitada ja hoida töökorras hiigelsuuri trükikodasid, toimetada kõikjale maailmas kohale miljoneid eksemplare väljaandeid, hoolitseda sadade misjonikodude eest enam kui sajas riigis – kõik see nõuab raha. Kust saavad Jehoova tunnistajad kõigi nende toimingute jaoks rahalist tuge?

Võid olla kindel ühes asjas: ustel saadavad annetused kirjanduse eest ei kata kaugeltki kulusid. Esiteks: annetuse suurus on mõeldud arvestusega katta mitte kuigipalju enam kui trükikulud. Lisaks sellele antakse valdav osa kirjandusest täisajalistele teenijatele trükikuludest tunduvalt odavamalt, aitamaks neil katta levitamise

kulusid. Seega peab raha kõigi nende töökülgede tarbeks tulema muust allikast – ja tulebki.

Paljude aastate jooksul on ühing avaldanud „Vahitornis“ korra aastas teate, kus palutakse igal aasta jooksul annetada soovijal teada, kui palju ta soovib annetada ja mil moel annetused kohale jõuavad – kas kõik korraga või kindlate osade kaupa. Seda on tehtud põhjusel, et saada teada, kuidas tulevaseks aastaks tööd kavandada; tööd planeeritakse ja laiendatakse saadud andmetele tuginedes. Seeläbi saab töö edasiviimisel ilmnedada Issanda juhtimine.

Neid Jehoova tunnistajate hea tahte avaldusi ei võeta kunagi kui töotusi, vaid lihtsalt kui seda, kui palju nad loodavad olevat suuteliised saabuval aastal töö edendamiseks annetama. Juhtub, et mõnedel kavandatu ei õnnestu, mõned aga saavad anda loodetuga võrreldes kahekordselt. Organisatsiooniga liitub uusi inimesi ja palju annetusi tuleb neilt, kes pole saatnud teadet oma loodetava annetussumma kohta. See on osutunud väga suureks abiks aasta töö korraldamisel, ja see pole sugugi mitte pealekäiv rahaküsimine, sest kellelki ei paluta pennigi. Ka pole seatud eesmärgiks konkreetse rahasumma hankimist. Töö edeneb vaid sel määral, kui palju tehakse vabatahtlikke annetusi. See tähendab, et neil, kelle hooleks on selle raha kasutamine, lasub tõsine vastutus, ning kõik kolm ühingu presidenti on olnud äärmiselt hoolsad selles, et raha ei kulutataks millelegi, mis ei aita kaasa töö edenemisele. Ent vajadusel kulutavad nad miljoneid dollareid seadmestikule ja uutele hoonetele, et laiendada kuulutus-tööd. Kõike seda tehes on Jehoova tunnistajad alati suutnud end rahastada nii nagu vaja.

„Rahvas toob rohkem kui on tarvis“

Seoses sellega tahaksin teile rääkida ühe huvitava loo. See puudutab meie esimese vabrikuhoone ehitamist Brooklynis aadressil Adams Street 117.

Pärast töö taaskäivitumist aastal 1919 oli meie edasiminekuks nii kiire, et me kasvasime ühest kohast teise järel välja, nii et lõpuks tõstus küsimus meie enda korraliku trükikoja ehitamisest, mis rahuldaks kõiki meie nõudeid. Koostati projekt ning me jõudsime järeldusele, et meil oleks vaja kaheksa-üheksakorruselise hoonet. Oli aasta 1926.

See maksis märkimisväärselt suure summa raha. Niisiis tulime vabrikujuhi Martiniga kokku ja arutasime asja läbi. Läksime Rutherfordi juurde ja ütlesime: „Vend Rutherford, kui annaksid välja mõistliku intressiga võlatähed ja pakuksid neid meie oma rahvale, saaksid kokku vabriku ehitamiseks vajaliku summa ja see jääks peresiseseks asjaks.“

„Kui ma midagi sellist „Vahitornis“ teataksin, tekitaks see furoori ja häiriks organisatsiooni rahu. Siis öeldaks: „No vaadake neid nüüd, nad on kerjama hakanud!“

„Aga see ei ole raha ega annetuste mangumine, vaid lihtsalt laen. Miks mitte seda teha? Ära avalda seda tavapärase „Vahitorni“ osana, vaid väikese lisana. Räägi sõpradele, kuidas lugu tegelikult on – milleks on raha vaja ja kuidas seda kasutatakse. Võin sulle garanteerida, et peagi on vabriku ehitamiseks koos piisaval hulgal raha, sest igäüks, kes on Jehoova tõe pühendunud, on asjast sama palju huvitatud kui meie, ning ma arvan, et neil on tore mõelda, et nad saavad selles osaleda.“

Rutherford seepeale suurt midagi ei öelnud, kuid ta muutus üsna tõsiseks ja mõtles selle üle järele. Ja tõepoolest, ta avaldas ja saatis laiali „Vahitorni“ eriväljaande.

Sel ajal läksin ma reisile ja naasin viie-kuue nädala pärast. Rutherford tuli mu juurde ülitõsise näoga ja lausus: „Vend, sa olid kindel, et juba mõni nädal pärast selle eriteatega „Vahitorni“ ilmumist on koos piisavalt raha, et asuda vabrikut ehitama. On möödunud kuus-kaheksa nädalat, ja koos on vaid köömes sellest.“

„Vend Rutherford, sa ei ole olnud meie rahva keskel, nagu mina olin. Sõpradel on raha kas hoiupangas või peidus klaaspurgis keldritrepi all või küüni sarikate vahel või kes teab kus. Anna neile veidi aega. Nad mõtlevad asja üle järele – võtab kaks-kolm kuud, enne kui raha hakkab tulema. Lähen nüüd järjekordsele reisile ja olen paari kuu pärast tagasi. Ja kui siis pole koos piisavalt raha, et vabrikut ehitada, viin su välja sööma parimat kanapraadi Brooklynis. (Kana oli ta lemmikroog.) Ja kui raha on küllaldaselt, kostitad sina mind ja vend Martinit kanaga.“

Siirdusin oma kõneringreisile ja saabusin tagasi kaheksa nädala pärast. Kohtusin koridoris Rutherfordiga ja küsisin: „Vend Rutherford, kuidas siis on lugu laenuabonentidega?“

„Telliti liigagi palju – osa tuli tagasi saata.“

„Minulgi on taskus tuhat annetatud dollarit,“ sõnasin.

„Saada see tagasi, me ei vaja seda.“ Ja tõepoolest – meil oli raha enam kui küllalt.

Selle asemel et pangalt raha laenata, laenasime oma rahva liikmete käest ning ühing andis neile võlatähe regulaarselt makstava intressi kohta, ehkki paljud Jehoova tunnistajad loobusid intressist. Võlatähe saajad võisid juhul, kui nad seda raha ootamatult vajasisid, oma raha täies ulatuses tagasi küsida. Nad said oma raha kätte ühe korraga, teistele aga maksti tagasi, nii nagu seda võimaldasid korrapärased vabatahtlikud annetused. Kõik võlatähed said õigeaegselt lahendatud.

See ettevõtmine tuletas mulle meelde lugu Piiblist, kui Moosesel kästi kõrbes ehitada Jehoovale seadusetelk.³ Mooses kutsus Iisraeli rahva kokku ning teatas, mis materjale on tarvis, ja palus neil, keda süda selleks sunnib, annetada, mis neil on. Mõne aja pärast ütlesid töölemääratud mehed Moosesele: „„Rahvas toob rohkem kui on vaja selle töö tegemiseks, mida Jehoova on käskinud teha!“ ... Siis rahvas enam ei toonud, sest tagavara oli küllaldane kogu tööks, mida tuli teha, ja jäi ülegi.“

Aastal 1946 vajasime vabrikule lisapinda ja aastal 1955 vajasime koguni uut 13-korruselist hoonet. Kõik see ehitati rahaga, mida ühing Jehoova tunnistajatelt laenas. Kummalgi juhul ei antud uusi võlatähti enne, kui eelmised olid lahendatud.

Tegutsetakse kui üks pere

Selline toimimisviis oleks osutunud võimatuks, kui kõik Jehoova tunnistajad ei tunneks end osana organisatsioonist. Kuid nad tunnevad. Uue maailma ühiskond on perekond ja nende peale valatud Jehoova vaim ajendab neid toetama tööd, ilma et neilt seda küsitakski.

Alates aastast 1901 olen elanud Peetelis ja Peetelist väljas. Kogu selle aja olen saanud nautida peakontori pere keskel valitsevaid lähedasi suhteid. Samal põhimõttel tegutsevad ka meie seitsekümmend kaheksa harubürood, ehkki need pole kaugeltki nii suured.

³ 2. Mooses 36:5–7.

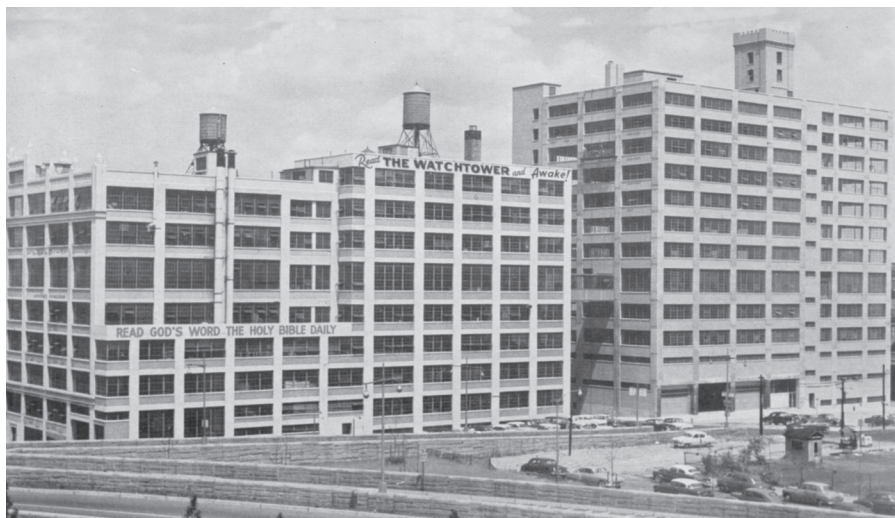

Peetel, Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu rahvusvaheline peakorter, Brooklyn, New York, 1956

Ja nõnda on lugu ka meie enam kui paarisajast misjonikodus. Nagu perekonnas tavaliselt, on meil toad, kus saame omaette olla, kuid me sööme koos ja töötame koos; meie pesula kannab meie eest hoolt; meie voodid tehakse üles ja meie toad koristatakse – kogu selle töö teevad ära konkreetse tööülesande saanud vennad ja õed. See on ühtne õnnelik pere, kus ollakse üksteise vastu erakordselt hoolivad ja tähelepanelikud.

Meie söömaajad on väga seltskondlikud. Meil on Peetelis umbes 50 lauda, igas lauas 10 inimest, ning kogu meie 450-liikmeline pere istub koos. Ühingu president Knorr on perepea ja söömaagade juhataja. Tema ja ta naine ning kõik ühingu direktorid elavad koos meie ülejäänutega Peetelis. Nagu kõik me, saavad nad lisaks söögile ja peavarjule 14 dollarit taskuraha kuus isiklikeks väljaminekuteks.

Hommikusöögi ajal on meil alati lühike palvus koos Piibli päevateksti aruteluga. See lisab alati mõtteerksust ja on sobivaks vaimseks stardiks enne päevatoiminguid. Pärast hommikusööki jääb Knorr alati mõneks ajaks söögisaali, nii et iga pereliige, kel on küsimus oma töö kohta või mingi isiklik probleem, saaks sellele lahenduse, ilma et oleks vaja kokkusaamiseks aeg kokku leppida. Knorr, kes on nii vastutusrikkas ametis, on üks ligipäätavamaid inimesi, keda ma tean. Tal on sügav isiklik huvi iga pereliikme vastu.

Brooklyn, New York, Vahitorni ühingu trükikoda ja 1956. aastal valminud kolmeteistkorruseline laiendus

Umbes samasugust elumustrit järgivad peaaegu kõik aktiivselt kristlikus teenistuses osalevad Jehoova tunnistajate pered. Olen aastaid meie maal ja Euroopas ringi reisinud ning praktiliselt kogu see aeg on Jehoova tunnistajad mind oma kodudes vastu võtnud. Kus ma ka pole käinud, olen alati näinud ühtmoodi pereelu korraldust nende seas, kes on tõesti osa uue maailma ühiskonnast, ning ma võin end otsekohe pereliikmena tunda.

Hommikul üles tõustes loevad nad alati päevateksti, sellele järgneb tavaliselt pereisa eestvõttel kokkuvõtlik arutelu trükitud päevakommentaari põhjal Jehoova tunnistajate aastaraamatust. Lapsi ergutatakse osalema ja üldiselt on nad tõesti andekad seda tegema.

Sedasorti peresuhted on midagi, mis maailmas on peaaegu ununenud. Isegi moderniseeritud kirikutes pole seda. Praegu peetakse seda vanamoodsaks, et inimesed seltsivad omavahel kui kristlik perekond. Kui palju perekondi sa tead, kus kodus Piiblit loetakse ja pere jumalateenistust peetakse või vähemalt söögipalvet öeldakse? Sellele probleemile kui ühele kodude purunemise ja noorte halvale teele sattumise silmatorkavale põhjusele on juhtinud tähelepanu sotsioloogid ja paljud need, kes noorsoo kuritegevuse pärast muret tunnevad.

Pennsylvania Vahitorni Piibli ja Traktaatide Ühingu direktorite nõukogu, 1957. (Vasakult paremale) Lyman Swingle, Thomas J. Sullivan, Grant Suiter (sekretär-varahoidja), Hugo Reimer, Nathan H. Knorr (president), Frederick W. Franz (asepresident), Milton G. Henschel

Kuidas Jumala peret ära tunda

Perekond on ühiskonna, maailma alustala. Ja võib arvata, et selline, nagu on perekond, on ka rahvas tervikuna. Seepärast ongi uue maailma ühiskond tänu Jehoova tunnistajate kodudes rajatud tugevatele peresidemetele õigupoolest üks suur pere. Kui nad käivad koguduse koosolekutel või osalevad majast majja kuulutustöös, moodustavad üksikud pererühmad suurema pererühma, sest kõik nad tegutsesvad ühel ja samal viisil. Nad kõik elavad kodus samu põhimõtteid järgides. Nad tulevad kuningriigisaali koosolekutele õppima, et olla kursis Piibli õpetustega ja kohaste kuulutustöömeetoditega, esitada küsimusi ja teha oma kommentaare. Kui nad suurele konvendile kogunevad, on see ka otsekui pereüritus, ainult et suuremas skaalas. Selle asemel, et vähesed koju või 50–150 inimest kuningriigisaali kokku tuleksid, on suurel staadionil neid 50 000–100 000. See on samasugune pere, kõik nad on uue maailma ühiskonna vennad ja õed, kes on omavahel seotud Jeesuse Kristuse ja kõigekõrgema Jumala õige teenimise kaudu, oodates päeva, kui samasugune elulaad valitseb kogu maakeral.

Seepärast ongi meie liikumine täiesti rahvusvaheline. Olles kogu maailmas ühesugune, ületab see kõik rahvuslikud barjäärid. Me elame samade mõõdupuude järgi, juhtnööri järgi, mis ühendavad

meid hoolimata muudest kuuluvustest, sest need lähtuvad ühest raamatust, Piiblist, ja on mõjutatud ühest kokkuliitvast toimivast väest – Jumala pühast vaimust. Kas sina pead seda võimalikuks? Vaadeldagem, mida ütleb Piibel Jumala perekonna kohta. Jeesus näitas, et see suhe oli veelgi lähedasem kui lihasidemed ta ema Maarjaga ja ta vendadega, kui ta lausus:⁴ „Kes on mu ema ja kes on mu vennad?“ Edasi räägib Piibel: „Ja ta sirutas oma käe jüngrite poole ning ütles: „Vaata, siin on mu ema ja mu vennad! Sest kes iganes teeb mu Isa tahtmist, kes on taevas, see on mu vend ja õde ja ema!““

Kas oleks põhjust väita, et see tänapäeva maailmas teisiti on? Selline ühtsus valitses algkoguduses. Miks mitte ka praegu? Kas sa näed seda oma kirikus?

Kas sulle ei meeldiks tunda end Jumala perre kuulujana? See on võimalik. Võin seda kindalt öelda. Selles inimmaailmas, kes ei tea, kuhu meie tsivilisatsioon välja jõuab, võid sa leida õige religiooni, mis nagu minulegi vastab kõigile su küsimustele Jumala kohta ning teeb elu elamisväärses. See võib vaeva nõuda, kuid asi on seda väärt, ja sa võid selle leida, kui järgid teed, mida Jumal meile oma Sõnas näitab.

⁴ Matteuse 12:48–50; vt ka Matteuse 10:37; 19:29.

16. PEATÜKK

Sa võid elada igavesti

OLEN KÄSITLENUD ühes sinuga tõuse ja mõõnu enam kui poole sajandi kohta, mil olen Jehoova tunnistajate hulka kuulunud ja ühes nendega tegutsenud. Nüüd jõuan oma looga lõpule. Ent kuigi see mu jutustuse kokku võtab, ei tähenda see veel lõppu.

Olen kaheksakümne aastane eakas mees, ometi elu alles algab, sest võib juhtuda, et ei mina ega veel miljonid praegu elavad inimesed ei sure kunagi. Kas sooviksid olla üks neist?

Kui mina selle innukate kristlaste rühmitusega liitusin, ulatus aktiivsete kuulujate arv vaid sadadesse. Tänapäeval ulatub nende arv sadadesse tuhandettesse. Prohvetikuulutus¹ „Kõige pisemast saab tuhatkond ja kõige väetimest vägev rahvas“ hakkas täituma minu eluajal ja ma olen näinud seda oma silmaga.

See on vaid üks prohvetikuulutus, mille täitumist olen võinud tunnistada. Olen sulle rääkinud neist paljudest, mis on mu usku tugevdanud. Juba noorest peast soovisin teada, mida toob tulevik sellele maailmale ja selle tõtlikul ajal elavatele asukatele. Ma tean, et selle tulevik on lootustandev, kuid teada, et sellega on seotud meiegi tulevik, on Jumala õnnistus. Õppisin seda juba varasel eluetapil ning olen seda kui tulevikutagatist endas pidevalt kandnud. Olen seda lootust jaganud tuhandetega ning võin olla rõõmus, et sain seda teha ka sinuga.

Tee ellu määrab Jehoova

Oma usust rääkides püüdsin sulle näidata, miks ma olen veendunud, et see on õige usk; miks ma olen veendunud, et usk pole pelgalt inimese käitumist suunav filosoofia või kombekohane rituaal,

¹ Jesaja 60:22.

valmistamaks hinge teispoolseks ette. Püüdsin sulle näidata, et õige usk on eluviis, muutunud mõttelaad, et vastata konkreetsetele nõudmistele, mida Jumal esitab kõigile, kes talle meele järele soovivad olla. Olen püüdnud maalida su silme ette täiesti uut maailmaühiskonda, kes selle usu järele elab, kes praegusest ahnest, kurjast ja isekast maailmakorraldusest selgelt välja paistab. See on ühiskond, mis koosneb kõigist rassidest, suguharudest ja keeltest inimestest, ent ometi üheskoos ühtselt Jumalat kummardab.

Olen kirjutanud sellest, miks selline uus elulaad osutus hädavajalikuks; kuidas meie esivanemad Aadam ja Eeva ei allunud Jumala õiguspõhiste ja tõid meile surma needuse; kuidas Saatana ligikaudu kuus tuhat aastat kestnud mõju maakerale on muutnud selle paigaks täis muret, kannatust ja hirmu; kuidas surm on hiilinud üle maa, ilma et keegi ta laastamistööd peataks. Olen sulle meenutanud, kuidas Jeesus Kristus peaaegu kaks tuhat aastat tagasi oma elu ohveriks tuues inimkonna vabastas, kuid vaenlane surm inimkonda ikka veel oma võimuses hoiab, ja ehkki inimesed on üritanud elutingimusi parandada, on progress olnud vähene, sest selle maailma jumal Saatana on ikka veel vabaduses.²

Kuna lood nõnda on, saab vaid Jehoova Jumal olukorda parandada. Tema eesmärk ongi seda teha, ja oma jutustuses selgitasin, et see, kuidas ta seda teostab, ongi Piiblit läbiv põhiteema. See, kas me Jumala tegevusprogrammist kasu saame, sõltub täielikult sellest, kuidas me sellesse suhtume ning kas oleme valmis seda vastu võtma ja rõõmuga täitma tema esitatud nõudmisi.

Ära arva, et võid pääseda Jumala uude maailma isepäi valitud teed käies. Nõudeid, mida tuleb täita, ei kehtesta meie. Seda teeb Jumal. See on igati põhjendatud. Mitte ükski selle maailma riik ei lase kodakondsuse taotlejal ise kehtestada tingimusi, mille järgi neid tunnustatakse ja vastu võetakse. Miks peaks Jumal seda tegema? Igal valitsusel on oma seadused ja inimene peab neile täielikult kuuletuma, või muidu ta kodakondsust ei saa. Ära usu Jumala valitsuse võltsesindajaid, kes ütlevad: „Jumala kuningriiki võid pääseda, kui valid kiriku oma äranägemise järgi. Vali, mis sulle kõige enam meeldib, ja käi seal. Aitab vaid, kui oled hea ja siiras. Jumal kannab su eest hoolt.“ Sel moel ei tee ta seda mitte.

² 2. Korintlastele 4:4.

Jeesus ütles mäejutluse lõpus:³ „Minge sisse kitsast väravast; sest avar on värav ja lai on tee, mis viib hukatusse, ja palju on neid, kes sealt sisse lähevad. Ja kitsas on värav ja ahtake on tee, mis viib ellu, ja pisut on neid, kes selle leiavad.“ Seejärel hoiatas Jeesus meid nende eest, kes ei kannu tema kuningriigi head vilja, ja ütles, et nad hävitatakse. Kuid need, kes on ehitanud oma usukoja kaljule, pääsevad.

Miks ma olen usu säilitanud

Mis on see kalju? Ja kuidas me sellele ehitame? Juba Piiblit uurima hakates mõistis C. T. Russell, et meie ainuke tee läheneda Jehoovale on selle ainsa kaudu, kelle Jumal on selleks määranud – Jeesuse Kristuse. Kuna Jeesus on meie eest oma elu lunahinnaks toonud, on ta meid endale ostnud; ja kui me siis tahame Jumala juurde tulla, peame seda tegema tema kaudu, võttes kuulda tema tarkusesõnu ja järgides neid. Vahemeheks ei saa olla mitte keegi teine, ei elav ega surnu. Seega on see tingimus aluseks, millele rajaneb meie usk. Russell tunnistas seda ja mõistis, et nüüd on Jumalal käes aeg osutada inimkonnale oma soosingut, seepärast kasutas ta oma elu sellele alusele ehitamiseks, kuulutades head sõnumit kõikjal maailmas.

Olen sulle jutustanud ühingust, mis on kasvanud tänu sellele kuulutustööle, just nii, nagu prohvetikuulutused seda olid ennustanud; sellest, kuidas ma selle liikumisega ühinesin, pühendades end Jumala teenimisele ja lastes end selle märgiks ristida; sellest, kuidas kõik me, kes me selle kogudusega liitusime, pidasime samuti oma kohuseks kuulutada. Ent kuna Saatan on praeguse kurja maailma jumal, kes inimeste ettevõtmisi ja nende mõtlemist sünnist saati suunab, ning kuna ta on ikka veel vabaduses ja valmis takistama igat inimest tema juhtimise alt vabanemast, tunneb ta kuulutustöö vastu äärmiselt kibedat viha, mille ta valab välja Jehoova visade kuulutajate peale kõikvõimalike tema käsutuses olevate vahenditega. Olen toonud sulle konkreetseid näiteid ning ehk oled vägagi üllatunud, et just juhtivad ristiusu religioonid on olnud tema peamised käsilased ja lasknud tal kasutada end Jumala õnnistuse ja kohtumõistmise sõnumi lämmatajana. Selle kohta on vaieldamatuid tõendeid. Nende institutsioonide kasutatavad meetodid osutavad selgelt, et

³ Matteuse 7:13–29.

nende isaks on Kurat, sest nüüdisajal teevad nad täpselt samasuguseid tegusid kui Saatana käsilased omal ajal Jeesuse vastu.⁴

Olen sulle rääkinud, kuidas sellele uuele maailmale on sünnist saadik ägedalt vastu pandud, kuidas teda Esimese maailmasõja lõpuaastatel jälitati ja maha matta püüti, ent kuidas ta ellu jäi ja hämmastava taassünni läbi tegi, et uue rahvana, uue maailma ühiskonnana uut elu alustada. Olen selgitanud, kuidas selline räige, lakkamatu vastuseis Teise maailmasõja ajal meie töö kogu maailmas pöranda alla surus, ent kuidas tänu Jumala seaduste järgi tegutsevatele teokraatlikule organisatsioonile ta siiski püsima suutis jääda ja isegi laienes arvuliselt. Mitte mingi tema vastu sepihitused relv ei suutnud teda maha sõtkuda.⁵ Samuti ei suuda mitte ükski vägi teavvas ega maa peal takistada tema pidevat kasvu.⁶ Põhjuseks on, et Jumal on ta tegutsema määranud. See on tema Sõna täideminek. Tema elujõuks on Jumala püha vaim.

Ehk imestad, miks mul on nii tugev usk? Sellel on tulnud pidada vastu kogu selle äärmusliku surve all. Kas suudad mõista, miks ma usun kõikumatul uue maailma ühiskonda, miks ma olen veendunud, et seda istutab ja ehitab Jumal, mitte inimene? Olen näinud, kuidas inimesed üritavad laastata seda ühtmoodi sihikindlalt nii organisatsiooni seest kui väljastpoolt. Kuid ma olen näinud, kuidas need mehed omaenda tegude läbi end diskrediteerivad ning omaenda valikul lõpuks end eraldavad. Ometi on teokraatlik ühiskond püsinud rikkumatuna nii struktuurilt kui ka käitumisnormidelt. Olen näinud, kuidas igasugune loodukummardamine – ristiusu kiriku nuhtlus – on välja juuritud ja Jehoova nimi tema õigele auväärsele kohale seatud.

Ainus praktiline tee on Jumala tee

Ühingu kaudu olen leidnud kaaslasi ja vendi kõigist rahvastest ja rassidest. See on mind veennud, et inimesed, kes on kogu elu täiesti võõrad olnud, võivad üksteist täielikult usaldada ja saada juba mõne tunniga sõpradeks. Põhjuseks on see, et meil juba on kindlal alusel ühine arusaam Loojast ja tema tahtest meie suhtes ning et meid seovad vankumatult samad kõrged moraalinormid, olenemata sellest,

⁴ Johannese 8:44.

⁵ Jesaja 54:17.

⁶ Jesaja 9:6.

milline on olnud meie elukeskkond. Me teame, et nende põhimõtete rikkumine hetkelise hüve nimel võib maksta meile igavese elu. Me oleme veendunud, et asi pole seda väärt. Seega võime kindlalt üksteisele loota ja me teemegi seda.

Ma ei taha, et sa järeldaksid sellest, nagu oleksid Jehoova tunnistajad kergeusklikud või langeksid kergesti petiste võrku. Teesklejad meie keskel paljastuvad sama kergesti kui leopard lammaste keskel. On võimatu teeselda elamist samade põhimõtete järgi kui Jehoova tunnistajad või neid nagu kuube vahetada. Kui neist ei saa jätkuvalt Jumala vaimu viljelemise läbi inimese lahutamatu osa, juurib Jehoova ta välja ja eraldab oma organisatsioonist. Olen seda näinud.

Sajad tuhanded inimesed on mõistnud, et selle kurja Saatana maailma allakäik ei saa enam kesta kaua ning et see maailm ei jää püsima. Nad panevad tähele Jehoova tunnistajate tegutsemisviisi ja nende uue maailma ühiskonna juhtimisnorme ning nad avaldavad meile igati poolehoidu. Oma õigluse järele janunevates südames hoiavad nad inimeste poole, kes teevad siiraid jõupingutusi, et hoida eemale selle maailma pahelisusest ja rikutusest, ning kes püüavad austada ja ülistada Kõigekõrgema Jumala nime. Nad neelavad innukalt igat teadmiskildu uue maailma kohta, mida töötavad pühad prohvetid, ning püüavad hankida kindlaid selle reaalsust põhjendavaid tõendeid. Tõsine uurimine annab selliseid tõendeid hulgaliselt.

Mõtlevatele inimestele on juba selge, et me ligneme ajaloo pöördpunktile. Tõsi küll, sa võid kuulda, kuidas mõned ühiskonna reformijad väidavad, et Jehoova tunnistajate seisukoht on rumal, kui nad ootavad Jumalalt maailma hädade lõplikku lahendust. Ent samal ajal kui need kriitikud inimlikele abinõudele toetudes jätkuvalt hädas on, viivad Jehoova tunnistajad ühiskonnana juba ellu reforme, mida see maailm alles üritab teostada. Ükskõik kuidas meie vaenlased meie ühiskonda ka maha ei teeks, meie ideaale ei halvustaks või meie toimimisviise ei kritiseeriks – tegelikkus räägib iseenda eest. Jehoova tunnistajad elavad tõesti isekeski rahus. Meie ei lähe lahinguväljale ega tulista üksteist põhjusel, et juhtume elama maakera eri osades.⁷ Ka pole meie keskel lõhesid, mida põhjustavad vastuolulised õpetused, arvamused ja poliitilised erakonnad.⁸

⁷ Apostlite teod 17:6.

⁸ 1. Korintlastele 1:10.

Need erimeelsused on saanud üsna lihtsa lahenduse. Meid ühendab teokraatlikult ühtne jumalateenimine.

Kui praktilisust rõhutavad vastased suudaksid enda organisatsioonides tuua välja samasuguseid või veelgi paremaid tulemusi, siis oleksid nende oma tegevussuundi kaitsvad argumendid ehk usutavadki. Nad on otsekui mees, kes esimest korda loomaaias kaelkirjakut nägi. Ta silmitses teda hämmastunult ja sõnas siis: „Sellist looma pole olemas.“

Kuid uue maailma ühiskond on olemas. Inimene, kel puudub usk, võib seda küll võõristada, kuid selle ühiskonna tegevuse tulemusi võib näha üha kasvava rahvahulga muutunud elulaadis. Vastased lihtsalt keelduvad tunnistamast ja tunnustamast Jumala ja ta vaimu väge, mis tema rahvast mõjutab.

Pole olemas keskteed

Nagu iga elav inimene tänapäeva maailmas, oled sa inimkonna kõigi aegade tähelepanuväärseima kriisi tunnistajaks. Oleme jõudnud otsustavasse aega. Küsimuse all pole lihtsalt praegusaja valitsuste püsijäämine. Kaalul on inimvalitsuse kontsept tervikuna.

Probleem on terav ja selge: kas sa jätkuvalt toetad seda praegust maailmakorda, mis täidab meie maakera kannatuste, murede, patu ja surmaga? Või kas sa valid Jumala armastust täis uue maailma ja kohandad end sellega?

Otsus on sinu. Sa kas valid ühe või teise tee. Keskteed pole olemas.

Kui otsustad eelistada seda hukule määratud maailma, tuleb sul jagada tema saatust. Ent kui otsustad oma elu siduda nendega, kes järgivad Jumala õigusnorme, ootab sind ees lõputu elu võimalus rahus ja õnnes ning tõelises vabaduses.

Neid kahte poolt eraldab selge joon. See on kiiresti laienev lõhe. Peagi on see lahknevus sedavõrd suur, et ülekäiku ühelt poolt teisele enam pole. Kui see aeg kätte jõuab, on hea sõnumi kuulutamine oma eesmärgi täitnud. Siis on viimased eksinud lambad üles leitud ja ühe Karjase „ühe karja“ hulka toodud. Siis on jõudnud uue maailma ühiskonna vaimne õitseng uude kõrgpunkti. Tuleb aeg, kui „lõpuaeg“ läbi saab, sest Jumala valitute pärast ei lühendata enam neid Saatana maailma tabanud viletsuse päevi. Saabub aeg,

kui seda Saatana valitsetavat kurja maailma tabab kindel ots. Siis puhkeb otsustav sõda. See sõda on Kõigevägevama Jumala suure päeva lahing. Pühakiri nimetab seda Harmagedooniks.⁹ Ellu jäävad vaid need, kes on praegu meie ees seisvas vaidlusküsimuses võtnud seiskoha Jumala poolel.

Sa võid asuda Jumala poolele

Mida tuleb teha, et asuda Jumala poolele? Millist teed tuleb sul praegu käia, et pälvida Jumala heakskiit ja kaitse Harmagedoonis? Esimene samm on tunnistada selle vajalikkust. Kui sa ei usu, et inimmaailm on Jumalast võõrdunud ja peab taotlema ta soosingut, kui sa pole veendunud sellele maailmale lähenevas täielikus lõpus, siis sa ehk ei näe mingit vajadust midagi ette võtta. Seega kõlab selge vastus, et asja tuleb uurida.

Esimese sammuna tuleb kasvatada usku Jumalasse.¹⁰ „Ilma usuta on võimatu olla meelepärane; sest kes Jumala juurde tuleb, peab uskuma, et tema on olemas ja et ta annab palga neile, kes teda otsivad.“ Kui Jehoova Jumalal on tõesti käes aeg aru nõuda ja maakeera kuningriigivalitsus üle võtta, pole sinu jaoks midagi tähtsamat, nii et mitte keegi, kes püüab sind takistada seda õppimast, ei ole su sõber. Kaaluda tõendeid, mida Jehoova tunnistajad sulle esitavad, ei nõua muud kui sinu aega. Kui sa pole pärast faktide hoolsat kaalumist asjas veendunud, pole sa midagi kaotanud. Teisalt võid sa hakata mõistma, et sa pole veel elama hakanudki. Jehoova tunnistajad kordavad tõsimeeles Moosese hoiatussõnu iisraellastele, kui need valmistusid töötatud maale sisenema:¹¹ „Ma kutsun täna tunnistajaiks teie vastu taeva ja maa: ma olen pannud su ette elu ja surma, õnnistuse ja needuse! Vali nüüd elu, et sina ja su sugu võiksite elada.“

Sul tuleb oma endiste teguviiside suhtes meelt parandada¹² ning pöörduda ära selle maailma teedelt ja lähtuda oma tegudes Jumala Sõna normidest.¹³ See tähendab tunnistamist, et ainus tee Jumalale

⁹ Ilmutus 16:14–16.

¹⁰ Heebrealastele 11:6.

¹¹ 5. Moosese 30:19.

¹² Matteuse 4:17.

¹³ Roomlastele 12:2.

läheneda on Jeesuse Kristuse ja tema meie lunaks valatud vere väärtuse kaudu.¹⁴ Seeläbi sa tunnustad Jumala toimimisviisi ning järgid Jeesuse ja teiste eeskujut, kes on tingimusteta pühendunud Jumalale, et täita tema taht.¹⁵ Näitamaks, et nüüd on sinu tahteks elada Jumalale ning et sa püüad kujundada oma mõtteviisi tema nõuetele vastavaks, tuleb sul pühendumise märgina lasta end ristida täieliku vee alla kastmise teel.¹⁶

Jumala Sõna uurides tutvud sa tema eesmärgiga ja sellega, mida ta sinult kui oma teenijalt ootab. Paulus ütles:¹⁷ „Mu kohus on seda teha. Ja häda mulle, kui ma armuõpetust ei kuuluta!“ Kui oled veendunud, et see on sinu kohus, siis vajad sa kuulutamiseks korralikku väljaõpet, kuid mitte aastatepikkust kallites koolides käimist, et õppida kasutatut filosoofiat, sotsioloogiat ja muud taolist. Nüüd oled sa huvitatud Jumala meelega omandamisest, seepärast õpid sa Jumala Sõna Piiblit ja süvendad oskust õpitud praktikas kasutada. Nõnda aitad sa teisi, nii nagu sindki aidatakse. Paulus andis ühele noorukesele jumalateenijale nõu:¹⁸ „Pane tähele iseennast ja õpetust; püsi kindlasti selles; sest kui sa seda teed, päästad sa enese ja need, kes sind kuulevad.“ Sel moel valmistatakse kogu uue maailma ühiskonda ette eluks maailmas, mis astub jõusse pärast Harmagedooni.

Taastatakse Eedeni aia tingimused

Pärast seda, kui Harmagedooni raju on pühkinud minema Jehoova ja õiguse vaenlased, lasub maa üle vaikne rahu otsekui Galilea järvel pärast seda, kui Jeesus oli tormi sõidelnud. Kõik selle lahingu üle elanud inimesed pühenduvad täielikult Jehoovale ja asuvad tegema neile määratavat uut tööd, nii nagu neile praegugi Jehoova teenimiseks väljaõpet antakse.

Igäühel, keda sa kohtad, on sinu jaoks varuks lahke sõna ning soov sulle head teha. Maakerast saab imeline elupaik. Vana isikas maailm täis saamahimu ja väljapressimist on kadunud ja selle

¹⁴ Johannese 14:6; Roomlastele 3:23–25.

¹⁵ Heebrealastele 10:5–7; 11:24, 25.

¹⁶ Matteuse 28:19, 20.

¹⁷ 1. Korintlastele 9:16.

¹⁸ 1. Timoteosele 4:16.

asemel valitseb vennaliku armastuse seadus, kus kõik armastavad oma ligimest kui iseennast. Tööd armastatakse ning kiivus ja riid on kadunud. Selle asemel näeme lahkett kannatlikkust, kui mehed ja naised viivad ellu oma ülla Jumala Jehoova korraldusi.

Nüüd, kus meid ümbritsevad haigused, kannatused ja surm, on meil ehk raske kujutada ette hoopis teistsugust elu. Kuid pärast Harmagedooni saavad meie põlve inimesed elada Jumala uues maailmas igavesti. Mõttele neile meestele ja naistele ajal, kui edeneb maa taastamine. Särades tervisest ja ilust, on nad kehalt ja näolt täiuslikud, sest prohvetikuulutus ütleb, et siis muutub inimese ihu noorusest lihavaks ja ta pöördub tagasi oma nooreea päevadesse.¹⁹ Milline kogemus on anda eluteele tagurpidikäik ja saada iga aastaga nooremaks, mitte vanemaks! Vaimne, moraalne ja füüsiline täius iseloomustab igäüht, kes selle tee läbi teevad. Sõjad on lakanud²⁰ ja surma pole enam.²¹ „Vaata! Jumala telk on inimeste juures! Ja tema asub nende juurde elama ja nemad on tema rahvad ja Jumal ise on nendega. Ja tema pühib ära kõik pisarad nende silmist, ja surma ei ole enam ega leinamist ega kisedamist ega vaeva ei ole enam. Sest endised asjad on möödunud!“

Kui inimkond on juba teatud täiuse saavutanud, tuleb neil teha ettevalmistusi kallite kadunute ellu vastuvõtmiseks. Milline rõõm on valmistada ette koht emale ja isale! Tuleb päev, kui sa oma armsas pargitaolises kodus töötades võid kuulda isa või ema tuttavat häält ruumist, mille oled neile korda seadnud. Sa tõttad nende tuppa ning räägid neile uuest maailmast ja selle rõõmudest ning kõigest, mis juhtus maa peal ajal, kui nad surmaunes olid. Kui rõõmsad nad on, et pole enam valusid, sest nad tulevad tagasi ilma haigusteta, mis tõid neile surma, pealegi on neil imeline lootus elada täiusliku maa peal igavesti. See protsess jätkub, kuni on avanenud kõik mälestushauad.²² Nii saame olla tunnistajaiks sellele, kuidas täitub Jehoova algne eesmärk, millest räägitakse 1. Moosese raamatu 2. peatükis: alistada maa ja viia see täiusesse, nii nagu seda oli Eedeni aed, ning täita see täiuslike inimestega Jumala auhiilguseks.

¹⁹ Iiob 33:25.

²⁰ Jesaja 2:4.

²¹ Ilmutus 21:3, 4.

²² Johannese 5:28, 29.

Kui sügavalt sa Jumalat armastad?

Kas sa ütled, et see on liiga ilus, et olla tõsi? Hoopis vastupidi – oleks ju rumal arvata, et langenud inimene suudaks mõelda Jehoova näo järgi loodud inimeste jaoks välja parema tuleviku kui meie kõike-teadja armastav Looja, kes ütleb, et armastab oma looduid enam kui imetav ema oma last. Ta töötab lõputut elu täiuses ja piiritut õnne. Tema eesmärgid ei saa nurjuda ega nurjugi.

Pärast iga sõda läheb vaja taastamisperioodi. See tähendab, et neid, kes esindavad kuningas Jeesust Kristust, tuleb enne lõplikku sõda välja õpetada ja vajalikuga varustada, vältimaks sõjajärgset anarhiaperioodi. Uue maailma ühiskonda valmistatakse praegu ette nende paljude õppetundide najal, mida tal tuleb läbi teha, ning kogemuste najal, mida ta omandab, tegutsedes kõiksugu tingimustes – soodsates ja ebasoodsates. Selle tulemusel arendatakse välja üleilmne ühiskond, mis koosneb sadadest tuhandetest inimestest, kes Jumala õigusnorme sügavalt hindavad ja võtavad kompromissitult omaks Jumalale meelepärase elulaadi, maksku see neile mida tahes. Nad teevad seda, sest armastavad Jumalat üle kõige. Räägi nendega, kui nad sinu ukse taha tulevad. Nad on heal meelel nõus sind aitama, nii nagu neidki on aidatud.

Kas oled endalt kunagi küsinud: „Kui palju ma tegelikult Jumalat armastan? Kui ma leian, et see, mida olen alati uskunud, läheb Jumala Sõna Piibliga vastuollu, siis mida ma edaspidi järgin? Mida ma otsustan, kui mul tuleb valida auväärse või armastatud inimese ja Looja vahel? Mida ma teeksin, kui seadus ootamatult keelaks jumalateenimise, kui see võiks mulle minna maksma elu?“

Võib juhtuda, et ühel päeval sunnivad sind asjaolud otsustama, kas sinu religioon on õige. See võib tähendada sulle tõsist võitlust, kuid olen kindel, et kui teed õige valiku, toob see sulle meelerahu ja Jumala heakskiidu. Mina nagu paljud teised olen pidanud kõik need ja veel muudki otsused langetama ning nüüd olen otsusekindlam kui kunagi varem oma usku säilitama. See on teinud mu elu elamisväärses ja aitab mul vaadata ikka kartmatult tulevikku.

Loodan, et mu lugu aitab sinul sedasama teha. Kui see nii läheb, siis on asi olnud jutustamist väärt.

See raamat annab inspireeriva portree sellest, milline taust on nüüdisaja ühel kiiremini kasvaval usuühendusel, keda tuntakse kui Jehoova tunnistajaid.

Tegemist on pealtnägija jutustatud looga selle liikumise arengust, meestest, kes selle arenguga kaasa läksid, ja usust, mis neid vastupandamatult haaras. See on elamusrikas tunnistus usust, mis ajendas neid mehi loobuma kõigest ja püüdlema sellise elu poole, mida elasid Jeesuse jüngrid algusaegadel. Nende tõejanu, nende arusaam, et seda tõesõnumit tuleb kuulutada kõikjal maailmas, nende katsumused, neile osaks saanud vastuseis, nende vastupidavus ja võidukus – kõigest sellest on raamatus juttu.

Autori enda elulugu, kus reastuvad tema kahtlused ja siseheitlused, tema usulepöördumine ning sellele järgnenud rahuldustpakkuvad ja sündmusterikkad aastad, võib pakkuda rõõmu ja julgustust igasugu usuliste veendumustega lugejaile.

978-87-91953-34-7

9 788791 953347